

รายงาน

การศึกษาผลการนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช
เพื่อการพัฒนาการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน
(Creativity Based Learning : CBL)
ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

โดย

นายวรกร สุวรรณ

ผู้อำนวยการโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

รายงาน

การศึกษาผลการนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช
เพื่อการพัฒนาการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน
(Creativity Based Learning : CBL)
ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

โดย

นายวรกร สุวรรณ
ผู้อำนวยการโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

บทสรุปผู้บริหาร

การศึกษาด้านผลการนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช เพื่อพัฒนาการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาด้านผลการนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช เพื่อพัฒนาการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ 2) เพื่อศึกษาด้านการพัฒนาคุณภาพนักเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ และ 3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูต่อการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ การศึกษาดังนี้ ใช้รูปแบบการศึกษาทดลอง การนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช เพื่อพัฒนาการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ซึ่งประชากรที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย จำแนกตามระยะเวลาในการดำเนินการ ดังนี้ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ได้แก่ ครู จำนวน 18 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 125 คน และในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ได้แก่ ครู จำนวน 18 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 135 คน เก็บรวบรวมข้อมูลจากการตรวจสอบ การวางแผนการจัดกิจกรรมของครู การสังเกตการจัดกิจกรรมของครู การประเมินผลคุณภาพนักเรียน จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการสอบถามความคิดเห็นของครูต่อการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติ ผลการศึกษามีดังนี้

1. ผลการนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช เพื่อพัฒนาการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

1.1. การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวทางการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ในภาพรวม พบว่า ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 อยู่ในระดับ ดี และในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 อยู่ในระดับ ดี

1.2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวทางการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ในภาพรวม พบว่า ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 อยู่ในระดับ ดี และในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 อยู่ในระดับ ดี

2. ผลการพัฒนาคุณภาพนักเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ในภาพรวม พบว่า ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 อยู่ในระดับ ดี ได้แก่ 1) คุณภาพ 4H ประกอบด้วย ด้านสมอง (Head) อยู่ในระดับ ดีมาก ด้านคุณลักษณะและค่านิยม (Heart) อยู่ในระดับ ดี ด้านทักษะการปฏิบัติ (Hand) อยู่ในระดับ ดี และด้านสุขภาพ (Health) อยู่ในระดับ ดี 2) คุณภาพความคิดสร้างสรรค์ นักเรียนมีทักษะความคิดสร้างสรรค์ผลงานตามกลุ่มสนใจอาชีพที่เลือก อยู่ในระดับ ดี และ 3) คุณภาพทักษะทางสังคม นักเรียนมีทักษะความร่วมมือในการเรียนรู้และปฏิบัติงานของกลุ่มสนใจอาชีพที่เลือก อยู่ในระดับ ดี และในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 อยู่ในระดับ ดีมาก ได้แก่ 1) คุณภาพ 4H ประกอบด้วย ด้านสมอง (Head)

อยู่ในระดับ ดีมาก ด้านคุณลักษณะและค่านิยม (Heart) อยู่ในระดับ ดีมาก ด้านทักษะปฏิบัติ (Hand) อยู่ในระดับ ดี ด้านสุขภาพ (Health) อยู่ในระดับ ดี 2) คุณภาพทักษะความคิดสร้างสรรค์ นักเรียนมีทักษะความคิดสร้างสรรค์ผลงานตามกลุ่มสนใจอาชีพที่เลือก อยู่ในระดับ ดีมาก และ 3) คุณภาพทักษะทางสังคม นักเรียนมีทักษะความร่วมมือในการเรียนรู้และปฏิบัติงานของกลุ่มสนใจอาชีพที่เลือก อยู่ในระดับ ดีมาก

3. ผลการศึกษาความคิดเห็นครูต่อแนวทางการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ในภาพรวม พบว่า ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 อยู่ในระดับสูง และในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 อยู่ในระดับ สูง

Abstract

To study the results of the internal supervision using coaching techniques for Creativity Based Learning (CBL) development in teachers' activities on Moderate Class, More Knowledge activity. There are 3 purposes of this research were: 1) to study the results of internal supervision using coaching techniques for Creativity Based Learning (CBL) development in teachers' activities on Moderate Class, More Knowledge activity 2) to study the results of students quality development from Creativity Based Learning (CBL) activities on Moderate Class, More Knowledge activity. 3) to study teachers' opinions on Creativity Based Learning (CBL) for teachers' activities on Moderate Class, More Knowledge activity. This study uses the experimental study model of internal supervision using coaching techniques. The populations of this research are 18 teachers, 125 students in Matthayom 1-6 of the second semester of the academic year of 2017 and 18 teachers, 135 students in Matthayom 1-6 of the first semester of the academic year of 2018 on Moderate Class, More Knowledge activity by using Creativity Based Learning (CBL) throughout the term. The results of students quality development from learning activities. and The data were collected from the teachers' activity planning examination. The results are as follows.

1. The results of studying the internal supervision research using the coaching techniques for the Creativity Based Learning (CBL) development in teachers' activities on Moderate Class, More Knowledge activity was:

1.1 The teachers' planning of learning activities according to the Creativity Based Learning (CBL) of the teachers on the Moderate Class, More Knowledge activity, it was found that in the second semester of the academic year of 2017 was at a good level, and in the first semester of the academic year of 2018 was at a good level.

1.2 The teachers' organizing learning activities according to the Creativity Based Learning (CBL) for teachers' activities on Moderate Class, More Knowledge activity, it was found that in the second semester of the academic year of 2017 was good and in the first semester of the academic year of 2018 was at a good level.

2. The result of student quality development from learning activities. According to the Creativity Based Learning (CBL) in the Moderate Class, More Knowledge activity found that in the second semester of the academic year of 2017 is at a good level, including 1) The students had gotten 4H qualities which are Head (Brain Development) at a very good level, Heart (Attitudes development) at a good level, Hand (hands-on skills) at a good level, and Health at a good level.

2) Creative quality: Students have creative skills in learning and working in interested career groups that are selected at a good level

3) Quality of social skills: Students have cooperative skills in learning and working in interested career groups that are selected at a good level, and in the first semester of the academic year 2018 at a very good level.

3. The results of studying the teachers' opinions on Creativity Based Learning (CBL) in Moderate Class, More Knowledge activity found that in the second semester of the academic year of 2017 was at a high level, and in the first semester of the academic year of 2018 was at a high level as well.

คำนำ

รายงานการศึกษา เรื่อง การศึกษาผลการนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช เพื่อพัฒนาการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ฉบับนี้ เกิดจาก ผู้ศึกษามีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียนในระบบกลุ่มการศึกษาปกติ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1- 6- เข้ามาเรียนน้อย โดยนักเรียนส่วนใหญ่จะมีพื้นฐานความรู้ความสามารถทางการเรียน อยู่ในระดับปานกลางจนถึงต่ำมาก อีกทั้งครอบครัวจะขาดความพร้อมทั้งทางด้านเศรษฐกิจและทางสังคม ดังนั้นในบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา จึงได้ศึกษาหาแนวทางที่จะพัฒนาการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมศักยภาพความสามารถของนักเรียนทุกคน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะอาชีพสร้างสรรค์ ให้เป็นไปตามอัตลักษณ์ของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 คือ “ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นสร้างสรรค์ทักษะอาชีพ” สอดคล้องตามนโยบายในโครงการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ผู้ศึกษาจึงได้สมัครเข้าร่วมโครงการพัฒนาการเรียนการสอนทักษะการคิด วิเคราะห์ และทักษะในศตวรรษที่ 21 “การสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL)” ในปี พ.ศ. 2559 ของสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งได้รับการส่งเสริมสนับสนุนทั้งด้านงบประมาณและด้านวิชาการ ตลอดระยะเวลาที่ได้เข้าร่วมโครงการเป็นอย่างดี ผู้ศึกษาจึงได้ดำเนินการพัฒนา “การนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช เพื่อพัฒนาการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้” ต่อเนื่องมาในปีการศึกษา 2560 และศึกษาพัฒนาต่อยอดในปีการศึกษา 2561 จนพบว่ามีความสำเร็จด้วยดี ดังมีรายละเอียดที่ปรากฏในเอกสารรายงานฉบับนี้

หากมีข้อบกพร่องผิดพลาดใด ๆ ในรายงานฉบับนี้ ผู้ศึกษาต้องขอภัยเป็นอย่างสูงยิ่งมา ณ ที่นี้ และพร้อมน้อมรับข้อเสนอแนะด้วยความยินดีทุกประการ

วรกร สุวรรณ

ประกาศคุณูปการ

การศึกษาผลการนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ชเพื่อการพัฒนาการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครูในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ในครั้งนี้ มีเจตนารมณ์ที่จะศึกษาหาแนวทางยกระดับคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยสมัครเข้าร่วมโครงการวิจัยการเรียนการสอนทักษะการคิด วิเคราะห์ และทักษะในศตวรรษที่ 21 ระยะที่ 2 ของสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

ขอขอบคุณ ดร.สมพร สามทองกล้า ผู้อำนวยการกลุ่มวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียน การสอน และดร.พิทักษ์ โคสโตโยตม ผู้อำนวยการกลุ่มวิจัยและส่งเสริมวิจัยทางการศึกษา ที่ได้ให้โอกาสเข้า ร่วมโครงการวิจัยการเรียนการสอนทักษะการคิด วิเคราะห์ และทักษะในศตวรรษที่ 21 ระยะที่ 2 และ สนับสนุนการดำเนินการศึกษาครั้งนี้ ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ นายสมพงษ์ แคนยุกต์ นายพงษ์พิศศักดิ์ แก้วเอียน ดร.สุภาภรณ์ กิตติรัชฎานนท์ และนางสาวประภาพรพรณ เล็งวงศ์ ที่กรุณาตรวจสอบคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และให้คำแนะนำ ขอขอบคุณทุกท่าน

ขอขอบคุณ นายรัชชเวชว์ จันทร์สุขศรี ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 และนายวิเชียร เดิมหลิม ศึกษาพิเศษ ที่กรุณาส่งเสริม สนับสนุนประสานงานในการดำเนินการรับทุน สนับสนุนการดำเนินการ กับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ นางกมลวรรณ สุวรรณ ศึกษาพิเศษชำนาญการพิเศษ และนางกรวิภา ฉินนา นนท์ศึกษาพิเศษชำนาญการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 ที่เป็นที่ยกย่องได้ให้การ สนับสนุน ส่งเสริม ดูแลให้คำแนะนำตลอดการเข้าร่วมโครงการ

ขอขอบคุณครูบุคลากรโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 ทุกคน ที่มีส่วนร่วมในการศึกษาครั้งนี้ ให้สำเร็จไปได้ด้วยดี

อาณิสต์ที่เกิดจากการศึกษาครั้งนี้ ขอมอบให้เป็นพลังแก่คุณครูทุกคนที่ได้ร่วมกันพัฒนา สนับสนุนให้นักเรียนโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ทุกคนได้พัฒนาตนเองให้เป็นคนดี มีความสุข และมีทักษะใน การดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 อย่างเต็มศักยภาพสืบไป

วรงค์ สุวรรณ

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร.....	ก
คำนำ	จ
ประกาศคุณูปการ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฎ
สารบัญแผนภาพ	ฐ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์	4
คำถามสำคัญ	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
ขอบเขตของการศึกษา.....	5
ตัวแปรที่ศึกษา	5
นิยามศัพท์	5
ข้อตกลงเบื้องต้น	7
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในและเทคนิคการโค้ช (Coaching).....	8
หลักการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	27
ทฤษฎีการเรียนรู้	30
เอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL)	31
หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้เพื่อพัฒนา 4H	35
เอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์	52
หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับทักษะทางสังคม	54
การบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนเข็รมาตุ 3	59
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	75
กรอบแนวคิด	80
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	81
รูปแบบการศึกษา	81
ประชากรที่ใช้ในการศึกษา	82
ตัวแปรที่ศึกษา	82
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	82

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การพัฒนาและการตรวจสอบเครื่องมือ	83
วิธีการดำเนินการ	91
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	97
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	98
บทที่ 4 ผลการศึกษา.....	101
ผลการศึกษานิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช เพื่อพัฒนาการสอนสร้างสรรค์ เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้	101
การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ของครู	101
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ของครู	105
ผลการพัฒนาคุณภาพนักเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	109
ผลการศึกษาความคิดเห็นของครูต่อแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL)	113
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	119
สรุปผลการศึกษา.....	121
อภิปรายผลการศึกษา	123
ข้อเสนอแนะ	128
บรรณานุกรม	139
ภาคผนวก.....	133
ภาคผนวก ก	134
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ และรายชื่อที่ปรึกษา	135
หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินคุณภาพเครื่องมือ	136
แบบตอบรับการเป็นผู้เชี่ยวชาญ	137
คำสั่งโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานกิจกรรม	145
ภาคผนวก ข	148
แบบตรวจสอบและประเมินการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนว การสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL)	149
ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้.....	149
แบบสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้	151
แบบประเมินคุณภาพนักเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอน สร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้	153

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

แบบสอบถามความคิดเห็นของครูต่อแนวทางการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้.....	159
แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบตรวจสอบและประเมินผลการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ (สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)	162
แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครูในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ (สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)	165
แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินคุณภาพนักเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ (สำหรับผู้เชี่ยวชาญ).....	168
แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความคิดเห็นของครูต่อการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ (สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)	175
ภาคผนวก ค	178
ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบตรวจสอบและประเมินผลการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ โดยผู้เชี่ยวชาญ	179
ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ โดยผู้เชี่ยวชาญ.....	181
ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินคุณภาพนักเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ โดยผู้เชี่ยวชาญ	182
ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความคิดเห็นของครูต่อแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ โดยผู้เชี่ยวชาญ	183

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ผลการวิเคราะห์การตรวจสอบและประเมินผลการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวทางการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning :CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560	185
ผลการวิเคราะห์การตรวจสอบและประเมินผลการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวทางการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning :CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561	188
ผลการวิเคราะห์การสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560	191
ผลการวิเคราะห์การสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561	194
ผลการวิเคราะห์การประเมินคุณภาพนักเรียน จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560	197
ผลการวิเคราะห์การประเมินคุณภาพนักเรียน จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561	198
ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของครูต่อแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560	199
ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของครูต่อแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561	201
ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของครู ฯ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จากการสอบถามผ่านระบบออนไลน์	203
ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของครู ฯ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จากการสอบถามผ่านระบบออนไลน์	209
ภาคผนวก ง	215
ภาพถ่ายกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช เพื่อพัฒนาการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้	216

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ภาพการ์นิเทศ ชั้นที่ 1 การเตรียมการก่อนการโค้ชให้คำชี้แนะ กิจกรรม การประชุมนิเทศให้ความรู้: แนวทางการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL)	216
ภาพกิจกรรมการประชุมปฏิบัติการวางแผนการจัดกิจกรรม ตามแนวทาง การสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL)	217
ภาพการ์นิเทศชั้นที่ 2 การดำเนินการโค้ชให้คำชี้แนะ กิจกรรมการ์นิเทศโดย ใช้เทคนิคการโค้ช การวางแผนการจัดกิจกรรม ตามแนวทางการสอน สร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ของครู	218
ภาพการ์นิเทศชั้นที่ 3 การสรุปผลหลังการโค้ชให้คำชี้แนะ กิจกรรมการ์นิเทศ โดยใช้เทคนิคการโค้ช การวางแผนการจัดกิจกรรม ตามแนวทางการสอน สร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ของครู	219
ตัวอย่าง การ์นิเทศชั้นที่ 1 การเตรียมการก่อนการโค้ชให้คำชี้แนะ กิจกรรม การตรวจสอบเอกสารการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ของครู	220
ภาพการ์นิเทศโดยใช้เทคนิคการโค้ช การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวทางการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ของครู	231
ภาพถ่ายกิจกรรมการเรียนรู้และผลงานเด่นของนักเรียน จากการจัดกิจกรรม ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้	233
ประวัติผู้ศึกษา	270

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. แสดงผลการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์ เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ตามกลุ่มสนใจอาชีพ จากกรณีศึกษาภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560.....	101
2. แสดงผลการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์ เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ตามกลุ่มสนใจอาชีพ จากกรณีศึกษาภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561.....	103
3. แสดงผลการสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์ เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ตามกลุ่มสนใจอาชีพ จากกรณีศึกษาภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560	105
4. แสดงผลการสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์ เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ตามกลุ่มสนใจอาชีพ จากกรณีศึกษาภายใน โดยใช้เทคนิคการโค้ช ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561	107
5. แสดงผลการพัฒนาคุณภาพนักเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนว การสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน(Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรม เพิ่มเวลารู้ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560	109
6. แสดงผลการพัฒนาคุณภาพนักเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนว สร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรม เพิ่มเวลารู้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561	111
7. แสดงผลการสอบถามความคิดเห็นครู ต่อการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560	113
8. แสดงผลการสอบถามความคิดเห็นครู ต่อการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561	116

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1. กรอบแนวคิดในการศึกษา	80
2. กรอบวิธีการดำเนินการฯ	92
3. ขั้นตอนปฏิบัติการนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช	96

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสังคมโลกมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว มีองค์ความรู้ใหม่เกิดขึ้นตลอดเวลา ทำให้องค์ความรู้เดิมล้าสมัย วิทยาการต่าง ๆ ของโลกยุคโลกาภิวัตน์ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจของประเทศไทย ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศเพื่อสร้างคนไทยให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพพร้อมที่จะแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในเวทีโลก และมุ่งเน้นความสำคัญทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ กระบวนการเรียนรู้ และความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อพัฒนาคนให้มีความสมดุลโดยยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุด ทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ให้ความสำคัญต่อความรู้เกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ความรู้และทักษะทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ในเรื่องการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง มีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ ตลอดจนการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับคำกล่าวของ นายแพทย์ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์ ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับหลักการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ในบทความเผยแพร่ เมื่อวันที่ 23 เมษายน 2557 ที่ว่า เป้าหมายของการเรียนรู้ จะไม่ใช่ตัวความรู้อีกต่อไป เพราะตัวความรู้นั้นมากมายมหาศาลเกินกว่าที่จะมอบให้นักเรียนแต่ละชั้นปีได้อีกทั้งนักเรียนในศตวรรษใหม่มีหนทางค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองจากทุกหนทุกแห่งทั้งในสิ่งแวดล้อมและในอินเทอร์เน็ต หากการศึกษาไทยยังย่ำอยู่กับกระบวนการทัศน์เดิม คือ มอบความรู้เป็นรายวิชาที่จะไม่ทันสถานการณ์โลก ที่ควรทำคือการมีกระบวนการทัศน์ใหม่ที่จะพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต เด็กและเยาวชนจะเรียนรู้อะไรบ้างขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละคน แต่ที่ทุกคนควรมี คือ ความสามารถในการเรียนรู้ตลอดเวลา ตลอดชีวิต และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และคณะ. 2554 : 11) ซึ่ง เคน เคย์ (อ้างถึงใน วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และคณะ. 2554 : 34) ได้เสนอกรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ว่าประกอบด้วย ทักษะการเรียนรู้ และนวัตกรรม (Learning and Information skill) ทักษะชีวิตและการทำงาน (Life skill) และทักษะด้านสารสนเทศและเทคโนโลยี (IT skill) เช่นนี้ครูจึงต้องตื่นตัวที่จะต้องปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน ให้ผู้เรียนรู้จักใช้กระบวนการแสวงหาความรู้ที่มีประสิทธิภาพ ได้ลงมือปฏิบัติและสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ให้มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และมีทักษะในศตวรรษที่ 21

จากสภาพการณ์เปลี่ยนแปลงดังกล่าว ย่อมมีผลกระทบต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนการสอน สื่อเทคโนโลยี ตลอดจนบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และในบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ภารกิจที่สำคัญประการหนึ่งในการขับเคลื่อนการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพก็คือ การนิเทศภายในสถานศึกษา ที่มีจุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาครูบุคลากรในโรงเรียนให้มีความรู้ ประสบการณ์ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหา ทำงานอย่างเป็นระบบ และมีขวัญกำลังใจที่ดี ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนได้เต็มศักยภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดกับครู จึงย่อมทราบปัญหาต่าง ๆ ได้ดีกว่าบุคคลภายนอก เมื่อเป็นเช่นนี้ การนิเทศภายในสถานศึกษาโดยผู้บริหาร จะสามารถตอบสนองความต้องการของบุคคลในสถานศึกษาได้อย่างถูกต้อง (เมตต์ เมตต์การุณจิต. 2543 : 54) อีกทั้งการนิเทศภายในสถานศึกษา เป็นกระบวนการเชิงบริหารจัดการทางวิชาการด้านการศึกษา ที่มีทั้งจุดมุ่งหมายทั่วไปเพื่อช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นภายในสถานศึกษา และมีจุดมุ่งหมายเฉพาะ เช่น เพื่อให้ครูจัดการเรียนการสอนตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาและเป้าหมายของหลักสูตรที่ต้องการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเน้นการบูรณาการและทักษะการคิด เพื่อปรับปรุงและพัฒนาระบบการเทคนิคและวิธีการจัดการเรียนการสอนของครู เพื่อให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม เพื่อพัฒนาการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้มีการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริงและให้มีประสิทธิภาพสูงสุด เป็นต้น (กรองทอง จิระเดชกุล. 2550 : 3) ดังนั้นการนิเทศภายในโดยผู้บริหาร จะบรรลุจุดมุ่งหมายและประสบความสำเร็จได้นั้น จะต้องสร้างการยอมรับ มองเห็นความสำคัญและความจำเป็นในการร่วมมือกันปรับปรุงพัฒนาการจัดการจัดการเรียนการสอนไปสู่คุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีแนวทางเทคนิควิธีการที่ใช้ในการปฏิบัติการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพ

การใช้เทคนิคการโค้ช (Coaching) เป็นเทคนิควิธีการหนึ่งที่ทันสมัย และเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพ ดังที่ วัชรรา เล่าเรียนดี (2556 : 291-293) ได้อธิบายว่า การโค้ชอาจดูเป็นเรื่องใหม่สำหรับแวดวงการศึกษาในปัจจุบัน มีผลการวิจัยเกี่ยวกับการโค้ชเป็นจำนวนมากที่ประสบผลสำเร็จสูง และสนับสนุนหลักการแนวคิดเกี่ยวกับการโค้ช ซึ่งมิงค์ และคณะ (Mink and other, อ้างถึงใน สุขมณฑา จุลชาติ. 2555 : 100) ได้กล่าวถึงการโค้ชว่า เป็นกระบวนการของกลุ่มบุคคลที่เรียกว่าผู้ชี้แนะ (Coach) สร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น ช่วยให้บุคคลอื่นได้บรรลุเป้าหมายการทำงานในระดับที่สูงขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ สร้างให้เกิดความเข้มแข็ง ได้แสดงความสามารถ มีความภูมิใจในตนเอง ส่งผลต่อการทำงานที่มีคุณภาพ การโค้ชจึงเป็นวิธีการเสริมสร้างพลังในการทำงานที่ดี

การนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช จึงเป็นฐานสำคัญในการบริหารจัดการการศึกษาที่เข้มแข็งแนวทางหนึ่งของผู้บริหารสถานศึกษา ที่จะช่วยพัฒนาปรับปรุงคุณภาพด้านการจัดการกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครู ที่เกิดจากความร่วมมือ ยึดหลักความเสมอภาค และความเป็นประชาธิปไตยของบุคลากรในสถานศึกษา มีข้อปฏิบัติหรือข้อตกลงร่วมกัน ที่จะร่วมจัดการเรียนการสอนให้บรรลุผลตามที่นโยบายการจัดการศึกษาและหลักสูตรกำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญพร ชื่นกลิ่น และคณะ (2555 : บทคัดย่อ) การพัฒนารูปแบบการโค้ช เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์พยาบาล ที่ส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข มีวัตถุประสงค์ คือ 1) พัฒนารูปแบบการโค้ช เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์พยาบาลที่ส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล ใน

สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข และ 2) ตรวจสอบประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ของรูปแบบการโค้ชที่พัฒนาขึ้น ดำเนินการวิจัยด้วยวิธีการวิจัยและพัฒนา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อาจารย์พยาบาล 4 คน นักศึกษาพยาบาล 43 คน และผู้บริหาร 3 คน จากสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุขจังหวัดเพชรบุรี ผลการทดลองใช้รูปแบบการโค้ชพีซีอี พบว่า สมรรถนะการโค้ชและสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์พยาบาลที่ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษา ก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจารย์พยาบาลและผู้บริหารมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และนักศึกษาพยาบาลมีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนรู้เหมาะสมอยู่ในระดับมาก

จากวิเคราะห์ข้อมูลรายงานการประเมินตนเองในรายงานประจำปีของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2559 (SAR) พบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ได้มุ่งเน้นการเรียนรู้เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจตามหลักสูตร แต่ไม่ได้ส่งเสริมทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตที่สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และในขณะนั้นโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ก็ได้เข้าร่วมโครงการตามนโยบายของรัฐบาลในโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” รุ่นที่ 1 ของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13 ซึ่งนโยบายในโครงการได้มีหลักแนวคิดที่สอดคล้องตรงกับกรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยให้ความสำคัญกับวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย ภายใต้แนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ดังนี้ 1) กิจกรรมเป็นทางเลือก สนองตอบความสนใจความถนัดของผู้เรียน อย่างหลากหลาย 2) เรียนรู้หลักการ สร้างความรู้ผ่านกระบวนการและกิจกรรม (Process and Content) 3) ลงมือปฏิบัติและสร้างความรู้ในบรรยากาศที่อบอุ่น อิสระ และปลอดภัย 4) ปรับบทบาทครูจากการเป็นผู้สอนเป็นผู้ให้คำปรึกษาชี้แนะ (Coach & Mentor) และ 5) ครูผู้สอนควรใช้วิธีการ ประเมินผลที่หลากหลาย และเป็นการประเมินตามสภาพจริง วิเคราะห์คุณภาพและพัฒนาการของ นักเรียนมากกว่าการประเมินนักเรียนจากการสอบ โดยมีหลักการสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ครอบคลุมหลักองค์ 4 แห่งการศึกษา ซึ่งใช้เรียกเป็นคำย่อว่า 4H (สำนักวิชาการและมาตรฐาน การศึกษา. 2559 : 3-5) ทั้งนี้โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ได้นำมาจัดเป็นกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ เพื่อพัฒนา 4H ที่สามารถเชื่อมโยงสัมพันธ์กับการใช้การสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา (2559 : 5) สู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ผ่านการลงมือปฏิบัติ การคิดขั้นสูง การทำงานเป็นทีมจากกิจกรรมที่มีความหลากหลาย ให้ครอบคลุมการพัฒนา 4H ได้แก่ ด้านการเรียนรู้หรือด้านสมอง (Head) ด้านคุณลักษณะและค่านิยม (Heart) ด้านทักษะปฏิบัติ (Hand) และด้านสุขภาพ (Health) ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้นำและต้องทำหน้าที่ช่วยเหลือครูให้ พัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์แนวทางการเรียนรู้ใหม่ โดยใช้การสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ซึ่งมี 5 ขั้นตอน คือ กระตุ้นความสนใจ การตั้งปัญหา ค้นคว้าและ คิด นำเสนอ และประเมินผล (สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา. 2559 : 27) ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ตามลำดับขั้นตอนที่ผ่านการพัฒนาเชิงระบบ ผู้เรียนจึงมีความกระตือรือร้น สนใจในการค้นคว้า หาความรู้ด้วยตนเอง และสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการเรียนและใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ศึกษาจึงได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาผลการนิเทศภายในโดยใช้ เทคนิคการโค้ช เพื่อการพัฒนาการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครูในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 นี้ขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้ครูสามารถวางแผนออกแบบและ

จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน(Creativity Based Learning : CBL) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนได้รับการพัฒนา 4H ความคิดสร้างสรรค์ และทักษะทางสังคม จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู ที่สอดคล้องกับแนวทางพัฒนาการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรม (Active learning) ตามแนวทางการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ทั้งนี้คาดว่าจะได้แนวทางการนิเทศภายในที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู ที่สามารถนำไปใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและทักษะที่สำคัญจำเป็น และบรรลุได้ตามเป้าหมายที่หลักสูตรแกนกลางกำหนด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาผลการนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช เพื่อพัฒนาการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้
2. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาคุณภาพนักเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูต่อการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

คำถามสำคัญ

1. การนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช ส่งผลต่อการพัฒนาการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ได้แก่ การวางแผนการจัดกิจกรรม, การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นอย่างไร
2. ผลการพัฒนาคุณภาพนักเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ เป็นอย่างไร
3. ครูมีความคิดเห็นต่อการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ อย่างไร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะรับ

1. ได้แนวทางในการนิเทศการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ การสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) โดยใช้เทคนิคการโค้ช ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนา 4H ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาได้
2. ได้แนวทางในการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ การสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครูที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนา 4H ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาได้
3. ผู้เรียนมีคุณภาพ ได้รับการพัฒนา 4H ทักษะความคิดสร้างสรรค์ และทักษะทางสังคม ที่ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยรวมสูงขึ้น บรรลุตามเป้าหมายที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด

4. โรงเรียนได้รับความร่วมมือ การสนับสนุนจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้ มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาค้างนี้มีขอบเขตของการศึกษาดังต่อไปนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้ใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มเป้าหมาย โดยจำแนกตามปีการศึกษา ได้แก่ ปีการศึกษา 2560 เป็นครูทุกคน รวมจำนวน 18 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ทุกคน รวมจำนวน 125 คน โดยใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มเป้าหมาย ในการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ตามแนวการสอน สร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) และปีการศึกษา 2561 เป็นครูทุกคน รวมจำนวน 18 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ทุกคน รวมจำนวน 135 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ การนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช เพื่อพัฒนาการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL)

ตัวแปรตาม ได้แก่

1. ผลการพัฒนาการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครูในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ จากการนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช ประกอบด้วย

1.1 การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

2. ผลการพัฒนาคุณภาพนักเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ประกอบด้วย

2.1. คุณภาพ 4H

2.2 คุณภาพทักษะความคิดสร้างสรรค์

2.3 คุณภาพทักษะทางสังคม

3. ความคิดเห็นของครูต่อการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

นิยามศัพท์

ในการศึกษาค้างนี้ผู้ศึกษาได้ใช้คำศัพท์บางคำ มีความหมายขอบเขตดังนี้

1. การนิเทศภายใน หมายถึง การนิเทศที่มุ่งเน้นการช่วยเหลือแนะนำเพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูโดยตรง มีขั้นตอนหลักที่สำคัญ 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การเตรียมการก่อนการโค้ช

ให้คำชี้แนะ ขั้นที่ 2 การดำเนินการโค้ชให้คำชี้แนะ และขั้นที่ 3 การสรุปผลหลังการโค้ชให้คำชี้แนะ โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้นิเทศ

2. เทคนิคการโค้ช หมายถึง วิธีการการนิเทศแบบให้คำชี้แนะโดยผู้บริหาร ในการช่วยเหลือให้ครูสามารถปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณภาพได้มาตรฐาน ที่เน้นความร่วมมือกันอย่างจริงจัง โดยใช้เทคนิคที่เป็นวิธีการเฉพาะและเป็นการนิเทศโดยใช้การโค้ชโดยตรง ซึ่งในการโค้ชผู้นิเทศจะใช้วิธีการตั้งคำถามสะท้อนคิด (Reflective Coaching) โดยการส่งเสริมให้ครูผู้รับการนิเทศได้มีส่วนร่วมในการใช้ความคิด ให้ความแก่ครูได้โดยตรง ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมสนทนาพูดคุยเกี่ยวกับการปรับปรุงการจัดกิจกรรมของตนเอง และการฝึกฝนการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูและคุณภาพของนักเรียน

3. การสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการ เพื่อการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง นำไปต่อยอดความรู้เดิมเพื่อสร้างสรรค์แนวทางการเรียนรู้ใหม่ ที่มี 5 ขั้น คือ 1) กระตุ้นความสนใจ สร้างแรงบันดาลใจ 2) ตั้งปัญหาและแบ่งกลุ่มตามความสนใจ 3) ค้นคว้าและคิด 4) นำเสนอผลงาน ด้วยวิธีการต่าง ๆ และ 5) ประเมินผล ด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 9 ข้อ คือ 1) ครูสอนน้อย นักเรียนค้นคว้า พูดคุยและนำเสนอ 2) ตอบคำถาม ด้วยคำถาม 3) ครูตัดสินใจน้อย หลีกเลี่ยงการตัดสินแบบเด็ดขาด เช่น ถูกผิด 4) สนับสนุนให้เด็กคิด 5) ใช้เรื่องที่น่าสนใจเป็นเนื้อหา 6) ช่วงเวลาเรียนมากกว่า 90 นาที (บูรณาการมากกว่า 1 วิชา) 7) เน้นให้นักเรียนสนใจพัฒนาการตนเอง วัดผลและรายงานผลให้นักเรียนรู้ การพัฒนาของตนเอง 8) สมัคใจ ร่วมมือ แทนการสั่งการ และ 9) รับฟังและให้กำลังใจนักเรียน ซึ่งคิดค้นโดยสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

4. กิจกรรมเพิ่มเวลารู้ หมายถึง กิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ที่เป็นนโยบายของรัฐบาลตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา มุ่งเน้นการพัฒนา 4H คือ ด้านการเรียนรู้หรือด้านสมอง (Head) ด้านคุณลักษณะและค่านิยม (Heart) ด้านทักษะปฏิบัติ (Hand) และด้านสุขภาพ (Health) ของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 โดยกำหนดตารางเรียนกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ในวันพฤหัสบดี เวลา 13.30-15.30 น.และในวันศุกร์ เวลา 12.40-15.30 น. ของภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 และภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 และใช้วิธีการจัดกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 เป็นกลุ่ม ๆ ตามกลุ่มสนใจอาชีพแบบคณะชั้น

5. ครู หมายถึง ครูทุกคนที่สอนนักเรียนในระบบการศึกษาปกติ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 18 คน และในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 18 คน เป็นครูที่ปรึกษาประจำกลุ่มสนใจอาชีพของนักเรียน ทำหน้าที่ร่วมวางแผนการจัดกิจกรรม ร่วมจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ และร่วมประเมินผลการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาของนักเรียน

6. นักเรียน หมายถึง นักเรียนในระบบการศึกษาปกติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ทุกคน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 รวมจำนวน 125 คน และภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 รวมจำนวน 135 คน

8. ผลการนิเทศภายใน หมายถึง ผลการพัฒนาการเรียนการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครูในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ที่ได้รับการนิเทศโดยใช้เทคนิคการโค้ชโดยผู้บริหารโรงเรียน ดังนี้

8.1 การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครู ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน

(Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

8.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

9. คุณภาพนักเรียน หมายถึง ระดับพฤติกรรมหรือระดับทักษะการพัฒนาของนักเรียน ที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ดังนี้

9.1 คุณภาพ 4H หมายถึง ระดับพฤติกรรมของนักเรียนที่มีการพัฒนาตามหลักองค์ 4 แห่ง การศึกษาได้แก่ ด้านการเรียนรู้หรือด้านสมอง (Head) ด้านคุณลักษณะและค่านิยม (Heart) ด้านทักษะปฏิบัติ (Hand) และด้านสุขภาพ (Health)

9.2 คุณภาพทักษะความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ระดับพฤติกรรมความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานที่มีแบบการคิด 3 มิติ ได้แก่ การลงมือทำ การสืบเสาะ และการมีจินตนาการ ที่แปลกใหม่ แหวกแนว โดยมี 5 อุปนิสัยแห่งความคิดสร้างสรรค์ คือ อยากรู้อยากเห็น ยินยอมมุ่งมั่น จินตนาการที่เป็นไปได้ ทำงานเป็นระบบ และทำงานร่วมกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

9.3 คุณภาพทักษะทางสังคม หมายถึง ระดับพฤติกรรมของนักเรียนที่ได้แสดงออกถึงการมีความรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม โดยมีวินัยในตนเอง มีความยืดหยุ่น การปรับตัว และมีความร่วมมือในการทำงานเป็นทีม มีบทบาทการเป็นผู้นำ ผู้ตาม มีความร่วมมือปฏิสัมพันธ์ สร้างความสัมพันธ์ และปรับตัวอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มกับบุคคลอื่นได้

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การศึกษาผลการนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช เพื่อการพัฒนาการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครูในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1-6 โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ครั้งนี้ เป็นการจัดกิจกรรมโดยมีครูที่ปรึกษาร่วมกันทำงานเป็นทีม ๆ ละ 2-3 คน ต่อกลุ่มสนใจอาชีพของนักเรียน 1 กลุ่ม โดยครูทุกคนในทุกกลุ่มได้ร่วมกันปฏิบัติงานและได้รับการนิเทศโดยการโค้ชอย่างเป็นระบบ

2. การจัดกลุ่มกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ได้ให้นักเรียนจัดรวมกลุ่มกันแบบคณะชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 แล้วแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม โดยมีการดำเนินการไปตามลำดับดังนี้ เริ่มจากการกระตุ้นให้นักเรียนกำหนดเป้าหมายในชีวิตว่าอยากทำอาชีพอะไร หรืออยากเรียนต่อในอนาคตสาขาใด แล้วค้นหาแรงบันดาลใจ และหาบุคคลต้นแบบ (Idol) หลังจากนั้นจัดนักเรียนที่มีเป้าหมายเหมือนหรือใกล้เคียงกันเข้ากลุ่มเดียวกัน และทุกกลุ่มจะมีครูที่ปรึกษาประจำกลุ่ม

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาผลการนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช เพื่อการพัฒนาการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในและเทคนิคการโค้ช (Coaching)
2. หลักการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. ทฤษฎีการเรียนรู้
4. เอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL)
5. หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้เพื่อพัฒนา 4 H
6. เอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์
7. หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับทักษะทางสังคม
8. การบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนเข็ยมธาตุ 3
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในและเทคนิคการโค้ช (Coaching)

ความหมายของการนิเทศ

วัชราน เล่าเรียนดี (2556 : 2-4) ได้นำเสนอความหมายของการนิเทศ จากนักการศึกษาไทยไว้หลายท่านได้แก่ สาโรจ บัวศรี (2504) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา คือ การช่วยเหลือดูแลและตรวจตราแนะนำ ส่งเสริม สนับสนุน และเกื้อกูลเพื่อให้งานวิชาการและธุรการในโรงเรียนหรือแต่ละสายงานได้เกิดผลดี การนิเทศการศึกษาไม่เกี่ยวกับการบังคับบัญชาแต่ประการใดแต่เป็นการแนะนำโดยแท้และเป็นการช่วยเหลืออย่างเปิดเผย พันัส หันนาคินทร์ (2513) มีความเห็นว่า การนิเทศการศึกษาไม่ใช่การบังคับหรือจับผิด แต่เป็นการช่วยเหลือร่วมมือซึ่งกันและกันเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น การนิเทศการศึกษาคือ แผนงานที่จัดขึ้นเพื่อปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนและเป็นบริการทางด้านวิชาการที่จัดให้แก่ครู สาย ภาณุรัตน์ (2517) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา คือ ความพยายามอย่างหนึ่งในหลาย ๆ อย่างที่จะช่วยส่งเสริมให้การศึกษาที่มีคุณภาพทั้งในด้านการเรียนและการสอน ภิญญู สาธ (2519) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาหมายถึง ความพยายามทุกชนิด ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายการศึกษาที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ส่งเสริมการศึกษาในการแนะนำครูและผู้อื่นที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษาให้รู้วิธีปรับปรุงการสอนหรือการให้การศึกษา ชารี มณีศรี (2521) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาคือ ความพยายามอย่างหนึ่งในหลาย ๆ อย่างที่จะช่วยส่งเสริมให้การศึกษาที่มีคุณภาพทั้งด้านการเรียนการสอน ชาญชัย อาจินสมาจาร (2525) มีความเห็นว่า การนิเทศการศึกษาคือ กิจกรรมที่ทุกฝ่ายร่วมมือกันทดลองตาม

วิธีการของมัน โดยความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศึกษานิเทศก์จะเป็นแบบเพื่อนมากกว่าเป็นการบังคับบัญชาหรือควบคุม การนิเทศในสมัยใหม่ จึงเป็นการร่วมงานของครูและศึกษานิเทศก์ เพื่อประเมินผลตนเอง (Self-evaluation) การนำตนเอง (Self-direction) การประเมิน ตนเอง (Self-assessment) และการนิเทศตนเอง (Self-supervision) นิพนธ์ ไทยพานิช (2528 : 17) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาที่เป็นความพยายามของบุคลากรทางการศึกษาที่จัดกิจกรรม และให้บริการกับผู้บริหารและครูในทางตรงและทางอ้อมที่จะปรับปรุงการเรียนการสอนของครูเพื่อเน้นประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการเรียนของนักเรียน นพพงษ์ บุญจิตราดุล (2529 : 30-59) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา คือ ความพยายามทุกชนิดของเจ้าหน้าที่ฝ่ายการศึกษาที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ นิเทศ/การศึกษาในการแนะนำครูหรือบุคลากรที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการศึกษาเพื่อ (1) รู้จักวิธีปรับปรุงการสอนหรือการให้การศึกษา (2) ช่วยให้เกิดความงอกงามในวิชาชีพทางการศึกษา (3) ช่วยในการเลือกและปรับปรุงวัตถุประสงค์ของการศึกษา และ (4) ช่วยเหลือครูและปรับปรุงวิธีการสอน สงัด อุทรานันท์ (2530 : 7) ให้ความหมายของการนิเทศว่า หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งผลสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนของนักเรียน

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2538 :3) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการนิเทศไว้ว่า การนิเทศเป็นการกระตุ้นให้การทำงานประสบผลสำเร็จโดยผ่านตัวกลางหรือบุคคลอื่น เช่น ครู หรือผู้บริหาร ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอีกต่อหนึ่ง หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นกระบวนการนิเทศและความร่วมมือระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศเพื่อประสิทธิภาพอันสูงสุดการเรียนของนักเรียน

ความหมายของการนิเทศจากนักการศึกษาต่างประเทศ

วัชรา เล่าเรียนดี (2556 : 5-6) กล่าวถึง ความหมายของการนิเทศ ของนักการศึกษาต่างประเทศ ดังนี้

บริกส์ และจัสท์แมน (Briggs and Justman 1952) ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาว่า หมายถึง การร่วมมือกันกระตุ้นส่งเสริมและให้คำแนะนำแก่ครูเพื่อให้ครูมีความเจริญก้าวหน้าอย่างพอเพียงต่อการสร้างความเจริญงอกงามให้กับนักเรียน เพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมโลกอย่างฉลาด

เบอร์ตัน และบรูคเนอร์ (Burton and Brueckner. 1955) ให้ความหมายการนิเทศไว้อย่างกว้าง ๆ ว่าหมายถึง การให้บริการด้านเทคโนโลยีซึ่งต้องอาศัยความเชี่ยวชาญ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงและพัฒนาความเจริญก้าวหน้าของนักเรียน

อดัมส์ และดิกกี (Adams and Dickey. 1953) ให้ความเห็นเกี่ยวกับการนิเทศว่าเป็นการให้บริการทางด้านการสอนและการปรับปรุงการสอนให้ดียิ่งขึ้น เป็นการสร้างสรรค์เป็นการร่วมมือกันระหว่างบุคลากรทางการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน การนิเทศต้องไม่ใช่การใช้อำนาจกับครู แต่เป็นการตอบสนองความต้องการของครู ให้อิสระเสรีภาพแก่ครูในการทำงาน เพื่อให้สามารถปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

เอลส์บรี และคณะ (Elsbree et.al.1967) ให้ความหมายการนิเทศการศึกษาว่าเป็นกระบวนการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น

ไวลส์ และโลเวล (Wiles and Lovell 1967) ได้กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาคือการช่วยเหลือ เพื่อพัฒนาสถานะการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้น การนิเทศการศึกษาเป็นกิจกรรมและบริการที่มุ่งช่วย ครูปรับปรุงการสอนและการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น มีขวัญกำลังใจ และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน โดยกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้หมายรวมถึงการให้การฝึกอบรมและการพัฒนาหลักสูตร

สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึงกระบวนการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ เป็นการช่วยเหลือส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกัน ระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ เพื่อที่จะ พัฒนา ปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาและคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูเพื่อให้มี ประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลในการเรียนรู้ของนักเรียน

จุดมุ่งหมายของการนิเทศ

วัชรา เล่าเรียนดี (2556 : 6) อธิบายว่า เนื่องจากการนิเทศการศึกษาหรือการนิเทศการสอนนั้น มีความซับซ้อนเพราะเป็นภารกิจที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ และจะต้องพัฒนาบุคคลอื่น รวมทั้งตัวเอง เพื่อให้ มีประสิทธิภาพมีศักยภาพสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างสันติสุข การกำหนดจุดมุ่งหมายของ การนิเทศที่ชัดเจนจะเป็นแนวทางในการปฏิบัติให้บรรลุจุดมุ่งหมายนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ การกำหนด จุดมุ่งหมายได้ชัดเจนเท่าใด ยิ่งทำให้มองเห็นแนวทางปฏิบัติและเป้าหมายชัดเจนขึ้นเท่านั้นซึ่งมี นักการศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านได้นำเสนอวัตถุประสงค์และการนิเทศการศึกษาหรือการนิเทศ การสอนไว้ดังนี้

กิติมา ปรีดีดิถ (อ้างถึงใน วัชรา เล่าเรียนดี 2556 :7) เสนอจุดมุ่งหมายการนิเทศไว้เพื่อ

1. ช่วยครูค้นหาและรู้วิธีการสอนของตนเอง
2. ช่วยครูแยกแยะวิเคราะห์ปัญหาของตนเอง
3. ช่วยครูให้รู้สึกมั่นใจในอาชีพ
4. ช่วยครูให้มีความรู้คุ้นเคยกับแหล่งวิทยาการ
5. ช่วยเผยแพร่ให้ชุมชนเข้าใจแผนการศึกษาของโรงเรียน
6. ช่วยครูให้เข้าใจปรัชญาความต้องการศึกษา

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (อ้างถึงใน วัชรา เล่าเรียนดี 2556 : 7) ได้กล่าวสรุปเกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย การนิเทศการศึกษาว่า เพื่อพัฒนาคน พัฒนาคูให้มีความรู้ความสามารถในการพัฒนางานด้าน หลักสูตรการจัดการเรียนการสอน ช่วยประสานงานและความร่วมมือให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่าง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนั้นยังสร้างความมั่นคงในอาชีพครู สร้างขวัญกำลังใจให้แก่ครูเพื่อจะได้ ร่วมมือกันพัฒนานักเรียนให้เกิดพัฒนาการตามความมุ่งหมายของการศึกษา

บริกส์ และจัสท์แมน (Briggs and justman 1952. อ้างถึงใน วัชรา เล่าเรียนดี 2556 : 7) ได้สรุป ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ 4 ด้านสำคัญดังนี้

1. เพื่อการส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ (Professional Development)
2. เพื่อการส่งเสริมความเจริญงอกงามให้แก่ครู (Aid Teacher's Growth)
3. เพื่อการปรับปรุงการสอนของครู (Improvement of Teaching)
4. เพื่อการส่งเสริมแนะนำครูและส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน (Guid Staff and Community Relation)

อดัมส์ ดิกกี (Adams and Dickey 1953. อ้างถึงใน วัชราน เล่าเรียนดี 2556 : 8) กล่าวถึงความมุ่งหมายของการนิเทศไว้ว่า

1. เพื่อช่วยให้ครูค้นหาและวิธีทำงานด้วยตนเอง
2. เพื่อช่วยให้ครูจำแนกและวิเคราะห์ปัญหาของตนเอง
3. เพื่อช่วยให้ครูเชื่อมั่นในอาชีพ
4. เพื่อช่วยเผยแพร่ให้ชุมชนเข้าใจแผนการศึกษาของโรงเรียนและให้การสนับสนุนโรงเรียน

กู๊ด (Good 1997 อ้างถึงใน วัชราน เล่าเรียนดี 2556 : 9) การนิเทศการศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดความเจริญงอกงามทางอาชีพ ช่วยพัฒนาความสามารถของครู ช่วยในการเลือกและปรับปรุงวัตถุประสงค์ของการศึกษาช่วยเหลือจัดจัดสรร สื่อ วัสดุอุปกรณ์ และปรับปรุงวิธีสอน

สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศ คือ เพื่อช่วยเหลือ หรือส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้รับการนิเทศหรือครูสามารถพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและงานในวิชาชีพของตนเองได้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ส่งผลถึงคุณภาพผู้เรียนและคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวม

การนิเทศภายในโรงเรียน

สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ด้วยมีเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่เข้ามาทำให้ระบบการศึกษามีพัฒนาปรับตัวตามความเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารโรงเรียนต้องเปลี่ยนรูปแบบการบริหารให้ทันสมัย และครูจึงต้องพัฒนาเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนการเรียนรู้พัฒนาตนเองตลอดเวลา เพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และสามารถนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนจำเป็นต้องมีการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยผู้บริหารหรือบุคลากรในโรงเรียนให้มากที่สุด เพื่อให้ครูสามารถพัฒนางานให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงได้ ซึ่งวัชราน เล่าเรียนดี (2556 : 222) กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียน เป็น การนิเทศการสอนที่ดำเนินการโดยบุคลากรภายในโรงเรียนร่วมมือกันปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มีจุดประสงค์ และวิธีการปฏิบัติที่ชัดเจน การนิเทศการสอนมีหลายวิธี ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการนิเทศขึ้นอยู่กับการดำเนินการที่เป็นระบบและต่อเนื่องตลอดเวลา มีการร่วมมือกันวางแผน แก้ไข ปรับปรุงได้ตลอดกระบวนการจนกว่าจะบรรลุเป้าหมายและประสบผลสำเร็จ

ความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียน

ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียนโดยบุคลากรในโรงเรียน ไว้ดังนี้

กิติมา ปรีดีติลล (อ้างถึงใน สุขมณฑา จุลชาติ. 2555 : 55) กล่าวไว้ว่าการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นและมีความต้องการที่ต้องจัดให้มีขึ้นในโรงเรียนเนื่องจากการช่วยส่งเสริม โดยศึกษานิเทศก์และผู้บริหารการศึกษาซึ่งไม่เพียงพอที่จะนิเทศได้อย่างทั่วถึง การนิเทศโดยบุคลากรในโรงเรียนนิเทศเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับปัญหาที่อยู่ภายในโรงเรียนย่อมเป็นผู้ที่รู้ปัญหาดีที่สุดและแก้ไขปัญหาก็ได้ตรงจุดกว่าที่จะให้คนภายนอกมานิเทศ โดยที่ผู้นิเทศภายในโรงเรียนมีความคุ้นเคยกับผู้นิเทศทำให้บรรยากาศการนิเทศเป็นกันเองผู้นิเทศสามารถติดตามการปฏิบัติงานและผลการนิเทศได้ตลอดเวลาและสามารถทำให้งานดำเนินงานไปถึงจุดหมายอย่างต่อเนื่อง

ชาตรี มณีศรี (อ้างถึงใน สุมนทนา จุลชาติ. 2555 : 55) ได้ให้เหตุผลและความจำเป็นในการจัดให้มีการนิเทศภายในโรงเรียนดังนี้ 1) การนิเทศจากภายนอกไม่ทั่วถึงและไม่มีคุณภาพ 2) การเปลี่ยนแปลงทางสังคม 3) การช่วยเหลือกันและกันสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ 4) การปรับปรุงและพัฒนาของแต่ละโรงเรียนสภาพและข้อจำกัดไม่เหมือนกันคนภายในจะรู้ปัญหาดีที่สุด 5) การยอมรับบุคคลที่จะเป็นผู้นำซึ่งถือได้ว่าการยอมรับเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินการนิเทศและ 6) ปัญหาเร่งด่วนที่สำคัญเช่นปัญหาในการใช้หลักสูตรสภาพการสอนที่เปลี่ยนแปลงการประเมินและผลสัมฤทธิ์ผู้เรียน

นพพงษ์ บุญจิตราดุล (อ้างถึงใน วัชรภา เล่าเรียนดี. 2553 : 116) กล่าวว่า สาเหตุและความจำเป็นในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน มีดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงระบบการจัดการศึกษา
2. การปรับปรุงและเปลี่ยนแปลง ตลอดจนการพัฒนาของหลักสูตร
3. ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว
4. ความเฉื่อยชาเพิกเฉยและการขาดความสนใจของครู ซึ่งได้รับการกระตุ้นให้ตื่นตัวอยู่เสมอ
5. วิทยาการ สังคม และวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลง
6. การขาดประสบการณ์ของครูใหม่หรือครูเก่าเพื่อให้ก้าวหน้าทันต่อเทคโนโลยีและวิธีสอนใหม่

วัชรภา เล่าเรียนดี (2554 : 187) ได้สรุปว่าการนิเทศภายในโรงเรียนมีความจำเป็นเพราะเป็น

การพัฒนาวิชาชีพครูที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องด้วยการปรับปรุงและการพัฒนาการเรียนการสอน สรุปได้ว่า การนิเทศภายในโรงเรียนมีความจำเป็นต่อการพัฒนา การส่งเสริมคุณภาพ การจัดการเรียนรู้ โดยบุคลากรภายในโรงเรียน ที่เป็นบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเพียงพอ เป็นผู้รู้ปัญหาที่แท้จริง และสามารถติดตามปฏิบัติงานการนิเทศได้ต่อเนื่อง ตลอดเวลา อยู่ใกล้ชิดกัน ในโรงเรียน ซึ่งสามารถช่วยพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ให้ไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีส่วนร่วมยอมรับซึ่งกันและกัน

ความมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน

การพัฒนาระบบการนิเทศหรือการพัฒนาวิชาชีพให้ประสบความสำเร็จได้นั้นผู้นิเทศหรือผู้ปฏิบัติ การพัฒนาวิชาชีพจำเป็นต้องรู้และเข้าใจในความมุ่งหมายที่แท้จริงของการนิเทศเพื่อนำไปสู่การวางแผน ปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมาย การนิเทศภายในโรงเรียนไว้ดังนี้

กรองทอง จิระชากุล (อ้างถึงใน สุมนทนา จุลชาติ. 2555 : 57) ได้กล่าวว่าจุดมุ่งหมายของการนิเทศ การสอนในโรงเรียนไว้ 2 ประเภทคือ

1. จุดมุ่งหมายทั่วไปได้แก่ 1) เพื่อให้ผู้บริหารและคณะกรรมการนิเทศของโรงเรียนมีความรู้ ความเข้าใจและปฏิบัติการนิเทศในโรงเรียนได้ 2) เพื่อพัฒนาความสามารถของครูเพื่อช่วยเหลือสนับสนุน การจัดสื่อการจัดการเรียนรู้และวิธีการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้และ 3) เพื่อให้ครูเกิด การพัฒนาในวิชาชีพ

2. จุดมุ่งหมายเฉพาะได้แก่ 2.1 เพื่อให้สถานศึกษามีแผนการนิเทศภายในโรงเรียน 2.2 เพื่อ เน้นให้มีการวิเคราะห์การปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาและกลุ่มสาระการเรียนรู้ 2.3 เพื่อให้ครูจัดการ เรียนการสอนตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาและเป้าหมายของหลักสูตรที่ต้องการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการบูรณาการและทักษะการคิด 2.4 เพื่อปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเทคนิคและวิธีการจัดการ

เรียนการสอนของครู 2.5 เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม 2.6 เพื่อพัฒนาการใช้สื่อ และแหล่งเรียนรู้และ 2.7 เพื่อให้มีการวัดผลประเมินผล ตามสภาพจริงและให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

กิติมา ปรีดีติติก (อ้างถึงใน สมุณฯ จุลชาติ. 2555 : 57) แปลว่าการนิเทศภายในโรงเรียน จะได้ผลดีต้องทำตามขั้นตอนเป็นกระบวนการที่ให้ผลตามความมุ่งหมายเป็นหัวใจของการนิเทศ 4 ประการคือเพื่อเป็นการพัฒนาตนเองเป็นการให้คำแนะนำช่วยเหลือเพื่อให้บุคลากรได้รับความรู้และความสามารถในการปฏิบัติงานได้แก่ 1) เพื่อพัฒนางานเป็นการสร้างสรรค์วิธีการทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น 2) เพื่อประสานความสัมพันธ์เป็นการร่วมมือ 3) เพื่อสร้างความเข้าใจในการร่วมมือในการทำงานและ 4) เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจเป็นการสร้างความมั่นใจและกำลังใจในการทำงาน

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2538 : 64, อ้างถึงใน วัชรา เล่าเรียนดี 2554 : 106) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนมีดังนี้ 1) เพื่อช่วยครูในการพัฒนาปรับปรุงตนเอง 2) เพื่อส่งเสริมให้มีการปรับปรุงหลักสูตร 3) เพื่อช่วยเหลือครูในการปรับปรุงการเรียนการสอนของตนเองให้ดีขึ้น 4) เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ที่มีอยู่ในโรงเรียนได้ช่วยเหลือเพื่อนครูด้วยกัน 5) เพื่อส่งเสริมให้คณะครูมีความสนใจในนวัตกรรม ชื่อ และอุปกรณ์การสอน 6) เพื่อส่งเสริมให้ครูมีความเข้าใจเกี่ยวกับนักเรียนให้สูงขึ้น 7) เพื่อช่วยเหลือครูในการประเมินผลนักเรียน 8) เพื่อส่งเสริมช่วยผู้ครูรู้จักประเมินผลโครงการและปฏิบัติงานและความก้าวหน้าในวิชาชีพของตนและ 9) เพื่อช่วยให้ครูประสบความสำเร็จและมีความรู้สึกมั่นคงในชีวิตและอาชีพ

กูด (Good, 1973: 57 (อ้างถึงใน สมุณฯ จุลชาติ. 2555 : 557) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ว่าเพื่อช่วยเหลือครูในการปรับปรุงการเรียนการสอนซึ่งเป็นการกระตุ้นให้เกิดความเจริญงอกงามในวิชาชีพและพัฒนาตนเองในด้านการปรับปรุงวัตถุประสงค์การสอนสอนสอนนวัตกรรมและเทคนิควิธีการสอนและการประเมินผลการเรียน

สรุปได้ว่า การนิเทศภายในโรงเรียน มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาครูบุคลากรในโรงเรียนให้มีความรู้ ประสบการณ์ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อนำไปใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาตนเองในวิชาชีพให้มีก้าวหน้าตลอดเวลา และมีขวัญกำลังใจในการทำงานแบบร่วมมือกันในการทำงานแก้ไขปัญหาได้อย่างเป็นระบบที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนทางการเรียนอย่างต่อเนื่อง

กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน

กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน มีขั้นตอนการดำเนินงาน ตามที่นักวิชาการศึกษาได้เสนอไว้หลายท่าน อาทิเช่น

กระบวนการนิเทศ ของ แฮริส (Harris 1963. อ้างถึงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2546 : 39-43) ได้เรียกกระบวนการของเขาว่า Harris' POLCA ซึ่งมีอยู่ 5 ขั้นตอน คือ'

1. กระบวนการวางแผน (Planning)
  - 1.1 การคิดวางแผนงาน
  - 1.2 การจัดทำตารางงาน
  - 1.3 การทำโครงการ
  - 1.4 การคาดคะเนผลที่เกิด
  - 1.5 การปรับปรุงแผนงานให้ดีขึ้น

2. กระบวนการจัดระเบียบงาน (Organizing)

- 2.1 การจัดจำแนกหน้าที่ในงาน
- 2.2 การประสานงาน
- 2.3 การจัดแหล่งทรัพยากร
- 2.4 การสร้างความสัมพันธ์ต่อเนื่อง
- 2.5 การมอบหมายงาน

3. กระบวนการนำ (Leading)

- 3.1 การคัดลึนใจ
- 3.2 การเสนอแนะ
- 3.3 การสร้างแรงจูงใจ
- 3.4 การสื่อความหมาย
- 3.5 การคิดริเริ่ม
- 3.6 การสาธิต

4. การควบคุม (Controlling)

- 4.1 การทำให้ถูกต้อง
- 4.2 การสร้างความเจริญงอกงาม
- 4.3 การกล่าวโทษ
- 4.4 การกำหนดโทษ

5. การประเมินผล (Assessing)

- 5.1 การพิจารณาผลงาน
- 5.2 การวัดผลงาน

แฮริส (Harris 1985) ได้เปลี่ยนแปลงกระบวนการนิเทศเป็น 6 ขั้นตอน คือ

1. การประเมินสภาพการทำงาน (Assessing) เป็นกระบวนการศึกษาถึงสภาพต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลเพื่อเป็นตัวกำหนดการเปลี่ยนแปลง ซึ่งมีขั้นตอนย่อยดังนี้

- 1.1 การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อจะศึกษาถึงธรรมชาติ และความสัมพันธ์ของเรื่องต่าง ๆ
- 1.2 การสังเกตเป็นการมองสิ่งรอบตัวด้วยความละเอียด
- 1.3 การทบทวนเป็นการตรวจสอบสิ่งรอบตัวอย่างตั้งใจ
- 1.4 การวัดพฤติกรรมการทำงาน COURTIGNE
- 1.5 การเปรียบเทียบพฤติกรรมการทำงาน

2. การจัดลำดับความสำคัญของงาน (Prioritizing) เป็นกระบวนการกำหนดความสำคัญของงานตามเป้าหมายวัตถุประสงค์และกิจกรรมตามลำดับความสำคัญ ซึ่งประกอบด้วยงานต่อไปนี้

- 2.1 การกำหนดเป้าหมาย
- 2.2 การกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะ
- 2.3 การกำหนดทางเลือก
- 2.4 การจัดลำดับความสำคัญของงาน

3. การออกแบบวิธีการทำงานเป็น (Designing) กระบวนการวางแผนหรือกำหนดโครงการต่าง ๆ เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยประกอบด้วยงานต่อไปนี้

- 3.1 การจัดสายงานเป็นการจัดส่วนประกอบต่าง ๆ ของงานให้สัมพันธ์กัน
- 3.2 การหาวิธีการนำเอาทฤษฎี หรือหลักการไปสู่ทางปฏิบัติ
- 3.3 การเตรียมการต่าง ๆ ให้พร้อมที่จะทำงาน
- 3.4 การจัดระบบการทำงาน
- 3.5 การกำหนดแผนในการทำงาน

4. การจัดสรรทรัพยากร (Allocating Resources) เป็นกระบวนการกำหนดทรัพยากรต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการทำงานซึ่งประกอบด้วยงานต่อไปนี้

- 4.1 การกำหนดทรัพยากร ที่ต้องใช้ความต้องการของหน่วยงานต่าง ๆ
- 4.2 การจัดสรรทรัพยากรไปให้หน่วยงานต่าง ๆ
- 4.3 การกำหนดทรัพยากร ที่จำเป็นจะต้องใช้สำหรับความมุ่งหมายเฉพาะอย่าง
- 4.4 การมอบหมายบุคลากร ให้ทำงานในแต่ละโครงการหรือแต่ละเป้าหมาย

5. การประสานงาน (Coordination) เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับงาน เวลา วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกทุก ๆ อย่าง เพื่อให้การเปลี่ยนแปลงบรรลุผล ซึ่งประกอบด้วยงานต่อไปนี้

- 5.1 การประสานการปฏิบัติงานในฝ่ายต่าง ๆ ให้ดำเนินการไปด้วยความราบรื่น
- 5.2 การสร้างความกลมกลืนและความพร้อมเพรียงกัน
- 5.3 การปรับการทำงานในส่วนต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพให้มากที่สุด
- 5.4 การกำหนดเวลาในการทำงานในแต่ละช่วง
- 5.5 การสร้างความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้น

6. การอำนวยการ (Directing) เป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดสภาพที่เหมาะสมที่จะสามารถบรรลุผลแห่งการเปลี่ยนแปลงให้มากที่สุด ได้แก่ งานต่อไปนี้

- 6.1 การแต่งตั้งบุคลากร
- 6.2 การกำหนดแนวทางหรือกฎเกณฑ์ในการทำงาน
- 6.3 การกำหนดระเบียบแบบแผนเกี่ยวกับเวลา ปริมาณหรืออัตราเร่งในการทำงาน
- 6.4 การแนะนำการปฏิบัติงาน
- 6.5 การตัดสินใจเกี่ยวกับทางเลือกในการปฏิบัติงาน

กระบวนการนิเทศที่ แฮริส (Harris) กำหนดขึ้นมีความเหมาะสมกับการนิเทศการสอน และเป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นการวางแผนการปฏิบัติงานมากกว่าการควบคุมงาน เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการนิเทศ

กระบวนการนิเทศการศึกษาของแอลเลน (Allen) (อ้างถึงใน สงัด อุทรานันท์ 2530 : 76 – 79) ประกอบด้วยกระบวนการหลัก 5 กระบวนการ ที่เรียกว่า “POLCA” คือ

1. กระบวนการวางแผน (Planning Processes) เป็นกระบวนการในวางแผนโดยคิดถึง สิ่งที่จะทำว่ามีอะไรบ้าง กำหนดแผนงานว่าจะทำอะไร เมื่อไหร่ กำหนดจุดประสงค์ในการทำงาน คาดคะเนผลที่จะเกิดจากการทำงาน พัฒนากระบวนการทำงาน และวางแผนในการทำงาน

2. กระบวนการจัดสายงาน (Organizing Processes) เป็นกระบวนการจัดสายงานหรือ จัดบุคลากรต่าง ๆ เพื่อทำงานตามแผนงานที่วางไว้ โดยกำหนดเกณฑ์มาตรฐานในการทำงาน ประสานงานกับบุคลากรต่าง ๆ ที่จะปฏิบัติงาน จัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ สำหรับการดำเนินงาน มอบหมายงานให้บุคลากรฝ่ายต่าง ๆ จัดให้มีการประสานงานสัมพันธ์กันระหว่างผู้ทำงาน จัดทำโครงสร้างในการปฏิบัติงาน จัดทำภาระหน้าที่ของบุคลากร และพัฒนานโยบายในการทำงาน

3. กระบวนการนำ (Leading Processes) เป็นกระบวนการนำบุคลากรต่าง ๆ ให้ทำงานนั้น ประกอบด้วย การตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ให้คำปรึกษาแนะนำ สร้างนวัตกรรมในการทำงาน ทำการสื่อสารเพื่อความเข้าใจในขณะทำงาน สร้างแรงจูงใจในการทำงาน ได้รับความสนใจในการทำงาน อำนวยความสะดวกในการทำงาน ริเริ่มการทำงาน แนะนำการทำงาน แสดงตัวอย่างในการทำงาน บอกขั้นตอนการทำงาน และ สาคิิตการทำงาน

4. กระบวนการควบคุม (Controlling Processes) เป็นกระบวนการในการควบคุม ประกอบด้วย การช่วยแก้ไขการทำงานที่ไม่ถูกต้อง การว่ากล่าวตักเตือนในสิ่งที่ผิดพลาด การกระตุ้นให้ทำงาน การปลดคนที่ไม่มีความพอให้ออกจากงาน การสร้างกฎเกณฑ์ในการทำงาน และการลงโทษผู้กระทำผิด

5. กระบวนการประเมินผลการทำงาน (Assessing Processes) ประกอบด้วย การพิจารณาตัดสินใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน การวัดและประเมินพฤติกรรมในการทำงาน และการวิจัยผลการปฏิบัติงาน

กลี๊กแมน (Clickman 1990.อ้างถึงใน วัชรา เล่าเรียนดี . 2556 : 27) ได้นำเสนอกระบวนการในการนิเทศการสอน 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การประชุมร่วมกับครู (Preconference with teacher)
2. การสังเกตการสอนในชั้นเรียน (Observation of classroom)
3. การวิเคราะห์และติดตามผลการสังเกตการสอน และพิจารณาวางแผนการประชุมร่วมกับครู
4. ประชุมร่วมกับครูภายหลังการสังเกตการสอน (Postconference with teacher)
5. วิเคราะห์และพัฒนาการดำเนินการ 4 ขั้นตอน เพื่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง แก้ไขให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัชรา เล่าเรียนดี (2556 : 102) อธิบายว่าจากหลักการแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศสามารถนำมาสังเคราะห์เป็นกระบวนการนิเทศโดยผู้บริหารได้ดังนี้

1. ประชุมวางแผนการสังเกตการสอน กำหนดเรื่อง ประเด็นที่จะสังเกต วิธีการสังเกต
2. สังเกตการสอนหรือการปฏิบัติงานตามที่วางแผนไว้ ควรใช้การสังเกตเชิงคุณภาพในแบบต่าง ๆ จะเหมาะสมกว่าวิธีการสังเกตเชิงปริมาณ เช่น การสังเกตบันทึกตามประเด็นคำถามที่สนใจ (Focused Questionnaire) หรือการสังเกตบันทึกแบบย่อ (Anecdotal Record) แบบผสมผสานหรือเครื่องมือสังเกตบันทึกแบบ 2+2

3. การให้ข้อมูลย้อนกลับที่ชัดเจน ตรงประเด็น และทบทวนประเด็นที่จะสังเกตการสอนครั้งต่อไป
4. ในกรณีเกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศ ควรมีการประเมินผลการนิเทศทั้งตัวผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศและผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน เผยแพร่ผลสำเร็จของการนิเทศให้ครูอื่น ๆ ได้ทราบ เพื่อเป็นการจูงใจให้ปรับปรุงและพัฒนาในวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า กระบวนการการนิเทศภายในโรงเรียน จะมีองค์ประกอบสำคัญที่คล้ายคลึงกัน คือ มีการประชุม มีการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ มีการสังเกตการสอนในชั้นเรียน และมีการประชุมภายหลังการสังเกตการสอนเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับ โดยมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

ผู้นิเทศในฐานะผู้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

ผู้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) หมายถึง บุคคลที่มีความรับผิดชอบในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบุคคลในองค์กร หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมองค์กร หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือผู้ที่ทำให้การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นแต่การที่จะส่งเสริมและช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ผู้นิเทศจึงจะต้องสร้างการยอมรับให้เกิดขึ้นก่อน ใช้วิธีพูด สร้างความสัมพันธ์ที่ดี สร้างความไว้วางใจเชื่อถือ และการปฏิบัติงานร่วมกับครู หรือบุคลากรในโรงเรียนก่อนจึงจะเป็นการเริ่มต้นที่เหมาะสม

การปฏิบัติงานของผู้นิเทศก็จะง่ายขึ้น ซึ่ง คอทเทอร์ และเชลซิงเกอร์ (Kotter, JP, and Schlesinger L.A., อ้างถึงใน Daughtrey and Ricks 1989 : 570-573) ได้นำเสนอวิธีการที่จะช่วยทำให้บุคคลปฏิบัติตามเพื่อการเปลี่ยนแปลงที่เน้นผู้ปฏิบัติงาน (Worker-oriented Methods) ดังนี้

1. การให้ความรู้และการสื่อความหมายให้รู้ (Education and Communication) เช่น ให้ความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลง ด้วยการฝึกอบรม ทำเอกสารให้อ่านให้มองเห็นข้อดีของการเปลี่ยนแปลง วิธีนี้ใช้ได้เหมาะสมเมื่อบุคคลในกลุ่มหรือในองค์กรไม่มีความรู้ในเรื่องนั้น หรือรู้ไม่ถูกต้อง ข้อดีคือ เมื่อใดที่บุคคลในกลุ่มสามารถชักชวนได้ พวกเขาจะช่วยในการเปลี่ยนแปลงเสมอ ข้อจำกัดของวิธีนี้ใช้เวลามาก ถ้าเกี่ยวข้องกับคนเป็นจำนวนมาก

2. การให้มีส่วนร่วมและร่วมมือ (Participation and Involvement) โดยเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมช่วยในการออกแบบการเปลี่ยนแปลง ตามความคิดเห็น คำแนะนำ ตั้งคณะกรรมการหรือกลุ่มทำงาน วิธีนี้สามารถใช้ได้อย่างเหมาะสมในกรณีที่ผู้นำการเปลี่ยนแปลงไม่มีข้อมูลทั้งหมดและมีความจำเป็นต้องออกแบบการเปลี่ยนแปลงในสถานที่ ซึ่งมีบุคคลที่มีอำนาจในการต่อต้าน ข้อดีของข้อนี้ก็คือบุคคลที่ร่วมมือจะเต็มใจที่จะดำเนินการเพื่อการเปลี่ยนแปลงและใช้ความรู้ที่เกี่ยวข้องที่มีอยู่ในการวางแผนการเปลี่ยนแปลงข้อจำกัดอาจจะใช้เวลามากถ้าผู้มีส่วนร่วมออกแบบการเปลี่ยนแปลงที่ไม่เหมาะสม

3. การอำนวยความสะดวก สนับสนุน และส่งเสริม (Facilitation and Support) หมายถึง การให้การสนับสนุนทางด้านสังคมและอารมณ์ โดยการรับฟังปัญหาข้อเรียกร้องการบ่นว่าอย่างตั้งใจ ให้การฝึกอบรมแบบใหม่ ช่วยในการเอาชนะความเครียดในการปฏิบัติงาน เป็นต้น วิธีดังกล่าวนี้ได้เหมาะสมเมื่อบุคคลต่อต้านการเปลี่ยนแปลง เพราะเป็นปัญหาในการปรับตัวของบุคคล ข้อดีของวิธีนี้ก็คือไม่มีวิธีอื่นที่ใช้ได้ดีกับปัญหาด้านการปรับตัวข้อจำกัดอาจใช้เวลามาก แต่ก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

4. การหาข้อยุติและตกลงร่วมกัน (Negotiation and Agreement) วิธีดังกล่าวก็คือ การใช้สิ่งกระตุ้นกับผู้ต่อต้านโดยตรง การให้สิ่งตอบแทนเพื่อแลกเปลี่ยนกับการไม่เป็นอุปสรรคต่อการเปลี่ยนแปลง ใช้ได้อย่างเหมาะสมเมื่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเป็นฝ่ายเสียเปรียบจากการเปลี่ยนแปลงหรือกลุ่มที่ต้องการเป็นกลุ่มที่มีอำนาจ ข้อดีของวิธีดังกล่าว บางครั้งวิธีดังกล่าวเป็นวิธีที่ง่ายที่จะ

หลีกเลี่ยงการต่อต้านการเปลี่ยนแปลง ข้อจำกัดอาจใช้เงินมาก แพงเกินไปในหลายกรณี อาจทำให้กลุ่มอื่นทำตาม

ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในบทบาทผู้นำที่ จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง อาจจะใช้วิธีใดวิธีหนึ่งตามความเหมาะสมหรือผสมผสานบูรณาการหลายองค์ประกอบเข้าด้วยกัน เพื่อสร้างการยอมรับในการเปลี่ยนแปลงให้มีการเปลี่ยนแปลงตัวเองด้วยความเต็มใจ ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

การนิเทศภายในโรงเรียนโดยผู้บริหาร

เกลททอร์น (Glatthorn 1984. อ้างถึงใน วัชราน เล่าเรียนดี. 2556 : 102) เสนอแนะแนวทางเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนโดยผู้บริหาร ดังต่อไปนี้

1. การนิเทศโดยผู้บริหาร ควรเป็นการนิเทศแบบเปิด กล่าวคือ ผู้บริหารต้องมีการปรึกษาหารือกับครูอย่างเปิดเผยในการสังเกตการสอน วิธีสังเกตการสอนหรือการปฏิบัติงาน และเวลาในการสังเกต

2. การนิเทศโดยผู้บริหาร ผู้บริหารควรมีการวางแผนการนิเทศ กำหนดเวลาในการประชุมและการสังเกตการสอนหรือการปฏิบัติงานล่วงหน้าโดยร่วมกับครูหรือคณะครูที่ร่วมโครงการนิเทศ

3. การนิเทศโดยผู้บริหาร ควรเป็นการพัฒนาการเรียนรู้ของครูเฉพาะเรื่องเฉพาะการ โดยสังเกตการสอนในเรื่องที่ครูสนใจมากที่สุด หรือเป็นปัญหาประเด็นหรือเรื่องที่ยพยายามปรับปรุงแก้ไข และไม่จำเป็นต้องสังเกตการสอนบ่อยครั้ง เช่น เกี่ยวกับการนิเทศการสอนแบบอื่น ๆ ผู้บริหารที่ทำหน้าที่นี้เทศควรคำนึงถึงเรื่องดังกล่าวต่อไปนี้เป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งมีข้อเสนอแนะในการสังเกตการสอนโดยผู้บริหาร ที่ทำหน้าที่นี้เทศ ดังนี้

3.1 ผู้บริหารต้องรู้ว่าครูกำลังทดลองใช้หรือพยายามใช้รูปแบบวิธีสอนอะไรในครั้งนั้น หรือต้องการพัฒนางานวิชาการเรื่องใด มีใครบ้างร่วมโครงการ

3.2 จำนวนเด็กนักเรียนในห้องเรียน กลุ่มที่สนใจเรียนหรือไม่สนใจเรียนกี่คน ครูใส่ใจต่อพฤติกรรมนักเรียนของนักเรียนหรือไม่

3.3 มีประเด็นใดบ้าง หรือเรื่องใดบ้างที่เป็นตัวบ่งชี้ผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของนักเรียนในคาบนั้น ครูมีการตอบสนองให้ข้อมูลย้อนกลับและวัดประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนระหว่างเรียนอย่างไร

3.4 ผู้บริหารต้องสามารถสังเกต บันทึกข้อมูลที่สำคัญ และให้คำแนะนำที่ชัดเจนและตรงประเด็น

สรุปได้ว่า การนิเทศภายในโรงเรียนโดยผู้บริหาร เป็นการนิเทศโดยผู้บริหารโรงเรียนโดยตรงที่มุ่งช่วยครูให้มีการปรับปรุงการเรียนการสอน ที่มีการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ

เทคนิคการโค้ช (Coaching)

รูปแบบของการโค้ช (Coaching) เป็นกระบวนการช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนและร่วมมือกันพัฒนาตนเอง ให้มีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีผลการเรียนรู้ตามเป้าหมาย

แบรนฮาร์ดและเชคเกอร์ (Blanchard and Thacker, อ้างถึงใน สุมนทนา จุลชาติ. 2555 : 100) กล่าวว่าโค้ชเป็นกระบวนการแนะนำ และเสนองานแบบรายบุคคลเพื่อพัฒนาทางด้านทักษะความรู้และความสามารถ ในการทำงานปกติใช้กับผู้ที่มีความสามารถในบางด้านยังไม่สมบูรณ์และเป็นวิธีการกระตุ้นในการทำงาน

วินเซนต์ (Vincet, อ้างถึงใน สุมนทนา จุลชาติ. 2555 : 100) ได้ให้ความหมายของการโค้ชว่าเป็นการชี้แนะให้เห็นแนวทางและการเรียนรู้ร่วมกันกับบุคคลบุคคลและกลุ่มบุคคล ซึ่งมักใช้เวลาในการส่งเสริมและสนับสนุนเป็นเวลานานเป็นกระบวนการที่เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการและจัดองค์การ พัฒนาวิชาชีพมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ค้นพบวิธีการแก้ปัญหาของตนเองเน้นกระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืน

มิงค์ และคณะ (Mink and other, อ้างถึงใน สุมนทนา จุลชาติ. 2555 : 100) ได้ให้ความหมายว่า การโค้ช เป็นกระบวนการของกลุ่มบุคคลที่เรียกว่าผู้ชี้แนะ (Coach) สร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น (ติณะที่ช่วยให้บุคคลได้บรรลุเป้าหมายการทำงานในระดับที่สูงขึ้นกว่าที่เป็นอยู่กระบวนการนี้เป็นการสร้างให้เกิดความเข้มแข็งและภูมิใจในตนเองแสดงความสามารถซึ่งเป็นผลต่อการทำงานกระบวนการโค้ชจึงเป็นกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowering process)

สอดคล้องกับแนวคิดการโค้ช (Coaching) วิณา ก๊วยสมบูรณ์ (2547 : 19-20) กล่าวว่า การนิเทศแบบให้คำชี้แนะหรือการโค้ช เป็นกระบวนการหนึ่งที่มีความสำคัญในการช่วยเหลือให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณภาพ เป็นการดำเนินการเพื่อเพิ่มศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ให้แก่ครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพได้มาตรฐาน สามารถสร้างเสริมพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้เข้มแข็งได้

วัชรวิลา เล่าเรียนดี (2556 : 291-293) ได้อธิบายว่า การโค้ช เป็นเรื่องที่ยังคงเป็นเรื่องใหม่สำหรับ แวดวงการศึกษาในปัจจุบัน ถึงแม้ว่าจะเป็นที่รู้จักกันแพร่หลาย มีการศึกษาและพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง และมีผลการวิจัยเกี่ยวกับการโค้ชเป็นจำนวนมากที่ประสบผลสำเร็จสูง และสนับสนุนหลักการแนวคิดเกี่ยวกับการโค้ช ดังจะเห็นได้ว่าปัจจุบันแนวคิด แนวปฏิบัติในการโค้ชแบบต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมายหลายหลากยิ่งขึ้น อาจจะเป็นเนื่องจากการมีบทบาทภาระหน้าที่ เป้าหมาย และมีการกำหนดคุณลักษณะ คุณสมบัติ การปฏิบัติตน และแนวทางการปฏิบัติงานที่ชัดเจน

การโค้ช (Coaching) คือ แบบหนึ่งของวิธีการเรียนรู้และพัฒนาในวิชาชีพ เริ่มเป็นที่รู้จักตั้งแต่ปี ค.ศ.1997 แต่ยังไม่แพร่หลาย 10 ปีต่อมา มีการอ้างอิง พูดถึง และเรียนรู้ เกี่ยวกับการโค้ชมากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ โรงเรียนต่าง ๆ ในหลายมณฑลรัฐ เริ่มใช้การโค้ชเพื่อการพัฒนาการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้นจนถึงปัจจุบัน (Knight. 2009)

การโค้ช (Coaching) เป็นการเรียนรู้และพัฒนาในวิชาชีพในสถานการณ์จริง ไม่ใช่วิธีช่วยแก้ปัญหา แต่เป็นวิธีการส่งเสริมและให้เวลาแก่ครูและเพื่อนในการไตร่ตรองสะท้อนคิด (Reflect) สนทนาพูดคุยเกี่ยวกับการศึกษา การฝึกและการพัฒนาการใช้ความคิดเกี่ยวกับการสอนของตนเอง และการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน

การโค้ช (Coaching) แตกต่างจากการนิเทศ (Supervision) โดยสิ้นเชิง แต่การโค้ชพัฒนาจากการนิเทศ ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญเดียวกัน คือการประชุมปรึกษาหารือ การสังเกตการสอน และการให้ ข้อมูลย้อนกลับ การโค้ชกับการนิเทศยังแตกต่างกันในด้านตัวบุคคลที่ทำหน้าที่นิเทศและทำหน้าที่โค้ช ผู้ทำหน้าที่นิเทศอาจหมายถึง ศึกษานิเทศก์ อาจารย์นิเทศ ผู้บริหาร หรือผู้มีความรู้ความชำนาญ หัวหน้างานหรือหัวหน้าฝ่าย สำหรับโค้ช อาจหมายถึงครูหรือเพื่อนครูที่มีความเชี่ยวชาญ ผู้รู้

ผู้เชี่ยวชาญที่เต็มใจทำหน้าที่โค้ช และการนิเทศมักมีการประเมินผลคุณภาพการเรียนการสอนด้วยเสมอ แต่การโค้ชต้องหลีกเลี่ยงการประเมินผลครูให้มากที่สุด บรรยากาศในการโค้ชมีความเป็นเพื่อนร่วมงาน เพื่อร่วมวิชาชีพ และสร้างความรู้สึกร่วมกันที่ปลอดภัย ในการใช้เทคนิควิธีสอนใหม่ ๆ ในห้องเรียน ผู้ทำหน้าที่โค้ชเรียนรู้และพัฒนาควบคู่กับผู้รับการโค้ช การโค้ชเป็นการพัฒนาวิชาชีพทั้งสองฝ่ายและต่อเนื่องที่ต้องร่วมมือกันสังเกตการสอนกันและกัน และทดลองสิ่งใหม่ ๆ การโค้ชต้องถือว่าเรื่องเรียน คือ ห้องทดลองเพื่อการเรียนรู้ การโค้ชต้องปราศจากการประเมินคุณภาพครู หรือการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติโดยผู้บริหาร ตลอดระยะเวลา 2 ทศวรรษที่ผ่านมา มีการศึกษาวิจัยและเสนอแนวคิดปฏิบัติเกี่ยวกับการโค้ชแบบต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู การพัฒนาความเชี่ยวชาญด้านการสอนของครูอย่างต่อเนื่อง ที่ส่งผลถึงพัฒนาการผลการเรียนรู้ของนักเรียนให้สูงขึ้น ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันว่า การโค้ช (Coaching) โดยผู้ทำหน้าที่โค้ช คือ เพื่อนครู เพื่อนร่วมอาชีพ หรือผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน และเนื้อหาสาระเฉพาะ โดยปฏิบัติงานร่วมกัน ที่เน้นความร่วมมือกันอย่างจริงจัง การยอมรับไว้วางใจซึ่งกันและกัน แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด และประสบการณ์ สามารถส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนอย่างต่อเนื่องให้แก่ครูได้อย่างดี และส่งผลถึงคุณภาพผู้เรียนในที่สุด

สรุปได้ว่า การโค้ช (Coaching) คือกระบวนการช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนและร่วมมือกันพัฒนาตนเองโดยการ สร้างความสัมพันธ์กันของบุคคล ด้วยการสนทนาพูดคุยสะท้อนคิด (Reflect) แนะนำ ให้ฝึกและการพัฒนาการใช้ความคิดของตนเองให้มีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีผลการเรียนรู้ตามเป้าหมาย

บทบาทของโค้ช โดยทำงานร่วมกับครู อำนวยความสะดวก ส่งเสริมพัฒนาผลสัมฤทธิ์ความคิด และเพื่อการพัฒนาวิชาชีพและผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในหลายบทบาท เช่น

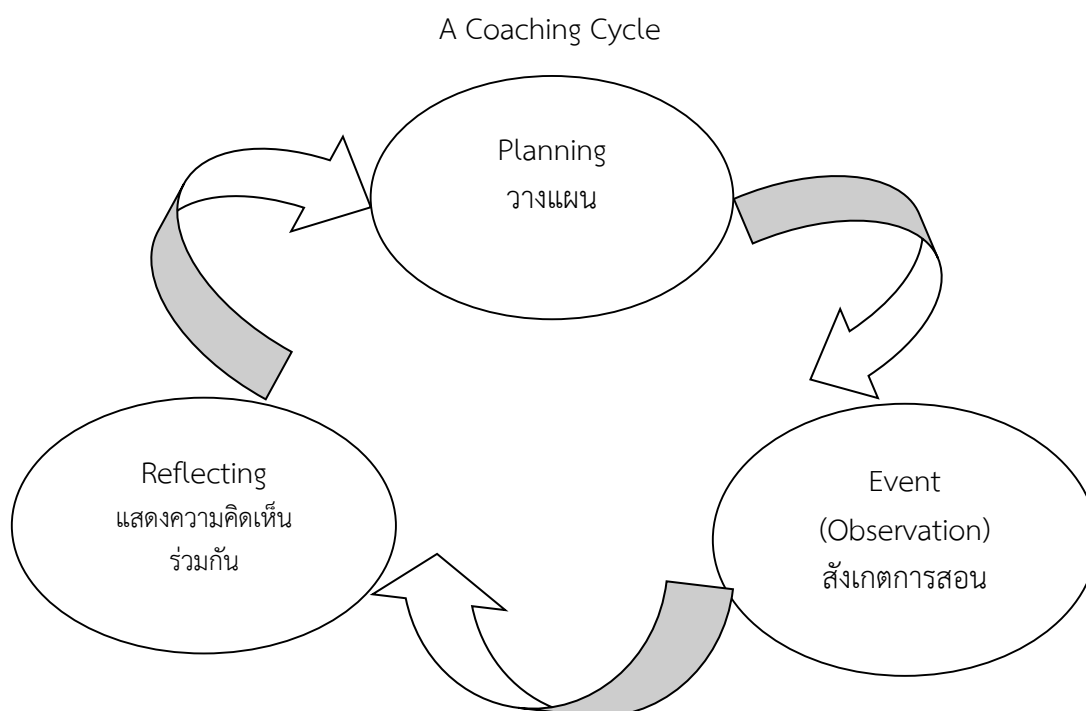
1. โค้ชบทบาทของผู้ให้ข้อมูล ช่วยวิเคราะห์ข้อมูลและใช้ข้อมูลในการออกแบบพัฒนาการเรียนรู้อันดีของผู้เรียน (Data Source)
2. โค้ชในฐานะผู้ให้บริการสื่อ แหล่งความรู้สำหรับการเรียนรู้ (Resource Provider)
3. โค้ชในฐานะผู้ให้การดูแล บริหารแนะนำแก่ผู้มีประสบการณ์น้อย (Mentor)
4. โค้ชในบทผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร (Curriculum Specialist) ให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร
5. โค้ชในบทผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน (Instructional Specialist) ช่วยเหลือสนับสนุนสำหรับครูครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ยุทธวิธีสอนที่เหมาะสมและการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายสอดคล้อง
6. โค้ชในบทผู้อำนวยความสะดวก ประสานงาน ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ (Learning Facilitator) เช่น ช่วยจัดการ ประสานงาน สนับสนุน ออกแบบการเรียนรู้
7. เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Catalyst for Change)
8. เป็นผู้เรียน (Learner)
9. เป็นผู้สนับสนุนในชั้นเรียน (Classroom Support)

การโค้ช (Coaching) อยู่บนพื้นฐานหลักจิตวิทยาและทฤษฎีต่าง ๆ หลายอย่างที่ชัดเจนรวมทั้งแนวทางการปฏิบัติการมีบทบาทหน้าที่ของโค้ชที่มาจากผลการวิจัยทดลองปฏิบัติ (Costa and Garmston 2002) วิธีโค้ชหรือแบบของการโค้ชแต่ละแบบย่อมมีความแตกต่างกันในด้านการปฏิบัติตนของโค้ช ความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน หรือคุณสมบัติเฉพาะด้าน เช่น ความรู้และความเชี่ยวชาญด้านการอ่านหรือภาษา ฯลฯ โค้ชจึงมีหลายบทบาทและหน้าที่ที่สอดคล้องกับเป้าหมายและผลลัพธ์

ที่ต้องการ การโค้ชหรือวิธีการโค้ชทั้งวิธีที่มีลักษณะการปฏิบัติแบบเป็นทางการ และบางวิธีมีลักษณะการปฏิบัติแบบไม่เป็นทางการหรือบางครั้งในการโค้ชอาจจะใช้หลายบทบาทก็ได้

วัฏจักรการโค้ชโดยทั่วไป

วัฏจักรการโค้ชโดยทั่วไปจะประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การสังเกตการสอน และการปฏิบัติงาน (Event Observation) การไตร่ตรองและสะท้อนคิด (Reflecting) ซึ่งรายละเอียดแต่ละขั้นตอนขึ้นอยู่กับความพร้อมของผู้ที่รับการโค้ช และแบบต่าง ๆ ของการโค้ช

สรุปได้ว่า บทบาทของผู้โค้ช คือ ผู้ดูแล อำนวยความสะดวก สนับสนุน ส่งเสริมผลงาน ผลงาน ความคิด และเพื่อการพัฒนาวิชาชีพ ที่อยู่บนพื้นฐานหลักจิตวิทยาและทฤษฎีที่หลากหลาย

การโค้ชเพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน (Instructional Coaching)

วัชรา เล่าเรียนตี (2556 : 324) ได้อธิบายว่า แนวคิดการโค้ชเพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ในศตวรรษที่ 21 จุดมุ่งหมายการนิเทศมีความชัดเจนยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการประเมินผลคุณภาพครูโดยใช้ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นเกณฑ์อย่างหนึ่งในการประเมินระดับความเชี่ยวชาญในวิชาชีพครู รวมทั้งการประเมินคุณภาพงานในขณะปฏิบัติงาน แนวคิดดังกล่าวเป็นผลจากการประเมินคุณภาพการศึกษาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน การวิจัย เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ จึงทำให้พบว่าครูที่มีความรู้ มีความสามารถมีสมรรถนะในการสอนสูง มีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงเช่นเดียวกัน ผลการเรียนรู้ของนักเรียนแตกต่างกันตามคุณภาพการสอนของครู (Marzano Waters 2009) ครูที่สอนในทุกระดับชั้น ในแต่ละสถาบัน แต่ละสถานศึกษา

มีความแตกต่างกันทุกด้าน ทั้งด้านความรู้ สติปัญญา ทักษะการคิด ประสบการณ์ในการทำงาน แรงจูงใจในการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ ดังนั้น ครูจึงสอนและปฏิบัติงานในหน้าที่ที่แตกต่างกัน ปัจจุบันครูทุกคนทั้งที่มีประสบการณ์ความเชี่ยวชาญสูง และที่มีประสบการณ์ความเชี่ยวชาญน้อย จำเป็นต้องมีการพัฒนาตนเองและวิชาชีพอย่างต่อเนื่องแทบทั้งสิ้น และทุกคนควรมีความสามารถที่จะพัฒนาตนเอง และควรพัฒนาตนเองให้มีความเชี่ยวชาญยิ่งขึ้น การช่วยและส่งเสริมให้ครูพัฒนาฝีมือ อาชีพมีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ มีความสำคัญอย่างยิ่ง ที่หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญ ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพการมีสมรรถนะในการสอนที่สูงขึ้น ขึ้นอยู่กับการพัฒนาด้าน สติปัญญา การคิด และการมองเห็นความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ซึ่งเป็นวิถีชีวิตของ มนุษย์ทุกคนและทุกอาชีพ ความรู้ เทคโนโลยี เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและตลอดเวลา วิธีการเรียน วิธีการปฏิบัติงาน เพื่อผลลัพธ์ที่มีคุณภาพยิ่งขึ้น จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงเช่นกัน

การสอนเป็นวิชาชีพชั้นสูง เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Teaching is learning) การพัฒนาครู ให้เป็นครูมืออาชีพมีความเชี่ยวชาญ จะต้องมีการพัฒนาความรู้และทักษะในมิติต่อไปนี้

1. ความรู้ที่ชัดเจนเกี่ยวกับการสอน (Knowledge Based for Teaching) ที่ประกอบด้วย
    - 1.1 ยุทธวิธีสอนและพฤติกรรมการสอน
    - 1.2 การวางแผนการสอนและการเตรียมความพร้อม
    - 1.3 การทบทวนไต่ตรองกระบวนการสอน
    - 1.4 ความเป็นมืออาชีพและการมีเพื่อนร่วมอาชีพ
  2. การฝึกปฏิบัติเทคนิคทักษะการสอนและการให้ข้อมูลย้อนกลับที่ตรงประเด็น
  3. โอกาสในการสังเกตการสอนและการอธิบายเกี่ยวกับการสอนที่มีประสิทธิภาพและ ประสิทธิผล เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาเพื่อให้ความเชี่ยวชาญกับกลุ่มเพื่อน มืออาชีพช่วยให้สามารถ สร้างความรู้ ความเข้าใจใหม่ๆ ขึ้นได้จากการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดกับเพื่อนๆ
  4. มีเกณฑ์ตัดสินความสำเร็จที่ชัดเจนและแผนปฏิบัติการเพื่อความสำเร็จ (Clear Criteria and a Plan for Success)
  5. การยกย่องให้ความสำคัญกับความเชี่ยวชาญด้านการสอน (Recognition of Expertise)
- มาร์ชาโน และคณะ ให้ความสำคัญกับองค์ประกอบ 5 ด้าน ของการพัฒนาความเป็นครูมืออาชีพ หรือผู้เชี่ยวชาญการสอน ถือเป็นแนวทางการปฏิบัติและเงื่อนไขที่สำคัญสำหรับการพัฒนาเพื่อยกระดับ ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพให้แก่ครู ที่หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษา จะต้องนำมาพิจารณาและ ปฏิบัติ เพื่อให้ส่งผลถึงการเรียนรู้ของผู้เรียน

การโค้ชการจัดการเรียนการสอน (Instructional Coaching) เป็นวิธีการช่วยเหลือแนะนำโดย ทำหน้าที่โค้ช เพื่อการพัฒนาการปฏิบัติงานด้านการสอนของครูหรือผู้รับการโค้ชให้สามารถปฏิบัติงาน ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น การโค้ชการจัดการเรียนการสอนให้ความสำคัญกับการมี ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันแบบหุ้นส่วนระหว่างโค้ชกับผู้รับโค้ช หรือเรียกว่า การโค้ชแบบเป็นหุ้นส่วนกัน (Partnership Coaching) ซึ่งเป็นแนวคิดของ จิม ไนท์ (Jim Knight. 2007) จิมไนท์ เป็นผู้เชี่ยวชาญ ด้านพัฒนาวิชาชีพครูและด้านการโค้ชที่เน้นการเป็นหุ้นส่วนกันระหว่างครู มีจุดมุ่งหมายเพื่อ การปรับปรุงและพัฒนาภาวะผู้นำด้านการสอนและการจัดการเรียนการสอนโดยตรง

จากการศึกษาวิจัยพบว่า วิธีการพัฒนาบุคลากรและพัฒนาวิชาชีพครูที่ผ่านมาไม่ประสบ ผลสำเร็จเท่าที่ควร ครูที่ผ่านการพัฒนาวิชาชีพและการฝึกอบรมด้วยวิธีต่าง ๆ ไม่สามารถนำความรู้ไปใช้

พัฒนาการปฏิบัติงานของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีเพียง 10 % ของผู้เข้าอบรม และพัฒนาแต่ละครั้ง ที่สามารถนำสิ่งที่รู้สู่การปฏิบัติ ครูส่วนใหญ่ให้ข้อมูลย้อนกลับไปในทิศทางเดียวกันว่าการฝึกอบรมเพื่อการพัฒนาวิชาชีพที่ไม่มีการติดตามช่วยเหลือแนะนำอย่างต่อเนื่อง ไม่สามารถพัฒนาให้เป็นผู้เชี่ยวชาญได้ (Buch 1984, อ้างถึงใน Knight, J.2007) ถ้าการฝึกอบรมเพื่อการพัฒนาวิชาชีพทุกเรื่องและทุกครั้งมีการสนับสนุนส่งเสริมด้วยการติดตามช่วยเหลือแนะนำการนำไปปฏิบัติจริง ในโรงเรียน จะสามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในชีวิตให้ผู้เรียนได้ การเปลี่ยนแปลงวิธีสอนของครู ต้องมีการเปลี่ยนแปลงวิถีคิดและวิถีปฏิบัติลักษณะนิสัยของครู แต่การเปลี่ยนแปลงลักษณะนิสัยวิถีปฏิบัติเดิม ๆ ของมนุษย์เป็นเรื่องยาก ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือกันของผู้ประกอบการเปลี่ยนแปลงและผู้ที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลง ปัจจุบันครูต้องรับภาระมากยิ่งขึ้นจากนโยบายและมาตรฐานต่าง ๆ ที่ต้องปฏิบัติตาม เกิดความเหนื่อยล้าในอาชีพครู และในชีวิตของวิชาชีพครูที่ต้องฝึกอบรมหลายครั้งในแต่ละปี การต้องปรับเปลี่ยนเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ตามที่ฝึกอบรมมาต้องมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การโค้ช การจัดการเรียนการสอน (Instructional Coaching) เป็นวิธีหนึ่งที่มีประสิทธิภาพ ที่สามารถช่วยครูให้เรียนเทคนิควิธีต่าง ๆ และใช้เทคนิควิธีใหม่ ๆ เหล่านี้สอนนักเรียนให้มีคุณภาพสูงยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า การโค้ชเพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน (Instructional Coaching) คือ การปรับปรุง การพัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพมีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ มีจุดมุ่งหมายเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาครูด้านการสอนและการจัดการเรียนการสอน

ขั้นตอนการนิเทศแบบโค้ช (Coaching)

สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555 : 2-8) อธิบายขั้นตอนการนิเทศแบบให้คำชี้แนะหรือแบบโค้ชเพื่อเพิ่มศักยภาพครูและผู้บริหารสถานศึกษาให้สามารถจัดการเรียนรู้และยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้สูงขึ้น มีขั้นตอนหลักสำคัญอยู่ 3 ขั้นตอน ดังนี้คือ

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการก่อนการให้คำชี้แนะ

การเตรียมการก่อนการให้คำชี้แนะ เป็นการเตรียมองค์ความรู้ในการนำไปใช้ในการชี้แนะ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อช่วยให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้นิเทศจะคอยแนะนำ ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ ให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ผู้ชี้แนะจะเสนอแนะแล้ว ต้องให้ครูได้วิเคราะห์ตนเอง ให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ ในสภาวะแวดล้อมต่าง ๆ และสามารถแก้ปัญหาอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้หมดไป การให้คำชี้แนะจะช่วยให้ครูสามารถสะท้อนภาพการปฏิบัติงานของครู เพื่อให้ตระหนักว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จะต้องใช้วิธีการจัดการเรียนรู้อย่างไร เพื่อที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีคุณภาพจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ขณะเดียวกันผู้ให้คำชี้แนะจะได้ข้อมูล ความรู้ที่จำเป็น ซึ่งครูยังขาดอยู่

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการให้คำชี้แนะ

ขั้นตอนการดำเนินงานให้คำชี้แนะเป็นขั้นตอนที่ศึกษานิเทศก์หรือผู้ชี้แนะ ช่วยให้ผู้รู้ นำความรู้ ความเข้าใจที่มีอยู่ หรือที่ได้รับจากการอบรมไปปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จตามศักยภาพหรือความสามารถของครูแต่ละคน เป็นการพัฒนากลุ่มครูจำนวนน้อยหรือรายบุคคลอย่างเข้มข้น ทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด

เช่น การสังเกตการสอนในชั้นเรียน พิจารณาผลงานนักเรียนร่วมกันกับครู เป็นการพัฒนาในบริบทการทำงานในสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 การสรุปผลการให้คำชี้แนะ

การสรุปผลการให้คำชี้แนะเป็นขั้นตอนที่ศึกษานิเทศก์ หรือผู้ให้คำชี้แนะเปิดโอกาสให้ครูได้สรุปผลการให้คำชี้แนะเพื่อให้ได้หลักการสำคัญไปปรับปรุงหรือพัฒนาการเรียนการสอนของตนเองต่อไป มีการวางแผนที่จะกลับมาชี้แนะร่วมกันอีกครั้งว่า ความรู้ความเข้าใจใหม่ที่ได้รับการชี้แนะครั้งนี้จะเกิดผลในทางปฏิบัติเพียงใด รวมไปถึงการตกลงร่วมกันเรื่องให้ความช่วยเหลืออื่น ๆ เช่น หาเอกสารมาให้ศึกษา ประสานงานกับบุคคลอื่น ๆ แนะนำแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม เป็นต้น

สรุปว่า ขั้นตอนการนิเทศแบบโค้ช (Coaching) มี 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการก่อนการให้คำชี้แนะ ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการให้คำชี้แนะ และขั้นตอนที่ 3 การสรุปผลการให้คำชี้แนะนำไปปรับปรุงหรือพัฒนาการเรียนการสอนของตนเองต่อไป

การโค้ชที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Student Centered Coaching)

วีชรา เล่าเรียนดี (2556 : 323) ได้กล่าวว่า แนวคิดการโค้ชที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Student Centered Coaching) เป็นอีกแนวคิดหนึ่งในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู เพื่อให้มีความสำคัญกับผู้เรียนและยึดผู้เรียนเป็นสำคัญก่อนเป็นอันดับแรก ถึงแม้ว่าเป้าหมายหลักสำคัญของการนิเทศในปัจจุบัน หรือการโค้ชทุกรูปแบบจะเน้นพัฒนาการเรียนรู้อันผู้เรียนก็ตาม การโค้ชที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นแนวคิดและงานของ ไดแอน สวีนี (Diane Sweeney 2011) ซึ่งเป็นนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการโค้ชในหลายสาระความรู้ และเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากที่สุดด้านหนึ่ง จุดเด่นและลักษณะสำคัญของการโค้ชที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ เป็นการดำเนินการโค้ชที่โรงเรียนโดยความร่วมมือกันของโค้ชผู้บริหารและครู เพื่อการพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นสำคัญเป็นการโค้ชที่มีวัตถุประสงค์ คือ ผลการเรียนรู้ของนักเรียนมากกว่าการมุ่งปรับปรุงการปฏิบัติการสอนของครู การโค้ชแนวทางการโค้ช มุ่งสู่พัฒนาการของผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่เกิดขึ้น ซึ่งต้องวัดได้ประเมินได้ชัดเจน

สาระสำคัญของการโค้ชที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การโค้ชที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กำหนดเป้าหมายเฉพาะ คือ พัฒนาผู้เรียนสมมติฐานของหลักสูตร และเป็นการร่วมมือกันของผู้บริหาร โค้ช และครูผู้สอน

ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญยิ่งในการพัฒนาผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในโรงเรียน ซึ่งต้องมีส่วนร่วมอย่างจริงจังในการโค้ชและการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

เป็นการวัดประเมินผลการกระทบโดยตรงที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนอันเนื่องมาจากการโค้ช

การพัฒนาวิชาชีพด้วยการโค้ชภายในโรงเรียนมีหลายรูปแบบ หลายวิธีการปฏิบัติใช้กันแพร่หลายต่อเนื่อง และประสบผลสำเร็จ แต่การโค้ชที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะช่วยยืนยันได้ว่าการโค้ชเป็นการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่องของครูและบุคลากรในโรงเรียนนั้น ส่งผลถึงพัฒนาการของการเรียนรู้ของนักเรียนจริง

การโค้ชที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีลักษณะและการปฏิบัติที่ชัดเจนของการโค้ชในโรงเรียน โดยบุคลากรในโรงเรียน (School Based Coaching) เนื่องจากผู้บริหารต้องให้ความสำคัญและให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนโดยตรง

บทบาทของผู้บริหารในการโค้ชที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1. ทำความเข้าใจกับหลักการ แนวคิด แนวปฏิบัติ ของการโค้ชที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พร้อมกับโค้ชหรือผู้ทำหน้าที่โค้ช เพราะผู้บริหารเป็นบุคคลสำคัญที่จะสร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้นกับคณะครูในโรงเรียน ไม่ใช่โค้ช

2. ผู้บริหารต้องสร้างวัฒนธรรมของการเรียนรู้ร่วมกันให้เกิดขึ้นในโรงเรียนบุคลากรทุกคนในโรงเรียนหรือครูทุกคน และผู้บริหาร เป็นผู้เรียนที่ต้องเรียนรู้ตลอดเวลา เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน

3. ผู้บริหารต้องมีส่วนร่วมในการโค้ชทุกขั้นตอนของการโค้ช คำถาม และการอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้บริหาร โค้ช และครู คือ เราต้องการให้นักเรียนของเราเรียนรู้และพัฒนาเรื่องใด เราจะรู้ได้อย่างไรว่านักเรียนของเราเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตามเป้าหมาย เราจะช่วยนักเรียนที่มีปัญหาในการเรียนด้วยวิธีใหม่ ๆ อย่างไร หรืออาจจะส่งเสริมพัฒนานักเรียนให้มีผลการเรียนรู้สูงขึ้นกว่าเดิมอย่างไร การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์และจุดเน้นการโค้ชจากการปรับปรุงพัฒนาครูให้ได้ตามมาตรฐานการจัดการเรียนรู้ ให้เป็นการปรับปรุงพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นเรื่องใหม่ โค้ชทำหน้าที่โค้ชโดยลำพังไม่ได้ โรงเรียนต้องมีผู้นำเคียงข้างร่วมมือตลอดเวลา จึงจะทำให้การพัฒนาผลการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนประสบผลสำเร็จ

ขั้นตอนการโค้ชที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1. ร่วมกันระบุจุดประสงค์การเรียนรู้ หรือวิเคราะห์ข้อมูลผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่สัมพันธ์กับมาตรฐานการเรียนรู้

2. วัดประเมินผลผู้เรียนก่อนเรียน โดยเปรียบเทียบกับจุดประสงค์การเรียนรู้

3. จัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียน

4. วัดประเมินผลหลังเรียนเพื่อตรวจสอบตัดสินว่านักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง โดยการดำเนินการทั้ง 4 ขั้นตอนต้องเป็นวัฏจักรต่อเนื่องภายใต้การโค้ชของโค้ชและผู้บริหาร

สรุปว่า การโค้ชที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Student Centered Coaching) การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและวัดผลประเมินผล ของครู เพื่อให้ความสำคัญกับผู้เรียน และยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้เป็นไปตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ตามหลักสูตร

แนวทางการนิเทศ ติดตามและประเมินผล การจัดการเรียนรู้ด้วย CBL สู่การพัฒนา 4H

สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา (2559 : 42) ได้กล่าวถึง การนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งต้องดำเนินการนิเทศอย่างเป็นระบบ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ศึกษาวิเคราะห์ที่ต้องศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ให้ชัดเจน โดยศึกษาปัญหาและความต้องการของโรงเรียนในการดำเนินการตามนโยบาย ซึ่งอาจใช้แบบสำรวจ แบบสอบถาม หรือแบบสัมภาษณ์

ขั้นที่ 2 วางแผนการนิเทศการศึกษา โดยนำข้อมูลที่ได้ศึกษามาวางแผนว่าจะช่วยแก้ปัญหา

หรือตอบสนองต่อความต้องการของโรงเรียนอย่างไร โดยกำหนดเป้าหมายว่าจะนำไปใช้กับใคร ที่ไหน เมื่อไร มีวัตถุประสงค์เพื่ออะไร มีวิธีการดำเนินการอย่างไร ใช้สื่อนวัตกรรม หรือนิเทศโดยตรงอย่างไร เมื่อไรจะมีเครื่องมือนิเทศ ติดตามผลอย่างไร ทำเป็นแผนที่ปฏิบัติการนิเทศ

ขั้นที่ 3 สร้างนวัตกรรม และเครื่องมือนิเทศ ที่จะนำไปพัฒนา และติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียน

ขั้นที่ 4 ปฏิบัติการนิเทศ ตามแผนที่วางไว้ พร้อมทั้งการเก็บรวบรวมข้อมูล การดำเนินการ ผลการดำเนินการ และปัญหาอุปสรรค เพื่อนำไปวางแผนปฏิบัติการนิเทศครั้งต่อไป

ขั้นที่ 5 ติดตามและประเมินผล การดำเนินการนิเทศว่าครูสามารถจัดการเรียนรู้ด้วย CBL หรือไม่ ผู้เรียนมีพัฒนาการ 4H หรือไม่ และผู้บริหารสถานศึกษาสามารถบริหารจัดการได้หรือไม่ แล้วสรุปและรายงานผลการนิเทศการศึกษา

การสังเกตการสอนและวิเคราะห์การสอน

วัชร่า เล่าเรียนดี (2556 : 170) ได้อธิบาย การสังเกตการสอนว่าเป็นเทคนิควิธีที่ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ และต้องอาศัยความชำนาญ ได้กล่าวถึง กลี๊กแมน และคณะ (Glickman and others 2001, 2010) ซึ่งได้ให้ความหมายว่าการสังเกตการสอนต้องมีการบันทึกรวบรวมข้อมูล มีการวิเคราะห์ข้อมูล แปลความหมายของข้อมูล และแจ้งให้กับครูรับทราบผลการสังเกตการสอน (Feedback)

การสังเกตการสอนมีกระบวนการ 2 ส่วนที่สำคัญคือ

1. การพรรณนา หรืออธิบายข้อมูลตามสภาพที่เป็นจริงจากที่สังเกตเห็น (Describing)
2. การตีความหมาย หรือแปลความหมายข้อมูลที่ได้จากการสังเกต (Interpretation)

วัชร่า เล่าเรียนดี (2556 : 173) กล่าวถึง ชนิดของเครื่องมือการสังเกตการสอน และการสังเกตการสอนเชิงปริมาณ ว่ามีดังนี้

1. เครื่องมือสังเกตการสอนแบบนับจำนวนความถี่ของพฤติกรรม และเหตุการณ์ในชั้นเรียน (Categorical Frequency Instrument)
2. เครื่องมือสังเกตการสอนแบบระบุพฤติกรรมบ่งชี้กระบวนการการสอนแบบต่าง ๆ (Performance Indicator Instrument)
3. เครื่องมือการสังเกตการสอนโดยใช้แผนผังที่นั่ง (Seating Chart Observation Recording : SCORE) เพื่อบันทึกปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และบันทึกพัฒนาการเดิมของครู
4. เครื่องมือสังเกตการสอนแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale)
5. เครื่องมือสังเกตการสอน ปฏิสัมพันธ์ทางวาจาระหว่างครูกับนักเรียนของ แฟลนเดอร์ (Flander's Interaction Analysis Instrument)

สรุปได้ว่า การสังเกตการสอนว่าเป็นเทคนิควิธีที่ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ และต้องอาศัยความชำนาญ ต้องอาศัยเครื่องมือบันทึกรวบรวมข้อมูล มีการวิเคราะห์ข้อมูล แปลความหมายของข้อมูล เพื่อแจ้งให้กับครูรับทราบผลการนิเทศ

2. หลักการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559 : 8-11) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกในยุคศตวรรษที่ 21 จึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่าน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ รวมทั้งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ระบุ สิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้ (ด้านความรู้) สิ่งที่ผู้เรียนพึงปฏิบัติได้ (ด้านทักษะ) คุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ (ด้านคุณลักษณะ) เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นอกจากนี้มาตรฐานการเรียนรู้ยังเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ เพราะมาตรฐานการเรียนรู้จะสะท้อนให้ทราบว่าต้องการอะไร จะสอนอย่างไร และประเมินอย่างไร ที่ช่วยสะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่มาตรฐานการเรียนรู้กำหนดเพียงใด

การพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรอง เพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดอย่างสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกัน

ในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ยังมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ

จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุขมีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) หมายถึง การเรียนรู้ทางด้านความรู้ ความคิด การแก้ปัญหา จัดเป็นพฤติกรรมด้านสมองเกี่ยวกับสติปัญญา ความคิด ความสามารถในการคิดเรื่องราวต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ บลูม (Benjamin S. Bloom) และคณะได้จัดพฤติกรรมทางพุทธิพิสัย เป็น 6 ระดับ ดังนี้

1.1 ความรู้ (Knowledge) หมายถึง ความสามารถในการที่จะจดจำ (Memorization) และระลึกได้ (Recall) เป็นความสามารถในการจำแนกประสบการณ์ต่าง ๆ และระลึกเรื่องราวต่าง ๆ ออกมาได้ถูกต้องแม่นยำเกี่ยวกับความรู้ที่ได้รับไปแล้ว อันได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับข้อมูลต่าง ๆ ที่เจาะจงหรือเป็นหลักทั่ว ๆ ไป วิธีการ กระบวนการต่าง ๆ โครงสร้าง สภาพของสิ่งต่าง ๆ และสามารถถ่ายทอดออกมาโดยการพูด เขียน หรือกิริยาท่าทาง แบ่งประเภทตามลำดับความซับซ้อนจากน้อยไปหามากเป็นความรู้ที่ได้มาจากความจำ เช่น การเรียนรู้ว่าอาหารหลักมี 5 หมู่ เป็นต้น

1.2 ความเข้าใจ (Comprehension) เป็นความสามารถ บ่งบอก จับใจความสำคัญของเรื่องราว และสามารถแสดงออกมาในรูปของการแปลความ ตีความ คาดคะเน ขยายความ หรือการกระทำอื่น ๆ

1.3 การนำความรู้ไปใช้ (Application) เป็นความสามารถในการนำหลักการ กฎเกณฑ์และวิธีดำเนินการต่าง ๆ ของเรื่องที่ได้รู้มา นำไปใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ใหม่ได้ สามารถนำวัสดุ วิธีการ ทฤษฎี แนวคิด มาใช้ในสถานการณ์ที่แตกต่างจากที่ได้เรียนรู้มา เช่น เรียนทำอาหารมาแล้วสามารถประกอบอาหารได้หลายอย่างโดยใช้ความรู้ที่มีอยู่ สามารถรู้ว่าอาหารปริมาณแค่ไหนต้องใส่น้ำปลาเท่าใด เป็นต้น

1.4 การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นความสามารถในการแยกแยะเรื่องราวที่สมบูรณ์ให้กระจายออกเป็นส่วนย่อย ๆ ได้อย่างชัดเจน สามารถแยก จำแนกองค์ประกอบที่สลับซับซ้อนออกเป็น ส่วน ๆ ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างส่วนย่อยต่าง ๆ เช่น เรียนทำอาหารมาแล้ว เมื่อมาพบกับอาหารที่ปรุงเสร็จแล้วสามารถวิเคราะห์ได้ว่าประกอบด้วยอะไรบ้าง วิธีปรุงอย่างไร ใช้ไฟเบาหรือไฟแรง เป็นต้น

1.5 การสังเคราะห์ (Synthesis) ความสามารถในการรวบรวม หรือนำองค์ประกอบหรือส่วนต่าง ๆ เข้ามารวมกัน เพื่อให้เห็นภาพพจน์โดยสมบูรณ์ เป็นกระบวนการพิจารณาแต่ละส่วนย่อย ๆ แล้วจัดรวมกันเป็นหมวดหมู่ ให้เกิดเรื่องใหม่หรือสิ่งใหม่ สามารถสร้างหลักการ กฎเกณฑ์ขึ้นเพื่ออธิบายสิ่งต่าง ๆ ได้ เป็นความสามารถในการผสมผสานส่วนย่อยเข้าเป็นเรื่องราวเดียวกันโดยปรับปรุงของเก่าให้ดีขึ้นและมีคุณภาพสูงขึ้น เช่น สรุปรูปเหตุผลตามหลักตรรกวิทยา การคิดสูตรสำหรับหาจำนวนที่เป็นอนุกรม เป็นต้น

1.6 การประเมินค่า (Evaluation) เป็นความสามารถในการวินิจฉัยหรือตัดสินกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดลงไป การประเมินเกี่ยวข้องกับการใช้เกณฑ์คือ มาตรฐานในการวัดที่กำหนดไว้ สามารถตัดสินตีราคาคุณภาพของสิ่งต่าง ๆ โดยมีเกณฑ์หรือมาตรฐานเป็นเครื่องตัดสิน เช่น การตัดสินกีฬา ตัดสินคดี หรือประเมินว่า สิ่งนั้นดี ไม่ดี ถูกต้องหรือไม่ โดยประมวลจากความรู้ทั้งหมดที่มี

2. ด้านจิตพิสัย (Affective Domain)

พฤติกรรมด้านจิตใจเป็นค่านิยม ความรู้สึก ความซาบซึ้ง ทศนคติ ความเชื่อ ความสนใจและคุณธรรม พฤติกรรมด้านนี้อาจไม่เกิดขึ้นทันที ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม และสอดแทรกสิ่งที่ดึงดูดอยู่ตลอดเวลา จะทำให้พฤติกรรมของผู้เรียนเปลี่ยนไปในแนวทางที่พึงประสงค์ได้ ประกอบด้วยพฤติกรรม 5 ระดับ ได้แก่

2.1 การรับรู้ (Receiving/Attending)

เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นต่อปรากฏการณ์ หรือสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งเป็นไปในลักษณะของการแปลความหมายของสิ่งเร้านั้นว่าคืออะไร แล้วจะแสดงออกมาในรูปของความรู้สึกที่เกิดขึ้น

2.2 การตอบสนอง (Responding) เป็นการกระทำที่แสดงออกมาในรูปของความเต็มใจยินยอม และพอใจต่อสิ่งเร้านั้น ซึ่งเป็นการตอบสนองที่เกิดจากการเลือกสรรแล้ว

2.3 การเกิดค่านิยม (Valuing) การเลือกปฏิบัติในสิ่งที่เป็นที่ยอมรับกันในสังคม การยอมรับนับถือในคุณค่านั้น ๆ หรือปฏิบัติตามในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จนกลายเป็นความเชื่อ แล้วจึงเกิดทัศนคติที่ดีในสิ่งนั้น

2.4 การจัดระบบ (Organizing) การสร้างแนวคิด จัดระบบของค่านิยมที่เกิดขึ้นโดยอาศัยความสัมพันธ์ ถ้าเข้ากันได้ก็จะยึดถือต่อไปแต่ถ้าขัดกันอาจไม่ยอมรับ อาจจะยอมรับค่านิยมใหม่โดยยกเลิกค่านิยมเก่า

2.5 บุคลิกภาพ (Characterizing) การนำค่านิยมที่ยึดถือมาแสดงพฤติกรรมที่เป็นนิสัยประจำตัว ให้ประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่ถูกต้องดีงาม พฤติกรรมด้านนี้จะเกี่ยวกับความรู้สึกและจิตใจ ซึ่งจะเริ่มจากการได้รับรู้จากสิ่งแวดล้อม แล้วจึงเกิดปฏิกิริยาโต้ตอบ ขยายกลายเป็นความรู้สึกด้านต่าง ๆ จนกลายเป็นค่านิยม และยังพัฒนาต่อไปเป็นความคิด อุดมคติ ซึ่งจะเป็นการควบคุมทิศทางพฤติกรรมของคนจะรู้ดีรู้ชั่วอย่างไรนั้นก็เป็นผลของพฤติกรรมด้านนี้

3. ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain)

พฤติกรรมด้านทักษะพิสัย เป็นพฤติกรรมที่บ่งถึงความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างคล่องแคล่วชำนาญ ซึ่งแสดงออกมาได้โดยตรง โดยมีเวลาและคุณภาพของงานเป็นตัวชี้ระดับของทักษะประกอบด้วย 5 ขั้น ดังนี้ (ปรับปรุงโดย R. H. Dave)

3.1 การรับรู้ เลียนแบบ ทำตาม (Imitation) เป็นการให้ผู้เรียนได้รับรู้หลักการปฏิบัติที่ถูกต้อง หรือ เป็นการเลือกหาตัวแบบที่สนใจ

3.2 การทำเอง/การปรับให้เหมาะสม (Manipulation) เป็นพฤติกรรมที่ผู้เรียนพยายามฝึกตามแบบที่ตนสนใจและพยายามทำซ้ำ เพื่อที่จะให้เกิดทักษะตามแบบที่ตนสนใจให้ได้ หรือ สามารถปฏิบัติงานได้ตามข้อเสนอแนะ

3.3 การหาความถูกต้อง (Precision) เป็นพฤติกรรมสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องอาศัยการชี้แนะ เมื่อได้กระทำซ้ำแล้วก็พยายามหาความถูกต้องในการปฏิบัติ

3.4 การทำอย่างต่อเนื่อง (Articulation) หลังจากตัดสินใจเลือกรูปแบบที่เป็นของตัวเองจะกระทำตามรูปแบบนั้นอย่างต่อเนื่อง จนปฏิบัติงานที่ยุ่ยากซับซ้อนได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง คล่องแคล่ว การที่ผู้เรียนเกิดทักษะได้ ต้องอาศัยการฝึกฝนและกระทำอย่างสม่ำเสมอ

3.5 การทำได้อย่างเป็นธรรมชาติ (Naturalization) พฤติกรรมที่ได้จากการฝึกอย่างต่อเนื่องจนสามารถปฏิบัติได้คล่องแคล่วว่องไวโดยอัตโนมัติ เป็นไปอย่างธรรมชาติ ซึ่งเป็นความสามารถของการปฏิบัติ ในระดับสูง

สรุปได้ว่า หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกในยุคศตวรรษที่ 21 ให้เกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ โดยมีจุดมุ่งหมายจัดการศึกษา 3 ด้านได้แก่ ด้านพุทธิพิสัย ที่เป็นพฤติกรรมด้านสมองเกี่ยวกับสติปัญญา ความคิด ความสามารถในการคิดเรื่องราวต่าง ๆ ด้านจิตพิสัย พฤติกรรมด้านจิตใจเป็นค่านิยม ความรู้สึก ความซาบซึ้ง ทศนคติ ความเชื่อ ความสนใจและคุณธรรม และทักษะพิสัย ที่เป็นพฤติกรรมที่บ่งถึงความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างคล่องแคล่วชำนาญ

3. ทฤษฎีการเรียนรู้

กองวิจัย กรมวิชาการ (2542 : 10-12) ได้กล่าวถึงทฤษฎีที่เกี่ยวกับการคิด และการสอนการคิด ว่ามีนักคิด นักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้เสนอ ทฤษฎี หลักการ และแนวทางไว้ ดังนี้ บลูม (Bloom, 1961) ได้จำแนกการรู้ ออกเป็น 5 ชั้น ได้แก่ การรู้ชั้นความรู้ การรู้ชั้นเข้าใจ การรู้ชั้นวิเคราะห์ การรู้ชั้นสังเคราะห์ และการรู้ชั้นประเมินค่า

ออซูเบล (Ausubel, 1963) ได้อธิบายว่า การเรียนรู้ที่มีความหมายจะเกิดขึ้นได้หากการเรียนรู้นั้นสามารถเชื่อมโยงกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีมาก่อน ดังนั้นการให้กรอบความคิดแก่นักเรียนก่อนสอนเนื้อหาใด ๆ จะช่วยเป็นสะพานหรือโครงสร้างที่ผู้เรียนสามารถนำเนื้อหา หรือสิ่งที่เรียนใหม่ไปเชื่อมโยงยึดเกาะได้ทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีความหมาย

เพียเจต์ (Piaget, 1964) ได้อธิบายพัฒนาการทางสติปัญญาว่าเป็นผลเนื่องมาจากการปะทะสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม โดยบุคคลพยายามปรับตัวโดยใช้กระบวนการดูดซึม (assimilation) และกระบวนการปรับให้เหมาะสม (accommodation) โดยการพยายามปรับความรู้ ความคิดเดิมกับสิ่งแวดล้อมใหม่ ซึ่งทำให้บุคคลอยู่ในภาวะสมดุลสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ กระบวนการดังกล่าวเป็นกระบวนการพัฒนาโครงสร้างทางปัญญาของบุคคล

บรุนเนอร์ (Bruner, 1965) กล่าวว่า เด็กเริ่มต้นเรียนรู้จากการกระทำ ต่อไปจึงจะสามารถสร้างจินตนาการหรือสร้างภาพในใจ แล้วพัฒนาถึงขั้นการคิด และเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรมได้

กานเย (Gagne, 1965) ได้อธิบายว่าผลการเรียนรู้ของมนุษย์มี 5 ประเภท ได้แก่

- 1) ทักษะทางปัญญา (Intellectual Skills) ซึ่งประกอบด้วยทักษะย่อย 4 ระดับคือ การจำแนกแยกแยะ การสร้างความคิดรวบยอด การสร้างกฎ การสร้างกระบวนการหรือกฎขั้นสูง
- 2) กลวิธีในการเรียนรู้ (Cognitive Strategies) ซึ่งประกอบด้วยกลวิธีการใส่ใจ การรับและทำความเข้าใจข้อมูล การดึงความรู้จากความทรงจำ การแก้ปัญหา และกลวิธีการคิด
- 3) ความสามารถในการใช้ภาษา (Verbal Information)
- 4) ทักษะการเคลื่อนไหว (Motor Skills)
- 5) เจตคติ (Attitudes)

กิลฟอร์ด (Gulford, 1967) ได้อธิบายว่าความสามารถทางสมองของมนุษย์ ประกอบด้วยมิติ 3 มิติ คือ

- 1) มิติด้านเนื้อหา (Contents) หมายถึงวัตถุ หรือข้อมูลที่ใช้เป็นสื่อก่อให้เกิดความคิด ซึ่งมีข้อมูลหลายรูปแบบ เช่น อาจเป็นภาพ เสียง สัญลักษณ์ ภาษาพฤติกรรม
- 2) มิติด้านปฏิบัติการ (Operations) หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ที่บุคคลใช้ในการคิด ซึ่งได้แก่ การรับรู้ การจำและเข้าใจ การคิดแบบเอกนัย และการประเมินค่า
- 3) มิติด้านผลผลิต (Products) หมายถึง ผลของการคิด ซึ่งอาจมีลักษณะเป็นหน่วย (Units) เป็นกลุ่มหรือพวกของสิ่งของต่าง ๆ (Classes) เป็นความสัมพันธ์ (Relations) เป็นระบบ (system) เป็นการแปลงรูป (Transformation) และการประยุกต์ (Implication) ความสามารถทางการคิดของบุคคล เป็นผลมาจากการผสมผสานมิติด้านเนื้อหาและด้านปฏิบัติการเข้าด้วยกัน

ทฤษฎีพหุปัญญา (Multiple Intelligence) ของ การ์ดเนอร์ (Gardner, 1993) สติปัญญาของมนุษย์ประกอบด้วย ความสามารถในการแก้ปัญหาหรือสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งเป็นผลมาจากบริบททางวัฒนธรรมแต่ละแห่งโดยแปลงสติปัญญาออกเป็น 8 ประเภท ได้แก่ ด้านดนตรี ด้านภาษา ด้านมิติสัมพันธ์ ด้านการเข้ากับผู้อื่น ด้านการเข้าใจตนเอง และด้านความเข้าใจธรรมชาติ (สถาบันภาษาไทย. 2557 : 17)

สรุปได้ว่า ทฤษฎีการเรียนรู้เกี่ยวกับการคิดของนักวิชาการศึกษา ได้อธิบายกระบวนการทางปัญญาของมนุษย์ ที่เป็นประโยชน์ในการฝึกทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ มีการปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอนที่ชัดเจน ทำให้เกิดความสมดุลทางปัญญาของนักเรียนได้ ซึ่งสามารถนำทฤษฎีเกี่ยวกับการคิดเหล่านี้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

4. เอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL)

หลักการของการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL)

สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา (2559 : 1-5) อธิบายว่า การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creative Based Learning : CBL) เน้นการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ และทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน เพื่อก้าวไปสู่ห้องเรียนสร้างสรรค์

การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ประยุกต์มาจากการสอนโดยใช้

ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning : PBL) ซึ่งเป็นการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานนั้น เป็นการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง นำไปต่อยอดความรู้เดิมเพื่อสร้างสรรค์แนวทางการเรียนรู้ใหม่ โดยที่ผู้เรียนเป็นผู้คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างแนวทางการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของตนเอง ทั้งนี้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) จะเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างสูงสุดได้นั้น ผู้สอนควรปรับบทบาทการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของตนเอง ทั้งนี้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) จะเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างสูงสุดได้นั้น ผู้สอนควรปรับบทบาทการจัดการเรียนการสอนของตนเองจากผู้สอนที่เน้นการบรรยายมาให้คำปรึกษา กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ และปรับสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนตามแนวทางการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ดังนี้

ขั้นที่ 1 กระตุ้นความสนใจ สร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration)

กระบวนการในขั้นตอนนี้ คือ การกระตุ้นความอยากรู้อยากเรียน ด้วยการจัดเนื้อหาหรือเป้าหมายที่ต้องการให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับชีวิตของผู้เรียน หรือเป็นเรื่องที่ผู้เรียนสนใจ และเลือกสื่อมัลติมีเดีย เกม กิจกรรม สถานการณ์ให้เหมาะสมกับเนื้อหา นั้น ๆ

ขั้นที่ 2 ตั้งปัญหา (Problem Assigned) และแบ่งกลุ่มตามความสนใจ (Team Work)

ในขั้นตอนนี้ ครูควรสร้างความเข้าใจในการเรียนรู้ร่วมกัน เช่น การจัดกลุ่มย่อยตามความสนใจในการค้นคว้า แก้ไขปัญหา การหมุนเวียนหรือสลับเปลี่ยนหน้าที่ทำงานเป็นทีม กติกาในการระดมสมอง และการสะท้อนผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติ จากนั้นครูอาจเริ่มด้วยการนำเสนอสถานการณ์หรือกรณีศึกษาที่แตกต่าง ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาคิดวิเคราะห์ประเด็นปัญหา ร่วมอภิปรายและตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างใดอย่างหนึ่งที่ยากจะแก้ปัญหานั้น เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแก้ปัญหาด้วยตนเอง หรือฝึกให้ผู้เรียนรู้คิดวิเคราะห์ปัญหาและหาคำตอบ/แก้ปัญหาคำตอบด้วยการใช้ตาราง FILA คือ

F : Fact ข้อเท็จจริง ความจริงที่ปรากฏในโจทย์หรือปัญหาที่สนใจ

I : Ideas ข้อคิดเห็น นำไปสู่การตั้งสมมติฐาน เพื่อใช้หาคำตอบ

L : Learning ต้องเรียนรู้อะไรเพื่อนำไปสรุปความถูกต้องของสมมติฐานที่กำหนดไว้

A : Action Plan วางแผน แบ่งงาน หาข้อมูลความรู้ อะไร จากใคร แหล่งใด อย่างไร

ขั้นที่ 3 ค้นคว้า ศึกษา คิด

ในขั้นตอนนี้ ครูจะต้องให้ผู้เรียนรู้ และนำความรู้ประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้ให้คำปรึกษา ชี้แนะ ให้คำตอบด้วยคำถาม เสริมกำลังใจ เพื่อให้ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้ นำมาวิเคราะห์ และประยุกต์ใช้ในการไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์

ขั้นที่ 4 นำเสนอผลงาน ด้วยวิธีการต่าง ๆ (Creative Presentation) เมื่อผู้เรียนได้ค้นหาคำตอบหรือแนวทางแก้ไขปัญหาก็จะต้องให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานและการเรียนรู้ที่ตนได้เรียนรู้หรือค้นคว้ามานำเสนอผลงานด้วยสื่อที่หลากหลาย สะท้อนความคิด อภิปราย ทำความเข้าใจ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกลุ่มถึงกระบวนการเรียนรู้ แก้ปัญหา การสร้างองค์ความรู้ใหม่ การเชื่อมโยง และสรุปภาพรวมเป็นความรู้ทั่วไป

ขั้นที่ 5 ประเมินผล การวัดผลและประเมินผลสอดคล้องเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทั้งด้านความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) เจตคติ (Attitude) และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Desired Characteristics) โดยใช้แนวการประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment)

ทั้งนี้จะต้องมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ดังนี้

1. ครูสอนน้อย นักเรียนค้นคว้า พุดคุยและนำเสนอ
2. ตอบคำถาม ด้วยคำถาม
3. ครูตัดสินน้อย หลีกเลี่ยงการตัดสินแบบเด็ดขาด เช่น ถูกผิด
4. สนับสนุนให้เด็กคิด
5. ใช้เรื่องที่น่าสนใจเป็นเนื้อหา
6. ช่วงเวลาเรียนมากกว่า 90 นาที (บูรณาการมากกว่า 1 วิชา)
7. เน้นให้นักเรียนสนใจพัฒนาการตนเอง ควบคุมผลและรายงานผลให้นักเรียนรู้การพัฒนาของตนเอง
8. สมัครใจ ร่วมมือ แทนการสั่งการ
9. รับฟังและให้กำลังใจนักเรียน

ซึ่งสอดคล้องกับการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ตามนโยบายของรัฐบาล ที่มุ่งให้เกิดการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ Active Learning เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้และทักษะด้วยตนเอง มีความสุขในการเรียนรู้ โดยมีการจัดกิจกรรม 3 แนวทาง ได้แก่

แนวทางที่ 1 โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนรายบุคคล/รายกลุ่มเสนอกิจกรรมที่สนใจเป็นรายบุคคล/รายกลุ่ม

แนวทางที่ 2 โรงเรียนเปิดโอกาสให้เรียนรายบุคคล/รายกลุ่มเสนอกิจกรรมที่สนใจ ให้ครูที่ปรึกษาดูแลช่วยเหลือ

แนวทางที่ 3 ใช้แนวทางที่ 1 ร่วมกับแนวทางที่ 2 ที่สอดคล้องกับสภาพและบริบทของโรงเรียนและชุมชน

วิริยะ ฤาชัยพาณิชย์ และคณะ (2558 : 1) อธิบายว่า การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity-Based learning) เป็นหนึ่งในรูปแบบการสอนแนว active learning ที่วิจัยกับเด็กไทย เพื่อออกแบบการสอนให้ผู้เรียนได้ครบสองด้าน คือได้ทั้งด้านเนื้อหาวิชา และทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้วยการสอนรูปแบบนี้จะทำให้ผู้เรียนมีทักษะในการคิดสร้างสรรค์ได้อย่างเป็นรูปธรรม ได้มีการนำไปใช้แล้วและได้ผลดีคือ เป็นการสอนที่ทำให้ผู้เรียน คิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ ต่างจากการสอนแบบดั้งเดิม

สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา (2559 : 5) การเชื่อมโยงโดยการใช้การสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) สู่การพัฒนาคุณภาพและการพัฒนากิจกรรมพัฒนา 4H ผ่านการลงมือปฏิบัติ การคิดขั้นสูง การทำงานเป็นทีมจากกิจกรรมที่มีความหลากหลาย เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ครอบคลุม 4 H คือ การพัฒนาสมอง (Head) พัฒนาจิตใจ (Herat) พัฒนาทักษะการปฏิบัติ (Hand) และพัฒนาสุขภาพ (Health) โดยเน้นกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ครอบคลุมในหลายมิติ ซึ่งการพัฒนาต่อยอดกิจกรรม 4H เชื่อมโยงไปสู่การคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และมีทักษะในศตวรรษที่ 21 นั้น สามารถพัฒนาได้โดยการจัดกิจกรรมได้ทั้งในห้องเรียน (CBLกับกลุ่มสาระการเรียนรู้) และการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียนที่เป็นกิจกรรม “เพิ่มเวลารู้” กับกิจกรรม 4H (CBL กับ 4H) ซึ่งได้นำเสนอตัวอย่างและแนวทางการสร้างขั้นตอนวิธีทำ (How to...) เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการเรียนให้เป็นนวัตกรรมสร้างสรรค์ตามแนว CBL และการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ 4H กระตุ้นให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมที่หลากหลาย และพัฒนาการคิดวิเคราะห์ และการคิดสร้างสรรค์ ให้ตรงจุดมุ่งหมาย คือ ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Rice ที่บอกลักษณะของผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ ดังนี้

1. เป็นคนที่มีไหวพริบ
2. มีความสามารถในการประยุกต์การตอบสนองที่แสดงออกถึงความคิดริเริ่มและความยืดหยุ่น

3. มีอิสระในการคิดและแสดงออก
4. สนใจที่จะมีประสบการณ์ต่าง ๆ สังเคราะห์สิ่งที่ได้พบเห็น
5. มีความสามารถในการหยั่งรู้
6. มีความรู้เกี่ยวกับทฤษฎี และเข้าใจคุณค่าของความงาม
7. รู้จักตนเอง เข้าใจถึงจุดมุ่งหมายของสิ่งต่าง ๆ
8. เข้าใจในสภาพของตนในกระบวนการที่มีส่วนร่วม

สรุปได้ว่า การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ประยุกต์มาจากการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning : PBL) การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ซึ่งมี 5 ขั้นตอน คือ กระตุ้นความสนใจ ตั้งปัญหาและแบ่งกลุ่มตามความสนใจ ค้นคว้าและคิดนำเสนอ และประเมินผล ซึ่งมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 9 ข้อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ Active Learning เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้และทักษะด้วยตนเอง มีความสุขในการเรียนรู้

แนวทางการสอนสร้างสรรค์ (CBL) ในกลุ่มสาระการเรียนรู้

สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา (2559 : 7) กล่าวถึงในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้ กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน รู้สิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ซึ่งสะท้อนให้ทราบว่า ผู้เรียนต้องการอะไร ครูจะต้องสอนอะไร สอนอย่างไร และประเมินผลอย่างไร

ดังนั้น การจัดการเรียนรู้โดย CBL จำเป็นต้องยึดมาตรฐาน และตัวชี้วัดเป็นหลัก โดยเริ่มจากการวิเคราะห์ มาตรฐาน และตัวชี้วัด ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่จะสอน แล้วนำมา ออกแบบการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอนของ CBL ได้แก่ กระตุ้นความสนใจ ตั้งปัญหาและแบ่งกลุ่มตามความสนใจ ค้นคว้าและคิด นำเสนอ และประเมินผล แล้วนำไปใช้จัดการเรียนรู้โดยคำนึงถึงบรรยากาศการเรียนรู้ 9 อย่าง ได้แก่ 1) ใช้สื่อกระตุ้น ความสนใจ 2) ใช้คำถามกระตุ้นการคิด ลดการอธิบาย 3) เรียนรู้ด้วยตนเอง 4) นักเรียนสนใจให้ความร่วมมือทำกิจกรรม 5) เนื้อหาใช้ในชีวิตจริง 6) ค้นหาปัญหาที่ตนสงสัย 7) แบ่งกลุ่มตามความสนใจ 8) ให้เวลาในการศึกษาค้นคว้า 9) ครูรับฟังและให้กำลังใจผู้เรียนในระหว่างการเรียนการสอน ซึ่งต้องมีการวัดผลประเมินผล ด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยใช้เครื่องมือและวิธีการที่หลากหลายที่สามารถบ่งบอกสภาพความเป็นจริง และหลังจากการจัดการเรียนรู้และวัดผลประเมินผล ควรมีการสะท้อนผลการเรียนรู้ว่าสิ่งที่คาดหวังจะได้รับ สิ่งที่ได้รับรู้ เป็นประโยชน์ และควรปรับปรุงข้อบกพร่องหรือขั้นตอนการปฏิบัติให้ดีขึ้น เพื่อพัฒนาการจัด การเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ

แนวทางการสอนสร้างสรรค์ (CBL) กับการพัฒนากิจกรรมเพิ่มเวลารู้

สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา (2559 : 27) กล่าวว่า การใช้ CBL ในการจัดกิจกรรมเสริมเพิ่มเวลารู้ เป็นการนำรูปแบบ 5 ขั้นตอนตามแนวทางของ CBL มาใช้ในการจัดกิจกรรม คือ กระตุ้นความสนใจ การตั้งปัญหา ค้นคว้าและคิด นำเสนอ และประเมินผล ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนเรียนรู้ตามลำดับขั้นตอนที่ผ่านการพัฒนาเชิงระบบ ผู้เรียนจึงมีความกระตือรือร้น สนใจในการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง และสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการเรียนและชีวิตประจำวัน

ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งรูปแบบขั้นตอนของ CBL จะมีความสอดคล้องกับแนวทางพัฒนาการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรม (Active learning) ตามแนวทางการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ตามแนวทางการจัดกิจกรรม 5 กิจกรรม คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรม (Experiential learning) และการจัดการเรียนรู้ทักษะกลไกการเคลื่อนไหวและการพัฒนาสมรรถนะทางกายเพื่อสุขภาพ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการคิดสร้างสรรค์ (CBL) และมีผลการพัฒนา 4H คือ Head (พัฒนาสมอง) Heart (พัฒนาจิตใจ) Hand (พัฒนาทักษะการปฏิบัติ) Health (พัฒนาสุขภาพ)

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ CBL ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ จะต้องยึดมาตรฐาน และตัวชี้วัดเป็นหลัก โดยเริ่มจากการวิเคราะห์มาตรฐาน และตัวชี้วัด ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่จะสอน แล้วนำมาออกแบบการเรียนรู้ ส่วนในการจัดกิจกรรมเสริมเพิ่มเวลารู้ เป็นการนำรูปแบบ 5 ขั้นตอนตามแนวทางของ CBL มาใช้ในการจัดกิจกรรมความสอดคล้องกับแนวทางพัฒนาการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรม (Active learning) ที่ส่งผลต่อการพัฒนา 4H

5. หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้เพื่อพัฒนา 4 H

แนวคิดการ "ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้"

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2559 : 3) อธิบายว่า "ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้" อาจจะไม่ใช่วิธีใหม่สำหรับการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันเพราะโรงเรียนหลายแห่งดำเนินการอยู่แล้ว แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีผู้เกี่ยวข้องทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนนักเรียน ผู้ปกครอง มีความกังวล สงสัยว่าทำไมต้องลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ในประเด็นนี้ถ้าเราพิจารณาแล้วจะพบว่า ในปัจจุบันนี้การเรียนรู้ของเด็กนักเรียนได้เปลี่ยนแปลงไป อันเนื่องมาจากมีแหล่งเรียนรู้สื่อและเทคโนโลยี เช่น Internet, Computer, Tablet หรือ Smart Phone และอื่น ๆ อีกมากมายที่นักเรียนสามารถใช้ในการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ดังกล่าวไม่จำเป็นต้องจำกัดเฉพาะในห้องเรียนตามเวลาที่ครูกำหนด นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกแห่ง ทุกเวลา ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนตามความพร้อม ความสามารถของนักเรียน ครูผู้สอนต้องปรับวิธีการจัดการเรียนรู้ และนักเรียนต้องเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ของตนเอง จัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยวิธีการที่หลากหลาย อาทิเช่น การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่ม (Group Process) การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงาน (Project-Based Learning) เรียนรู้จากกิจกรรมการปฏิบัติจริงจากประสบการณ์ตรง ใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์และสืบค้นข้อมูล นักเรียนมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ มีการจัดกิจกรรมโดยให้นักเรียนทุกคนได้เรียนรู้ร่วมกัน ครูจะเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนมาเป็นผู้อำนวยความสะดวกเป็นที่ปรึกษา ชี้แนะช่วยเหลือให้นักเรียนให้ประสบผลสำเร็จ และนักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้เป็นทีมหรือจากกลุ่มเพื่อนมากขึ้น ซึ่งการเรียนรู้ลักษณะนี้ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข ภายใต้แนวคิด ดังนี้

1. กิจกรรมเป็นทางเลือก สนองตอบความสนใจความถนัดของผู้เรียนอย่างหลากหลาย
2. เรียนรู้หลักการ สร้างความรู้ผ่านกระบวนการและกิจกรรม (Process and Content)
3. ลงมือปฏิบัติและสร้างความรู้ในบรรยากาศที่อบอุ่น อิสระ และปลอดภัย
4. ปรับบทบาทครูจากการเป็นผู้สอนเป็นผู้ให้คำปรึกษาชี้แนะ (Coach & Mentor)
5. ครูผู้สอนควรใช้วิธีการประเมินผลที่หลากหลาย และเป็นการประเมินตามสภาพจริง วิเคราะห์คุณภาพและพัฒนาการของนักเรียน มากกว่าการประเมินนักเรียนจากการสอบเท่านั้น

ทฤษฎีการเรียนรู้ที่สนับสนุนแนวคิด "ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้"

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2559 : 4) อธิบายว่า ทฤษฎีการเรียนรู้ที่สนับสนุนแนวคิด การลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ คือทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่ให้ความสำคัญกับตัวผู้เรียน เชื่อว่าผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง จากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อมอย่างกระตือรือร้น

กรอบแนวคิดของทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist)

1. นักเรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง และนักเรียนแต่ละคนสร้างความรู้ด้วยวิธีการที่แตกต่างกันรวมทั้งอาจแตกต่างกับแนวทางของผู้สอน
2. ประสบการณ์เดิมของนักเรียนเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการสร้างความรู้ใหม่และนักเรียนแต่ละคน มีความรู้และประสบการณ์เดิมที่แตกต่างกัน
3. การมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม การมีประสบการณ์ตรง และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้เรียนมีส่วนช่วยในการสร้างความรู้ใหม่
4. ครูมีบทบาทในการจัดบริบทการเรียนรู้ตั้งคำถามที่ท้าทายความสามารถ กระตุ้นสนับสนุนให้นักเรียนเกิดการสร้างความรู้ และให้ความช่วยเหลือนักเรียนในทุก ๆ ด้าน

สมมติฐานของทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist)

ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ มีสมมติฐานเกี่ยวกับการสร้างความรู้ของนักเรียน ดังนี้

1. มนุษย์สร้างความรู้ผ่านกิจกรรมการไตร่ตรอง การสื่อสาร และการอภิปราย ซึ่งทำให้พวกเขาสร้างประสบการณ์ในการแก้ปัญหา โดยมีแผนภาพโมเดลการเพิ่มพลังการเรียนรู้ของผู้เรียน ในการอธิบายความอยากรู้อยากเห็นการมีปฏิสัมพันธ์ ความขัดแย้ง การไตร่ตรอง การจัดโครงสร้างใหม่ การสร้างพลังกับเพื่อนทางปัญญาการเรียนรู้ ดังนี้

- 1.1 ความอยากรู้อยากเห็นและความขัดแย้งเป็นกลไกสำคัญในการกระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียน
- 1.2 การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนเป็นองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งทางปัญญา
- 1.3 ความขัดแย้งทางปัญญานำมาซึ่งการไตร่ตรอง
- 1.4 การไตร่ตรองกระตุ้นให้เกิดการจัดโครงสร้างใหม่ทางปัญญา
- 1.5 จากข้อที่กล่าวข้างต้นเกิดเป็นวงจร โดยประสบการณ์ของนักเรียนมีผลต่อการเกิดของวงจรและวงจรมีตัวเองที่ให้นักเรียนสามารถสร้างพลังการเรียนรู้ให้กับตนเอง
2. การสร้างความรู้ของนักเรียนแต่ละคนแตกต่างกันและต่างจากที่ผู้สอนคาดหวัง ผู้สอนต้องยอมรับและจัดการที่จะสนับสนุนสิ่งที่ผู้เรียนคิด
3. องค์ประกอบสำคัญในการจัดการเรียนรู้ มีดังนี้
  - 3.1 การรวบรวมสิ่งที่นักเรียนสร้างขึ้นให้เป็นไปในแนวทางที่ถูกต้อง
  - 3.2 การสร้างแรงจูงใจภายในเป็นปัจจัยที่สำคัญในการสร้างความรู้
  - 3.3 การวิเคราะห์ความคิดของนักเรียนในกระบวนการเรียนการสอน

ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ "ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้" ครูผู้สอนต้องใช้เวลาสอนเนื้อหาสาระให้น้อยลง แต่จัดเวลาส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น ครูผู้สอนต้องกระตุ้นให้นักเรียนสามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งบทบาทการสอนของครูผู้สอนแม้จะน้อยลง แต่บทบาทที่เพิ่มมา

ขึ้น ของครูผู้สอน คือ ต้องมีการวางแผนและออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน เตรียมสื่อ แหล่งเรียนรู้ และเตรียมคำถามที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

หลักการของการจัดกิจกรรม "ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้"

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2559 : 4-5) กล่าวถึงการจัดกิจกรรม "ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้" มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

1. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเพิ่มพูนทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะชีวิต ทักษะการแก้ปัญหา การทำงานเป็นทีม สร้างเสริมคุณลักษณะ ค่านิยมที่ดีงามและความมีน้ำใจต่อกัน
2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครอบคลุมหลักสูตร 4 แห่งการศึกษา ได้แก่
  - 2.1 ด้านพุทธิศึกษา คือ ความรอบรู้วิชาการที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตการศึกษา และการเรียนรู้
  - 2.2 ด้านจริยศึกษา คือ การมีศีลธรรมจรรยาที่ดี มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และมีสำนึกที่ดีต่อส่วนรวม
  - 2.3 ด้านทัศนศึกษา คือ ความรู้และทักษะในการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดีต่องาน และเห็นคุณค่าของการทำงาน
  - 2.4 ด้านพลศึกษา คือ การมีสุขภาพแข็งแรง การกินอาหารที่ถูกต้อง และการออกกำลังกายให้เหมาะสม รวมทั้งความสะอาดและสุขาภิบาลด้วย
3. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนองตอบความสนใจ ความถนัด และความต้องการของผู้เรียนทุกคน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
4. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพิ่มโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง มีประสบการณ์ตรง สร้างความรู้ด้วยตนเอง และเรียนรู้ด้วยความสุข
5. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความหมายและเชื่อมโยงกับชีวิตจริงของผู้เรียน ใช้ชุมชน ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีสารสนเทศรอบตัวเป็นแหล่งเรียนรู้
6. จัดกิจกรรมการเรียนรู้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้วางแผน คิดวิเคราะห์ อภิปราย สรุปความรู้ นำเสนอ จุดประกายความคิด สร้างแรงบันดาลใจ สร้างความมุ่งมั่นเพื่อแสวงหาความรู้ การแก้ปัญหา และสร้างสรรค์นวัตกรรม
7. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ
8. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม เป็นการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานที่ทุกคนในทีมเน้นความเป็นระบบ มีวิจาร์ณญาณร่วมกันตลอดเวลาว่ากำลังทำอะไร จะทำให้ดีขึ้นอย่างไร แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน มีการช่วยเหลือเกื้อกูล มีความสามัคคี มีน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี
9. จัดกิจกรรมเรียนรู้ควบคู่กับการประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นการประเมินสภาพจริง (Authentic Assessment) โดยใช้เทคนิควิธีการประเมินสภาพจริงที่หลากหลาย ที่ให้ความสำคัญกับการประเมิน

บทบาทครูในการจัดการเรียนรู้กิจกรรม "ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้"

ครูผู้สอน ต้องลดบทบาทจากเดิมที่คอยสอนเนื้อหาสาระ ใช้เวลาในชั้นเรียนมาก สั่งการให้

นักเรียนได้ทำตามที่ครูกำหนด มาเป็นผู้ที่คอยอำนวยความสะดวก ลดเวลาเรียนเนื้อหาในชั้นเรียน ให้น้อยลง และส่งเสริมกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและกลุ่มเพื่อนมากขึ้น เพิ่มเวลารู้จากสื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ หรือกิจกรรมสร้างสรรค์ต่าง ๆ ที่ครูจัดให้ทั้งในและนอกห้องเรียน ตามความถนัด ความสนใจและความต้องการของนักเรียน ซึ่งมีประเด็นสำคัญที่ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงในการจัดการเรียนรู้ "ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้" ดังนี้

1. ครูผู้สอนต้องเข้าใจแนวคิดที่ว่า ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตัวเอง โดยเชื่อมโยงความรู้เดิมที่มีอยู่ภายในเข้ากับการได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ดังนั้น ครูจึงควรนำแนวคิดนี้ไปพัฒนาวางแผนการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ที่คงทนและเกิดทักษะที่ต้องการ
2. ครูผู้สอนต้องตระหนักว่าในการจัดการศึกษาแก่นักเรียนนั้น ควรส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความสนใจในการเรียนรู้ และมีกำลังในการเรียนรู้ ไม่ใช่เน้นแต่เพียงเนื้อหาความรู้ที่จะสอนเท่านั้น
3. ครูมีบทบาทเป็นผู้แนะนำ สร้างบรรยากาศและจัดสถานการณ์ที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง มากกว่าการเรียนรู้จากคำบอกของผู้สอน
4. ครูต้องจัดกิจกรรมให้เชื่อมโยงระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ผู้เรียนกับครู และครูภายในสถานศึกษาเดียวกันหรือต่างสถานศึกษา ระหว่างสถานศึกษา และสถานศึกษากับชุมชน เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์ ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติอันจะก่อให้เกิดประสบการณ์ตรงกับคุณภาพนักเรียนและพัฒนาการของนักเรียนมากกว่าการประเมินนักเรียนจากการสอบเท่านั้น
5. ครูมีบทบาทในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะการเรียนรู้แบบร่วมมือระหว่างนักเรียนกับครูและนักเรียนกับนักเรียนด้วยกัน เพื่อฝึกทักษะการทำงานเป็นทีม การเรียนรู้ด้วยตนเอง และทักษะสำคัญ อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
6. ครูออกแบบสร้างสรรค์กิจกรรมการเรียนรู้ จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนมากกว่าการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้หน้าห้องเพียงอย่างเดียว
7. ครูผู้สอนควรสอนให้นักเรียนเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับบทโนทัศน์ และแนวคิดที่สำคัญ มากกว่าการท่องจำได้
8. ครูผู้สอนควรกระตุ้นให้นักเรียนเห็นคุณค่า มีทัศนคติที่ดี และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง มากกว่าที่จะนำความรู้ไปใช้ในการสอบเท่านั้น
9. ครูผู้สอนควรสอนให้นักเรียนเห็นภาพรวมของเนื้อหาและเข้าใจการเชื่อมโยงกันของเนื้อหามากกว่าที่จะสอนเนื้อหาแยกกันเป็นเรื่อง ๆ
10. เน้นที่กระบวนการของการเรียนรู้ของนักเรียนมากกว่าการเน้นไปที่ผลการเรียนรู้เพียงอย่างเดียว
11. ส่งเสริมให้นักเรียนคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยการใช้คำถามกระตุ้น มากกว่าการให้นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งเท่านั้น
12. ครูเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล และแสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง
13. ครูจัดกิจกรรมและสถานการณ์ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์
14. ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกคิด ฝึกทำ และฝึกปรับปรุงตนเอง
15. ครูส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม พร้อมทั้งสังเกตส่วนดีและปรับปรุงส่วนด้อยของผู้เรียน

16. ครูใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริงเพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหา และการค้นพบความรู้

17. ส่งเสริมให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นและเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มากกว่าการที่นักเรียน เรียนรู้จากการทำแบบฝึกหัดและท่องจำ

18. คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน ทั้งในด้านความเหมาะสมกับนักเรียน มากกว่าการใช้วิธีสอนแบบเดียวกันกับนักเรียนทั้งหมดทุกคน

19. ใช้วิธีการประเมินผลที่หลากหลาย และเป็นการประเมินตามสภาพจริง ในการวิเคราะห์

บทบาทของผู้เกี่ยวข้องในระดับสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษา

1. เป็นผู้นำการขับเคลื่อนนโยบาย "ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้" ระดับโรงเรียน และการบริหารจัดการเวลาเรียนที่เอื้อต่อการ "ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้"

2. อำนวยความสะดวก ปรับปรุงและพัฒนาปัจจัยต่าง ๆ ให้มีความพร้อมในการปฏิบัติ

3. ประสานและแสวงหาความร่วมมือจากชุมชน แหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา และภูมิปัญญาต่าง ๆ มาร่วมในการบริหารจัดการเวลาเรียน การจัดการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรม "ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้"

4. นิเทศ กำกับ ติดตาม อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

5. จัดเวทีเสวนาทบทวนหลังการปฏิบัติงาน (After Action Review : AAR)

6. นำผลการทบทวนหลังการปฏิบัติงาน (After Action Review : AAR) และผลการประเมิน ไปใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการเวลาเรียนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน

ครูผู้สอน

1. วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล และจัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับความสนใจ ความถนัด และความต้องการ จำแนกเป็นระดับชั้นเรียน และเป็นรายบุคคล

2. ออกแบบกิจกรรม เพิ่มเวลารู้ สื่อ แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล หลักการและแนวทางการจัดกิจกรรม "ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้"

3. จัดการเรียนรู้ และจัดกิจกรรม "ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้" โดยเน้นการสร้างแรงจูงใจ นักเรียนให้มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดการเรียนรู้แบบ บูรณาการ และกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย

4. ร่วมเสวนา ทบทวนหลังการปฏิบัติ และนำผลมาพัฒนาการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

5. ประเมินและพัฒนานักเรียนเต็มตามศักยภาพของนักเรียนแต่ละคน

6. ร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

7. รายงานผลการเรียนรู้ของนักเรียน

ผู้เรียน

1. สนใจและเข้าร่วมกิจกรรมตามตารางเรียน และวิธีการเรียนรู้ที่กำหนดอย่างกระตือรือร้น และสนองตอบต่อกิจกรรมเต็มตามศักยภาพและขีดความสามารถของตนเอง

2. สำรวจความสนใจ ความต้องการ และศักยภาพของตนเองเพื่อวางแผนการเรียนรู้ และพัฒนาตนเอง

3. ค้นหาความถนัด ความต้องการของตนเอง

4. ฝึกฝน พัฒนาเพิ่มพูนความสามารถของตนเอง
5. ประเมินและปรับปรุงวิธีการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง
6. ให้ข้อมูลป้อนกลับในการปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอน
7. ร่วมนำเสนอผลการเรียนรู้ของตนเองอย่างภาคภูมิใจ

ผู้ปกครอง

1. ส่งเสริม สนับสนุน ผู้เรียนในการปฏิบัติกิจกรรม "ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้" และให้ความร่วมมือกับโรงเรียน ในการดำเนินงานตามนโยบาย "ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้"

2. ให้ข้อมูลป้อนกลับในการปฏิบัติกิจกรรม "ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้" ของผู้เรียน

3. ประเมินความก้าวหน้าการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน และร่วมชื่นชมผลงานของผู้เรียน สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2559 : 26) ได้เสนอแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนา 4H มีรายละเอียดดังนี้

ตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” สถานศึกษาสามารถจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการเพิ่มเวลารู้แก่ผู้เรียน สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ ที่สถานศึกษาสามารถดำเนินการได้เป็นหมวดหมู่ 4 หมวด 16 กลุ่มกิจกรรม ดังนี้

หมวด 1. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กิจกรรมบังคับตามหลักสูตร)

1. กิจกรรมแนะแนว
2. กิจกรรมนักเรียน
3. กิจกรรมเพื่อสังคม และ สาธารณประโยชน์

หมวด 2 สร้างเสริมสมรรถนะและการเรียนรู้

1. พัฒนาความสามารถด้านการสื่อสาร
2. พัฒนาความสามารถด้านการคิดและการพัฒนากรอบความคิด
3. แบบเปิดกว้าง (Growth Mindset)
4. พัฒนาความสามารถด้านการแก้ปัญหา
5. พัฒนาความสามารถด้านการใช้เทคโนโลยี
6. พัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้

หมวด 3 สร้างเสริมคุณลักษณะและค่านิยม

1. ปลูกฝังค่านิยมและจิตสำนึกการทำประโยชน์ต่อสังคม มีจิตสาธารณะและการให้บริการด้านต่าง ๆ ทั้งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและต่อส่วนรวม

2. ปลูกฝังความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

3. ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม (มีวินัย ซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ อดทน มุ่งมั่นในการทำงาน กตัญญู)

4. ปลูกฝังความรัก ความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และหวงแหนสมบัติของชาติ

หมวด 4 สร้างเสริมทักษะการทำงานการดำรงชีพและทักษะชีวิต

1. ตอบสนองความสนใจ ความถนัดและความต้องการของผู้เรียนตามความแตกต่าง

ระหว่างบุคคล

2. ฝึกรการทำงาน ทักษะทางอาชีพ ทักษะทางปัญญา อยู่อย่างพอเพียง และมีวินัยทางการเงิน

3. พัฒนาความสามารถด้านการใช้ทักษะชีวิต

4. สร้างเสริมสมรรถนะทางกาย

กลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนใน 4 ด้าน คือ ด้านสมอง (Head) ด้านคุณลักษณะและค่านิยม (Heart) ด้านทักษะการปฏิบัติ (Hand) และด้านสุขภาพ (Health) หรือเรียกโดยย่อว่า 4 H ซึ่งได้ให้แนวคิดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนใน 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาด้านสมอง (Head)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559 : 55-57)

นิยามศัพท์

Head หมายถึง กิจกรรมพัฒนาสมองที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า

จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมพัฒนาสมอง เป็นการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้บรรลุจุดมุ่งหมายทางการเรียนรู้ ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ตามจุดมุ่งหมายทางการศึกษาของ เบนจามิน เอส บลูม และคณะ (Bloom et al,1956) ซึ่งได้จำแนกระดับพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยออกเป็น 6 ระดับ ได้แก่ ความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า ดังต่อไปนี้

1. ความรู้ความจำ (Knowledge) พฤติกรรมบ่งชี้ บอก/เล่า/ท่อง/ระบุ/เลือก/ให้ความหมาย/ให้คำนิยาม/รวบรวม/ชี้/ จัดลำดับ/ จำแนก

2. ความเข้าใจ (Comprehension) พฤติกรรมบ่งชี้ อธิบาย/ขยายความ/ตีความ/แปลความ/ ลงความเห็น/เปรียบเทียบ/แสดงความเห็น/สรุปย่อ/บอกใจความสำคัญ/ทำนาย/กะประมาณ

3. การนำไปใช้ (Application) พฤติกรรมบ่งชี้ ประยุกต์/ปรับปรุง/แก้ปัญหา/เลือก/จัด/ทำ/ปฏิบัติ/แสดง/สาธิต/ผลิต

4. การวิเคราะห์ (Analysis) พฤติกรรมบ่งชี้ จำแนกแยกแยะ/หาเหตุและผล/หาความสัมพันธ์/หาข้อสรุป/หาหลักการ/หาข้ออ้างอิง/หาหลักฐาน/ตรวจสอบ/ จัดกลุ่ม

5. การสังเคราะห์ (Synthesis) พฤติกรรมบ่งชี้ เขียน/บรรยาย/อธิบาย/เล่า/บอก/เรียบเรียง/สร้าง/จัด/ประดิษฐ์/แต่ง/ดัดแปลงปรับแก้ไข/ทำใหม่/ออกแบบปฏิบัติ/คิดริเริ่ม/ตั้งสมมติฐาน/ตั้งจุดมุ่งหมาย/ ทำนาย/ทำนายสถานการณ์/คิดวิธีแก้ปัญหา

6. การประเมินค่า (Evaluation) พฤติกรรมบ่งชี้ วิพากษ์วิจารณ์/ตัดสิน/ตีค่า/สรุป/เปรียบเทียบ/จัดอันดับ/กำหนดเกณฑ์/กำหนดมาตรฐาน/ตัดสินใจ/แสดงความคิดเห็น/ให้เหตุผล/บอกหลักฐาน

ทั้งนี้ กิจกรรมพัฒนาสมองเป็นการพัฒนาต่อยอดระดับพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยขั้นพื้นฐานของผู้เรียน ได้แก่ ความรู้ความจำ ความเข้าใจ และการนำไปใช้ สู่ระดับพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยขั้นสูง

ได้แก่ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า ดังนั้น จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมอง จึงหมายถึงการพัฒนาในระดับพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยขั้นสูง โดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรม ที่ออกแบบไว้อย่างสร้างสรรค์ เน้นการเรียนรู้ที่มีความหมาย และสัมพันธ์เชื่อมโยงกับชีวิตจริงของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข และมีทักษะการคิดขั้นสูง

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การเรียนรู้ที่จะประสบความสำเร็จต้องอาศัยปัจจัยหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นคุณภาพของครู ในการออกแบบการเรียนรู้ที่สนองต่อความแตกต่างของผู้เรียน การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ความพร้อมของโรงเรียน บริบทของชุมชน ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมอง จึงต้องพิจารณาและดำเนินการภายใต้แง่มุมเหล่านี้ผ่านกิจกรรมที่ครูกำหนดร่วมกับผู้เรียน ผู้เรียนกำหนดเอง หรือกำหนดร่วมกับผู้ปกครอง ชุมชน โรงเรียน หน่วยงาน องค์กรอื่น ๆ เป็นต้น อาจจัดเป็นหมวดหมู่ ความรู้ต่างกันหรือเหมือนกัน ในระดับชั้นเรียนเดียวกันหรือต่างระดับชั้นเรียน โดยมีครูเป็นที่ปรึกษาให้ข้อเสนอแนะเพื่อความเหมาะสม ถูกต้อง ปลอดภัย และเป็นไปตามเอกสารคู่มือบริหารจัดการเวลาเรียน “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” หัวข้อแนวทางการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในหมวดที่ 2 สร้างเสริมสมรรถนะและการเรียนรู้ กลุ่มกิจกรรมที่ 4-8 ที่สอดคล้องกับสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน และทักษะการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร และประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรอง เพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเอง และสังคม

2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์ และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกัน และแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกัน ในสังคมด้วยการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร

การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

6. ทักษะการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นการจัดกิจกรรมที่พัฒนาต่อยอดจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้จัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ เพื่อยกระดับพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยขั้นสูง ได้แก่ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า

ดังนั้น การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่ออกแบบไว้อย่างสร้างสรรค์ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นการเรียนรู้ที่มีความหมาย และสัมพันธ์เชื่อมโยงกับชีวิตจริงของผู้เรียน จึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความสุข มีประสบการณ์ตรง สร้างความรู้ด้วยตนเองและมีทักษะการคิดขั้นสูง ซึ่งเป็นพัฒนาการด้านพุทธิศึกษาของผู้เรียนตามหลักองค์ 4 แห่งการศึกษา

รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ครูสามารถเลือกใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง ซึ่งในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถด้านการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า ดังนั้น การพิจารณาเลือกใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จึงต้องเลือกให้เหมาะสมและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการพัฒนาความสามารถในระดับที่ต้องการ ในที่นี้ จึงขอเสนอรูปแบบการสอนที่สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะ ดังนี้

- 1) รูปแบบการสอนตามแนวคิดของกานเย (Gage's Instructional Model)
- 2) รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning)
- 3) รูปแบบการสอนมโนทัศน์ (Concept Attainment Model)

สรุปได้ว่า แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาด้านสมอง (Head) เป็นการจัดกิจกรรมพัฒนาสมรรถนะที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมี ความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า การพิจารณาเลือกใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จึงต้องเลือกให้เหมาะสมและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และผู้เรียน และการเรียนรู้ที่จะประสบความสำเร็จต้องอาศัยปัจจัยหลายประการ ในการออกแบบและจัดการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ความพร้อมของโรงเรียน และบริบทของชุมชน เป็นต้น

2. แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนา ด้านคุณลักษณะและค่านิยม (Heart)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559 : 59-62)

นิยามศัพท์

Heart หมายถึง กิจกรรมที่ส่งเสริม พัฒนาและปลูกฝังค่านิยม จิตสำนึก ให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์จนเป็นลักษณะนิสัย และมีสำนึกที่ดีต่อตนเองและส่วนรวม

จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การพัฒนา Heart เป็นการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนด้านจิตพิสัย (Affective Domain) ตามทฤษฎีการเรียนรู้ของเบนจามิน บลูมและคณะ (Bloom et al, 1976) พฤติกรรมด้านจิตใจเป็นค่านิยม ความรู้สึก ความซาบซึ้ง ทัศนคติ ความเชื่อ ความสนใจและคุณธรรม พฤติกรรมด้านนี้อาจไม่เกิดขึ้นทันที ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม และสอดแทรกสิ่งที่ดีงามอยู่ตลอดเวลา จะทำให้พฤติกรรมของผู้เรียนเปลี่ยนไปในแนวทางที่พึงประสงค์ ประกอบด้วยพฤติกรรม

5 ระดับ ได้แก่ การรับรู้ (Receiving or attending) การตอบสนอง (Responding) การสร้างคุณค่า (Valuing) การจัดระบบคุณค่า (Organization) และการสร้างลักษณะนิสัย (Characterization by a value complex) ดังนี้

1. การรับรู้ (Receiving or attending) พฤติกรรมบ่งชี้ เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นต่อปรากฏการณ์หรือสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นไปในลักษณะของการแปลความหมายของสิ่งเร้านั้นว่าคืออะไร แล้วจะแสดงออกมาในรูปของความรู้สึกที่เกิดขึ้น

2. การตอบสนอง (Responding) พฤติกรรมบ่งชี้ เป็นการกระทำที่แสดงออกมาในรูปของความเต็มใจ ยินยอม และพอใจต่อสิ่งเร้านั้น ซึ่งเป็นการตอบสนองที่เกิดจากการเลือกสรรแล้ว

3. การสร้างคุณค่า (Valuing) พฤติกรรมบ่งชี้ การเลือกปฏิบัติในสิ่งที่เป็นที่ยอมรับกันในสังคม การยอมรับนับถือในคุณค่านั้น ๆ หรือปฏิบัติตามในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จนกลายเป็นความเชื่อ แล้วจึงเกิดทัศนคติที่ดีในสิ่งนั้น

4. การจัดระบบคุณค่า (Organization) พฤติกรรมบ่งชี้ การสร้างแนวคิด จัดระบบของค่านิยมที่เกิดขึ้นโดยอาศัยความสัมพันธ์ ถ้าเข้ากันได้ก็จะยึดถือต่อไป แต่ถ้าขัดกันอาจไม่ยอมรับอาจจะยอมรับค่านิยมใหม่ โดยยกเลิกค่านิยมเก่า

5. การสร้างลักษณะนิสัย (Characterization by a value complex) พฤติกรรมบ่งชี้ การนำค่านิยมที่ยึดถือมาแสดงพฤติกรรมที่เป็นนิสัยประจำตัวให้ประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่ถูกต้องต้งามพฤติกรรมด้านนี้ จะเกี่ยวกับความรู้สึกและจิตใจ ซึ่งจะเริ่มจากการได้รับรู้จากสิ่งแวดล้อม แล้วจึงเกิดปฏิกิริยาโต้ตอบ ขยายกลายเป็นความรู้สึกด้านต่าง ๆ จนกลายเป็นค่านิยม และยังพัฒนาต่อไปเป็นความคิด อุดมคติ ซึ่งจะควบคุมทิศทางพฤติกรรมของคน คนจะรู้ดีรู้ชั่วอย่างไรนั้น ก็เป็นผลของพฤติกรรมด้านนี้

การพัฒนา Heart เป็นการพัฒนาต่อยอดระดับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยขั้นพื้นฐานของผู้เรียน ได้แก่ การรับรู้ การตอบสนอง สู่ระดับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยขั้นสูง ได้แก่ การสร้างคุณค่า การจัดระบบคุณค่า และการสร้างลักษณะนิสัย เพื่อให้เกิดคุณลักษณะและค่านิยมที่ติดตัวผู้เรียนอย่างยั่งยืน ดังนี้

1. ผู้เรียนรู้คุณค่าในการปฏิบัติตน ที่มีผลต่อสังคมและส่วนรวม

2. ผู้เรียนเลือกปฏิบัติตนในพฤติกรรมที่เหมาะสมตามกาลเทศะ

3. ผู้เรียนปฏิบัติตนจนเกิดเป็นลักษณะนิสัยและบุคลิกภาพที่ดี

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ด้านสร้างเสริมคุณลักษณะและค่านิยม (Heart) แบ่งออกเป็น

4 กลุ่มกิจกรรม (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2558 : 26) ดังนี้

1. ส่งเสริม พัฒนาและปลูกฝังค่านิยม จิตสำนึกการทำประโยชน์ต่อสังคม มีจิตสาธารณะและการให้บริการด้านต่าง ๆ ทั้งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม

2. ส่งเสริม พัฒนาและปลูกฝังความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

3. ส่งเสริม พัฒนาและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม (ความมีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ อดทน มุ่งมั่นการทำงาน กตัญญู)

4. ส่งเสริม พัฒนาและปลูกฝังความรัก ความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และหวงแหนสมบัติของชาติ

รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

รูปแบบการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ให้ความสำคัญเสริมคุณลักษณะและค่านิยม (Heart) มีหลายรูปแบบ ครูผู้สอนสามารถเลือกใช้รูปแบบได้ตามความเหมาะสม ตามกิจกรรมและบริบทของโรงเรียน อาทิเช่น

1. การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning)
2. การจัดการเรียนรู้แบบใช้บทบาทสมมุติ (Role Playing Model)
3. การจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning)
4. การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning)

สรุปได้ว่า แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาด้านคุณลักษณะและค่านิยม (Heart) เป็นการส่งเสริม พัฒนาและปลูกฝังค่านิยม จิตสำนึก ให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์จนเป็นลักษณะนิสัย และมีสำนึกที่ดีต่อตนเองและส่วนรวม ประกอบด้วยพฤติกรรม 5 ระดับ ได้แก่ การรับรู้ การตอบสนอง การสร้างคุณค่า การจัดระบบคุณค่า และการสร้างลักษณะนิสัย ครูผู้สอนสามารถเลือกใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมได้ตามความเหมาะสม ตามกิจกรรมและบริบทของโรงเรียน

3. แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนา ด้านทักษะการปฏิบัติ (Hand)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559 : 95-100)

นิยามศัพท์

Hand หมายถึง การพัฒนาทักษะการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมทักษะการทำงาน การดำรงชีวิต และทักษะชีวิต ได้แก่ กิจกรรมที่ตอบสนองความสนใจ ความถนัดและความต้องการของผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล กิจกรรมฝึกการทำงาน ฝึกทักษะอาชีพ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการอยู่อย่างพอเพียง

จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนา Hand มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) (Bloom et al, 1956) ดังต่อไปนี้

เสริมสร้างทักษะการทำงาน

เสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิต

เสริมสร้างทักษะชีวิต

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนา Hand เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะต่าง ๆ มีเป้าหมายการพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรม 5 ระดับ โดยผู้เรียนต้องเกิดพฤติกรรมในระดับที่ 3 ขึ้นไป รายละเอียดระดับพฤติกรรมและตัวชี้วัดความสำเร็จ มีดังนี้

ระดับ 1 ผู้เรียนมีความรู้ในการปฏิบัติ (การรับรู้ เลียนแบบ ทำตาม)

1. ผู้เรียนได้รับรู้หลักการปฏิบัติที่ถูกต้อง หรือเลือกหาแบบที่สนใจได้
2. ผู้เรียนสามารถบอกขั้นตอนหรือวิธีการปฏิบัติในสิ่งที่เลือกจากตัวแบบที่ถูกต้องได้
3. ผู้เรียนสามารถบอกผลที่จะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติได้

ระดับ 2 ผู้เรียนมีความสามารถในการปฏิบัติ (การทำเอง/ปรับให้เหมาะสม)

1. ผู้เรียนสามารถทำตามแบบที่ตนเลือกได้
2. ผู้เรียนสามารถปฏิบัติในกิจกรรมที่ตนเลือก หรือตามคำแนะนำ

3. ผู้เรียนสามารถปรับวิธีการปฏิบัติให้มีความเหมาะสมกับตนเอง
- ระดับ 3 ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติ (การหาความถูกต้อง)
1. ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องอาศัยการชี้แนะ
  2. ผู้เรียนสามารถสร้าง ประดิษฐ์ ดัดแปลง ปรับ แก้ไข ออกแบบ ทำใหม่ในสิ่งที่ตนเองปฏิบัติได้
  3. ผู้เรียนสามารถคิดริเริ่ม กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการ ขั้นตอนการปฏิบัติเป็นของตนเองได้

ระดับ 4 ผู้เรียนเห็นคุณค่าในการปฏิบัติ (การทำอย่างต่อเนื่อง)

1. ผู้เรียนปฏิบัติ หรือกระทำตามรูปแบบ ในสิ่งที่ตนเลือกได้อย่างต่อเนื่อง
2. ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง คล่องแคล่ว
3. ผู้เรียนมีการฝึกฝนงานที่ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ

ระดับ 5 ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีในการปฏิบัติ (การทำได้อย่างเป็นธรรมชาติ)

1. ผู้เรียนสามารถปฏิบัติตามวิธีการ ขั้นตอนที่ตนเลือกได้อย่างต่อเนื่อง คล่องแคล่ว ว่องไว โดยอัตโนมัติ
2. ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการปฏิบัติตามวิธีการ ขั้นตอนที่ตนเลือก
3. ผู้เรียนมีความภาคภูมิใจในผลการปฏิบัติของตนเอง

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติ (Hand) ให้บรรลุเป้าหมายในการสร้างเสริมทักษะการทำงาน การดำรงชีพ และทักษะชีวิต มีหมวดกิจกรรม หลักการจัดกิจกรรม ทักษะ และลักษณะกิจกรรม ดังนี้

1. หมวดกิจกรรม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนา Hand เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำงาน การดำรงชีวิตและทักษะชีวิต ประกอบด้วยกลุ่มกิจกรรม 3 กลุ่ม ดังนี้

- 1) กิจกรรมที่ตอบสนองความสนใจ ความถนัด และความต้องการของผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล
- 2) กิจกรรมที่ฝึกการทำงาน ทักษะทางอาชีพ ทรัพย์สินทางปัญญา อยู่อย่างพอเพียง และมีวินัยทางการเงิน
- 3) กิจกรรมที่พัฒนาความสามารถด้านการใช้ทักษะชีวิต

2. หลักการจัดกิจกรรมพัฒนา Hand ใช้หลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ Active Learning ดังนี้

- 1) ส่งเสริมหรือกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม
- 2) ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้สอน
- 3) ออกแบบกิจกรรมโดยใช้เทคนิคและวิธีการที่หลากหลาย
- 4) ผู้สอนมีบทบาทในการอำนวยความสะดวก
- 5) จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง

3. ทักษะในการจัดกิจกรรม

- 1) ทักษะที่สร้างเสริมทักษะการทำงาน

ทักษะการทำงาน หมายถึง การนำความรู้ ความสามารถ เทคนิค และวิธีการต่าง ๆ

มาใช้ในการปฏิบัติให้สำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ สามารถปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่นและสถานที่ได้เป็นอย่างดี ซึ่งทักษะเพื่อพัฒนาการทำงานที่สำคัญ ดังนี้

1.1) ทักษะการแสวงหาความรู้ การทำงานให้สำเร็จและมีประสิทธิภาพได้นั้น ผู้ปฏิบัติงานจะต้องมีการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง การแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาการทำงานเป็นการศึกษาหาความรู้ การฝึกฝน เพื่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น วิธีการแสวงหาความรู้ มีดังนี้

1.1.1) การสังเกต โดยเฝ้าดูสิ่งที่เราพบเห็นอย่างใส่ใจแล้วนำมาวิเคราะห์หรือหาความสัมพันธ์สิ่งที่เกิดขึ้นกับสิ่งอื่น ๆ

1.1.2) การฟัง โดยการรับฟังผู้อื่นด้วยใจที่เปิด ไม่คิด เพื่อรับฟังข้อมูลต่าง ๆ แล้วนำมาประมวลผลความคิดเป็นของตนเองเป็นการสังเคราะห์ความรู้ให้กับผู้ฟังได้เป็นอย่างดีแหล่งข้อมูลในการฟังที่ดี เช่น เข้าร่วมฟังบรรยาย เข้าร่วมอบรมความรู้ต่าง ๆ

1.1.3) การซักถาม เมื่อมีการรับฟังข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ แล้ว เมื่อมีข้อสงสัยก็ให้ซักถามแต่การซักถามนั้นจะต้องชัดเจนและตรงประเด็น

1.1.4) การอ่าน โดยการศึกษาความรู้จากเอกสาร ตำรา สื่อต่าง ๆ ที่มีมากมาย การอ่านเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ทำให้เป็นคนมีวิสัยทัศน์กว้างไกล ก้าวทันสถานการณ์เป็นการพัฒนาด้านอารมณ์ ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด เช่น การอ่านนวนิยาย เป็นต้น

1.1.5) การศึกษาค้นคว้า โดยการแสวงหาข้อเท็จจริงในข่าวสาร ข้อมูล ความเข้าใจ ความคิดเห็นในรูปแบบต่าง ๆ ด้วยตนเองทั้งตำรา เอกสารทางวิชาการ แหล่งการเรียนรู้จากครอบครัว ชุมชน เป็นต้น

1.1.6) การสัมภาษณ์ โดยการสนทนา พูดคุยกับบุคคลต่าง ๆ อย่างมีจุดมุ่งหมาย เพื่อค้นหาความรู้ ความจริงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า และนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการรวบรวม เผยแพร่ต่อไป

1.1.7) การรวบรวมและบันทึกข้อมูล วิธีการดำเนินการเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากการแสวงหาความรู้ และบันทึกข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น บันทึกในแฟ้มเอกสาร บันทึกลงสมุดคอมพิวเตอร์ จัดทำเป็นฐานข้อมูลสารสนเทศ เป็นต้น

1.2) ทักษะการแก้ปัญหาในการทำงานในชีวิตประจำวันและงานอาชีพ มักประสบปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ จึงต้องคิดหาทางแก้ไขปัญหาเพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการทำงานนั้น ๆ การแก้ปัญหาในการทำงาน จึงเป็นทักษะกระบวนการที่ต้องอาศัยทักษะในการสังเกต และการคิดวิเคราะห์อย่างมีระบบ และเป็นขั้นตอน ซึ่งทักษะกระบวนการแก้ปัญหาในการทำงาน มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

1.2.1) การสังเกต เป็นการพิจารณาปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างใส่ใจด้วยการใช้ประสาทสัมผัส ได้แก่ ตาหู จมูก ลิ้น ผิวกาย อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างเพื่อหารายละเอียดเกี่ยวกับการแก้ปัญหา

1.2.2) การวิเคราะห์ เป็นการหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยทักษะการคิดและผสมผสานกับข้อมูลที่ได้จากการสังเกตอาจมีเพียงสาเหตุเดียวหรือหลายสาเหตุ ในขั้นนี้จึงต้องใช้ความคิดขั้นสูงเพื่อหาสาเหตุที่แท้จริง

1.2.3) การสร้างทางเลือก เป็นการกำหนดทางเลือกของการแก้ปัญหาตามสาเหตุที่เกิดขึ้น ในขั้นตอนนี้เป็นการระบุแนวทางที่เป็นไปได้ที่ใช้ในการแก้ปัญหาตามสาเหตุนั้น ๆ

1.2.4) การประเมินทางเลือก เป็นการนำเอาทางเลือกต่าง ๆ ที่กำหนดมาเปรียบเทียบ ข้อดีข้อจำกัด แล้วตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาที่เห็นว่าเหมาะสมที่สุด ซึ่งการประเมินทางเลือกเป็นแนวทางสุดท้ายที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหา

1.2.5) วางแผนการปฏิบัติ เป็นการกำหนดไว้ก่อนว่าจะต้องดำเนินการอย่างไรบ้าง มีการแบ่งงานว่าใครรับผิดชอบ

1.2.6.) การประเมินผลการแก้ปัญหา เป็นการติดตามผลการแก้ปัญหาตามแนวทางที่กำหนด เพื่อให้ทราบผลที่เกิดขึ้น และเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาลงในโอกาสต่อไป

2) ทักษะการจัดกิจกรรมที่สร้างเสริมทักษะการดำรงชีวิตและทักษะชีวิต

ทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถของบุคคลอันประกอบด้วย การมีความรู้ มีเจตคติที่ดีและมีทักษะที่สามารถจะจัดการกับปัญหาด้านใด ด้านหนึ่งของตนเองได้ เพื่อให้สามารถอยู่รอดได้อย่างมีความสุข ในสภาพสังคมที่เต็มไปด้วยปัญหาและความเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบันและสามารถปรับตัวและเตรียมพร้อมสำหรับการดำเนินชีวิตในอนาคต องค์ประกอบของทักษะชีวิต มี 3 ด้าน 10 องค์ประกอบ คือ

ทักษะด้านความคิด

- ทักษะการคิดสร้างสรรค์ (Creative thinking)
- ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical thinking)

ทักษะด้านจิตใจ

- ทักษะการตระหนักรู้ในตน (Self awareness)
- ทักษะการเข้าใจผู้อื่น (Empathy)
- ทักษะด้านการกระทำ
- ทักษะการตัดสินใจ (Decision making)
- ทักษะการแก้ปัญหา (Problem Solving)
- ทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective communication)
- ทักษะการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Interpersonal relationship)
- ทักษะการจัดการกับอารมณ์ (Coping with emotion)
- ทักษะการจัดการกับความเครียด (Coping with stress)

ทักษะชีวิต มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของบุคคล เนื่องจากทักษะชีวิตเป็นความสามารถพื้นฐาน ที่จำเป็นในการใช้เผชิญกับปัญหาที่พบและผ่านเข้ามาในชีวิตประจำวัน เช่น ปัญหาการเรียน การทำงาน สุขภาพ การอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม การปรับตัว ความเครียด ครอบครัวแตกแยก ฯลฯ และยังเป็นความสามารถที่มีความจำเป็นสำหรับการเผชิญปัญหาเฉพาะ เช่น ยาเสพติด โรคเอดส์ การถูกล่วงละเมิดทางเพศ ภัยธรรมชาติ ฯลฯ

4. ลักษณะของกิจกรรม

กิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติ (Hand) ควร มีลักษณะ ดังนี้

1. กิจกรรมที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมค้นพบความรู้หรือสร้างความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะชีวิตในด้านการคิดวิเคราะห์ การคิดตัดสินใจ และแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์ เช่น กิจกรรมการเรียนรู้ ที่ให้โอกาสผู้เรียนแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ข่าวสาร เหตุการณ์ สถานการณ์ หรือประสบการณ์ของผู้เรียน และกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้สืบค้นหรือ ศึกษา ค้นคว้า คิดวิเคราะห์

สังเคราะห์ความรู้จากสื่อต่าง ๆ และแหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ได้สะท้อนตนเอง เชื่อมโยงกับชีวิตและการดำเนินชีวิตในอนาคต

2. กิจกรรมที่ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ได้ลงมือกระทำกิจกรรมลักษณะต่าง ๆ ผู้เรียนได้ประยุกต์ใช้ความรู้ เช่น กิจกรรมทัศนศึกษา กิจกรรมค่าย กิจกรรมวันสำคัญ กิจกรรมชมรม/ชุมนุม กิจกรรมโครงการ/โครงการ กิจกรรมอาสา เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ จะทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ดังนี้

2.1 ได้เสริมสร้างสัมพันธภาพและใช้ทักษะการสื่อสาร ได้ฝึกการจัดการอารมณ์และความเครียดของตนเอง

2.2 ได้รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ทำให้เข้าใจผู้อื่น นำไปสู่การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น รู้จักไตร่ตรอง ทำความเข้าใจและตรวจสอบตนเองทำให้เข้าใจตนเองและเห็นใจผู้อื่น

2.3 ได้รับการยอมรับจากกลุ่ม ได้แสดงออกด้านความคิด การพูด และการทำงานมีความสำเร็จ ทำให้ได้รับคำชม เกิดความภูมิใจและเห็นคุณค่าตนเอง นำไปสู่ความรับผิดชอบ ทั้งต่อตนเองและสังคม

3. รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมให้คำนึงถึงทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) (พฤติกรรมด้านกล้ามเนื้อประสาท) พฤติกรรมที่บ่งถึงความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างคล่องแคล่วชำนาญ ซึ่งแสดงออกมาได้โดยตรงโดยมีเวลาและคุณภาพของงานเป็นตัวชี้ระดับของทักษะ 5 ชั้น ดังที่ได้ระบุไว้แล้วข้างต้น ซึ่งได้นำมากำหนดเป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อตอบสนองตามนโยบาย “ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้” ซึ่งสามารถเลือกรูปแบบการจัดกิจกรรมได้ตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละระดับชั้นตามบริบทและความต้องการของผู้เรียน

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนา Hand เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะต่าง ๆ มีเป้าหมายการพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรม 5 ระดับ โดยผู้เรียนต้องเกิดพฤติกรรมในระดับที่ 3 ขึ้นไป รายละเอียดระดับพฤติกรรมและตัวชี้วัดความสำเร็จ มีดังนี้

ระดับ 1 ผู้เรียนมีความรู้ในการปฏิบัติ (การรับรู้ เลียนแบบ ทำตาม)

1. ผู้เรียนได้รับรู้หลักการปฏิบัติที่ถูกต้อง หรือเลือกหาแบบที่สนใจได้
2. ผู้เรียนสามารถบอกขั้นตอนหรือวิธีการปฏิบัติในสิ่งที่เลือกจากตัวแบบที่ถูกต้องได้
3. ผู้เรียนสามารถบอกผลที่จะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติได้

ระดับ 2 ผู้เรียนมีความสามารถในการปฏิบัติ (การทำเอง/ปรับให้เหมาะสม)

1. ผู้เรียนสามารถทำตามแบบที่ตนเลือกได้
2. ผู้เรียนสามารถปรับการปฏิบัติในกิจกรรมที่ตนเลือก หรือตามคำแนะนำ
3. ผู้เรียนสามารถปรับวิธีการปฏิบัติให้มีความเหมาะสมกับตนเอง

ระดับ 3 ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติ (การหาความถูกต้อง)

1. ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องอาศัยเครื่องชี้แนะ
2. ผู้เรียนสามารถสร้าง ประดิษฐ์ ดัดแปลง ปรับ แก้ไข ออกแบบ ทำใหม่ ในสิ่งที่ตนเองปฏิบัติได้
3. ผู้เรียนสามารถคิดริเริ่ม กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการ ขั้นตอนการปฏิบัติเป็นของตนเองได้

ระดับ 4 ผู้เรียนเห็นคุณค่าในการปฏิบัติ (การทำอย่างต่อเนือง)

1. ผู้เรียนปฏิบัติ หรือกระทำตามรูปแบบ ในสิ่งที่ตนเลือกได้อย่างต่อเนื่อง

2. ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง คล่องแคล่ว

3. ผู้เรียนมีการฝึกฝนงานที่ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ

ระดับ 5 ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีในการปฏิบัติ (การทำได้อย่างเป็นธรรมชาติ)

1. ผู้เรียนสามารถปฏิบัติตามวิธีการ ขั้นตอนที่ตนเลือกได้อย่างต่อเนื่อง คล่องแคล่ว ว่องไว

โดยอัตโนมัติ

2. ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการปฏิบัติตามวิธีการ ขั้นตอนที่ตนเลือก

3. ผู้เรียนมีความภาคภูมิใจในผลการปฏิบัติของตนเอง

สรุปได้ว่า แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาด้าน Hand เป็นการพัฒนาทักษะการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมทักษะการทำงาน การดำรงชีวิต และทักษะชีวิต โดยใช้กิจกรรมที่ตอบสนองความสนใจ ความถนัดและความต้องการของผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล กิจกรรมฝึกการทำงาน ฝึกทักษะอาชีพ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการอยู่อย่างพอเพียง โดยพฤติกรรม 5 ระดับคือ ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติ คิดสร้างสรรค์ เห็นคุณค่า และเจตคติที่ดีในการปฏิบัติ

4. แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาด้านสุขภาพ (Health)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559 : 125-130)

นิยามศัพท์

Health หมายถึง การพัฒนาให้ผู้เรียนมีสุขภาพกายแข็งแรงและมีเจตคติที่ดีต่อการดูแลสุขภาพ

จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

สุขภาพกายและสุขภาพจิตเป็นสิ่งสำคัญสำหรับทุกชีวิต การที่จะดำรงชีวิตอยู่อย่างปกติต้องทำให้ร่างกายแข็งแรง สมบูรณ์ จิตใจมีความสุข ความพอใจ ผู้ที่มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีย่อมมีการรับรู้และเรียนรู้ได้ดี ตลอดจนปฏิบัติหน้าที่การทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับว่า การรู้จักดูแลสุขภาพกายและสุขภาพจิตเป็นสิ่งสำคัญมากที่จะช่วยให้ชีวิตอยู่ได้ด้วยความสุขสมบูรณ์และมีคุณภาพชีวิตที่ดี ดังนั้น การรู้จักบำรุงรักษาและส่งเสริมสุขภาพกายและสุขภาพจิตเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตของทุกคน

สมรรถภาพทางกายเป็นส่วนหนึ่งแสดงถึงสุขภาพกาย สมรรถภาพทางกายได้จากการออกกำลังกายโดยผ่านกิจกรรมการเคลื่อนไหวต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ กิจกรรมการออกกำลังกายนี้อาจจะเป็นกิจกรรมออกกำลังกายต่าง ๆ ที่เป็นไปตามความสนใจ เหมาะสมกับเพศและวัย สภาพการณ์และเวลาที่มืออยู่ เช่น บางคนอาจจะออกกำลังกายด้วยการวิ่งช้า ๆ วันละประมาณ 15 – 20 นาที หรือบางคนอาจจะเล่นกีฬาอย่างหนึ่งอย่างใดตามความถนัดและความสนใจของตนเองก็ได้

การพัฒนาสุขภาพกาย (Health) เป็นกิจกรรม “เพิ่มเวลารู้” ในหมวดที่ 4. สร้างเสริมทักษะการทำงาน การดำรงชีพ และทักษะชีวิต กลุ่มกิจกรรมข้อที่ 16. สร้างเสริมสมรรถนะทางกาย ในที่นี้ได้นำขั้นตอนการพัฒนาทักษะพิสัย 5 ขั้นตอน มาประยุกต์เป็นระดับคุณภาพการปฏิบัติของการจัดกิจกรรม ดังนี้

ระดับ 1 ผู้เรียนรับรู้วิธีปฏิบัติตนเพื่อดูแลรักษา พัฒนาสุขภาพกายในเรื่องที่สนใจด้วยวิธีการต่าง ๆ

ระดับ 2 ผู้เรียนฝึกปฏิบัติเพื่อดูแล รักษา พัฒนาสุขภาพกายตามที่ได้รับรู้ โดยมีแบบอย่างจากสื่อต่าง ๆ หรือมีผู้ชี้แนะ

ระดับ 3 ผู้เรียนปฏิบัติดูแล รักษา พัฒนาสุขภาพกายด้วยตนเองได้อย่างถูกต้องโดยไม่ต้องมี

ผู้ชี้แนะ และสามารถประเมินปรับปรุงการปฏิบัติของตนเองได้

ระดับ 4 ผู้เรียนปฏิบัติตนในการดูแล รักษา พัฒนาสุขภาพกายอย่างถูกต้อง ต่อเนื่อง คล่องแคล่ว

ระดับ 5 ผู้เรียนออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับตนเองและปฏิบัติในการดูแล รักษา พัฒนาสุขภาพกายในชีวิตประจำวันได้อย่างเป็นธรรมชาติ

ทั้งนี้ ผู้เรียนต้องสามารถปฏิบัติดูแล รักษา พัฒนาสุขภาพกาย ได้คุณภาพระดับ 3 ขึ้นไป (ผู้เรียนต้องผ่านระดับ 1, 2 และ 3)

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การพัฒนาสุขภาพกาย มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติการออกกำลังกายโดยผ่านกิจกรรมการเคลื่อนไหวต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวันจนเป็นนิสัย ซึ่งทำให้มีสุขภาพกายแข็งแรง และสุขภาพจิตที่ดี อันจะส่งผลให้ผู้เรียนมีการรับรู้และเรียนรู้ได้ดี แนวทางการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมจึงเน้นที่กระบวนการปฏิบัติตามหลักการเรียนรู้ทักษะการเคลื่อนไหวและหลักการออกกำลังกายที่ถูกต้องอย่างปลอดภัย ตามลำดับขั้นตอนการพัฒนาทักษะจนกระทั่งผู้เรียนปฏิบัติได้ด้วยตนเองตลอดจนการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างต่อเนื่องและเป็นธรรมชาติ

รูปแบบการจัดการเรียนรู้

รูปแบบการจัดการกิจกรรมการพัฒนาสุขภาพกายสามารถดำเนินการได้หลากหลายรูปแบบโดยอิงทฤษฎีหรือหลักการต่าง ๆ ในที่นี้ได้ประยุกต์แนวความคิดการพัฒนาทักษะการปฏิบัติ (Instructional Model Based Processes for Psychomotor Skill Development) และระดับพฤติกรรมด้านทักษะพิสัย ของบลูม (Benjamin S. Bloom) มาจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ด้านการพัฒนาสุขภาพกายตามขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นการรับรู้
2. ขั้นการปฏิบัติตามแบบ
3. ขั้นการปฏิบัติให้ถูกต้อง
4. ขั้นการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง
5. ขั้นการปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้อย่างเป็นธรรมชาติ

ทั้งนี้ควรให้ผู้เรียนฝึกใช้หลักการของการออกกำลังกาย ซึ่งประกอบด้วย การอบอุ่นร่างกาย การปฏิบัติการคลายอุ่น และการสรุปรู ทุกครั้งที่ปฏิบัติให้ติดเป็นนิสัยเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวันต่อไป

ก่อนดำเนินการตามขั้นตอนข้างต้น ควรมีการเตรียมความพร้อมเพื่อให้การจัดการกิจกรรมบรรลุตามจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูล สารสนเทศ ด้านสุขภาพของผู้เรียน เพื่อนำไปใช้ในการออกแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียนอย่างปลอดภัย

2. ผู้เรียนสำรวจกิจกรรมที่สนใจในการพัฒนาสุขภาพทางกาย

3. ผู้เรียนทดสอบและบันทึกข้อมูลสมรรถภาพทางกาย ได้แก่ ความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ (muscle strength) ความทนทาน (endurance) ความเร็ว (speed) การทรงตัว (balance) ความอ่อนตัว (flexibility) ความคล่องตัว (agility) พลังกล้ามเนื้อ (muscle power) ตามแบบทดสอบและเกณฑ์มาตรฐานสมรรถภาพทางกาย สำหรับเด็กไทย อายุ 7 - 18 ปี ของสุพิตร สมานิติและคณะ (อ้างอิงในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2559 : 129)

แนวทางการประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การประเมินผลการเรียนรู้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีสุขภาพกายแข็งแรงและมีเจตคติที่ดีต่อการดูแลสุขภาพ โดยพิจารณาใน 2 ประเด็น คือ ระดับพฤติกรรมการปฏิบัติของผู้เรียน และผลการทดสอบสมรรถภาพทางกาย ซึ่งประกอบด้วย การประเมินย่อย (Formative) และการประเมินรวม (Summative)

1. การประเมินย่อย (Formative) เป็นการประเมินความสำเร็จระหว่างการปฏิบัติ (ผู้เรียนต้องผ่านคุณภาพการปฏิบัติ ข้อ 1, 2 และ 3)

ระดับ 1 ผู้เรียนรับรู้วิธีปฏิบัติตนเพื่อดูแล รักษา พัฒนาสุขภาพกายในเรื่องที่สนใจ ด้วยวิธีการต่าง ๆ

ระดับ 2 ผู้เรียนฝึกปฏิบัติเพื่อดูแล รักษา พัฒนาสุขภาพกายตามที่ได้รับรู้ โดยมีแบบอย่างจากสื่อต่าง ๆ หรือมีผู้ชี้แนะ

ระดับ 3 ผู้เรียนปฏิบัติการดูแล รักษา พัฒนาสุขภาพกายด้วยตนเองได้อย่างถูกต้อง โดยไม่ต้องมีผู้ชี้แนะ และสามารถประเมินปรับปรุงการปฏิบัติของตนเองได้

ระดับ 4 ผู้เรียนปฏิบัติตนในการดูแล รักษา พัฒนาสุขภาพกายอย่างถูกต้อง ต่อเนื่อง คล่องแคล่ว

ระดับ 5 ผู้เรียนออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับตนเองและปฏิบัติตนในการดูแล รักษา พัฒนาสุขภาพกายในชีวิตประจำวันได้อย่างเป็นธรรมชาติ

2. การประเมินรวม (Summative) เป็นการประเมินภาพรวมความสำเร็จจากพัฒนาการของสมรรถภาพทางกายโดยศึกษาจากผลการทดสอบสมรรถภาพทางกายที่สถานศึกษาได้ดำเนินการอยู่แล้ว ก่อนและหลังการพัฒนา

สรุปได้ว่า แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาด้านสุขภาพ (Health) เป็นการพัฒนาให้ผู้เรียนมีสุขภาพกายแข็งแรงและมีเจตคติที่ดีต่อการดูแลสุขภาพ โดยได้ปฏิบัติการออกกำลังกาย ผ่านกิจกรรมการเคลื่อนไหวต่าง ๆ นำไปใช้ในชีวิตประจำวันจนเป็นนิสัย ซึ่งมีพฤติกรรม 5 ระดับ คือ ผู้เรียนรับรู้ ฝึกปฏิบัติ ปฏิบัติโดยมีผู้ชี้แนะ ปฏิบัติด้วยตนเอง และออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับตนเอง เพื่อดูแลสุขภาพ

6. เอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

ทิตานา แชมมณีและคณะ (2540 : 109) กล่าวถึงทฤษฎีของ ทอแรนซ์ (E.Paul Torrance) ว่า ความคิดสร้างสรรค์ เป็นกระบวนการของความรู้สึกไวต่อปัญหา หรือสิ่งที่ขาดหายไป หรือสิ่งที่ยังไม่ประสานกัน แล้วเกิดความพยายามในการสร้างความคิด ตั้งสมมติฐานทดสอบสมมติฐาน และเผยแพร่ผลที่ได้รับรู้ และเข้าใจ อันเป็นแนวทางค้นพบสิ่งใหม่ต่อไป โดยมีองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ 3 องค์ประกอบ (อ้างถึงใน กองวิจัยการศึกษา. 2542: 108-109) สอดคล้องกับประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2556 : 206) กล่าวถึง ทฤษฎีของ กิลฟอร์ด (Guilford) สรุปได้ คือ

1. ความคล่องแคล่วในการคิด (Fluency) หมายถึงความสามารถของบุคคล ในการคิดหาคำตอบได้อย่างคล่องแคล่ว รวดเร็ว และสามารถสร้างคำตอบได้ในปริมาณมากในเวลาจำกัด
2. ความยืดหยุ่นในการคิด (Flexibility) หมายถึงความสามารถของบุคคลในการคิดคำตอบได้หลายประเภท หลายทิศทาง หลายรูปแบบ
3. ความคิดริเริ่ม (Originality) หมายถึง ลักษณะความคิดใหม่แตกต่างจากความคิดธรรมดา และไม่ซ้ำกับความคิดที่มีอยู่ทั่วไป

แนวทางการประเมินความคิดสร้างสรรค์

ธัญวิษ วิเชียรพันธ์ (2560 : 11) กล่าวถึงอุปนิสัยของนักคิดสร้างสรรค์ตามแบบแผนขององค์การความร่วมมือเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ (OECD : Organization of Economic Cooperation Development) มนุษย์จะสามารถสร้างสรรค์ผลงานขึ้นมาอย่างสมบูรณ์แบบ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการคิด 3 มิติ ประกอบกันกล่าวคือ มิติการสร้าง หรือการลงมือทำ ที่จะต้องมีความมุ่งมั่นตั้งใจและพิถีพิถัน มิติการสืบเสาะ หาข้อมูลเพิ่มเติม จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ มาเป็นองค์ความรู้ในการนำพาให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จและนำไปใช้ได้จริง และมีที่สุดท้าย คือด้านจินตนาการ ที่จะต้องมีความแปลกใหม่ แนวแหวกแนว และน่าตื่นตาตื่นใจ โดยการแยกแยะ รายละเอียดสมรรถนะความคิดสร้างสรรค์ดังนี้

การคิด 3 มิติ	ความคิดสร้างสรรค์
จินตนาการ	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้ความรู้สึก ใช้ความเห็นอกเห็นใจ การสังเกต และอธิบายความเกี่ยวข้องของประสบการณ์ของตนและข้อมูลที่ได้ - สำรวจ ค้นหา และระดมความคิด
สืบเสาะ	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อสร้างความสัมพันธ์ สร้างมุมมองเชิงบูรณาการ สร้างวินัย และอื่น ๆ - ลองเล่นกับความผิดปกติ ความเสี่ยง ความคิดที่แตกต่างจากกรอบโดยสิ้นเชิง
ลงมือทำและแบ่งปัน	<ul style="list-style-type: none"> - นึกภาพ แสดงสิ่งที่คิด ผลิต คิดค้นผลิตภัณฑ์ใหม่ หาวิธีการแก้ปัญหาการทำงาน - ชื่นชมมุมมองความแปลกใหม่ทางการแก้ปัญหา หรือผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้

และได้นิยามอุปนิสัยแห่งความคิดสร้างสรรค์ “5 Habit of mind” ไว้ว่า
 นิสัยที่ 1 อยากรู้อยากเห็น สงสัยและตั้งคำถาม สำรวจและสืบเสาะ ทำทนายสมมติฐาน
 นิสัยที่ 2 ยืนหยัดมุ่งมั่น อดทนกับความไม่แน่นอนยืนหยัดต่อความยากลำบาก กล้าที่จะแตกต่าง

นิสัยที่ 3 จินตนาการ เล่นกับความเป็นไปได้ สร้างความเชื่อมโยง ใช้ปรัชญาญาณ

นิสัยที่ 4 ทำงานเป็นระบบ ประดิษฐ์และปรับปรุง พัฒนาเทคนิค วิเคราะห์ วิจัย

นิสัยที่ 5 ทำงานร่วมกัน ร่วมมืออย่างเหมาะสมให้และรับข้อเสนอแนะ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

สรุปได้ว่า นักคิดสร้างสรรค์ ต้องสามารถสร้างสรรค์ผลงานขึ้นมาอย่างสมบูรณ์ จะต้องมีแบบการคิด 3 มิติ ได้แก่ การลงมือทำ การสืบเสาะ และมีจินตนาการ ที่แปลกใหม่ แนวโน้ม โดยมี 5 อุปนิสัยแห่งความคิดสร้างสรรค์ คือ อยากรู้อยากเห็น ยินยอมมุ่งมั่น จินตนาการที่เป็นไปได้ ทำงานเป็นระบบ และทำงานร่วมกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดทำเครื่องมือการประเมินความคิดสร้างสรรค์ได้ และในการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดเป็นเกณฑ์การประเมินทักษะความคิดสร้างสรรค์ ดังนี้

รายการทักษะความคิดสร้างสรรค์

ข้อที่ 1 นักเรียนมีจินตนาการ การสังเกต และอธิบายความเกี่ยวข้องของประสบการณ์ของตนเองกับข้อมูลที่ได้

ข้อที่ 2 นักเรียนมีความสามารถในการสำรวจ ค้นหา และระดมความคิด

ข้อที่ 3 นักเรียนมีความสามารถสร้างความสัมพันธ์ สร้างมุมมองเชิงบูรณาการ มีความคิดที่แตกต่างจากกรอบ

ข้อที่ 4 นักเรียนมีความสามารถ แสดงสิ่งที่คิด ผลิต คิดค้นผลิตภัณฑ์ใหม่ หาวิธีการแก้ปัญหาในการทำงาน

ข้อที่ 5 นักเรียนชื่นชมมุมมองความแปลกใหม่ทางการแก้ปัญหา หรือยอมรับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้

เกณฑ์การประเมิน

ระดับ 1 มีทักษะข้อที่ 1

ระดับ 2 มีทักษะข้อที่ 1 - 2

ระดับ 3 มีทักษะข้อที่ 1 - 3

ระดับ 4 มีทักษะข้อที่ 1 - 4

ระดับ 5 มีทักษะข้อที่ 1 - 5

7. หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับทักษะทางสังคม

ทักษะทางสังคม เป็นทักษะที่สำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ถึงพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสม ช่วยให้บุคคลในการปรับตัวในสังคมได้สอดคล้องกับบุคคลอื่น รวมทั้งสถานการณ์ทางสังคมต่าง ๆ อีกทั้งทักษะด้านการสื่อสาร การพูด การฟัง การทำงานร่วมกันเป็นทีม รวมถึงทักษะความสามารถในการเข้าใจถึงสถานการณ์ที่หลากหลาย กฎกติกาพื้นฐานทางสังคม ทักษะความสามารถในการรู้จักผู้อื่น และการเข้าใจบุคคลรอบข้าง อันเป็นทักษะที่สำคัญจำเป็นสำหรับทุกเพศทุกวัย ทั้งวัยเด็ก

ที่ต้องการฟังพา การเรียนรู้สิ่งใหม่ในชีวิต การต้องการการยอมรับจากคนรอบข้าง (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2551 : 125)

ริกจิโอ (Riggio. 1986 อ้างถึงใน นพรัตน์ นาชาสิงห์. 2551 : 93 - 94) ซึ่งกล่าวว่า ทักษะทางสังคม หมายถึง จิตลักษณะส่วนตัวของบุคคลที่แสดงถึงความสามารถในการสื่อความกับบุคคลอื่นโดยผู้ที่มีทักษะทางสังคมสูงจะสื่อความได้ดีและชัดเจนส่วนผู้ที่มีทักษะทางสังคมต่ำจะสื่อความไม่ดีและไม่ชัดเจน โดยทักษะทางสังคมสามารถแบ่งได้เป็น 5 ด้าน คือ

1. ด้านของการแสดงออกทางอารมณ์ (Emotional Expressivity)
2. ความไวในการรับรู้อารมณ์ผู้อื่น (Emotion Sensitivity)
3. การควบคุมอารมณ์ของตนเอง (Emotion Control)
4. การแสดงออกทางสังคม (Social Expressivity)
5. ความไวในการรับรู้ทางสังคม (Social Control)

ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นการแสดงความสามารถของบุคคลที่มีทักษะทางสังคมโดยการแสดงออกในการสื่อความกับคนอื่นโดยไม่ใช้ถ้อยคำ เป็นการสื่อความด้วยอารมณ์ รวมทั้งการแสดงทัศนคติและการแสดงระหว่างบุคคลหรือแม้กระทั่งการรับและแปลความหมายในด้านอารมณ์ของผู้อื่นโดยไม่ต้องใช้คำพูด เพื่อควบคุมการแสดงอารมณ์ที่ไม่ใช้ความรู้สึกที่แท้จริงของตนซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ถือเป็นการแสดงทักษะในการแสดงตนกับบุคคลอื่น ๆ

จาโรลิเมค (Jarolimek, อ้างถึงใน อารี วัชรเวียงชัย, 2551 : 10) กล่าวถึง ความหมายของทักษะทางสังคม ว่าหมายถึง การอยู่ร่วมกันและการทำงานของผู้อื่น ตลอดจนการยอมรับนับถือในสิ่งที่ถูกต้องของคนอื่น และการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาได้ การรู้จักควบคุมตนเอง รู้จักตัดสินใจได้ด้วยตนเอง

ทิสนา แชนมณี (2557 : 11) อธิบายว่า ทักษะกระบวนการทางสังคม (social skills) หมายถึง ความสามารถในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เป็นทักษะที่จำเป็นต่อการอยู่ร่วมกันและทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้แก่ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะการเป็นผู้นำและผู้ตาม ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการลด/ขจัดความขัดแย้ง เป็นต้น นอกจากนี้ทักษะกระบวนการทางสังคม ยังหมายรวมถึงทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (interpersonal skills) และทักษะด้านใน ของบุคคล (intrapersonal skills) ด้วย เช่น ทักษะการรู้จักตนเอง การมีสติรับรู้สิ่งต่าง ๆ ตาม ความเป็นจริง การยอมรับตนเอง การไตร่ตรอง ทบทวน และปรับปรุงตนเอง

อารี วัชรเวียงชัย (2551 : 37) กล่าวว่า ทักษะทางสังคมมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อมนุษย์ เพราะมนุษย์ไม่สามารถอยู่ได้ตามลำพัง และมนุษย์มีความจำเป็นที่ต้องอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม จำเป็นที่ต้องทำงานร่วมกันเป็นทีม หรือแม้กระทั่งการใช้ชีวิตอยู่ในสังคมนั้น มนุษย์จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีเพื่อนที่ให้การฟังพาดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ มนุษย์จำเป็นที่จะต้องมีความทักษะทางสังคมที่ดี มีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดความสุขในการอยู่ในสังคม ซึ่งทักษะทางสังคมนั้น มีความสำคัญในการพัฒนาบุคคล และสังคมต่อบุคคลได้แก่การทำให้บุคคลอยู่ร่วมกัน และทำงานร่วมกันอย่างราบรื่น ตลอดจนนำไปใช้แสวงหาความรู้ใหม่ด้วยต่อสังคมได้แก่การทำให้สังคมดำรงอยู่ได้ และสามารถพัฒนาสังคมให้เจริญงอกงามยิ่งขึ้น

นาคยา ภักธแสงไทย (อ้างถึงใน นาวิณ เข็มทอง, 2550 : 5) ได้ให้ความหมายของทักษะสังคมไว้ว่าทักษะทางสังคมเป็นความสามารถในการร่วมมือกับผู้อื่นในการทำงานทั้ง ในกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย ช่วยเหลือ การทำงานและการอภิปรายในกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นผู้ทำได้เมื่อจำเป็นและเป็นอย่างเหมาะสม

สรุปได้ว่า ทักษะทางสังคม เป็นทักษะที่สำคัญ เริ่มจากความรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม โดยมีวินัยในตนเอง มีความยืดหยุ่น การปรับตัว และมีความร่วมมือในการทำงานเป็นทีม มีบทบาทการเป็นผู้นำ ผู้ตาม มีความร่วมมือปฏิสัมพันธ์ สร้างความสัมพันธ์ และปรับตัวอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มกับบุคคลอื่นได้อย่างราบรื่น

ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคม

อีริกสัน (Erik Erikson. อ้างถึงใน จริลักษ์ณ รัตนพันธ์ : ออนไลน์) นักจิตวิทยาอธิบายเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะทางสังคมว่ามีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลิกภาพ บุคคลจะมีการพัฒนาบุคลิกภาพตลอดชีวิต และเป็นสิ่งสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม หรือการมีสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ในสังคมนั้นเอง อีริกสันได้จำแนกพัฒนาการทางบุคลิกภาพของบุคคลไว้ 8 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 ความรู้สึกไว้วางใจและความไม่ไว้วางใจ (Trust VS Mistrust) จะเริ่มขึ้นระหว่าง ช่วงอายุแรกเกิดถึง 1 ขวบ ถ้าเด็กได้รับอาหาร ความรัก ความเอาใจใส่และความใกล้ชิดจากมารดาหรือพี่เลี้ยงเป็นอย่างดี เด็กจะเกิดความรู้สึกไว้วางใจและความอบอุ่นมั่นคง ในทางตรงข้ามหากถูกทอดทิ้งและไม่ได้ความรักจะเกิดความรู้สึกไม่ไว้วางใจใครในวัยเด็ก

ขั้นที่ 2 ความเป็นตัวของตัวเองและความสงสัย (Autonomy VS Doubt) ความรู้สึกนี้จะเกิดขึ้นในช่วงปีที่ 2 เด็กวัยนี้จะแสดงออกให้เห็นว่าตนเองมีความสามารถ มีความเป็นตัวของตัวเอง ในทางกลับกัน หากเด็กไม่ได้รับความสำเร็จหรือความพอใจก็จะเกิดความอายและกลัวการแสดงออก

ขั้นที่ 3 การริเริ่มและความรู้สึกผิด Initiative VS Guilt) เป็นช่วงอายุ 3 ถึง 5 ปี เด็กวัยนี้จะเลียนแบบสมาชิกในครอบครัว ชอบทดลองทำสิ่งใหม่ ๆ ถ้าทดลองแล้วผิดพลาดจะเกิดความขยาดและหวาดกลัว เป็นวัยที่มีปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัวและเด็ก ๆ นอกบ้าน

ขั้นที่ 4 ความรู้สึกรับผิดชอบและความรู้สึกปมด้อย(Industry VS Inferiority) เกิดขึ้นในช่วงอายุ 6- 11 ปี เด็กวัยนี้จะเริ่มเกี่ยวข้องกับบุคคลนอกบ้านมากขึ้น เป็นช่วงที่จะขยันเรียน ขยันอ่านหนังสือประเภทต่าง ๆ พุดคุยและอวดโชว์ความเด่น และชอบแสดงความสามารถของตนเพื่อให้เพื่อนยอมรับ ถ้าทำไม่ได้ก็จะผิดหวังและรู้สึกเป็นปมด้อย

ขั้นที่ 5 บุคลิกภาพของตน และความไม่เข้าใจตนเอง (Identity VS Identity Diffusion) อยู่ในช่วงอายุ 13-18 ปี เป็นระยะเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นซึ่งต้องการสร้างเอกลักษณ์หรือบุคลิกภาพของตน โดยเลียนแบบจากเพื่อน ๆ หรือผู้ใกล้ชิด ถ้ายังสร้างเอกลักษณ์ของตนไม่ได้จะเกิดความว้าวุ่นและหมดหวัง จึงเป็นช่วงเวลาสำคัญที่ผู้อยู่ใกล้ชิดต้องแสดงแบบอย่างที่ดีเพื่อให้เด็กสร้างบุคลิกภาพที่เหมาะสม

ขั้นที่ 6 ความเป็นผู้นำ และความเปล่าเปลี่ยว (Intimacy VS Isolation) ช่วงอายุ 19-40 ปี เป็นวัยที่ก้าวสู่ความเป็นผู้ใหญ่มีความต้องการเป็นผู้นำ ต้องการติดต่อและสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ จนเป็นเพื่อนสนิทและหรือเป็นคู่ชีวิต หากไม่สามารถทำได้ตามที่คาดหวังก็จะแยกตนเองออกจากสังคมหรืออยู่ตามลำพัง ในวัยนี้จะมีเพื่อนรักเพื่อนร่วมงาน และเพื่อนสนิทเป็นจำนวนมาก

ขั้นที่ 7 ความเสียสละและความเห็นแก่ตัว (Generativity VS Self Absorbtion) เป็นช่วงวัยกลางคนเป็นวัยที่มีความรับผิดชอบ มีครอบครัว มีการให้กำเนิดบุตร ให้การอบรมเลี้ยงดู ให้การศึกษา ให้ความรักและความเอาใจใส่เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตให้แก่บุตรหลานและสมาชิกครอบครัว

ขั้นที่ 8 ความมั่นคงของชีวิต และความสิ้นหวัง (Integrity VS Despair) อยู่ในช่วงอายุ 61 ปีขึ้นไป เป็นวัยที่ต้องการความมั่นคงสมบูรณ์ในชีวิต จะภาคภูมิใจในความสำเร็จแห่งชีวิตและผลงานของตน ถ้าผิดหวังจะเกิดความรู้สึกล้มเหลวในชีวิต

คุณสมบัติของผู้มีทักษะทางสังคมที่ดี

จรีลักษณ์ รัตนาพันธ์ (2562 : ออนไลน์) ผู้มีทักษะทางสังคมที่ดี ควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. มีคุณลักษณะส่วนบุคคลที่ดี คุณลักษณะส่วนบุคคลเป็นสิ่งสำคัญที่จะส่งผลให้การพัฒนา ทักษะทางสังคมของบุคคลสามารถดำเนินการไปได้จนประสบผลตามที่กำหนดไว้ คุณลักษณะส่วนบุคคลที่ควรได้รับการส่งเสริมให้มีขึ้นได้แก่ ความมุ่งมั่นตั้งใจ ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความขยันหมั่นเพียรและอดทน ความซื่อสัตย์

2. มีทักษะการสื่อสารที่ดี มีหลายทักษะ แต่ที่จำเป็นเบื้องต้นสำหรับผู้เรียนต้องการพัฒนาทักษะทางสังคม ได้แก่ การพัฒนาทักษะการฟังและการพูด ทักษะการสังเกตและการตีความภาษาท่าทาง เป็นต้น

3. มีทักษะการจัดการกับตนเองดี ได้แก่ การรู้จักและยอมรับตนเอง การวางแผนการทำงาน การควบคุม ตนเอง เป็นต้น

4. มีการตระหนักรู้ทางสังคม เป็นความสามารถของบุคคลในการแสดงออกถึงการรับรู้เกี่ยวกับตนเองว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและสิ่งแวดล้อม การแสดงพฤติกรรมอย่างเหมาะสมในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข คุณสมบัติข้อนี้ได้แก่ การเป็นผู้รู้จักกาลเทศะ และมีมารยาททางสังคมที่เหมาะสม เป็นต้น การจัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดความตระหนักรู้ทางสังคมควรเป็นเรื่องจริงที่เกี่ยวข้องกับผู้ทำกิจกรรม โดยเริ่มจากเรื่องที่อยู่ใกล้ตัวไปสู่เรื่องที่ไกลตัวออกไป ได้แก่ การเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในบ้าน ความสัมพันธ์กับโรงเรียน ความสัมพันธ์กับชุมชนและสิ่งแวดล้อม

ขั้นตอนในการพัฒนาทักษะทางสังคม

จรีลักษณ์ รัตนาพันธ์ (2562 : ออนไลน์) อธิบายว่า ผู้ปกครองที่ต้องการจะพัฒนาทักษะทางสังคมให้กับบุตรหลาน ควรดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ก่อนการปฏิบัติกิจกรรม ควรปฏิบัติดังนี้

1.1 แยกแยะและกำหนดพฤติกรรมเป้าหมายที่ต้องการจะพัฒนา/แก้ไขว่ามีพฤติกรรมใดบ้าง

1.2 ตัดสินว่าพฤติกรรมใดที่ต้องการพัฒนาหรือแก้ไข

1.3 กำหนดพฤติกรรมอย่างละเอียดว่าต้องการให้เกิดผลอย่างไรโดยกำหนดสิ่งที่สามารถจะทำได้หรือแสดงออกหลังจาก การได้รับการส่งเสริมทักษะนั้น ๆ แล้ว

1.4 วางแผนและจัดเตรียมการพัฒนา โดย

1.4.1 การกำหนดกิจกรรมที่จะใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมที่กำหนดไว้

1.4.2 กำหนดระยะเวลา อุปกรณ์ สถานการณ์ และบุคคลผู้ร่วมทำกิจกรรม

2. ระหว่างการปฏิบัติกิจกรรม

ปฏิบัติกิจกรรมตามที่กำหนดไว้พร้อมทั้งสังเกตพฤติกรรมในระหว่างการทำกิจกรรม จดจำ และบันทึกพฤติกรรมที่แสดงออกในระหว่างการทำกิจกรรม

3. หลังการปฏิบัติกิจกรรม

ควรสรุปผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ต้องการพัฒนาว่ามีการเปลี่ยนแปลง ไปอย่างไรบ้าง จากนั้นผู้ปกครองควรถามตนเองว่ารู้สึกพอใจกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้นหรือไม่ หากคิดว่ายังไม่ดีพอควรพิจารณาปรับปรุงการทำกิจกรรม แล้วลองนำไปปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนดไว้อีกครั้ง

สรุปได้ว่า คุณสมบัติของผู้มีทักษะทางสังคมที่ดี คือมีคุณลักษณะส่วนบุคคลที่ดี มีทักษะการสื่อสารดี มีทักษะการจัดการกับตนเองดี และมีการตระหนักรู้ทางสังคม ซึ่งมีขั้นตอนในการพัฒนาทักษะทางสังคม คือ กำหนดพฤติกรรมเป้าหมายที่ต้องการจะพัฒนาแล้ววางแผนพัฒนา ดำเนินการพัฒนาเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างการปฏิบัติกิจกรรม แล้วสรุปผลหลังการปฏิบัติกิจกรรม

การประเมินทักษะทางสังคม

เวสต์วูด (Westwood.1993 : 57-59. อ้างถึงใน วริศรา จุ่นดอนกลอย. 2553 : 121) ได้กล่าวถึงประเภทของการประเมินทักษะทางสังคม ดังนี้

1. การสังเกต (Naturalistic Observation) เป็นการสังเกตพฤติกรรมเกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียนอย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งเป็นวิธีการที่ไม่ยุ่งยาก โดยที่ผู้สอนสามารถบอกได้อย่างรวดเร็วว่าเด็กคนไหนถูกปฏิเสธจากเพื่อน นอกจากนี้ยังสามารถศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเด็กได้อีกด้วย

2. การสำรวจโดยใช้สังคัมมิติ (Stoichiometric Survey) เป็นวิธีการที่บ่งบอกถึงความสัมพันธ์และการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน โดยผู้สอนอาจใช้วิธีการสัมภาษณ์เด็กตามลำพัง หรือให้เด็กเขียนชื่อเพื่อนลงในกระดาษตามเงื่อนไขที่ครูกำหนด เช่น เขียนชื่อเพื่อนที่อยากเล่นหรือทำงานกลุ่มด้วย หรือให้เขียนชื่อเพื่อนที่ไม่ชอบ ไม่อยากที่จะทำงานด้วย เป็นต้น ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการทำสังคัมมิตินี้จะช่วยให้ครูจัดกลุ่มเด็กที่ไม่ได้รับการเลือกได้อย่างถูกต้อง

3. การสอบถามความคิดเห็น โดยใช้แบบวัดมาตราส่วน (Rating Scale) ซึ่งเป็นวิธีที่ทำให้เกิดความมั่นใจว่าเด็กทุกคนจะไม่ถูกมองข้าม โดยให้เด็กแต่ละคนมีรายชื่อเพื่อนทั้งหมดในชั้นเรียน จากนั้นใส่คะแนน 1 (ไม่ชอบมาก) จนถึง 5 (ชอบมาก) ในแต่ละชื่อ จากนั้นนำมาสรุปผลคะแนน ซึ่งวิธีนี้จะทำให้ทราบว่าเด็กคนไหนมีเพื่อน ไม่ชอบมากที่สุด อีกทั้งยังสามารถบ่งบอกถึงระดับความพึงพอใจเด็กคนอื่น ๆ ด้วย

4. การให้ข้อมูลของพ่อแม่ (Parent Nomination) การให้ข้อมูลของพ่อแม่เป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้ทราบปัญหาความสัมพันธ์ทางสังคมของเด็ก ซึ่งจะนำไปสู่การหาวิธีให้ความช่วยเหลือเด็กได้

สรุปได้ว่า การประเมิน ตามแนวทางของ เวสต์วูด มี 4 ประเภท คือ การสังเกต การสำรวจโดยใช้สังคัมมิติ การสอบถามความคิดเห็น และการให้ข้อมูลของพ่อแม่

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียน นั้นมีความสำคัญ ซึ่งต้องเริ่มจากความรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม โดยมีวินัยในตนเอง มีความยืดหยุ่น การปรับตัว และมี

ความร่วมมือในการทำงานเป็นทีม มีบทบาทการเป็นผู้นำ ผู้ตาม มีความร่วมมือปฏิบัติสัมพันธ์ สร้างความสัมพันธ์ และปรับตัวอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มกับบุคคลอื่นได้อย่างราบรื่น

ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ ได้กำหนดเป็นเกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพทักษะทางสังคม ดังนี้

ระดับ 1 นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม โดย มีวินัยในตนเอง ไม่มี
ความร่วมมือในการทำงานเป็นทีม

ระดับ 2 นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม โดย มีวินัยในตนเอง มีความ
ร่วมมือในการทำงานเป็นทีม

ระดับ 3 นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม โดย มีวินัยในตนเอง มีความ
ยืดหยุ่นการปรับตัว และมีความร่วมมือในการทำงานเป็นทีม

ระดับ 4 นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม โดย มีวินัยในตนเอง มีความ
ยืดหยุ่นการปรับตัวและมีความร่วมมือในการทำงานเป็นทีม มีบทบาทการเป็น
ผู้นำ ผู้ตาม

ระดับ 5 นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม โดย มีวินัยในตนเอง มีความ
ยืดหยุ่นการปรับตัว และมีความร่วมมือในการทำงานเป็นทีม มีบทบาทการเป็น
ผู้นำ ผู้ตาม มีความร่วมมือปฏิบัติสัมพันธ์และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
และการเรียนรู้เป็นทีม

8. การบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนเชียรมาตุ 3

ที่ตั้งและระดับจัดการศึกษา

โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ตั้งอยู่เลขที่ 15 หมู่ที่ 4 ตำบลนาบินหลา อำเภอเมือง จังหวัดตรัง รหัสไปรษณีย์ 92000 โทรศัพท์ 075-5011190 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเขต 13 ตั้งอยู่ในชุมชนชานเมือง มีชุมชน 12 ชุมชน

เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ประวัติโดยย่อ

โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 13 ได้ประกาศจัดตั้งขึ้นเมื่อปีการศึกษา 2538 โดยได้รับมอบที่ดินสาธารณประโยชน์ บ้านโคกชะแ่ง หมู่ที่ 4 ตำบลนาบินหลา อำเภอเมือง จังหวัดตรัง เนื้อที่ประมาณ 231 ไร่ จากสภาตำบลนาบินหลา เพื่อจัดตั้งเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จุดประสงค์เพื่อให้เยาวชนพื้นที่ตำบลนาบินหลา และละแวกใกล้เคียงได้มีโอกาสศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

การรับนักเรียนและจัดการศึกษา โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

1. การรับนักเรียนปกติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 นักเรียนส่วนใหญ่เป็นนักเรียนชุมชนโดยรอบโรงเรียน ที่ผู้ปกครองไม่มีศักยภาพที่จะส่งไปเรียนในตัวเมืองได้ ระดับผลสัมฤทธิ์นักเรียนที่เข้ามาเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จะอยู่ในกลุ่มต่ำเป็นส่วนใหญ่

2. การรับนักเรียนการศึกษาทางเลือก เป็นนักเรียนที่มีปัญหาทุพภิกขภัยและออกกลางคันจาก

โรงเรียนอื่น ๆ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 - 6 (นักเรียนทางเลือกรวมจะมีจำนวนไม่คงที่ ซึ่งจะเพิ่มขึ้นอีกหลังจาก 10 มิถุนายน หรือ 10 พฤศจิกายน ที่เป็นเวลากำหนดสรุปยอดนักเรียน)

การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์

วิเคราะห์สภาพแวดล้อมของโรงเรียนโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ได้ดำเนินการประชุมปฏิบัติการ สร้างเครื่องมือ และวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ด้วยเทคนิค SWOT Analysis เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2560 มีผลการแปลความหมายของการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม SO Strategies เป็นสถานการณ์ที่ได้เปรียบมากที่สุดเพราะประกอบไปด้วยโอกาสจากปัจจัยภายนอกและจุดอ่อนขององค์กร หรืออาจใช้คำย่อว่า กลยุทธ์ “ภายนอกเอื้อและภายในเด่น” ถือเป็นสถานการณ์ดาวรุ่ง (Public sector star)

สถานการณ์นี้เป็นสถานการณ์ที่ดี เนื่องจากองค์กรค่อนข้างจะมีจุดแข็งและโอกาสหลายอย่าง ดังนั้น ผู้บริหารขององค์กรจึงกำหนดกลยุทธ์ในเชิงรุก (Aggressive –Strategy) เพื่อดึงเอาจุดแข็งที่มีอยู่มาเสริมสร้างและปรับใช้ โดยการ พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการ การบริหารจัดการโรงเรียนนวัตกรรม สร้างสรรค์ (Innovative School) ตามรูปแบบ 2A to Goal โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มาใช้พัฒนาโรงเรียนสู่โรงเรียนนวัตกรรมสร้างสรรค์ (Innovative School)

ทิศทางของโรงเรียน

วิสัยทัศน์ (VISION)

โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 เป็นโรงเรียนนวัตกรรมสร้างสรรค์ (Innovative School) พัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีทักษะในศตวรรษที่ 21 มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ บนพื้นฐานความพอเพียง ภายในปี พ.ศ. 2563

พันธกิจ (MISSION)

1. พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับผู้เรียน บริบทของชุมชน และสภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย
2. พัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานหลักสูตรสถานศึกษา เน้นกระบวนการคิดสร้างสรรค์ ทักษะอาชีพ มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ มีทักษะในศตวรรษที่ 21 บนพื้นฐานความพอเพียง
3. พัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ที่มีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์
4. พัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ สร้างสรรค์นวัตกรรมการเรียนรู้ และให้มีความก้าวหน้าในวิชาชีพ
5. ส่งเสริม พัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยี และนวัตกรรมในการจัดการศึกษา

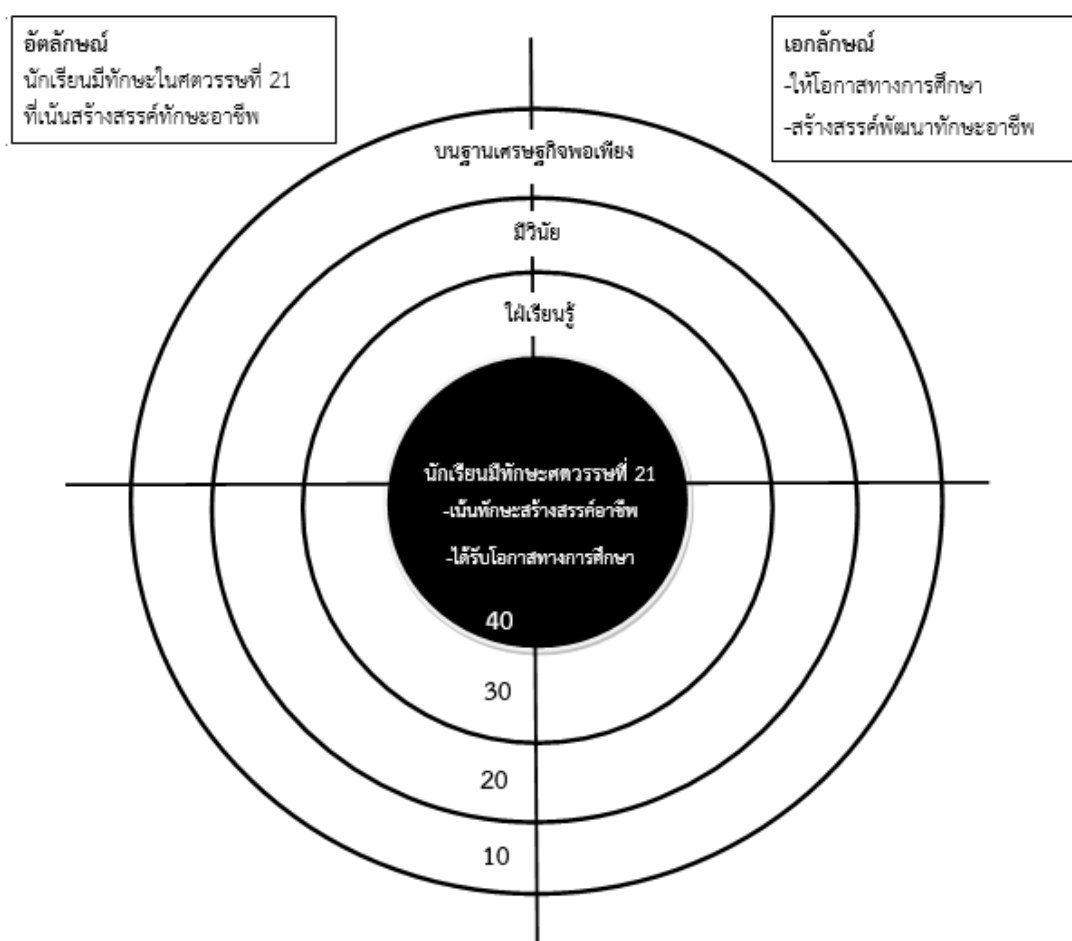
เป้าประสงค์

1. โรงเรียนมีหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน บริบทชุมชน และสภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย
2. ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาชาติ มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นความคิดสร้างสรรค์ ทักษะอาชีพ มีวินัย และใฝ่เรียนรู้ บนพื้นฐานความพอเพียง
3. มีระบบบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เน้นการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์
4. ครูมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ สร้างสรรค์นวัตกรรมการเรียนรู้ และให้มี

ความก้าวหน้าในวิชาชีพ

5. มีแหล่งเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยี และนวัตกรรมในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ
 อุตลักษณ์
 ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นสร้างสรรค์ทักษะอาชีพ
 เอกลักษณ์
 ให้โอกาสทางการศึกษา, สร้างสรรค์พัฒนาทักษะอาชีพ

แผนภาพแสดงวิสัยทัศน์ และเป้าหมายของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

วิสัยทัศน์ (VISION)

โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 เป็นโรงเรียนนวัตกรรมสร้างสรรค์ (Innovative School) พัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีทักษะในศตวรรษที่ 21 มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ บนพื้นฐานความพอเพียง ภายในปี พ.ศ. 2563

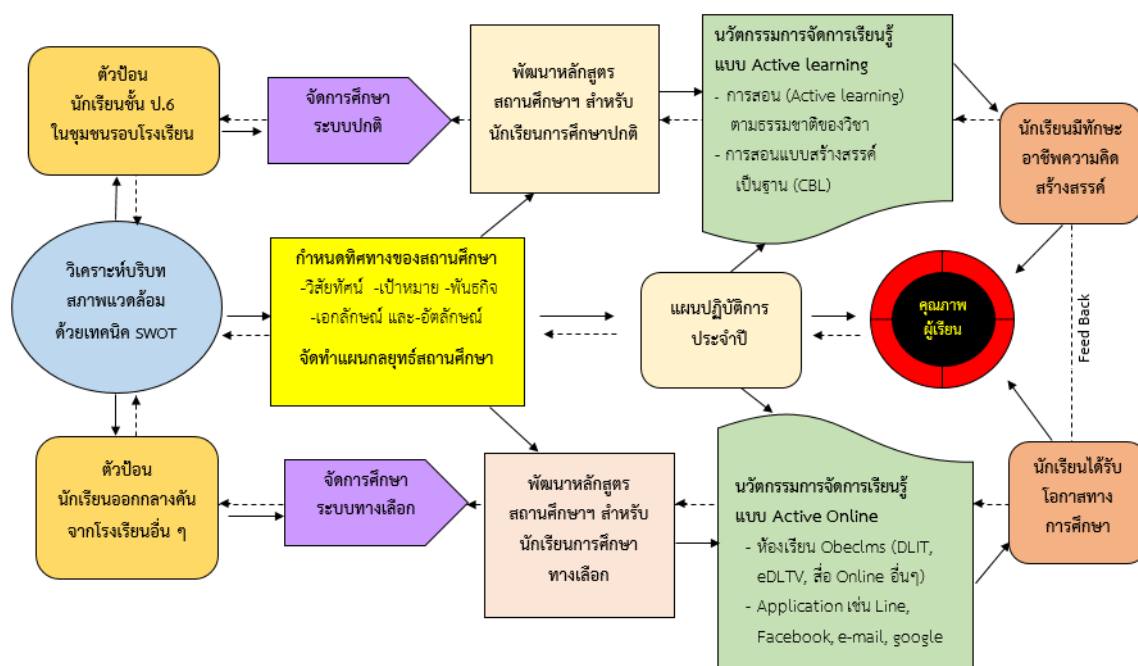
การบริหารจัดการศึกษา โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 เป็นโรงเรียนนวัตกรรมสร้างสรรค์ (Innovative School) ตามกระบวนการ 2A to Goal Model

ขั้นตอน	รายละเอียด ขั้นตอน	ข้อดี	ปัจจัยป้อน (Input)	ผลผลิต (Output)
1. วิเคราะห์ บริบท สภาพแวดล้อม ด้วยเทคนิค SWOT	จัดประชุม ปฏิบัติการ 1.สร้างเครื่องมือ วิเคราะห์ตาม แนวทาง เทคนิค SWOT 2. ร่วมกัน วิเคราะห์ สภาพแวดล้อม ด้วยเครื่องมือ	ค้นพบภาพ แวดล้อมและ บริบทที่จำเป็นใน การตัดสินใจ ดำเนินการ พัฒนาการศึกษา ของโรงเรียน S - จุดแข็ง W - จุดอ่อน O - โอกาส T - ปัญหา อุปสรรค	1. เครื่องมือ วิเคราะห์ตาม แนวทาง เทคนิค SWOT 2. กระบวนการ มีส่วนร่วม ของกลุ่ม	1.ตารางวิเคราะห์ คะแนน SWOT matrix 2.ผลการวิเคราะห์ SWOT โรงเรียน วิเชียรมาตุ ๓
2.จัดการศึกษา 2 กลุ่ม	1. กลุ่มการศึกษา ปกติ สำหรับ นักเรียนกลุ่ม ทั่วไป ที่มา โรงเรียนทุกวัน รับนักเรียนชั้น ม.1 – ม.6 2. กลุ่มการศึกษา ทางเลือก สำหรับนักเรียนที่ ปฏิเสธ ห้องเรียน นักเรียนที่ออก กลางคันจาก โรงเรียนอื่น ๆ รับนักเรียนชั้น ม.2 – ม.6	จัดการศึกษา 2 กลุ่ม ตอบสนอง ความแตกต่าง ระหว่างบุคคลของ นักเรียนทุกกลุ่ม ทำให้ง่ายต่อการ พัฒนาคุณภาพ ผู้เรียน และเกิด ประสิทธิภาพ สูงสุด	1. นักเรียนกลุ่ม ปกติ 2. นักเรียนที่ ปัญหาปฏิเสธ ห้องเรียน และ ออกกลางคัน จากโรงเรียน มัธยมศึกษาใน เขตพื้นที่ การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 13 และ ใกล้เคียง 3. นวัตกรรมการ จัดการเรียนรู้ ของครู 2 A to Goal (Active Learning และ Active	1. นักเรียนกลุ่ม ปกตินักเรียน มีทักษะอาชีพ อย่าง สร้างสรรค์ 2. นักเรียนกลุ่ม การศึกษา ทางเลือก นักเรียนมี โอกาสจบ การศึกษา มากขึ้น

ขั้นตอน	รายละเอียด ขั้นตอน	ข้อดี	ปัจจัยป้อน (Input) (Online)	ผลผลิต (Output)
3. กำหนด ทิศทางของ สถานศึกษา	1. จัดประชุมเพื่อ กำหนดทิศทาง ของโรงเรียน -วิสัยทัศน์ -เป้าหมาย -พันธกิจ -เอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ 2. สรุปและจัดทำ เป็นสารสนเทศ ในการวางแผน ต่อไป	โรงเรียนมี ทิศทาง เป้าหมายและ ภาระงานที่ ชัดเจน ทำให้การ บริหารงาน เป็นไปในทาง เดียวกัน	1. ผลการ วิเคราะห์ สภาพแวดล้อม (SWOT) 2.นโยบายของ หน่วยงานต้น สังกัด 3. ปัจจัย ประกอบอื่น ๆ	โรงเรียนมีทิศ ทางการพัฒนาที่ ชัดเจน -วิสัยทัศน์ -เป้าหมาย -พันธกิจ -เอกลักษณ์ และอัตลักษณ์
4. จัดทำแผน กลยุทธ์ สถานศึกษา	1. จัดประชุมครู และผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อ กำหนดกรอบ แผนกลยุทธ์ (แผนพัฒนา ระยะปานกลาง 3 ปี) 2. จัดทำแผนกล ยุทธ์ที่ สอดคล้องกับ ทิศทางของ โรงเรียน	โรงเรียนมีแผนกล ยุทธ์ (แผนพัฒนา ระยะปานกลาง 3 ปี) เป็น แนวทางในการ พัฒนาโรงเรียนให้ ไปในทิศทางที่ กำหนด	1. ทิศทางการ พัฒนาของ โรงเรียน -วิสัยทัศน์ -เป้าหมาย -พันธกิจ -เอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ 2. ทรัพยากรและ งบประมาณ	แผนกลยุทธ์ใน การพัฒนา โรงเรียน (แผนพัฒนาระยะ ปานกลาง 3 ปี) มุ่งสู่โรงเรียน สร้างสรรค์ นวัตกรรม (Innovative School)

ขั้นตอน	รายละเอียด ขั้นตอน	ข้อดี	ปัจจัยป้อน (Input)	ผลผลิต (Output)
5. พัฒนา หลักสูตร สถานศึกษาฯ สำหรับ นักเรียน การศึกษา ปกติ-ทางเลือก	จัดประชุม ปฏิบัติการ พัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา สำหรับ 1. ระบบการศึกษา ปกติ 2. ระบบการศึกษา ทางเลือก	การมีหลักสูตร 2 หลักสูตร สำหรับนักเรียน กลุ่มเป้าหมายที่ แตกต่างกัน และ วิธีการเรียนที่ แตกต่างกัน ทำ ให้จัดการเรียน ได้มี ประสิทธิภาพ มากขึ้น	1. หลักสูตรแกน กลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และฉบับ ปรับปรุง 2560 2. กรอบหลักสูตร ท้องถิ่นของ โรงเรียน วิเชียร มาตุ 3	หลักสูตร สถานศึกษาที่ ตอบสนองความ แตกต่าง ระหว่างบุคคล สำหรับนักเรียน 1. กลุ่มการศึกษา ปกติ 2. กลุ่มการศึกษา ทางเลือก
6. สร้าง นวัตกรรมและ จัดการเรียนรู้ -แบบ Active learning และ -แบบ Active Online	1. จัดประชุม ปฏิบัติการจัดทำ หน่วยการเรียนรู้ และประชุม PLC เพื่อการแก้ปัญหา นักเรียน และการ สร้างนวัตกรรม การเรียนรู้ Active learning เพื่อ พัฒนานักเรียนให้ มีความความคิด สร้างสรรค์ และ Active Online เพื่อให้นักเรียนมี โอกาสจบ การศึกษาขั้น พื้นฐานเพิ่มขึ้น 2. ครูดำเนินการ วิจัยพัฒนา นวัตกรรมการ จัดการเรียนรู้ 3. ครูจัดกิจกรรม การเรียนรู้ และ	1. ประชุม ปฏิบัติการ เพื่อให้ หลักการแนวคิด แก่ครูในการ ปฏิบัติเป็นไปใน ทิศทางเดียวกัน กันแต่ครูมี หลากหลาย นวัตกรรมการ เรียนรู้ 2. การประชุม PLC เพื่อ แก้ปัญหานักเรียน และค้นหา นวัตกรรมการ เรียนรู้ที่เหมาะสม 3. การวิจัยพัฒนา นวัตกรรมการ เรียนรู้ของครูช่วย ให้ค้นพบคำตอบ การพัฒนาผู้เรียน ที่ดี	1. หลักสูตร สถานศึกษา 2. แผนปฏิบัติ การของโรงเรียน 3. กระบวนการ ประชุม ปฏิบัติการ และ กระบวนการ PLC 4. กระบวนการ วิจัยพัฒนา นวัตกรรมของ ครู 5. กระบวนการ จัดการเรียนรู้ ในรายวิชา	1. นวัตกรรมการ จัดการเรียนรู้ สร้างสรรค์ ของ ครูการศึกษาปกติ ที่มีความหลาย หลาย ครู 1 คน 1 นวัตกรรม (1 รายวิชา) 2. นวัตกรรมการ การเรียนรู้แบบ Active Online สำหรับการศึกษา ทางเลือก 3. ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของ นักเรียน

ขั้นตอน	รายละเอียด ขั้นตอน	ข้อดี	ปัจจัยป้อน (Input)	ผลผลิต (Output)
	วัดผลประเมินผล			
7. สรุปผล/ รายงานผลการ พัฒนาคุณภาพ การจัดการได้ จากการวัดผล ประเมินผล กระบวนการ จัดการเรียนรู้ ของหลักสูตร	1.สรุปผลการ ประเมินหลักสูตร และกระบวนการ จัดการเรียนรู้ 2. สรุปผลสัมฤทธิ์ ทางเรียนของ นักเรียน	ผู้ที่เกี่ยวข้องทุก ฝ่ายได้รับทราบ ข้อมูล ความก้าวหน้า และความสำเร็จ ของการพัฒนา โรงเรียน	1.ผลประเมินผล การใช้หลักสูตร สถานศึกษาฯ ทั้ง 2 หลักสูตร 2. ผลประเมินผล กระบวนการจัด การเรียนรู้อของครู 3.สรุปผลสัมฤทธิ์ ทางเรียนของ นักเรียน	รายงานข้อมูล สารสนเทศ ความก้าวหน้า และความสำเร็จ เพื่อการพัฒนา โรงเรียนต่อไป

รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาตามกระบวนการ 2A to Goal Model: Innovative School

การกำหนดกลยุทธ์โรงเรียน

แผนกลยุทธ์ ปีการศึกษา 2561-2563

- ยุทธศาสตร์ที่ 1 เร่งพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- ยุทธศาสตร์ที่ 2 เร่งพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัย
- ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วม
- ยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมให้ครูพัฒนาทักษะความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ และมีความก้าวหน้า
- ยุทธศาสตร์ที่ 5 สนับสนุนทรัพยากรในการจัดการศึกษา

ถ่ายทอดกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ

การนำแผนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ โรงเรียนได้ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาระยะ 3 ปี เพื่อดำเนินการ ตามทิศทางให้ไปสู่เป้าหมายตามที่กำหนด ดังนี้

แผนพัฒนาโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ปีการศึกษา 2561-2563

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ เร่งพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

กลยุทธ์ระดับ แผนงาน	กลยุทธ์ย่อย (กิจกรรม/โครงการ)		
	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563
1. พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ให้มี ความทันสมัย สอดคล้องกับผู้เรียน บริบทของชุมชน และสภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยในยุค 4.0	1. พัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานฯ ให้สอดคล้องกับมาตรฐานตัวชี้วัดใหม่ในวิชาเพิ่มเติมที่มุ่งพัฒนานักเรียนด้านอาชีพ และยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2. จัดทำแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบ Active learning	1. ปรับปรุงวิชาเพิ่มเติมที่มุ่งพัฒนานักเรียนด้านอาชีพ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2. จัดทำแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบ Active learning 3. จัดทำแนวทางการวัดผลประเมินที่เน้นการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง 90 : 10 (คะแนนระหว่างภาค : สอบปลายภาค)	1. พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ให้มี ความทันสมัย สอดคล้องกับผู้เรียน บริบทของชุมชน และสภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยในยุค 4.0 2. จัดทำแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบ Active learning ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก
2. พัฒนาหลักสูตรการศึกษาทางเลือก ให้มีความยืดหยุ่น	1. พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานฯ ให้	1. ปรับปรุง/เพิ่มรายวิชาเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาคุณภาพ	1. ปรับปรุงรายวิชาเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน ด้วย

กลยุทธ์ระดับ แผนงาน	กลยุทธ์ย่อย (กิจกรรม/โครงการ)		
	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563
สอดคล้องกับ ผู้เรียน และสภาพ ความเปลี่ยนแปลง ของสังคมไทยใน ยุค 4.0	สอดคล้องกับ มาตรฐานตัวชี้วัด 2.จัดทำรายวิชา เพิ่มเติมเพื่อพัฒนา คุณภาพนักเรียน ด้วยวิชากลุ่มความดี และวิชากลุ่มกลุ่ม อาชีพตามความ สนใจของนักเรียน 3.จัดทำแนวการ เรียนรู้ แบบ Active Online ทุกรายวิชา	นักเรียน ด้วยวิชากลุ่ม ความดี และวิชากลุ่ม กลุ่มอาชีพตามความ สนใจของนักเรียน 2. พัฒนาแนวทางการ จัดการเรียนรู้ แบบ Active Online ทุก รายวิชาให้สมบูรณ์ ยิ่งขึ้น 3. ประเมินและพัฒนา หลักสูตรฯ	วิชากลุ่มความดี และ วิชากลุ่มกลุ่มอาชีพ ตามความสนใจของ นักเรียน และเพิ่ม ความหลากหลายของ วิชากลุ่มอาชีพ สอดคล้องกับสภาพ ของสังคมไทยในยุค 4.0 2. ประเมินและพัฒนา หลักสูตรฯ
3. ประเมินผลการใช้ หลักสูตร สถานศึกษา เพื่อ ทบทวนและพัฒนา อย่างต่อเนื่อง	1.ประเมินผลการใช้ หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อทบทวนและ พัฒนาอย่างต่อเนื่อง	1.ประเมินผลการใช้ หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อทบทวนและ พัฒนาอย่างต่อเนื่อง	1.ประเมินผลการใช้ หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อทบทวนและ พัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ เร่งพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัย

กลยุทธ์ระดับ แผนงาน	กลยุทธ์โครงการ/งาน		
	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563
1. พัฒนา กระบวนการ จัดการเรียนรู้ที่ <u>ทันสมัย</u> หลากหลาย ให้ ผู้เรียนมีคุณภาพ ตามมาตรฐาน การศึกษาชาติ มี ทักษะในศตวรรษ	1. ครูวางแผนการ จัดการเรียนรู้ โดย วิเคราะห์หลักสูตร ออกแบบหน่วยการ เรียนรู้แบบ Active learning ใช้รูปแบบ การสอนสร้างสรรค์ เป็นฐาน (CBL) และ รูปแบบตาม	1. ครูพัฒนารูปแบบการ จัดการเรียนรู้ โดย วิเคราะห์หลักสูตร ออกแบบหน่วยการ เรียนรู้แบบ Active learning ใช้รูปแบบ การสอนสร้างสรรค์ เป็นฐาน (CBL) และ รูปแบบตามธรรมชาติ	1. พัฒนาระบบการ จัดการเรียนรู้ที่ <u>หลากหลาย</u> ทันสมัย ยิ่งขึ้น ให้ผู้เรียนมี คุณภาพตาม มาตรฐานการศึกษา ชาติ มีทักษะใน ศตวรรษที่ 21 2. วัดผลประเมินผล

กลยุทธ์ระดับ แผนงาน	กลยุทธ์โครงการ/งาน		
	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563
ที่ 21 1.1 กลุ่ม นักเรียนปกติ	<p>ธรรมชาติของ รายวิชา 1 รายวิชา ครูมี กระบวนการวิจัย นวัตกรรม</p> <p>2. วัดผลประเมินผล ตามสภาพจริง สอดคล้องกับ มาตรฐานตัวชี้วัดของ หลักสูตรสถานศึกษา เน้นการมีส่วนร่วมใน การประเมิน</p> <p>3. นำภูมิปัญญาท้องถิ่น มาใช้ในกระบวนการ จัดการเรียนรู้เพื่อ พัฒนาสร้างสรรค์ต่อ ยอด เพิ่มมูลค่า</p> <p>4. กิจกรรมศึกษา แหล่งเรียนรู้นอก สถานศึกษาแบบ ดาวกระจาย (กลุ่ม ย่อย) ตามความ สนใจของกลุ่ม กิจกรรมเพิ่มเวลารู้</p> <p>5. ใช้สื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรมในการ จัดการเรียนรู้ (สืบค้น สร้างสรรค์ และนำเสนอผลงาน)</p>	<p>ของรายวิชา ครูมี กระบวนการวิจัย นวัตกรรม ร้อยละ 80 ของรายวิชาเปิดสอน</p> <p>2. วัดผลประเมินผล รูปแบบที่หลากหลาย และสอดคล้องกับ มาตรฐานตัวชี้วัดของ หลักสูตรสถานศึกษา เน้นการมีส่วนร่วมใน การประเมิน ปรับอัตราส่วน คะแนนวัดผล 90 : 10 (คะแนนระหว่าง ภาค : สอบปลายภาค)</p> <p>3. นำภูมิปัญญาท้องถิ่น มาใช้ในกระบวนการ จัดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น</p> <p>4. กิจกรรมศึกษา แหล่งเรียนรู้นอก สถานศึกษา ตามความ สนใจ</p> <p>5. พัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรมในการ จัดการเรียนรู้</p>	<p>รูปแบบที่หลากหลาย และสอดคล้องกับ มาตรฐานตัวชี้วัดของ หลักสูตรสถานศึกษา และพัฒนาการสอบ ด้วยระบบ Exam Online</p> <p>3. คัดเลือกภูมิปัญญา ท้องถิ่นที่ดีมาเป็น ต้นแบบในการ จัดการเรียนรู้</p> <p>4. กิจกรรมศึกษาแหล่ง เรียนรู้นอก สถานศึกษา ตาม ความสนใจของ นักเรียนรายบุคคล</p> <p>5. ใช้สื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรมในการ จัดการเรียนรู้ที่ ทันสมัยสอดคล้อง กับการเปลี่ยนแปลง ประเทศไทย 4.0</p>
1.2 นักเรียนกลุ่ม ทางเลือก	<p>1. จัดกิจกรรมการ เรียนรู้แบบผ่าน ระบบออนไลน์ แบบ Active Online</p>	<p>1. ปรับปรุงแนวจัดการ เรียนรู้ โดยทดลองการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบผ่านระบบ</p>	<p>1. เพิ่มจำนวนการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ แบบผ่านระบบ ออนไลน์ แบบ</p>

กลยุทธ์ระดับ แผนงาน	กลยุทธ์โครงการ/งาน		
	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563
	<p>ร้อยละ80</p> <p>2. จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับสภาพนักเรียนรายบุคคล</p> <p>3. วัดผลประเมินผลด้วยระบบ Exam Online</p>	<p>ออนไลน์ แบบ Active Online ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้</p> <p>2. จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับสภาพนักเรียนรายกลุ่มและรายบุคคล</p> <p>3. วัดผลประเมินผลด้วยระบบ Exam Online ร้อยละ 100</p>	<p>Active Online เป็นร้อยละ 100</p> <p>2. จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับสภาพนักเรียนรายบุคคล</p> <p>3. วัดผลประเมินผลด้วยระบบ Exam Online ร้อยละ 100</p>
<p>2. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 (เน้นทักษะทางปัญญา คือ ความคิดสร้างสรรค์และทักษะทางสังคม) โดยเน้นทักษะอาชีพ บนพื้นฐานความพอเพียง</p>	<p>1. จัดกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนที่เน้นความมีวินัยในตนเอง ใฝ่เรียนรู้ ควบคุมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน</p> <p>2. ส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนด้านทัศนศิลป์ ดนตรี กีฬา และ ศิลปวัฒนธรรมของผู้เรียน</p> <p>3. ส่งเสริมการฝึกประสบการณ์ทักษะอาชีพในสถานศึกษา เพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียน และจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ตามแนวทางการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL)</p> <p>4. พัฒนารูปแบบการ</p>	<p>1. จัดกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนที่เน้นความมีวินัยในตนเอง ใฝ่เรียนรู้ ควบคุมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน</p> <p>2. ส่งเสริมและพัฒนา ศักยภาพของผู้เรียนด้านทัศนศิลป์ ดนตรี กีฬา และ ศิลปวัฒนธรรมของผู้เรียน</p> <p>3. ส่งเสริมและพัฒนาการฝึกประสบการณ์อาชีพในสถานศึกษาเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียน และจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ตามแนวทางการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน</p>	<p>1. จัดกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนที่เน้นความมีวินัยในตนเอง ทักษะทางสังคม ใฝ่เรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ ควบคุมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน</p> <p>2. ส่งเสริมอัจฉริยภาพผู้เรียนด้านทัศนศิลป์ ดนตรี กีฬา และ ศิลปวัฒนธรรมของผู้เรียน</p> <p>3. ส่งเสริมความร่วมมือในการฝึกประสบการณ์อาชีพกับสถานประกอบการและหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียน</p> <p>4. ส่งเสริมรูปแบบการ</p>

กลยุทธ์ระดับ แผนงาน	กลยุทธ์โครงการ/งาน		
	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563
	<p>จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา (ลูกเสือ เนตรนารี, เนาะแนว, ชุมนุมและกิจกรรมสาธารณประโยชน์)</p> <p>5. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และวันสำคัญต่าง ๆ</p> <p>6. พัฒนาศักยภาพความถนัดของผู้เรียนทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ</p> <p>7. ส่งเสริมการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การอนุรักษ์ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้</p> <p>8. ส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเบื้องต้นเพื่อการเรียนรู้สำหรับนักเรียน</p>	<p>(CBL)</p> <p>4. ปรับปรุงและพัฒนาแบบแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา (ลูกเสือ เนตรนารี, เนาะแนว, ชุมนุมและกิจกรรมสาธารณประโยชน์)</p> <p>5. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และวันสำคัญต่าง ๆ</p> <p>6. ส่งเสริมศักยภาพความถนัดของผู้เรียนทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ</p> <p>7. ส่งเสริมและพัฒนากำหนดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้</p> <p>8. พัฒนากำหนดการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศขั้นสูงขึ้น เพื่อการเรียนรู้สำหรับนักเรียน</p>	<p>จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ (ลูกเสือ เนตรนารี, เนาะแนว, ชุมนุมและกิจกรรมสาธารณประโยชน์)</p> <p>5. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และวันสำคัญต่าง ๆ</p> <p>6. ส่งเสริมความเป็นเลิศตามความถนัดด้านวิชาการและวิชาชีพของผู้เรียน</p> <p>7. ส่งเสริมการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การอนุรักษ์ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน8. ส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศขั้นสูงขึ้นเพื่อการเรียนรู้สำหรับนักเรียนอย่างกว้างขวาง และต่อเนื่อง</p>

กลยุทธ์ระดับ แผนงาน	กลยุทธ์โครงการ/งาน		
	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563
3. ส่งเสริมการวิจัย ในชั้นเรียน ใช้ กระบวนการ PLC ในการแก้ไขปัญหา และพัฒนา คุณภาพผู้เรียน	1. ส่งเสริมให้ครูทำวิจัย ในชั้นเรียนเพื่อ แก้ปัญหาคะบวนการเรียน ของผู้เรียน คนละ 1 เรื่องต่อปี 2. จัดกระบวนการ PLC เพื่อแก้ปัญหา ผู้เรียนตามแผนการ ดำเนินการ PLC โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3	1. ส่งเสริมและพัฒนาให้ ครูทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อแก้ปัญหาคะบวนการเรียน ของผู้เรียน คนละ 1 เรื่องต่อปี 2. พัฒนาการจัด กระบวนการ PLC เพื่อแก้ปัญหาผู้เรียน ตามแผนการ ดำเนินการ PLC โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3	1. ส่งเสริมให้ครูทำวิจัย ในชั้นเรียนเพื่อ แก้ปัญหาคะบวนการเรียน ของผู้เรียน คนละ 1 เรื่องต่อภาคเรียน 2. พัฒนารูปแบบจัด กระบวนการ PLC เพื่อแก้ปัญหาผู้เรียน ตามแผนการ ดำเนินการ PLC โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3
4. จัดระบบการ นิเทศภายใน	1. จัดระบบนิเทศ ภายในเพื่อพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ โดยครูทุกคนได้รับ การนิเทศ	1. ปรับปรุงระบบนิเทศ ภายในเพื่อพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ โดยครูทุกคนได้รับการ นิเทศ	1. ส่งเสริมการนิเทศ ภายในเพื่อพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ ให้เป็นวัฒนธรรม องค์กร

ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วม

กลยุทธ์ระดับ แผนงาน	กลยุทธ์โครงการ/งาน		
	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563
1. เร่งสร้าง <u>ความสัมพันธ์</u> ระหว่างโรงเรียน กับชุมชน ให้มี ส่วนร่วมในการ พัฒนาการศึกษา	1. จัดกิจกรรมที่สร้าง ความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียน ชุมชนและ หน่วยงานอื่น ๆ อย่าง สร้างสรรค์	1. จัดกิจกรรมที่ หลากหลายเพื่อสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียน ชุมชนและ หน่วยงานอื่น ๆ อย่าง สร้างสรรค์	1. จัดกิจกรรมที่ หลากหลายเพิ่มขึ้น เพื่อสร้างความ สัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียน ชุมชนและ หน่วยงานอื่น ๆ
2. ส่งเสริมการ	1. ส่งเสริมการเผยแพร่	1. ส่งเสริมการเผยแพร่	1. ส่งเสริมการเผยแพร่

กลยุทธ์ระดับ แผนงาน	กลยุทธ์โครงการ/งาน		
	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563
เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ความเคลื่อนไหว ของการ ดำเนินงานของ โรงเรียน	ประชาสัมพันธ์ ความ เคลื่อนไหวของการ ดำเนินงานของ โรงเรียนด้วยรูปแบบที่ หลากหลาย	ประชาสัมพันธ์ ความ เคลื่อนไหวของการ ดำเนินงานของ โรงเรียนด้วยรูปแบบที่ หลากหลาย	ประชาสัมพันธ์ ความเคลื่อนไหวของ การดำเนินงานของ โรงเรียนด้วยรูปแบบ ที่หลากหลาย
3. พัฒนาระบบการ ประกันคุณภาพ ภายใน สถานศึกษาให้มี ประสิทธิภาพ	1. พัฒนาระบบการ ประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาให้ สอดคล้องกับวิธีการ และมาตรฐานของการ ประกันคุณภาพ ภายนอก	1. ปรับปรุงและพัฒนา ระบบการประกัน คุณภาพภายใน สถานศึกษาให้ สอดคล้องกับวิธีการ และมาตรฐานของการ ประกันคุณภาพ ภายนอก	1. ส่งเสริมการพัฒนา ระบบการประกัน คุณภาพภายในสถาน ศึกษาให้สอดคล้อง กับวิธีการและ มาตรฐานของการ ประกันคุณภาพ ภายนอก
4. พัฒนาโครงสร้าง ระบบบริหาร จัดการภายใน	1. พัฒนาระบบบริหาร จัดการโดยการจัด วางตัวบุคคลให้ เหมาะสมกับภาระงาน 2. พัฒนารูปแบบการ บริหารจัดการ สถานศึกษาให้มี ประสิทธิภาพ	1. พัฒนาระบบบริหาร จัดการโดยการจัด วางตัวบุคคลให้ เหมาะสมกับภาระงาน 2. วิจัยเพื่อปรับปรุง รูปแบบการบริหาร จัดการสถานศึกษาให้ มีประสิทธิภาพ	1. พัฒนาระบบบริหาร จัดการโดยการจัด วางตัวบุคคลให้ เหมาะสมกับภาระงาน 2. พัฒนารูปแบบ การบริหารจัดการ สถานศึกษาให้มี ประสิทธิภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ส่งเสริมให้ครูพัฒนาทักษะความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ และมีความก้าวหน้า

กลยุทธ์ระดับ แผนงาน	กลยุทธ์โครงการ/งาน		
	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563
1. พัฒนากิจกรรม กระบวนการ จัดการเรียนรู้ และวัดผล ประเมินผลของ ครู ให้มี ประสิทธิภาพ และสร้างสรรค์ นวัตกรรมการ เรียนรู้	1. ส่งเสริมให้ได้รับการพัฒนาทักษะกระบวนการจัดการเรียนรู้ การสร้างสรรค์นวัตกรรม และวัดผลประเมินผลของครู ไม่ต่ำกว่า 20 ชั่วโมง 2. ครูมีนวัตกรรมการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ทุกคน	2. ส่งเสริมให้ได้รับการพัฒนาทักษะกระบวนการจัดการเรียนรู้ การสร้างสรรค์นวัตกรรม และวัดผลประเมินผลของครู ไม่ต่ำกว่า 20 ชั่วโมง 2. ครูมีการวิจัยนวัตกรรมการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ทุกคน	1. ส่งเสริมให้ได้รับการพัฒนาทักษะกระบวนการจัดการเรียนรู้ และวัดผลประเมินผลของครู ไม่ต่ำกว่า 20 ชั่วโมง อย่างมีประสิทธิภาพและมี 2. ครูมีการวิจัยนวัตกรรมการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ทุกคน ครอบคลุม 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้
2. ส่งเสริมให้ได้รับการพัฒนา ความรู้ ความสามารถใน การปฏิบัติหน้าที่ อื่น ๆ ที่ได้รับ มอบหมาย	ส่งเสริมให้ได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ได้รับมอบหมาย	ส่งเสริมให้ได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย	ส่งเสริมให้ได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย
3. ส่งเสริมให้ครูมี ความก้าวหน้า ทางวิชาชีพ	ส่งเสริมให้ครูมีความก้าวหน้าทางวิชาชีพ	ส่งเสริมให้ครูมีความก้าวหน้าทางวิชาชีพ	ส่งเสริมให้ครูมีความก้าวหน้าทางวิชาชีพ

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ สนับสนุนทรัพยากรในการจัดการศึกษา

กลยุทธ์ระดับ แผนงาน	กลยุทธ์โครงการ/งาน		
	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563
1. สนับสนุนด้าน แหล่งเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และ ทรัพยากรการจัด การศึกษา	<ol style="list-style-type: none"> พัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อจัดการ เรียนรู้ พัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อจัด การศึกษา จัดหาทรัพยากร เพื่อการจัด การศึกษา *1,2,3 ที่เอื้อต่อ การการเรียนรู้แบบ นวัตกรรม สร้างสรรค์ (Innovative School) 	<ol style="list-style-type: none"> พัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อจัดการ เรียนรู้ที่สอดคล้อง กับความต้องการ พัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อจัด การศึกษา จัดหาทรัพยากรเพื่อ การจัดการศึกษา 	<ol style="list-style-type: none"> พัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อจัดการ เรียนรู้ ให้มี ประสิทธิภาพ พัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อจัด การศึกษา ให้ ทันสมัย จัดหาทรัพยากร เพื่อการจัด การศึกษาให้ เพียงพอ
2. ปรับปรุง ระบบ สาธารณูปโภค และการบริการ	<ol style="list-style-type: none"> ปรับปรุง ระบบ สาธารณูปโภค ภายในโรงเรียน ได้แก่ ไฟฟ้า น้ำ โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต ปรับปรุงการบริการ ห้องสมุด ห้อง พยาบาล ห้องน้ำ โรงอาหาร เป็นต้น บริการชุมชนใน ด้านต่าง ๆ 	<ol style="list-style-type: none"> ปรับปรุง ระบบ สาธารณูปโภค ภายในโรงเรียนได้แก่ ไฟฟ้า น้ำ โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต ปรับปรุงการบริการ ห้องสมุด ห้อง พยาบาล ห้องน้ำ โรง อาหาร เป็นต้น บริการชุมชนในด้าน ต่าง ๆ 	<ol style="list-style-type: none"> ปรับปรุง ระบบ สาธารณูปโภค ภายในโรงเรียน ได้แก่ ไฟฟ้า น้ำ โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต ปรับปรุงการบริการ ห้องสมุด ห้อง พยาบาล ห้องน้ำ โรงอาหาร บริการชุมชนใน ด้านต่าง ๆ
3. บริหารจัดการ ทรัพย์สินที่	<ol style="list-style-type: none"> บริหารจัดการ ทรัพย์สินที่ 	<ol style="list-style-type: none"> บริหารจัดการ ทรัพย์สินที่ก่อให้เกิด 	<ol style="list-style-type: none"> บริหารจัดการ ทรัพย์สินที่

กลยุทธ์ระดับ แผนงาน	กลยุทธ์โครงการ/งาน		
	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563
ก่อให้เกิดรายได้	ก่อให้เกิดรายได้ - สวนปาล์มน้ำมัน - ค่ายลูกเสือ - นศท.	รายได้	ก่อให้เกิดรายได้
4. พัฒนา สภาพแวดล้อม อาคารสถานที่	1. พัฒนา สภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ให้ เอื้อต่อการเรียนรู้ และสวยงาม สะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย	1. พัฒนาสภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ให้เอื้อ ต่อการเรียนรู้และ สวยงาม สะอาด ร่ม รื่น ปลอดภัย	1. พัฒนา สภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ให้ เอื้อต่อการเรียนรู้ และสวยงาม สะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย

การติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนการประจำปี

การติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนการประจำปี ดำเนินตามปฏิทินของโรงเรียน
สรุปรายงานผลในรูปแบบ SAR ปีการศึกษา (โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3. 2562 : 2-18)

9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชุตติกาญจน์ เบญจพรวัฒนา (2547) ศึกษาผลของการใช้กระบวนการนิเทศภายในแบบกัลยาณมิตร ที่มีต่อคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูปฐมวัย พบว่า คุณภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูปฐมวัยทุกชั้น หลังจากการนิเทศภายในแบบกัลยาณมิตร ครูมีการช่วยเหลือแนะนำเพื่อนร่วมงานซึ่งกันและกัน ด้วยความมีน้ำใจที่ดีต่อกันในการสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงาม ซึ่งการนิเทศภายในแบบกัลยาณมิตรเป็นการนิเทศที่ใจและสมองของมนุษย์ โดยมีความรู้พื้นฐาน เป็นการหยั่งรากลึกทางปัญญาและกรุณาให้เกิดความงอกงามในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีคุณภาพสูงยิ่ง ๆ ขึ้นไป เพื่ออนาคตของเด็กปฐมวัย (อ้างถึงใน พัทรินทร์ ช่วยศิริ. 2554 : 75)

พงษ์ธร อินพินิจ (2547 : 71-72) ศึกษาวิจัยการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กิ่งอำเภอรตนวาปี จังหวัดหนองคาย พบว่า การนิเทศภายในโรงเรียน สามารถช่วยให้ครูเกิดการปรับเปลี่ยนวิธีการสอน และมีความรู้ความเข้าใจการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางรวมทั้งการวางแผนการสอนของครูให้มีคุณภาพ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น

ศรีสุตา แสงพันธ์ (2550) ได้ศึกษาผลของการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อนที่มีคุณภาพ การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนของครูปฐมวัย ผลของการวิจัยพบว่า คุณภาพการจัดการจัดการเรียน การสอนของครูปฐมวัยปีที่ 1 ถึงระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 3 หลังได้รับการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน มีต่อคุณภาพการจัดการจัดการเรียนการสอนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (อ้างถึงใน พัชรินทร์ ช่วยศิริ. 2554 : 79)

ดุลลฤกษ์ รัตนูปกรณ์ (2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษากระบวนการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาการ จัดการเรียน การสอนของโรงเรียนบ้านหุบ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ตามแนวคิดของ เคมมิส (Kemmis) 4 ขั้นตอน คือการวางแผน ขั้นปฏิบัติ ขั้นสังเกต ขั้นการสะท้อนผลการปฏิบัติ ผลวิจัยพบว่า ขั้นวางแผน การเตรียม การสอนส่วนใหญ่ครูไม่ได้เตรียม ครูใช้การบรรยายเนื้อหาให้นักเรียนฟัง ขั้นปฏิบัติครู ร่วมจัดทำแผน การสอนและปรับปรุงแผนการสอนร่วมกัน ผลการจัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญในระดับกลาง ขั้นการสะท้อนผลการปฏิบัติมี 2 ประเด็น คือ ครูควรส่งเสริมการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง และให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการคิด ปฏิบัติ และ เรียนรู้ร่วมกัน

ปรียา พุทธารักษ์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การปฏิบัติการณ์นิเทศภายในสถานศึกษาสังกัด เทศบาลเมืองนาสาร 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ 2) ด้านการวางแผน การนิเทศ 3) ด้านการปฏิบัติการณ์นิเทศภายใน และ 4) ด้านการประเมินผลและรายงานผลเพื่อ เปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรจำแนกตามตำแหน่ง และประสพการณ์การปฏิบัติงาน ผลวิจัยพบว่า การปฏิบัติการณ์นิเทศภายในสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับ มาก ทุกด้าน บุคลากร ที่มีตำแหน่งต่างกันมีการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายใน ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .05 บุคลากรที่มีประสพการณ์แตกต่างกันมีการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายใน ไม่ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ

สามารถ ทิมนาค. (2554 : บทคัดย่อ) การพัฒนารูปแบบการนิเทศการสอนตามแนวคิดของ กลี๊กแมนเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะการอ่านของครูภาษาไทย นักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศการสอนตามแนวคิด ของกลี๊กแมน เพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะการอ่านของครูภาษาไทย และเพื่อ ตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ การนิเทศการสอน ด้วยกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ร่วมกับแนวคิดการออกแบบการสอนเชิงระบบ (Instructional System Design) ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการนิเทศการสอนตามแนวคิดของกลี๊กแมน เพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการ เรียนรู้ด้านทักษะการอ่านของครูภาษาไทย ที่เรียกว่า “AIPDE Model” ประกอบด้วยกระบวนการ ดำเนินงาน 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การประเมินสภาพและสมรรถนะในการทำงาน (Assessing : A) ขั้นที่ 2 การให้ความรู้ก่อนการนิเทศ (Information : I) ขั้นที่ 3 การวางแผนการนิเทศ (Planning : P) ขั้นที่ 4 การปฏิบัติ การนิเทศ (Doing : D) ประกอบด้วยกระบวนการนิเทศการสอน 3 ขั้นตอนคือ 1) การประชุม ก่อนการสังเกตการสอน 2) การสังเกตการสอน 3) การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับหลังการสังเกตการสอน และขั้นที่ 5 การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating : E) ผลจากการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ การนิเทศการสอนโดยผู้เชี่ยวชาญ 6 คน พบว่า รูปแบบการนิเทศการสอนมีคุณภาพ และผลจากการตรวจสอบ ประสิทธิภาพของรูปแบบการนิเทศการสอนโดยการนำไปใช้ ในโรงเรียน พบว่า ครูผู้ทำหน้าที่นิเทศมี สมรรถภาพการนิเทศการสอนหลังการใช้รูปแบบการนิเทศการสอนสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศ

การสอน ครูผู้รับการนิเทศมีสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะการอ่านหลังการใช้รูปแบบการนิเทศการสอนสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศการสอน นักเรียนมีทักษะการอ่านหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นักเรียนมีพัฒนาการด้านพฤติกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือกันสูงขึ้น ครูผู้ทำหน้าที่นิเทศและครูผู้รับการนิเทศมีความพึงพอใจต่อรูปแบบ การนิเทศ การสอน อยู่ในระดับมากที่สุด และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการสอนของครูภาษาไทย อยู่ในระดับมากที่สุด

อนรรฆ สมพงษ์และคณะ (2559 : บทคัดย่อ) ศึกษาการจัดการเรียนการสอนโดยวิธีการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning: CBL) ในรายวิชาการศึกษาเอกสารและหลักฐานทางประวัติศาสตร์ สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนโดยวิธีการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning: CBL) ในรายวิชาการศึกษาเอกสารและหลักฐานทางประวัติศาสตร์ สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษา สาขาวิชาสังคมศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 51 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ นักศึกษาส่วนใหญ่มีโทรศัพท์มือถือ และใช้อินเทอร์เน็ตเป็นประจำ ซึ่งอุปสรรคดังกล่าวมีความจำเป็นต่อการเรียนการสอนโดยวิธีการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning: CBL) ปัญหาที่พบมากที่สุดต่อการจัดการเรียนการสอน คือ ปัญหาด้านสถานที่จัดกิจกรรม โดยเฉพาะบรรยากาศในห้องเรียนที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรม ความพึงพอใจโดยรวมของนักศึกษาต่อวิธีการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning: CBL) อยู่ในระดับพึงพอใจมาก

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1. (2557 : 36-37) ได้ศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศLOR (L : Lesson Study O:Open Approach R : Reflective Coaching) สำหรับครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีผลการวิจัย คือ

1. ระดับคุณภาพการออกแบบการจัดการเรียนรู้พบว่า การเตรียมการสอน การจัดทำแผนจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับดี การใช้สื่อ/นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล อยู่ในระดับพอใช้

2. ผลการนิเทศที่ได้จากการสังเกตการสอนในห้องเรียน

2.1 ผลการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาการจัดการจัดกิจกรรมโดยวิธีการแบบเปิด (Open Approach) พบว่า ในภาพรวมของครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ ทบทวนความรู้เดิม ทดสอบก่อนเรียน กำหนดสถานการณ์ กรณีตัวอย่าง บทบาทสมมติ วิดีทัศน์ ตั้งคำถาม ชั้นการเรียนรู้ ด้วยตนเองพบว่า ในภาพรวมครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูมีการบรรยาย สาธิต และให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม โดยมีสื่อประกอบ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นกลุ่ม แสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลาย ปฏิบัติการ ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และนำเสนอผล ชั้นอภิปรายและเปรียบเทียบแนวคิดของนักเรียน พบว่าในภาพรวมครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการอภิปรายให้เวลานักเรียนได้ แสดงความคิดเห็นน้อย ขึ้นสรุปโดยเชื่อมโยงแนวคิดของนักเรียนพบว่า ในภาพรวมครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มีการนำผลการอภิปรายมาสรุปจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนาและร่วมกัน

2.2 ผลการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาการสะท้อนผลการสอน (Reflective Coaching) พบว่า การวิเคราะห์การจัดการเรียนการสอน พบว่าในภาพรวมครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้จัดกิจกรรมบรรลุจุดประสงค์เป็นส่วนใหญ่ พฤติกรรมการเรียนรู้หรือแนวคิดของนักเรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน พบว่า

ในภาพรวมครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่ม นักเรียนร่วมคิด ร่วมกิจกรรม นักเรียนกล้าแสดงออก นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ พฤติกรรมการสอนของครู การใช้สื่อการสอน และการวัดและประเมินผล พบว่าในภาพรวมครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เตรียมการสอนอย่างดี ใช้สื่อเหมาะสมกับเรื่องที่สอน จุดเด่นของการจัดการเรียนการสอน พบว่านักเรียนให้ความร่วมมือกับครูดี มีส่วนร่วมในการเรียน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนดี เสนอแนวคิดและมีส่วนร่วมสรุปความรู้ ได้แสดงออกเต็มศักยภาพ กล้าแสดงออก นักเรียนมีทักษะการใช้เทคโนโลยี และนักเรียนมีความสุขกับการเรียน ประเด็นปัญหาที่เป็นจุดควรพัฒนาการจัดการเรียนการสอน พบว่าครูส่วนหนึ่งสอนไปเรื่อย ๆ เนื้อหาไม่กระชับใช้เวลามาก สร้างบรรยากาศการเรียนเงียบเหงา ไม่มั่นใจในการสอนไม่เป็นธรรมชาติ เวลาจำกัด ไม่รอคำตอบนักเรียน ไม่ให้ความสนใจนักเรียนที่เรียนช้า ครูมีบทบาทมาก

ทิลahun (Tilahun.1983. อ้างถึงใน ประมวล องค์กรการ. 2540 : 53) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน ที่พึงประสงค์ของการพัฒนาประเทศเอธิโอเปีย กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครู ศึกษานิเทศก์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นสอดคล้องกันว่ากิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน ลำดับจากมากหาน้อยได้ดังนี้ คือการฝึกอบรมแนะนำการฝึกปฏิบัติการ การสาธิตการสอนโดยศึกษานิเทศก์ การประชุมกลุ่มย่อยของครู การเยี่ยมชั้นเรียน และการสังเกตการสอน การจัดการกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง และความคิดเห็นสอดคล้องกันอีกกว่า การนิเทศในลักษณะร่วมมือกันปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาจะก่อให้เกิดผลดีกว่าการนิเทศที่ใช้อำนาจ

แลงมัวร์ (Langmuir. 1998. อ้างถึงใน โสภณ ทองจิตร์ : 2554 : 44) ศึกษากระบวนการพัฒนาครูในเนื้อหาของความสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกัน เป็นกรณีศึกษา 1 คน คือ May และ Sadia ซึ่งทำงานร่วมกันในกลุ่มของการนิเทศแบบคลินิก โดยมีจุดมุ่งหมายหลักที่จะให้ครูเข้าร่วมในกระบวนการร่วมกัน ในกระบวนการนิเทศเพื่อพัฒนาวิชาชีพและพัฒนาทักษะใหม่ๆ ในการนิเทศการสอน การวิจัยครั้งนี้มีารวิเคราะห์รายละเอียดและตีความหมายความรู้ที่ครูทั้งสองสร้างขึ้นในระหว่างการปฏิบัติการนิเทศแบบคลินิก จากการวิจัย ชี้ให้เห็นถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลในการพัฒนาครูในด้านความสัมพันธ์กัน การพัฒนาแต่ละครั้งขึ้นอยู่กับการให้ความร่วมมือในการทำงาน และครูทั้งสองคนยังพบอีกว่า การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใด ๆ ต้องใช้เวลา และต้องไว้วางใจในกระบวนการสังเกตการสอนซึ่งกันและกัน การปรึกษาหารือเพื่ออภิปรายสาระเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนจะช่วยให้ส่งเสริมพัฒนาวิชาชีพครู

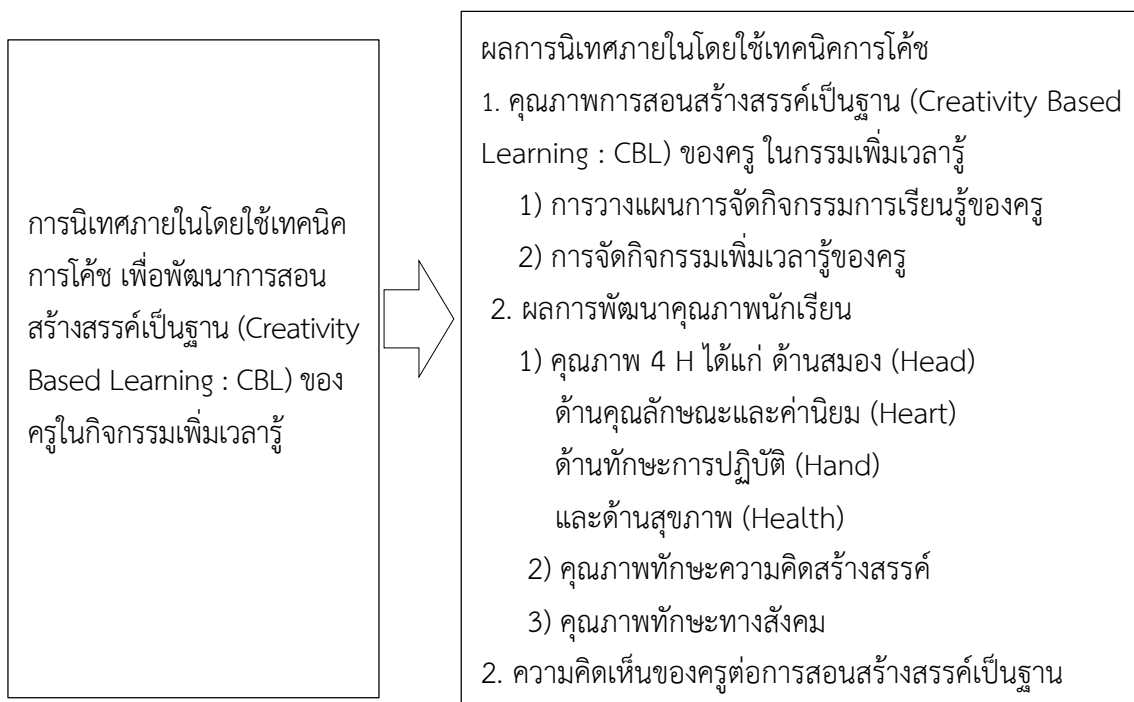
พัชรี ประจัญ และคณะ (2556 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา พัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคม โดยประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมินแบบเสริมสร้างพลังอำนาจ การวิจัยมีความมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคม โดยประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมินแบบเสริมสร้างพลังอำนาจ เพื่อเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการจัดการกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคม กลุ่มตัวอย่างที่ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนภูสิงห์ประชาเสริมวิทย์ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 34 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ชนิด ได้แก่ แผนการจัดการกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคม ตามแนวคิดของ Fetterman ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ 1. นักเรียนที่ได้รับการจัดการกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมมีทักษะทางสังคมหลังการจัดการกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคม โดยประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมินแบบเสริมสร้างพลังอำนาจ อยู่ในระดับ ดี 2. นักเรียนที่ได้รับการจัด

กิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมมีทักษะทางสังคมสูงกว่าก่อนการได้รับการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3. นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคมมีคะแนนทักษะทางสังคมสูงกว่านักเรียน ที่ได้รับการจัดกิจกรรมตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จุลฉวี สุระโยธิน (2554 : บทคัดย่อ) ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมเรียนรู้ร่วมกันทางอินเทอร์เน็ตด้วยการเขียนสะท้อนผ่านสื่อออนไลน์ที่มีต่อทักษะทางสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมเรียนรู้ร่วมกันทางอินเทอร์เน็ตด้วยการเขียนสะท้อนคิดผ่านสื่อออนไลน์ที่มีต่อทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 2) ศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์พฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่มและพฤติกรรมการเรียนรู้ร่วมกันโดยใช้การสื่อสารออนไลน์ และ 3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมเรียนรู้ร่วมกันทางอินเทอร์เน็ตด้วยการเขียนสะท้อนผ่านสื่อออนไลน์ที่มีต่อทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลก จำนวน 16 คน พบว่า 1) คะแนนทักษะทางสังคมหลังเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม โดยนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมมีทักษะสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) พฤติกรรมการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ พฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่ม และพฤติกรรมการเรียนรู้ร่วมกันโดยใช้สื่อออนไลน์ของนักเรียน โดยรวมมีคุณภาพในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 91.1 และ 3) ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมเรียนรู้ร่วมกันทางอินเทอร์เน็ตด้วยการเขียนสะท้อนคิดผ่านสื่อสังคมออนไลน์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01/S.D.+41$)

จากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ทราบว่า ผลของการศึกษาวิจัยก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเป็นแนวทางในการพัฒนาการนิเทศการศึกษาโดยเฉพาะการนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งสามารถช่วยเหลือพัฒนาครูผู้สอนได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้พบว่า กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนยังสร้างความสัมพันธ์ร่วมกัน ส่งผลให้ผลการจัดการเรียนศึกษามีคุณภาพอีกด้วย

กรอบแนวคิด

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

รายงานการศึกษาค้นคว้ากรณีศึกษาในโดยใช้เทคนิคการโค้ชเพื่อพัฒนาการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครูในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลการนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ชเพื่อพัฒนาการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ เพื่อศึกษาผลการพัฒนาคุณภาพนักเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ และเพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูต่อการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

รูปแบบในการศึกษา

การศึกษานี้ใช้รูปแบบของการศึกษาทดลอง “การนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช เพื่อพัฒนาการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้” โดยได้ทดลองใช้กับครูผู้สอนในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ทุกคน จำนวน 2 ภาคเรียน ได้แก่ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 และภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 เก็บรวบรวมข้อมูลผลการนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช จากการตรวจสอบและประเมินการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู และการสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู รวมทั้งเก็บข้อมูลผลการพัฒนาคุณภาพนักเรียนจากการประเมินของครูที่ปรึกษาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) และเก็บข้อมูลโดยการสอบถามความคิดเห็นของครูต่อการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติ

แบบการศึกษา กลุ่มเดียว (One – Shot Case type Design) $X_1 O_1 X_2 O_2$

เมื่อ X_1 เมื่อ การใช้นวัตกรรมครั้งที่ 1
 O_1 เมื่อ ผลการทดลอง หลังการทดลอง ครั้งที่ 1
 X_2 เมื่อ การใช้นวัตกรรมครั้งที่ 2
 O_2 เมื่อ ผลการทดลอง หลังการทดลอง ครั้งที่ 2

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้ใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มเป้าหมาย โดยจำแนกตามปีการศึกษา ได้แก่ ปีการศึกษา 2560 เป็นครูทุกคน รวมจำนวน 18 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ทุกคน รวมจำนวน 125 คน โดยใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มเป้าหมาย ในการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) และปีการศึกษา 2561 เป็นครูทุกคน รวมจำนวน 18 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ทุกคน รวมจำนวน 135 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ การนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช เพื่อพัฒนาการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL)

ตัวแปรตาม ได้แก่

1. ผลการพัฒนาการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครูในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ จากการนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช ประกอบด้วย

1.1 การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

2. ผลการพัฒนาคุณภาพนักเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ประกอบด้วย

2.1. คุณภาพ 4H

2.2 คุณภาพทักษะความคิดสร้างสรรค์

2.3 คุณภาพทักษะทางสังคม

3. ความคิดเห็นของครูต่อการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. แบบตรวจสอบและประเมินผลการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

2. แบบสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

3. แบบประเมินคุณภาพนักเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

4. แบบสอบถามความคิดเห็นของครูต่อการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

การพัฒนาและการตรวจสอบเครื่องมือ

การพัฒนาเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้ดำเนินการดังนี้

1. สร้างแบบตรวจสอบและประเมินผลการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน(Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน(Creativity Based Learning : CBL) ของครู จากการนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช มีขั้นตอนดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบตรวจสอบและประเมินผลการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน(Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ให้ครอบคลุมขอบเขตเนื้อหาของการดำเนินการ โดยใช้รูปแบบของ กลี๊กแมน และคณะ (Glickman and Others) แบบเครื่องมือตรวจสอบและประเมินการออกแบบกระบวนการสอนแบบต่าง ๆ (Performance Indicator Instrument) (วัชรรา เล่าเรียนดี, 2556 : 173)

1.2 ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ มีรายการหลักในการตรวจสอบและประเมิน จำนวน 7 ประเด็น มีรายการย่อย รวม 19 ประเด็น และการบันทึกข้อสังเกตที่พบของแต่ละประเด็น โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- 3 คะแนน หมายถึง การวางแผนออกแบบของครู ตามรายการที่กำหนด มีความเหมาะสม ชัดเจน และเป็นไปตามหลักการที่ถูกต้อง
- 2 คะแนน หมายถึง การวางแผนออกแบบของครู ตามรายการที่กำหนด เป็นไปตามหลักการ แต่ยังมีประเด็นที่ต้องให้ข้อสังเกตเพิ่มเติม เพื่อความชัดเจนและเหมาะสม
- 1 คะแนน หมายถึง การวางแผนออกแบบของครู ตามรายการที่กำหนด ยังไม่ตรงตามหลักการที่ถูกต้อง ต้องให้คำชี้แนะในการปรับปรุง
- 0 คะแนน หมายถึง ไม่มีการดำเนินการตามรายการที่กำหนด

1.3 สร้างแบบตรวจสอบและประเมินฉบับร่างขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาและตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม ความสอดคล้อง ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำแบบฉบับร่างมาปรับปรุงแก้ไข

1.4 นำแบบตรวจสอบและประเมินผลการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย

- 1) นายสมพงษ์ แคนยุกต์ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ (ข้าราชการบำนาญ)
- 2) ดร.มนตรีพิทย์ ทรงกิตติพิศาล ผู้อำนวยการโรงเรียนวิเชียรมาตุ จังหวัดตรัง
วิทยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
- 3) นายพงษ์พิศศักดิ์ แก้วเอี่ยม ผู้อำนวยการโรงเรียนจุฬารามราชวิทยาลัย ตรัง
วิทยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
- 4) ดร.สุภาภรณ์ กิตติรัชฎานนท์ ปฏิบัติหน้าที่ที่ปรึกษาด้านการศึกษา สพฐ.
วิทยฐานะศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ
- 5) นางสาวประภาพรรณ เส็งวงศ์ ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ (ข้าราชการบำนาญ)

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้เกณฑ์การประเมิน ดังนี้

- +1 หมายถึง แน่ใจว่าประเด็นที่นำเสนอมีความถูกต้อง เหมาะสม และ สอดคล้องกับเนื้อหา
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าประเด็นที่นำเสนอมีความถูกต้อง เหมาะสม และ สอดคล้องกับเนื้อหา
- 1 หมายถึง แน่ใจว่าประเด็นที่นำเสนอมีความไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม และไม่ สอดคล้องกับเนื้อหา

1.5 นำผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item – Objective Congruence) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของแต่ละข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.8 ถึง 1.0 การตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ ความสอดคล้อง ความเหมาะสม ตามโครงสร้างเนื้อหาและ ตรวจสอบการใช้ภาษาสื่อความ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

1.6 จัดทำแบบตรวจสอบและประเมินผลการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2. สร้างแบบสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู จากกรณีศึกษา ภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช มีขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้าง แบบสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ให้ครอบคลุมขอบเขตเนื้อหาของการดำเนินการ โดยใช้ รูปแบบของ กลี๊กแมน และคณะ (Glickman and Others) แบบเครื่องมือสังเกตการสอนแบบระบุ พฤติกรรมบ่งชี้กระบวนการการสอนแบบต่าง ๆ (Performance Indicator Instrument) (วีชรา เล่าเรียนดี. 2556 : 173)

2.2 ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ มีรายการหลักในการสังเกตและประเมิน จำนวน 7 ประเด็น มีรายการย่อย รวม 19 ประเด็น และการบันทึกข้อสังเกตที่พบของแต่ละประเด็น โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- 3 คะแนน หมายถึง มีการดำเนินการเป็นไปตามหลักการที่ถูกต้อง และปรับ ประยุกต์ ใช้ได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์
- 2 คะแนน หมายถึง มีการดำเนินการเป็นไปตามหลักการที่ถูกต้อง แต่ยังมี ประเด็นที่ต้องให้ข้อสังเกตเพิ่มเติมเพื่อความเหมาะสม
- 1 คะแนน หมายถึง มีการดำเนินการ แต่ยังไม่ชัดเจนหรือไม่เหมาะสม
- 0 คะแนน หมายถึง ไม่มีการดำเนินการ

2.3 สร้างแบบสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู ฉบับร่างขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาและตรวจสอบ ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความสอดคล้อง ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำแบบฉบับร่างมาปรับปรุงแก้ไข

2.4 นำแบบสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย

- 1) นายสมพงษ์ แคนยุกต์ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ (ข้าราชการบำนาญ)
- 2) ดร.มนตรีพิทย์ ทรงกิตติพิศาล ผู้อำนวยการโรงเรียนวิเชียรมาตุ จังหวัดตรัง
วิทยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
- 3) นายพงษ์พิศศักดิ์ เก้าเอี้ยน ผู้อำนวยการโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย ตรัง
วิทยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
- 4) ดร.สุภาภรณ์ กิตติรัชฎานนท์ ปฏิบัติหน้าที่ที่ปรึกษาด้านการศึกษาฯ สพฐ.
วิทยฐานะศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ

5) นางสาวประภาพรณ เส็งวงศ์ ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ (ข้าราชการบำนาญ)
ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้เกณฑ์การประเมิน ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าประเด็นที่นำเสนอมีความถูกต้อง เหมาะสม และสอดคล้องกับเนื้อหา

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าประเด็นที่นำเสนอมีความถูกต้อง เหมาะสม และสอดคล้องกับเนื้อหา

-1 หมายถึง แน่ใจว่าประเด็นที่นำเสนอมีความไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม และไม่สอดคล้องกับเนื้อหา

2.5 นำผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item – Objective Congruence) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของแต่ละข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.8 ถึง 1.0 การตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ ความสอดคล้อง ความเหมาะสม ตามโครงสร้างเนื้อหาและตรวจสอบการใช้ภาษาสื่อความ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2.6 จัดทำแบบสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. สร้างแบบประเมินคุณภาพนักเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพการพัฒนาคุณภาพ 4H, คุณภาพทักษะความคิดสร้างสรรค์ และคุณภาพทักษะทางสังคมของนักเรียน มีขั้นตอนดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบประเมินคุณภาพนักเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ให้ครอบคลุมขอบเขตเนื้อหาของการดำเนินการ ที่เป็นการประเมินการปฏิบัติ (Performance Assessment) ผลงานเด่นของนักเรียน ตามกลุ่มสนใจอาชีพ โดยการประเมินระดับพฤติกรรม ที่สะท้อนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน

3.2 ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือการประเมินคุณภาพ 4H ตามทฤษฎีการเรียนรู้ของ บลูม (Bloom et al,1976) การประเมินคุณภาพทักษะการคิดสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ OECD (ธันยวิช วิเชียรพันธ์. 2560 : 14) และการสังเคราะห์แนวการประเมินคุณภาพทักษะทางสังคม โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ตอนที่ 1 คุณภาพ 4H

1. เกณฑ์การให้คะแนน ด้านสมอง (Head)
  - 1 คะแนน หมายถึง ชั้นความรู้ความจำ (Knowledge)
บอก/เล่า/ท่อง/ระบุ/เลือก/ให้ความหมาย/
ให้คำนิยาม/รวบรวม/ชี้/ จัดลำดับ/ จำแนก
  - 2 คะแนน หมายถึง ชั้นความเข้าใจ (Comprehension)
อธิบาย/ขยายความ/ตีความ/แปลความ/ลงความเห็น/
เปรียบเทียบ/แสดงความเห็น/สรุปย่อ/บอกใจความสำคัญ/
ทำนาย/กะประมาณ
  - 3 คะแนน หมายถึง ชั้นการนำไปใช้ (Application)
ประยุกต์/ปรับปรุง/แก้ปัญหา/เลือก/จัด/ทำ/ปฏิบัติ/
แสดง/สาธิต/ผลิต
  - 4 คะแนน หมายถึง ชั้นการวิเคราะห์ (Analysis)
จำแนกแยกแยะ/หาเหตุและผล/หาความสัมพันธ์/หา
ข้อสรุป/หาหลักการ/ หาข้ออ้างอิง/ หาหลักฐาน/
ตรวจสอบ/ จัดกลุ่ม
  - 5 คะแนน หมายถึง ชั้นการสังเคราะห์ (Synthesis)
เขียนบรรยาย/เรียบเรียง/สร้าง/จัด/ประดิษฐ์/แต่ง/
ดัดแปลงปรับแก้ไข/ทำใหม่/ออกแบบปฏิบัติ/คิดริเริ่ม/
ตั้งสมมติฐาน/ทำนายสถานการณ์/คิดวิธีแก้ปัญหา
  - 6 คะแนน หมายถึง ชั้นการประเมินค่า (Evaluation)
วิพากษ์วิจารณ์/ตัดสิน/ตีค่า/สรุป/เปรียบเทียบ/จัดอันดับ/
กำหนดเกณฑ์/กำหนดมาตรฐาน/ตัดสินใจ/แสดงความ
คิดเห็น/ให้เหตุผล/บอกหลักฐาน
2. เกณฑ์การให้คะแนน ด้านคุณลักษณะและค่านิยม (Heart)
  - 1 คะแนน หมายถึง ชั้นการรับรู้(Receiving or attending)
เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นต่อปรากฏการณ์ หรือสิ่งเร้าอย่าง
ใดอย่างหนึ่ง เป็นไปในลักษณะของการแปลความหมาย
ของสิ่งเร้า นั่นก็คืออะไร แล้วจะแสดงออกมาในรูปของ
ความรู้สึกที่เกิดขึ้น

- 2 คະแนน หมายถึง ขั้นการตอบสนอง(Responding)
เป็นการกระทำที่แสดงออกมาในรูปของความเต็มใจ ยินยอม และพอใจต่อสิ่งเร้านั้น เป็นการตอบสนองที่เกิดจากการเลือกสรรแล้ว
  - 3 คະแนน หมายถึง ขั้นการสร้างคุณค่า (Valuing)
การเลือกปฏิบัติในสิ่งที่เป็นที่ยอมรับกันในสังคม การยอมรับนับถือในคุณค่านั้น ๆ หรือปฏิบัติตามในเรื่องใดเรื่องหนึ่งจนกลายเป็นความเชื่อ เกิดทัศนคติที่ดีในสิ่งนั้น
  - 4 คະแนน หมายถึง ขั้นการจัดระบบคุณค่า (Organization)
การสร้างแนวคิด จัดระบบของค่านิยมที่เกิดขึ้นโดยอาศัยความสัมพันธ์ ถ้าเข้ากันได้ก็จะยึดถือต่อไป แต่ถ้าขัดกัน อาจไม่ยอมรับอาจจะยอมรับค่านิยมใหม่ โดยยกเลิกค่านิยมเก่า
  - 5 คະแนน หมายถึง ขั้นการสร้างลักษณะนิสัย (Characterization by a value complex)
การนำค่านิยมที่ยึดถือมาแสดงพฤติกรรมที่เป็นนิสัยประจำตัว ให้ประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่ถูกต้องดีงามจนกลายเป็นค่านิยม และยังพัฒนาต่อไปเป็นความคิด อุดมคติ ซึ่งจะควบคุมทิศทางพฤติกรรมของคน คนจะรู้ดีรู้ชั่วอย่างไรนั้น ก็เป็นผลของพฤติกรรมด้านนี้
3. เกณฑ์การให้คะแนนด้านทักษะ (Hand)
- 1 คະแนน หมายถึง ขั้นผู้เรียนมีความรู้ในการปฏิบัติ (การรับรู้เลียนแบบ ทำตาม)
    - 1) ได้รับรู้หลักการปฏิบัติที่ถูกต้อง หรือเลือกหาแบบที่สนใจได้
    - 2) สามารถบอกขั้นตอนหรือวิธีการปฏิบัติในสิ่งที่เลือกจากตัวแบบที่ถูกต้องได้
    - 3) สามารถบอกผลที่จะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติได้
  - 2 คະแนน หมายถึง ขั้นผู้เรียนมีความสามารถในการปฏิบัติ (การทำเอง/ปรับให้เหมาะสม)
    - 1) สามารถทำตามแบบที่ตนเลือกได้
    - 2) สาธิตการปฏิบัติในกิจกรรมที่ตนเลือก หรือตามคำแนะนำ
    - 3) นักเรียนสามารถปรับวิธีการปฏิบัติให้มีความเหมาะสมกับตนเอง
  - 3 คະแนน หมายถึง ขั้นผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติ (การหาความถูกต้อง)
    - 1) สามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องอาศัยเครื่องชี้แนะ

- 2) สามารถสร้าง ประดิษฐ์ ตัดแปลง ปรับแก้ไข ออกแบบ ทำใหม่ในสิ่งที่ตนเองปฏิบัติได้
  - 3) สามารถคิดริเริ่ม กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการขั้นตอน การปฏิบัติเป็นของตนเองได้
4. คะแนน หมายถึง ชั้นผู้เรียนเห็นคุณค่าในการปฏิบัติ (การทำอย่าง ต่อเนื่อง)
- 1) ปฏิบัติหรือกระทำตามรูปแบบ ในสิ่งที่ตนเลือกได้ อย่างต่อเนื่อง
  - 2) สามารถปฏิบัติได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง คล่องแคล่ว
  - 3) มีการฝึกฝนงานที่ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ
5. คะแนน หมายถึง ชั้นผู้เรียนมีเจตคติที่ดีในการปฏิบัติ (การทำได้อย่าง เป็นธรรมชาติ)
- 1) สามารถปฏิบัติตามวิธีการ ขั้นตอนที่ตนเลือกได้อย่าง ต่อเนื่อง คล่องแคล่ว ว่องไว โดยอัตโนมัติ
  - 2) เห็นคุณค่าการปฏิบัติตามวิธีการขั้นตอนที่เลือก
  - 3) มีความภาคภูมิใจในผลการปฏิบัติของตนเอง
4. เกณฑ์การให้คะแนนด้านสุขภาพ (Health)
1. คะแนน หมายถึง ชั้นผู้เรียนรับรู้วิธีปฏิบัติตนเพื่อดูแลรักษา พัฒนา สุขภาพกาย ในเรื่องที่น่าสนใจด้วยวิธีการต่าง ๆ
  2. คะแนน หมายถึง ชั้นผู้เรียนฝึกปฏิบัติเพื่อดูแล รักษา พัฒนาสุขภาพ กายตามที่ได้รับรู้ โดยมีแบบอย่างจากสื่อต่าง ๆ หรือมีผู้ชี้แนะ
  3. คะแนน หมายถึง ชั้นผู้เรียนปฏิบัติการดูแล รักษา พัฒนาสุขภาพกาย ด้วยตนเองได้อย่างถูกต้องโดยไม่ต้องมีผู้ชี้แนะ และ สามารถประเมินปรับปรุงการปฏิบัติของตนเองได้
  4. คะแนน หมายถึง ชั้นผู้เรียนปฏิบัติตนในการดูแล รักษา พัฒนาสุขภาพ กายอย่างถูกต้อง ต่อเนื่อง คล่องแคล่ว
  5. คะแนน หมายถึง ชั้นผู้เรียนออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับตนเองและ ปฏิบัติในการดูแล รักษา พัฒนาสุขภาพกายใน ชีวิตประจำวันได้อย่างเป็นธรรมชาติ

ตอนที่ 2 คุณภาพทักษะความคิดสร้างสรรค์

เป็นการประเมินระดับพฤติกรรม ที่สะท้อนถึงทักษะความสามารถและอุปนิสัย ความคิดสร้างสรรค์ ได้แก่

ทักษะข้อที่ 1 นักเรียนมีจินตนาการ การสังเกต และอธิบายความเกี่ยวข้องของ ประสบการณ์ของตนกับข้อมูลที่ได้

ทักษะข้อที่ 2 นักเรียนมีความสามารถในการสำรวจ ค้นหา และระดมความคิด

ทักษะข้อที่ 3 นักเรียนมีความสามารถสร้างความสัมพันธ์ สร้างมุมมองเชิง
บูรณาการมีความคิดที่แตกต่างจากกรอบ

ทักษะข้อที่ 4 นักเรียนมีความสามารถแสดงสิ่งที่คิด ผลิต คิดค้นผลิตภัณฑ์ใหม่
หาวิธีการแก้ปัญหาในการทำงาน

ทักษะข้อที่ 5 นักเรียนชื่นชมมุมมองความแปลกใหม่ทางการแก้ปัญหา หรือยอมรับ
ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้

เกณฑ์การให้คะแนนคุณภาพทักษะความคิดสร้างสรรค์ ดังนี้

1	คะแนน	หมายถึง	มีทักษะข้อที่ 1
2	คะแนน	หมายถึง	มีทักษะข้อที่ 1-2
3	คะแนน	หมายถึง	มีทักษะข้อที่ 1-3
4	คะแนน	หมายถึง	มีทักษะข้อที่ 1-4
5	คะแนน	หมายถึง	มีทักษะข้อที่ 1-5

ตอนที่ 3 คุณภาพทักษะทางสังคม

เกณฑ์การให้คะแนนคุณภาพทักษะทางสังคม ดังนี้

1	คะแนน	หมายถึง	นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม โดย มีวินัย ในตนเอง ไม่มีความร่วมมือในการทำงานเป็นทีม
2	คะแนน	หมายถึง	นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม โดย มีวินัย ในตนเอง มีความร่วมมือในการทำงานเป็นทีม
3	คะแนน	หมายถึง	นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม โดย มีวินัย ในตนเอง มีความยืดหยุ่นการปรับตัว และมีความร่วมมือใน การทำงานเป็นทีม
4	คะแนน	หมายถึง	นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม โดย มี วินัยในตนเอง มีความยืดหยุ่นการปรับตัวและมีความร่วมมือ ในการทำงานเป็นทีม มีบทบาทการเป็นผู้นำ ผู้ตาม
5	คะแนน	หมายถึง	นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม โดย มีวินัย ในตนเอง มีความยืดหยุ่นการปรับตัว และมีความร่วมมือใน การทำงานเป็นทีม มีบทบาทการเป็นผู้นำ ผู้ตาม มีความ ร่วมมือ ปฏิสัมพันธ์และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และการเรียนรู้เป็นทีม

3.3 สร้างแบบประเมินคุณภาพนักเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอน
สร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ฉบับร่างขึ้น เสนอต่อ
ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาและตรวจสอบ ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความสอดคล้อง ตลอดจน
ให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำแบบประเมินคุณภาพนักเรียนฉบับร่างมาปรับปรุงแก้ไข

3.4 นำแบบประเมินคุณภาพนักเรียน เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา
(Content Validity) ผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย

- 1) นายสมพงษ์ แคนยุกต์ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ (ข้าราชการบำนาญ)

- 2) ดร.มนทิพย์ ทรงกิตติพิศาล ผู้อำนวยการโรงเรียนวิเชียรมาตุ จังหวัดตรัง
วิทยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
- 3) นายพงษ์พิศศักดิ์ เก้าเอี้ยน ผู้อำนวยการโรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย ตรัง
วิทยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
- 4) ดร.สุภาภรณ์ กิตติรัชฎานนท์ ปฏิบัติหน้าที่ที่ปรึกษาด้านการศึกษาฯ สพฐ.
วิทยฐานะศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ
- 5) นางสาวประภาพรณ เส็งวงศ์ ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ (ข้าราชการบำนาญ)
ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้เกณฑ์การประเมิน ดังนี้
  - +1 หมายถึง แน่ใจว่าประเด็นที่นำเสนอมีความถูกต้อง เหมาะสม และสอดคล้องกับเนื้อหา
  - 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าประเด็นที่นำเสนอมีความถูกต้อง เหมาะสม และสอดคล้องกับเนื้อหา
  - 1 หมายถึง แน่ใจว่าประเด็นที่นำเสนอมีความไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม และไม่สอดคล้องกับเนื้อหา

3.5 นำผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item – Objective Congruence) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของแต่ละข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.8 ถึง 1.0 การตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ ความสอดคล้อง ความเหมาะสม ตามโครงสร้างเนื้อหาและตรวจสอบการใช้ภาษาสื่อความ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3.6 จัดทำแบบประเมินคุณภาพนักเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน(Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

4. แบบสอบถามความคิดเห็นของครูต่อการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ มีขั้นตอนดังนี้

4.1 ศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมขอบเขตเนื้อหาของการดำเนินการ และการใช้แบบสอบถามผ่านระบบ online บนแอปพลิเคชัน Google Form

4.2 ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามรูปแบบของ Likert (อ้างถึงใน พรรณี ลีกิจวัฒน์.2553 : 179-180) มีประเด็นคำถาม จำนวน 15 ข้อ มีเกณฑ์การให้คะแนน ระดับความคิดเห็น ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน

5	คะแนน	หมายถึง	ว้าว ว้าว ว้าว (นำไปใช้ได้ผลดีมาก)
4	คะแนน	หมายถึง	ว้าว ว้าว (นำไปใช้ได้ผลดี)
3	คะแนน	หมายถึง	ว้าว (สนใจที่จะนำไปใช้)
2	คะแนน	หมายถึง	อ้อ (เข้าใจการนำไปใช้)
1	คะแนน	หมายถึง	เอ๊ะ (สงสัยหรือไม่มั่นใจการนำไปใช้)

4.3 สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของครูต่อการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ฉบับร่างขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาและตรวจสอบ ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความสอดคล้อง ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำแบบฉบับร่าง มาปรับปรุงแก้ไข

4.4 นำแบบสอบถามความคิดเห็นของครูต่อการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย

- 1) นายสมพงษ์ แคนยุกต์ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ (ข้าราชการบำนาญ)
  - 2) ดร.มนตรีพิทย์ ทรงกิตติพิศาล ผู้อำนวยการโรงเรียนวิเชียรมาตุ จังหวัดตรัง
วิทยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
  - 3) นายพงษ์พิศศักดิ์ เก้าเอี้ยน ผู้อำนวยการโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย ตรัง
วิทยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
  - 4) ดร.สุภาภรณ์ กิตติรัชฎานนท์ ปฏิบัติหน้าที่ที่ปรึกษาด้านการศึกษาฯ สพฐ.
วิทยฐานะศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ
  - 5) นางสาวประภาพรณ เส็งวงศ์ ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ (ข้าราชการบำนาญ)
- ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้เกณฑ์การประเมิน ดังนี้
- +1 หมายถึง แน่ใจว่าประเด็นที่นำเสนอมีความถูกต้อง เหมาะสม และสอดคล้องกับเนื้อหา
  - 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าประเด็นที่นำเสนอมีความถูกต้อง เหมาะสม และสอดคล้องกับเนื้อหา
  - 1 หมายถึง แน่ใจว่าประเด็นที่นำเสนอมีความไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม และไม่สอดคล้องกับเนื้อหา

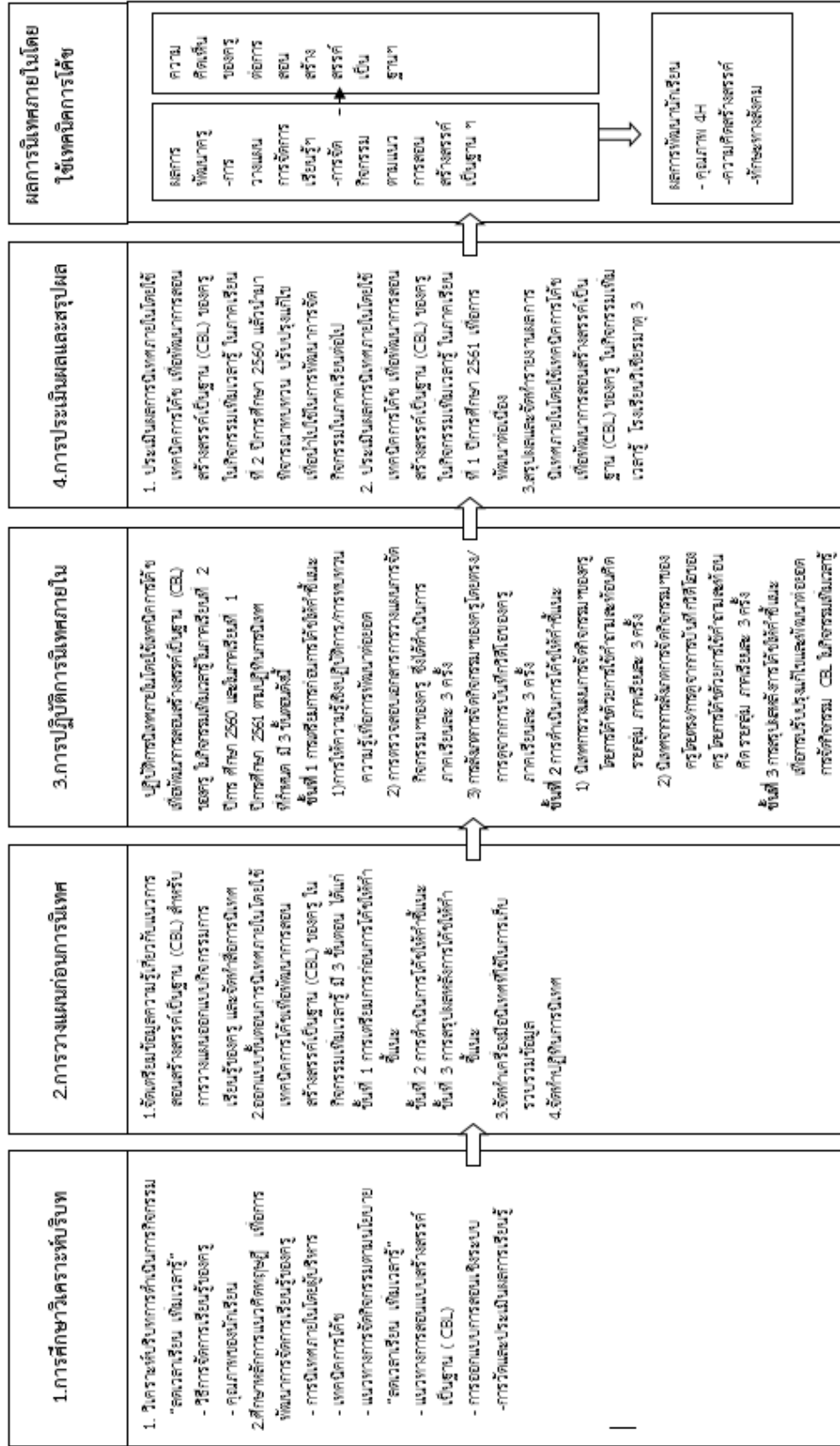
4.5 นำผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item – Objective Congruence) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของแต่ละข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.8 ถึง 1.0 การตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ ความสอดคล้อง ความเหมาะสม ตามโครงสร้างเนื้อหาและตรวจสอบการใช้ภาษาสื่อความ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

4.6 จัดทำแบบสอบถามความคิดเห็นของครูต่อการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

วิธีการดำเนินการ

การนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช เพื่อพัฒนาการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ได้กำหนดกรอบวิธีการดำเนินการ ดังแผนภาพที่ 2 ต่อไปนี้

แผนภาพที่ 2 กรอบวิธีการดำเนินงาน : การนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการได้ช เพื่อพัฒนาการตอบสนองสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเติมว่าครู โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

จากแผนภาพที่ 2 แสดงกรอบวิธีการดำเนินการ การนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช เพื่อพัฒนาการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีวิธีดำเนินการและขั้นตอนต่าง ๆ ตามลำดับ อธิบายรายละเอียดได้ดังนี้

1. การศึกษาวิเคราะห์บริบท

1.1 วิเคราะห์การดำเนินการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” เกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนรู้ของครู และคุณภาพของผู้เรียน ที่เกิดจากการเรียนรู้ ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ที่สอดคล้องกับบริบทของนักเรียนกลุ่มการศึกษาปกติ ที่ควรได้รับการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะทักษะอาชีพสร้างสรรค์เพื่อการมีงานทำ

1.2 กำหนดแนวทางการดำเนินการพัฒนาการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ของครู ในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนกลุ่มการศึกษาปกติ ให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์ เป้าหมาย เอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ตามแผนกลยุทธ์การพัฒนาการจัดการศึกษาภายใต้รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนนวัตกรรมสร้างสรรค์ (Innovative School)

1.3 ศึกษาหลักการแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้มาใช้ในการดำเนินการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ของครู ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ ได้นวัตกรรมที่เป็นเทคนิควิธีการ คือ การนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช เพื่อพัฒนาการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

2. การวางแผนก่อนการนิเทศ

2.1 จัดเตรียมข้อมูลความรู้เกี่ยวกับแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) สำหรับใช้ในการประชุมปฏิบัติการให้ความรู้แก่ครู ในการวางแผนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ โดยจัดทำเป็นสื่อการนิเทศ ได้แก่

- 1) เอกสารความรู้ เรื่อง แนวทางการพัฒนาการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้
- 2) เอกสารแนวทางการกำหนดโครงสร้างการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ครั้งที่ 1
- 3) เอกสารแนวทางการกำหนดโครงสร้างการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ครั้งที่ 2
- 4) เอกสารแบบฟอร์มการเขียนแผนการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้
- 5) เอกสารตัวอย่างการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 6) แบบฟอร์มการรายงานผลการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

2.2 ออกแบบขั้นตอนการนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช เพื่อพัฒนาการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ มีขั้นตอนหลักที่สำคัญ 3 ขั้นตอน ได้แก่

- ขั้นที่ 1 การเตรียมการก่อนการโค้ชให้คำชี้แนะ
- ขั้นที่ 2 การดำเนินการโค้ชให้คำชี้แนะ
- ขั้นที่ 3 การสรุปผลหลังการโค้ชให้คำชี้แนะ

ทั้งนี้ในทุกขั้นตอนเป็นการนิเทศแบบร่วมมือกันระหว่างผู้บริหารกับครู ซึ่งผู้บริหารในบทบาทของผู้นิเทศจะทำหน้าที่เป็นผู้โค้ชให้แก่ครู สำหรับเทคนิคการโค้ชในที่นี้ ได้ใช้หลักการให้คำชี้แนะโดยการใช้คำถามสะท้อนคิด เพื่อเปิดโอกาสให้ครูทุกคนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ยอมรับที่จะแก้ไข ด้วยเกิดความรู้เข้าใจที่ถูกต้อง และได้พบคำตอบแนวทางในการที่จะนำไปปรับปรุงพัฒนางานด้วยตัวเองได้

2.3 จัดทำเครื่องมือนิเทศที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

- 1) แบบตรวจสอบและประเมินผลการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้
- 2) แบบสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้
- 3) แบบประเมินคุณภาพนักเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้
- 4) แบบสอบถามความคิดเห็นของครูต่อการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

2.4 กำหนดปฏิทินการนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช ประกอบด้วย รายการกิจกรรมการนิเทศ วัน เดือน ปี เครื่องมือและสื่อการนิเทศ

3. การปฏิบัติการนิเทศภายใน

การนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช เพื่อพัฒนาการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ผู้ศึกษาได้ปฏิบัติการนิเทศตามที่ได้ในปฏิทินการนิเทศ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 และในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 มีขั้นตอนในปฏิบัติการนิเทศ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การเตรียมการก่อนการโค้ชให้คำชี้แนะ

1) จัดการประชุมนิเทศให้ความรู้แก่ครูทุกคน เพื่อชี้แจงการดำเนินการ การนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช เพื่อพัฒนาการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1- 6 โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ผู้ศึกษาในบทบาทของผู้นำและผู้นิเทศ โดยให้ความรู้ทบทวนแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

2) ครูที่ปรึกษาประจำกลุ่มสนใจอาชีพของนักเรียนแต่ละกลุ่ม ร่วมกันศึกษาเอกสารความรู้ เรื่อง แนวทางการพัฒนาการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ และศึกษาแนวทางการวางแผนจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ประกอบด้วย เอกสารแนวทางการกำหนดโครงสร้างการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ เอกสารแบบฟอร์มการเขียนแผนการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ และเอกสารตัวอย่างการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3) ผู้ศึกษาแจ้งปฏิทินการนิเทศฉบับร่าง แล้วเปิดโอกาสให้ครูได้ร่วมแสดงความคิดเห็น เพื่อกำหนดปฏิทินการนิเทศฉบับใช้จริง ซึ่งครูทุกคนจะได้รับทราบร่วมกันและถือปฏิบัติตรงกัน

4) ครูร่วมกันวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามกลุ่มสนใจอาชีพ โดยการจัดทำโครงสร้างการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ และเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ตามเอกสารแบบฟอร์มที่กำหนด

5) ครูที่ปรึกษาประจำกลุ่มสนใจอาชีพ ส่งแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ให้ตรวจสอบก่อนรับการนิเทศ

6) ผู้ศึกษาตรวจสอบการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ตามกลุ่มสนใจอาชีพ จำนวน 3 ครั้ง/ภาคเรียน ตามช่วงเวลาที่ได้กำหนดในปฏิทินการนิเทศ

7) ผู้ศึกษาเข้าสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ของครู ตามกลุ่มสนใจอาชีพ หรือดูจากการบันทึกวิดีโอการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ของครู แทนการสังเกตโดยตรง (ในกรณีที่ผู้ไม่สามารถเข้าสังเกตการจัดกิจกรรมได้) ตามช่วงเวลาที่กำหนดในปฏิทินการนิเทศ ภาคเรียนละ 3 ครั้ง

ขั้นที่ 2 การดำเนินการโค้ชให้คำชี้แนะ

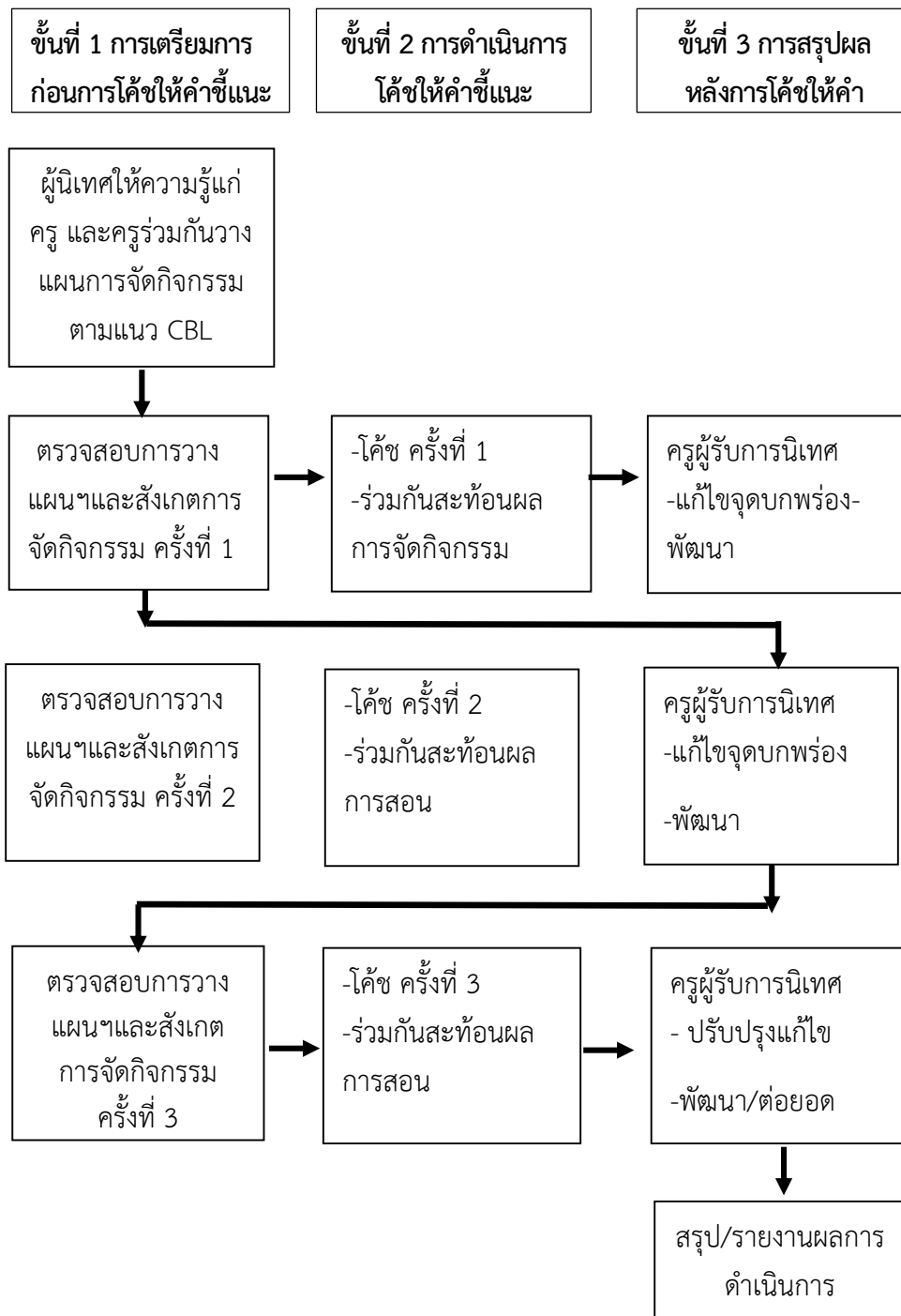
1) ครูที่ปรึกษาประจำกลุ่มสนใจอาชีพรับการนิเทศ การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ๑ เป็นรายกลุ่ม โดยผู้ศึกษาได้นิเทศโดยการโค้ชด้วยการใช้คำถามสะท้อนคิด ตามประเด็นข้อสังเกตที่พบจากการตรวจสอบเอกสารมาแล้วทุกครั้ง ภาคเรียนละ 3 ครั้ง

2) ครูที่ปรึกษาประจำกลุ่มสนใจอาชีพรับการนิเทศ จากการสังเกตการจัดกิจกรรมของครูโดยตรง หรือการดูจากการบันทึกวิดีโอของครู เป็นรายกลุ่ม โดยการโค้ชด้วยการใช้คำถามสะท้อนคิด ตามบันทึกประเด็นข้อสังเกตที่พบจากการสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ๑ ของครู ภาคเรียนละ 3 ครั้ง

ขั้นที่ 3 การสรุปผลหลังการโค้ชให้คำชี้แนะ

การสรุปผลให้คำชี้แนะจากการนิเทศ การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ๑ และจากการสังเกตการจัดกิจกรรมของครูโดยตรง หรือการดูจากการบันทึกวิดีโอของครู เป็นรายกลุ่ม โดยการโค้ชด้วยการใช้คำถามสะท้อนคิด ในทุกครั้ง มีเป้าหมายให้ครูได้สรุปผลการให้คำชี้แนะเพื่อให้ได้หลักการสำคัญไปปรับปรุงหรือพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ของกลุ่มตนเองต่อไป ซึ่งจะมีการวางแผนที่จะกลับมาเรียนรู้ร่วมกันอีกครั้งว่า ความรู้ความเข้าใจใหม่ที่ได้รับการชี้แนะในแต่ละครั้ง จะเกิดผลในทางปฏิบัติเพียงใด รวมไปถึงการไปพัฒนาต่อยอดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ในทุกครั้งที่ต่อไป

ทั้งนี้สามารถนำเสนอขั้นตอนการปฏิบัติการนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ชได้ตามแผนภาพที่ 3 ดังนี้

แผนภาพที่ 3 ขั้นตอนปฏิบัติการนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช

4. การประเมินผลและสรุปผล

1) จัดประชุมประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 และภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โดยให้ครูแต่ละกลุ่ม ได้เสนอผลงาน (ความสำเร็จ จุดเด่น จุดควรพัฒนา และข้อเสนอแนะ) และร่วมกันสะท้อนคิด อภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน จากการประเมินผล คุณภาพนักเรียน ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพ 4H การพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ และการพัฒนาทักษะทางสังคม

2) ครูที่ปรึกษาประจำกลุ่มสนใจอาชีพ จัดทำรายงานผลการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 และภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 เป็นเอกสารรูปเล่ม ตามแบบฟอร์ม การรายงานผลการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ เสนอผู้บริหารต่อไป

3) ผู้ศึกษาสอบถามความคิดเห็นของครูต่อการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ผ่านระบบออนไลน์ บนแอปพลิเคชัน google form ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 และภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561

4) ผู้ศึกษาสรุปผลและจัดทำรายงานผลการนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช เพื่อพัฒนาการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ตรวจสอบประเมินผลการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ เป็นรายกลุ่ม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบตรวจสอบและประเมินผลการที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น และใช้ข้อมูลในข้อ 1.2 ครั้งที่ 3 สรุปเป็นผลการศึกษานิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช เพื่อพัฒนาการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 และภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561

2. สังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ หรือดูภาพวีดีโอการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ที่ได้ มีการบันทึกไว้ของครูที่ปรึกษารายกลุ่ม ของทุกกลุ่มสนใจอาชีพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ และใช้ข้อมูลในข้อ 1.3 ครั้งที่ 3 สรุปเป็นผลการศึกษานิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช เพื่อพัฒนาการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 และภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561

3. มอบหมายครูที่ปรึกษาประจำกลุ่มสนใจอาชีพ ประเมินระดับพฤติกรรม ที่สะท้อนถึงคุณภาพนักเรียน จากผลงานเด่นของนักเรียนในการนำเสนอผลงานปลายภาคเรียน ของทุกกลุ่มสนใจอาชีพ ในนิทรรศการแสดงผลงานและนำเสนอบนเวทีต่อที่ประชุมนักเรียนรวมทั้งโรงเรียน ด้วยแบบประเมินคุณภาพนักเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity

Based Learning) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ได้แก่ คุณภาพ 4H, คุณภาพทักษะความคิดสร้างสรรค์ และ คุณภาพทักษะทางสังคม

4. ครูที่ปรึกษาประจำกลุ่มสนใจอาชีพทุกคน ของทุกกลุ่มตอบแบบสอบถามความคิดเห็นต่อการพัฒนา การสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) กิจกรรมเพิ่มเวลารู้ โดยการใช้การสอบถาม ผ่านระบบ online บนแอปพลิเคชัน Google Form

นำข้อมูลจากการดำเนินการในข้อ 1 - 4 เก็บรวบรวมไปวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติอย่างง่าย (กัลยา วานิชย์บัญชา. 2553 : 39-43) ดังนี้

1. ค่าเฉลี่ย (μ)
2. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)
3. ค่าฐานนิยม (Mode)

เกณฑ์การแปลความหมายข้อมูล

1. การแปลความหมายข้อมูลโดยการคำนวณค่าเฉลี่ย (μ) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และค่าฐานนิยม (Mode) จากนั้นได้นำค่าคะแนนมาแปลความหมายเป็นระดับคุณภาพ โดยใช้ เกณฑ์ดังนี้

1. แบบตรวจสอบและประเมินผลการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอน สร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ได้กำหนด เกณฑ์การแปลความหมายข้อมูล ออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	2.60 - 3.00	หมายถึง	ดีมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.10 - 2.59	หมายถึง	ดี
คะแนนเฉลี่ย	1.60 - 2.09	หมายถึง	พอใช้
คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.59	หมายถึง	ควรปรับปรุง

2. แบบสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ได้กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายข้อมูล ออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	2.60 - 3.00	หมายถึง	ดีมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.10 - 2.59	หมายถึง	ดี
คะแนนเฉลี่ย	1.60 - 2.09	หมายถึง	พอใช้
คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.59	หมายถึง	ควรปรับปรุง

3. แบบประเมินคุณภาพนักเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์ เป็นฐาน (Creativity Based Learning) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ซึ่งเป็นการประเมินระดับพฤติกรรม ที่สะท้อนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ได้แก่ คุณภาพ 4H คุณภาพทักษะความคิดสร้างสรรค์ และ

คุณภาพทักษะทางสังคม โดยใช้ค่าคะแนนฐานนิยม (Mode) และได้กำหนดเกณฑ์การแปลความหมาย ข้อมูล ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 คุณภาพ 4H

เกณฑ์การแปลความหมาย ด้านสมอง (Head)

คะแนน 5 - 6	หมายถึง ดีมาก
คะแนน 4	หมายถึง ดี
คะแนน 3	หมายถึง ปานกลาง
คะแนน 2	หมายถึง พอใช้
คะแนน 1	หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การแปลความหมาย ด้านคุณลักษณะและค่านิยม (Heart)

คะแนน 5	หมายถึง ดีมาก
คะแนน 4	หมายถึง ดี
คะแนน 3	หมายถึง ปานกลาง
คะแนน 2	หมายถึง พอใช้
คะแนน 1	หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การแปลความหมาย ด้านทักษะ (Hand)

คะแนน 5	หมายถึง ดีมาก
คะแนน 4	หมายถึง ดี
คะแนน 3	หมายถึง ปานกลาง
คะแนน 2	หมายถึง พอใช้
คะแนน 1	หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การแปลความหมาย ด้านสุขภาพ (Health)

คะแนน 5	หมายถึง ดีมาก
คะแนน 4	หมายถึง ดี
คะแนน 3	หมายถึง ปานกลาง
คะแนน 2	หมายถึง พอใช้
คะแนน 1	หมายถึง ปรับปรุง

ตอนที่ 2 คุณภาพทักษะความคิดสร้างสรรค์

เกณฑ์การแปลความหมาย

คะแนน 5	หมายถึง ดีมาก
คะแนน 4	หมายถึง ดี
คะแนน 3	หมายถึง ปานกลาง
คะแนน 2	หมายถึง พอใช้
คะแนน 1	หมายถึง ปรับปรุง

ตอนที่ 3 คุณภาพทักษะทางสังคม

เกณฑ์การแปลความหมาย

คะแนน 5	หมายถึง	ดีมาก
คะแนน 4	หมายถึง	ดี
คะแนน 3	หมายถึง	ปานกลาง
คะแนน 2	หมายถึง	พอใช้
คะแนน 1	หมายถึง	ปรับปรุง

4. แบบสอบถามความคิดเห็นของครูต่อการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ได้กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายข้อมูล ออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.51 – 5.00	หมายถึง	ระดับสูงมาก
คะแนนเฉลี่ย	3.51 – 4.50	หมายถึง	ระดับสูง
คะแนนเฉลี่ย	2.51 – 3.50	หมายถึง	ระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.51 – 2.50	หมายถึง	ระดับต่ำ
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.50	หมายถึง	ระดับต่ำมาก

บทที่ 4

ผลการศึกษา

รายงานผลการศึกษาผลการนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช เพื่อพัฒนาการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครูในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ประกอบด้วย ผลการนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ชเพื่อพัฒนาการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ผลการพัฒนาคุณภาพนักเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ และความคิดเห็นของครูต่อแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ มีผลการศึกษาตามลำดับ ดังนี้

1. ผลการศึกษาผลการนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช เพื่อพัฒนาการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

1.1. การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ดังตารางที่ 1-2

ตารางที่ 1 แสดงผลการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ตามกลุ่มสนใจอาชีพ จากการนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560

กลุ่มสนใจอาชีพ	ผลการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (CBL) ของครู จากผลการนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช									การแปลความหมาย
	1. การกำหนดวัตถุประสงค์	2. ขั้นตอนกระตุ้นความสนใจ	3. ขั้นตอนปัญหา	4. ขั้นตอนความรู้และการคิด	5. ขั้นตอนนำเสนอ	6. ขั้นตอนประเมินผล	7. การใช้สื่อ	ค่าเฉลี่ย (μ)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)	
กลุ่มที่ 1 กลุ่มสนใจอาชีพ แพทย์-พยาบาล	3.00	2.33	2.67	2.5	2.08	3.00	2.00	2.51	0.37	ดี
กลุ่มที่ 2 กลุ่มสนใจอาชีพ ทหาร-ตำรวจ	2.00	2.33	2.33	2.33	2.33	1.89	2.00	2.17	0.19	ดี
กลุ่มที่ 3 กลุ่มสนใจอาชีพช่าง	2.00	2.33	2.33	2.33	1.72	2.00	2.00	2.10	0.30	ดี

กลุ่มสนใจอาชีพ	ผลการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (CBL) ของครู จากผลการนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช									การแปลความหมาย
	1. การกำหนดวัตถุประสงค์	2. ชั้นกระตุ้นความสนใจ	3. ชั้นตั้งปัญหา	4. ชั้นค้นคว้าและการคิด	5. ชั้นนำเสนอ	6. ชั้นประเมินผล	7. การใช้สื่อ	ค่าเฉลี่ย (μ)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)	
กลุ่มที่ 4 กลุ่มสนใจอาชีพ เกษตร	3.0	2.00	2.33	2.17	1.86	2.33	2.00	2.24	0.35	ดี
กลุ่มที่ 5 กลุ่มสนใจอาชีพ คอมพิวเตอร์	2.00	2.33	2.67	2.50	1.92	2.33	2.00	2.25	0.26	ดี
กลุ่มที่ 6 กลุ่มสนใจอาชีพกีฬา	2.00	2.00	2.33	2.33	1.89	2.33	2.00	2.13	0.19	ดี
กลุ่มที่ 7 กลุ่มสนใจอาชีพดนตรี	2.00	2.00	2.00	2.33	1.56	2.00	3.00	2.13	0.41	ดี
กลุ่มที่ 8 กลุ่มสนใจอาชีพศิลปะ	3.00	3.00	2.67	2.50	1.92	2.33	2.00	2.49	0.40	ดี
กลุ่มที่ 9 กลุ่มสนใจอาชีพ การโรงแรม-บันเทิง	3.00	2.00	2.00	2.17	2.03	2.67	2.00	2.25	0.38	ดี
เฉลี่ย/รวม	2.44	2.26	2.37	2.35	1.87	2.37	2.11	2.25	0.32	ดี

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ตามกลุ่มสนใจอาชีพ จากการนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.25 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.32 อยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายกลุ่มสนใจอาชีพ พบว่า มีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ กลุ่มที่ 1 กลุ่มสนใจอาชีพแพทย์-พยาบาล มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.51 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.37 อยู่ในระดับ ดี กลุ่มที่ 8 กลุ่มสนใจอาชีพศิลปะ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.49 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.40 อยู่ในระดับ ดี กลุ่มที่ 5 กลุ่มสนใจอาชีพคอมพิวเตอร์ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.25 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.26 อยู่ในระดับ ดี กลุ่มที่ 9 กลุ่มสนใจอาชีพการโรงแรม-บันเทิง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.25 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.38 อยู่ในระดับ ดี กลุ่มที่ 4 กลุ่มสนใจอาชีพเกษตร มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.24 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.35 อยู่ในระดับ ดี กลุ่มที่ 2 กลุ่มสนใจอาชีพทหาร-ตำรวจ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.17 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.19 อยู่ในระดับ ดี กลุ่มที่ 6 กลุ่มสนใจอาชีพกีฬา มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.13 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.19 อยู่ในระดับ ดี กลุ่มที่ 7 กลุ่มสนใจอาชีพดนตรี มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.13 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.41 อยู่ในระดับ ดี และกลุ่มที่ 3 กลุ่มสนใจอาชีพช่าง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.10 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.30 อยู่ในระดับ ดี

ตารางที่ 2 แสดงผลการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ตามกลุ่มสนใจอาชีพ จากการนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561

กลุ่มสนใจอาชีพ	ผลการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (CBL) ของครู จากการนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช									การแปลความหมาย
	1.การกำหนดวัตถุประสงค์	2.ขั้นกระตุ้นความสนใจ	3. ชี้ตั้งปัญหา	4. ชี้ค้นคว้าและการคิด	5. ชี้นำเสนอ	6. ชี้นำประเมินผล	7. การใช้สื่อ	ค่าเฉลี่ย (μ)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ).	
กลุ่มที่ 1 กลุ่มสนใจอาชีพ อาหาร	3.00	2.67	2.67	2.33	2.33	2.33	2.00	2.48	0.33	ดี
กลุ่มที่ 2 กลุ่มสนใจอาชีพ แดนซ์	2.00	2.00	2.00	2.17	2.00	2.67	2.00	2.12	0.25	ดี
กลุ่มที่ 3 กลุ่มสนใจอาชีพช่าง	3.00	2.67	3.00	2.67	2.33	2.67	3.00	2.76	0.25	ดีมาก
กลุ่มที่ 4 กลุ่มสนใจอาชีพ เกษตร	3.00	2.67	3.00	2.33	2.67	3.00	3.00	2.81	0.26	ดีมาก
กลุ่มที่ 5 กลุ่มสนใจอาชีพ คอมพิวเตอร์	3.00	3.00	2.67	2.83	2.33	2.67	3.00	2.79	0.25	ดีมาก
กลุ่มที่ 6 กลุ่มสนใจอาชีพกีฬา	2.00	2.00	2.67	2.33	2.67	2.67	2.00	2.33	0.34	ดี
กลุ่มที่ 7 กลุ่มสนใจอาชีพดนตรี	2.00	2.00	2.00	2.33	2.00	2.00	3.00	2.19	0.38	ดี
กลุ่มที่ 8 กลุ่มสนใจอาชีพศิลปะ	3.00	3.00	2.67	2.83	2.33	2.33	3.00	2.74	0.30	ดีมาก
กลุ่มที่ 9 กลุ่มสนใจอาชีพ การโรงแรม-บันเทิง	3.00	2.67	2.67	2.17	2.67	3.00	3.00	2.74	0.30	ดีมาก
เฉลี่ย/รวม	2.67	2.52	2.59	2.44	2.37	2.59	2.67	2.55	0.30	ดี

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ตามกลุ่มสนใจอาชีพ จากการนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.55 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.30 อยู่ในระดับ ดี เมื่อพิจารณารายกลุ่มสนใจอาชีพ พบว่า มีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ กลุ่มที่ 4 กลุ่มสนใจอาชีพเกษตร มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.81 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.26 อยู่ในระดับ ดีมาก กลุ่มที่ 5 กลุ่มสนใจอาชีพคอมพิวเตอร์ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.79 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.25 อยู่ในระดับ ดีมาก กลุ่มที่ 3 กลุ่มสนใจอาชีพช่าง

มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.76 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.25 อยู่ในระดับ ดีมาก กลุ่มที่ 8 กลุ่มสนใจอาชีพศิลปะ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.74 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.30 อยู่ในระดับ ดีมาก กลุ่มที่ 9 กลุ่มสนใจอาชีพการโรงแรม-บันเทิง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.74 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.30 อยู่ในระดับ ดีมาก กลุ่มที่ 1 กลุ่มสนใจอาชีพอาหาร มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.48 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.33 อยู่ในระดับ ดี กลุ่มที่ 6 กลุ่มสนใจอาชีพกีฬา มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.33 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.34 อยู่ในระดับพอใช้ กลุ่มที่ 7 กลุ่มสนใจอาชีพดนตรี มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.19 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.38 อยู่ในระดับ ดี และกลุ่มที่ 2 กลุ่มสนใจอาชีพแดนซ์ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.12 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.25 อยู่ในระดับ ดี

1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ดังตารางที่ 3 - 4

ตารางที่ 3 แสดงผลการสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ตามกลุ่มสนใจอาชีพ จากการนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560

กลุ่มสนใจอาชีพ	ผลการสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (CBL) ของครู จากการนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช									การแปลความหมาย
	1.การกำหนดวัตถุประสงค์	2.ขั้นกระตุ้นความสนใจ	3. ขั้นตั้งปัญหา	4. ขั้นค้นหาและการคิดฯ	5. ขั้นนำเสนอ	6. ขั้นประเมินผล	7. การใช้สื่อ	ค่าเฉลี่ย (μ)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)	
กลุ่มที่ 1 กลุ่มสนใจอาชีพ แพทย์-พยาบาล	3.00	2.67	2.67	2.33	2.33	2.33	2.00	2.48	0.33	ดี
กลุ่มที่ 2 กลุ่มสนใจอาชีพ ทหาร-ตำรวจ	3.00	2.33	2.33	2.50	2.33	2.33	2.00	2.40	0.30	ดี
กลุ่มที่ 3 กลุ่มสนใจอาชีพช่าง	2.00	2.33	2.33	2.33	2.00	2.00	2.00	2.14	0.18	ดี
กลุ่มที่ 4 กลุ่มสนใจอาชีพ เกษตร	3.00	2.33	3.00	2.33	2.67	2.67	3.00	2.71	0.30	ดี
กลุ่มที่ 5 กลุ่มสนใจอาชีพ คอมพิวเตอร์	2.00	2.33	2.67	2.50	2.33	2.33	2.00	2.31	0.24	ดี
กลุ่มที่ 6 กลุ่มสนใจอาชีพกีฬา	2.00	2.00	2.67	2.33	2.67	2.67	2.00	2.33	0.34	ดี
กลุ่มที่ 7 กลุ่มสนใจอาชีพดนตรี	2.00	2.33	2.33	2.33	2.00	2.00	2.00	2.14	0.18	ดี
กลุ่มที่ 8 กลุ่มสนใจอาชีพศิลปะ	3.00	2.67	2.67	2.83	2.33	2.33	3.00	2.69	0.28	ดีมาก
กลุ่มที่ 9 กลุ่มสนใจอาชีพ การโรงแรม-บันเทิง	3.00	2.67	2.67	2.17	2.67	3.00	3.00	2.74	0.30	ดีมาก
เฉลี่ย/รวม	2.56	2.41	2.59	2.41	2.37	2.41	2.33	2.44	0.27	ดี

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ตามกลุ่มสนใจอาชีพ จากการนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.44 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.27 อยู่ในระดับ ดี เมื่อพิจารณารายกลุ่มสนใจอาชีพ พบว่า

มีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ กลุ่มที่ 9 กลุ่มสนใจอาชีพการโรงแรม-บันเทิง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.74 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.30 อยู่ในระดับ ดีมาก กลุ่มที่ 4 กลุ่มสนใจอาชีพเกษตร มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.71 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.30 อยู่ในระดับ ดีมาก กลุ่มที่ 8 กลุ่มสนใจอาชีพศิลปะ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.69 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.28 อยู่ในระดับ ดีมาก กลุ่มที่ 1 กลุ่มสนใจอาชีพแพทย์-พยาบาล มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.48 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.33 อยู่ในระดับ ดี กลุ่มที่ 2 กลุ่มสนใจอาชีพทหาร-ตำรวจ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.40 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.30 อยู่ในระดับ ดี กลุ่มที่ 6 กลุ่มสนใจอาชีพกีฬา มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.33 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.34 อยู่ในระดับ ดี กลุ่มที่ 5 กลุ่มสนใจอาชีพคอมพิวเตอร์ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.31 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.24 อยู่ในระดับ ดี กลุ่มที่ 3 กลุ่มสนใจอาชีพช่าง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.14 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.18 อยู่ในระดับ ดี และกลุ่มที่ 7 กลุ่มสนใจอาชีพดนตรี มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.14 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.18 อยู่ในระดับ ดี

ตารางที่ 4 แสดงผลสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ตามกลุ่มสนใจอาชีพ จากการนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561

กลุ่มสนใจอาชีพ	ผลการสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (CBL) ของครู จากการนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช									การแปลความหมาย
	1.การกำหนดวัตถุประสงค์	2.ขั้นกระตุ้นความสนใจ	3. ชี้ตั้งปัญหา	4. ชี้ค้นคว้าและการคิด	5. ชี้นำเสนอ	6. ชี้นำประเมินผล	7. การใช้สื่อ	ค่าเฉลี่ย (μ)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ).	
กลุ่มที่ 1 กลุ่มสนใจอาชีพ อาหาร	3.00	2.67	3.00	2.67	2.33	2.67	3.00	2.76	0.25	ดีมาก
กลุ่มที่ 2 กลุ่มสนใจอาชีพ เด็นซ์	2.00	2.00	2.00	2.17	2.20	2.67	2.00	2.15	0.25	ดี
กลุ่มที่ 3 กลุ่มสนใจอาชีพช่าง	3.00	2.67	2.67	2.17	2.67	3.00	3.00	2.74	0.30	ดีมาก
กลุ่มที่ 4 กลุ่มสนใจอาชีพ เกษตร	3.00	2.67	2.67	2.50	2.67	3.00	3.00	2.79	0.21	ดีมาก
กลุ่มที่ 5 กลุ่มสนใจอาชีพ คอมพิวเตอร์	3.00	2.67	2.67	2.17	2.67	3.00	3.00	2.74	0.30	ดีมาก
กลุ่มที่ 6 กลุ่มสนใจอาชีพกีฬา	2.00	2.00	2.67	2.33	2.67	2.67	2.00	2.33	0.34	ดี
กลุ่มที่ 7 กลุ่มสนใจอาชีพดนตรี	2.00	2.00	2.00	2.33	2.00	2.00	3.00	2.19	0.38	ดี
กลุ่มที่ 8 กลุ่มสนใจอาชีพศิลปะ	3.00	2.67	2.67	2.17	2.67	3.00	3.00	2.74	0.30	ดีมาก
กลุ่มที่ 9 กลุ่มสนใจอาชีพการ โรงแรมและบันเทิง	3.00	2.67	2.67	2.17	2.67	3.00	3.00	2.74	0.30	ดีมาก
เฉลี่ย/รวม	2.67	2.44	2.59	2.30	2.48	2.78	2.78	2.58	0.29	ดี

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ตามกลุ่มสนใจอาชีพ จากการนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.58 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.29 อยู่ในระดับ ดี เมื่อพิจารณารายกลุ่มสนใจอาชีพ พบว่า มีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ กลุ่มที่ 4 กลุ่มสนใจอาชีพเกษตร มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.79 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.21 อยู่ในระดับ ดีมาก กลุ่มที่ 1 กลุ่มสนใจอาชีพอาหาร มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.76 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.25 อยู่ในระดับ ดีมาก กลุ่มที่ 3 กลุ่มสนใจอาชีพช่าง มีค่าเฉลี่ย

เท่ากับ 2.74 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.30 อยู่ในระดับ ดีมาก กลุ่มที่ 5 กลุ่มสนใจอาชีพ
คอมพิวเตอร์ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.74 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.30 อยู่ในระดับ ดีมาก กลุ่มที่ 8
กลุ่มสนใจอาชีพศิลปะ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.74 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.30 อยู่ในระดับ ดีมาก
กลุ่มที่ 9 กลุ่มสนใจอาชีพการโรงแรม-บันเทิง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.74 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ
0.30 อยู่ในระดับ ดีมาก กลุ่มที่ 6 กลุ่มสนใจอาชีพกีฬา มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.33 และค่าเบี่ยงเบน
มาตรฐาน เท่ากับ 0.34 อยู่ในระดับ ดี กลุ่มที่ 7 กลุ่มสนใจอาชีพดนตรี มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.19 และ
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.38 อยู่ในระดับ ดี และกลุ่มที่ 2 กลุ่มสนใจอาชีพแดนซ์ มีค่าเฉลี่ย
เท่ากับ 2.15 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.25 อยู่ในระดับ ดี

2. ผลการพัฒนาคุณภาพนักเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

2.1 ผลการพัฒนาคุณภาพนักเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงผลการพัฒนาคุณภาพนักเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ภาคเรียน ที่ 2 ปีการศึกษา 2560

รายการประเมิน	ค่าฐานนิยม (Mode)	ระดับคุณภาพ
ตอนที่ 1 คุณภาพ 4H		
1. ด้านสมอง (Head) มีองค์ความรู้เกี่ยวกับงานอาชีพกลุ่มสนใจอาชีพที่เลือก	5	ดีมาก
2. ด้านคุณลักษณะและค่านิยม (Heart) มีทัศนคติที่ดีมีต่องานกลุ่มสนใจอาชีพที่เลือก	4	ดี
3. ด้านทักษะการปฏิบัติ (Hand) มีความสามารถในการปฏิบัติงานอาชีพกลุ่มสนใจอาชีพที่เลือก	4	ดี
4. ด้านสุขภาพ (Health) การดูแลสุขภาพตนเองในการปฏิบัติงานกลุ่มสนใจอาชีพที่เลือก	4	ดี
ตอนที่ 2 คุณภาพทักษะความคิดสร้างสรรค์		
- ทักษะความคิดสร้างสรรค์ผลงานตามกลุ่มสนใจอาชีพที่เลือก	4	ดี
ตอนที่ 3 คุณภาพทักษะทางสังคม		
- มีทักษะความร่วมมือในการเรียนรู้และปฏิบัติงานของกลุ่มสนใจอาชีพที่เลือก	4	ดี
รวม	4	ดี

จากตารางที่ 5 พบว่า ผลการพัฒนาคุณภาพนักเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ในภาพรวม มีค่าฐานนิยม เท่ากับ 4 อยู่ในระดับ ดี เมื่อพิจารณาตามลำดับ

รายการประเมิน พบว่า ตอนที่ 1 คุณภาพ 4H ได้แก่ ข้อที่ 1 ด้านสมอง (Head) มีองค์ความรู้เกี่ยวกับงานอาชีพกลุ่มสนใจอาชีพที่เลือก มีค่านิยม เท่ากับ 5 อยู่ในระดับ ดีมาก ข้อที่ 2 ด้านคุณลักษณะและค่านิยม (Heart) มีทัศนคติที่ดีมีต่องานกลุ่มสนใจอาชีพที่เลือก มีค่านิยม เท่ากับ 4 อยู่ในระดับ ดี ข้อที่ 3 ด้านทักษะการปฏิบัติ (Hand) มีความสามารถในการปฏิบัติงานอาชีพกลุ่มสนใจอาชีพที่เลือก มีค่านิยม เท่ากับ 4 อยู่ในระดับ ดี ข้อที่ 4 ด้านสุขภาพ (Health) การดูแลสุขภาพตนเองในการปฏิบัติงานกลุ่มสนใจอาชีพที่เลือก มีค่านิยม เท่ากับ 4 อยู่ในระดับ ดี ตอนที่ 2 คุณภาพทักษะความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะความคิดสร้างสรรค์ผลงานตามกลุ่มสนใจอาชีพที่เลือก มีค่านิยม เท่ากับ 4 อยู่ในระดับ ดี และตอนที่ 3 ทักษะทางสังคม มีทักษะความร่วมมือในการเรียนรู้และปฏิบัติงานของกลุ่มสนใจอาชีพที่เลือก มีค่านิยม เท่ากับ 4 อยู่ในระดับ ดี

2.2 ผลการพัฒนาคุณภาพนักเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงผลการพัฒนาคุณภาพนักเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561

รายการประเมิน	ค่าฐานนิยม (Mode)	ระดับคุณภาพ
ตอนที่ 1 คุณภาพ 4H		
1. ด้านสมอง (Head) มีองค์ความรู้เกี่ยวกับงานอาชีพกลุ่มสนใจอาชีพที่เลือก	5	ดีมาก
2. ด้านคุณลักษณะและค่านิยม (Heart) มีทัศนคติที่ดีมีต่องานกลุ่มสนใจอาชีพที่เลือก	5	ดีมาก
3. ด้านทักษะการปฏิบัติ (Hand) มีความสามารถในการปฏิบัติงานอาชีพกลุ่มสนใจอาชีพที่เลือก	4	ดี
4. ด้านสุขภาพ (Health) การดูแลสุขภาพตนเองในการปฏิบัติงานกลุ่มสนใจอาชีพที่เลือก	4	ดี
ตอนที่ 2 คุณภาพทักษะความคิดสร้างสรรค์		
- ทักษะความคิดสร้างสรรค์ผลงานตามกลุ่มสนใจอาชีพที่เลือก	5	ดีมาก
ตอนที่ 3 คุณภาพทักษะทางสังคม		
- มีทักษะความร่วมมือในการเรียนรู้และปฏิบัติงานของกลุ่มสนใจอาชีพที่เลือก	5	ดีมาก
รวม	5	ดีมาก

จากตารางที่ 6 พบว่า ผลการพัฒนาคุณภาพนักเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ในภาพรวม มีค่าฐานนิยม เท่ากับ 5 อยู่ในระดับคุณภาพ ดีมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ตอนที่ 1 คุณภาพ 4H คือ ข้อที่ 1 ด้านสมอง (Head) มีองค์ความรู้เกี่ยวกับงานอาชีพกลุ่มสนใจอาชีพที่เลือก มีค่าฐานนิยม เท่ากับ 5 อยู่ในระดับ ดีมาก ข้อที่ 2 ด้านคุณลักษณะและค่านิยม (Heart) มีทัศนคติที่ดีมีต่องานกลุ่มสนใจอาชีพที่เลือก มีค่าฐานนิยม เท่ากับ 5 อยู่ในระดับ ดีมาก

ข้อที่ 3 ด้านทักษะการปฏิบัติ (Hand) มีความสามารถในการปฏิบัติงานอาชีพกลุ่มสนใจอาชีพที่เลือก มีค่านิยม เท่ากับ 4 อยู่ในระดับ ดี ข้อที่ 4 ด้านสุขภาพ (Health) การดูแลสุขภาพตนเองในการปฏิบัติงานกลุ่มสนใจอาชีพที่เลือก มีค่านิยม เท่ากับ 4 อยู่ในระดับ ดี ตอนที่ 2 คุณภาพทักษะความคิดสร้างสรรค์มีทักษะความคิดสร้างสรรค์ผลงานตามกลุ่มสนใจอาชีพที่เลือก มีค่านิยม เท่ากับ 5 อยู่ในระดับ ดีมาก และตอนที่ 3 ทักษะทางสังคม มีทักษะความร่วมมือในการเรียนรู้และปฏิบัติงานของกลุ่มสนใจอาชีพที่เลือก มีค่านิยม เท่ากับ 5 อยู่ในระดับ ดีมาก

3. ผลการศึกษาความคิดเห็นของครูต่อการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

3.1 ความคิดเห็นของครูต่อการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560

ตารางที่ 7 แสดงผลความคิดเห็นของครูต่อการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 (N=18)

รายการ	ค่าเฉลี่ย (μ)	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (σ)	ระดับคุณภาพ
1.หลักการของการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ครูจะต้องปรับบทบาทจากการบอกความรู้มาเป็นผู้ให้คำปรึกษา	4.44	0.75	สูง
2.การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) เป็นกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีลำดับขั้นตอนที่เป็นระบบ	4.22	0.63	สูง
3. การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.00	0.59	สูง
4 การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ช่วยให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองจากการได้ลงมือปฏิบัติจริง	4.27	0.65	สูง
5. การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น สนใจในการเรียนรู้มากขึ้น	4.33	0.66	สูง
6.การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการทำงานเป็นทีมในการเรียนรู้ร่วมกัน	4.22	0.64	สูง
7.การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุขจากการได้เลือกทำกิจกรรมที่ตนเองสนใจจริง	4.55	0.92	สูงมาก
8.การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) เป็นการเชื่อมโยงประสบการณ์การเรียนรู้ การฝึกคิด การแก้ปัญหา ที่นักเรียนสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตจริง	4.22	0.60	สูง
9. การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์	4.44	0.76	สูง
10.การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) มี	3.61	0.44	สูง

รายการ	ค่าเฉลี่ย (μ)	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (σ)	ระดับคุณภาพ
ความเหมาะสมที่จะใช้จัดการเรียนการสอนได้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้			
11.การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) จะช่วย พัฒนาให้นักเรียนมีทักษะในการคิดวิเคราะห์ได้ ดีขึ้น	4.11	0.60	สูง
12.การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) เป็น การส่งเสริมพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21	4.38	0.69	สูง
13. แนวทางการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) สอดคล้องกับการพัฒนา 4H (ตามหลัก องค์ 4 แห่งการศึกษา)	4.33	0.68	สูง
14. แนวทางการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ช่วยพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการปรับตัว ทางสังคมได้อย่างเหมาะสม	4.38	0.69	สูง
15.ควรมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การสอน แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ของครู เพื่อการ พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	3.58	0.15	สูง
เฉลี่ย (รวม)	4.20	0.59	สูง

จากตารางที่ 7 พบว่า ผลความคิดเห็นของครูต่อการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.59 อยู่ในระดับ สูง เมื่อพิจารณารายข้อ เรียงลำดับ จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อที่ 7.การสอนแบบสร้างสรรค์ (CBL) ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้อย่าง มีความสุขจากการได้เลือกกิจกรรมที่ตนเองสนใจจริง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.55 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.92 อยู่ในระดับ สูงมาก ข้อที่ 1.หลักการของการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ครูจะต้องปรับ บทบาทจากการบอกความรู้มาเป็นผู้ให้คำปรึกษา มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.44 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.75 อยู่ในระดับ สูง ข้อที่ 9 การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิด การเรียนรู้ในการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.44 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.76 อยู่ในระดับ สูง ข้อที่ 12. การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) เป็นการส่งเสริมพัฒนานักเรียนให้มี ทักษะการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.38 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.68 อยู่ในระดับ สูง ข้อที่ 14. แนวทางการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ช่วยพัฒนา นักเรียนให้มีทักษะการปรับตัวทางสังคมได้อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.38 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.69 อยู่ในระดับ สูง ข้อที่ 5. การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิด

ความกระตือรือร้น สนใจในการเรียนรู้มากขึ้น มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.33 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.66 อยู่ในระดับ สูง ข้อที่ 13. แนวทางการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) สอดคล้องกับการพัฒนา 4H (ตามหลักองค์ 4 แห่งการศึกษา) มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.33 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.68 อยู่ในระดับ สูง ข้อที่ 4. การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ช่วยให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง จากการได้ลงมือปฏิบัติจริง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.27 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.65 อยู่ในระดับ สูง อยู่ในระดับ สูง ข้อที่ 8. การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) เป็นการเชื่อมโยงประสบการณ์การเรียนรู้ การฝึกคิด การแก้ปัญหา ที่นักเรียนสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตจริง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.22 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.60 อยู่ในระดับ สูง ข้อที่ 2. การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) เป็นกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีลำดับขั้นตอนที่เป็นระบบ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.22 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.63 ข้อที่ 6. การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการทำงานเป็นทีมในการเรียนรู้ร่วมกัน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.22 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.64 อยู่ในระดับ สูง ข้อที่ 11. การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) จะช่วยพัฒนาให้นักเรียนมีทักษะในการคิดวิเคราะห์ได้ดีขึ้น มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.11 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.60 อยู่ในระดับ สูง ข้อที่ 3. การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.59 อยู่ในระดับ สูง ข้อที่ 10. การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) มีความเหมาะสมที่จะใช้จัดการเรียนการสอนได้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.61 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.44 อยู่ในระดับ สูง และข้อที่ 15. ควรมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ของครู เพื่อการพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.58 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.15 อยู่ในระดับ สูง

3.2 ความคิดเห็นของครูต่อการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561

ตารางที่ 8 แสดง ผลความคิดเห็นของครูต่อการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 (N=18)

รายการ	ค่าเฉลี่ย (μ)	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (σ)	ระดับคุณภาพ
1.หลักการของการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ครูจะต้องปรับบทบาทจากการบอกความรู้มาเป็นผู้ให้คำปรึกษา	4.44	0.76	สูง
2.การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) เป็นกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีลำดับขั้นตอนที่เป็นระบบ	4.33	0.68	สูง
3. การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.22	0.64	สูง
4 การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ช่วยให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองจากการได้ลงมือปฏิบัติจริง	4.25	0.65	สูง
5. การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น สนใจในการเรียนรู้มากขึ้น	4.33	0.66	สูง
6.การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการทำงานเป็นทีมในการเรียนรู้ร่วมกัน	4.22	0.60	สูง
7.การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุขจากการได้เลือกทำกิจกรรมที่ตนเองสนใจจริง	4.55	0.92	สูงมาก
8.การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) เป็นการเชื่อมโยงประสบการณ์การเรียนรู้ การฝึกคิด การแก้ปัญหา ที่นักเรียนสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตจริง	4.22	0.60	สูง
9. การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์	4.44	0.76	สูง
10.การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) มีความเหมาะสมที่จะใช้จัดการเรียนการสอนได้	4.22	0.64	สูง

รายการ	ค่าเฉลี่ย (μ)	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (σ)	ระดับคุณภาพ
ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้			
11.การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) จะช่วยพัฒนาให้นักเรียนมีทักษะในการคิดวิเคราะห์ได้ดีขึ้น	4.22	0.64	สูง
12.การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) เป็นการส่งเสริมพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21	4.39	0.68	สูง
13. แนวทางการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) สอดคล้องกับการพัฒนา 4H (ตามหลักองค์ 4 แห่งการศึกษา)	4.33	0.69	สูง
14. แนวทางการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ช่วยพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการปรับตัวทางสังคมได้อย่างเหมาะสม	4.33	0.68	สูง
15.ควรมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ของครู เพื่อการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	4.39	0.69	สูง
เฉลี่ย (รวม)	4.33	0.61	สูง

จากตารางที่ 8 พบว่า ผลความคิดเห็นของครูต่อการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.33 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.61 อยู่ในระดับ สูงมาก เมื่อพิจารณารายข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อที่ 7.การสอนแบบสร้างสรรค์ (CBL) ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุขจากการได้เลือกกิจกรรม มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.55 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.92 อยู่ในระดับ สูงมาก ข้อที่ 1. หลักการของการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ครูจะต้องปรับบทบาทจากการบอกความรู้มาเป็นผู้ให้คำปรึกษา มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.44 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.76 อยู่ในระดับ สูง ข้อที่ 9. การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.44 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.76 อยู่ในระดับ สูง ข้อที่ 12.การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) เป็นการส่งเสริมพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.39 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.68 อยู่ในระดับ สูง ข้อที่ 15.ควรมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ของครู เพื่อการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.39 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.69 อยู่ในระดับ สูง ข้อที่ 5. การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความ

กระตือรือร้น สนใจในการเรียนรู้มากขึ้น มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.33 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.66 อยู่ในระดับ สูง ข้อที่ 5. การสอนแบบสร้างสรรค์ (CBL) ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น สนใจในการเรียนรู้มากขึ้น มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.33 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.66 อยู่ในระดับ สูง ข้อที่ 2. การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) เป็นกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีลำดับขั้นตอนที่เป็นระบบ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.33 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.68 อยู่ในระดับ สูง ข้อที่ 14. แนวทางการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ช่วยพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการปรับตัวทางสังคมได้อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.33 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.68 อยู่ในระดับ สูง ข้อที่ 13. แนวทางการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) สอดคล้องกับการพัฒนา 4H (ตามหลักองค์ 4 แห่งการศึกษา) มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.33 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.69 อยู่ในระดับ สูง ข้อที่ 4 การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ช่วยให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง จากการได้ลงมือปฏิบัติจริง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.25 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.65 อยู่ในระดับ สูง ข้อที่ 6. การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการทำงานเป็นทีมในการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.22 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.60 อยู่ในระดับ สูง ข้อที่ 8. การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) เป็นการเชื่อมโยงประสบการณ์การเรียนรู้ การฝึกคิด การแก้ปัญหา ที่นักเรียนสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตจริง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.22 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.60 อยู่ในระดับ สูง ข้อที่ 3. การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.22 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.64 อยู่ในระดับ สูง ข้อที่ 10. การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) มีความเหมาะสมที่จะใช้จัดการเรียนการสอนได้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.22 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.64 อยู่ในระดับ สูง และข้อที่ 11. การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) จะช่วยพัฒนาให้นักเรียนมีทักษะในการคิดวิเคราะห์ได้ดี มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.22 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.64 อยู่ในระดับ สูง

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาผลการนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช เพื่อพัฒนาการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครูในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีเนื้อหาสรุปได้ดังนี้

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาผลการนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช เพื่อพัฒนาการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้
2. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาคุณภาพนักเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูต่อการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้ใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มเป้าหมาย โดยจำแนกตามปีการศึกษา ได้แก่ ปีการศึกษา 2560 เป็นครูทุกคน รวมจำนวน 18 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ทุกคน รวมจำนวน 125 คน โดยใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มเป้าหมาย ในการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) และปีการศึกษา 2561 เป็นครูทุกคน รวมจำนวน 18 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ทุกคน รวมจำนวน 135 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ การนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช เพื่อพัฒนาการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL)

ตัวแปรตาม ได้แก่

1. ผลการพัฒนาการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครูในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ จากการนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช ประกอบด้วย
  - 1.1 การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้
  - 1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

2. ผลการพัฒนาคุณภาพนักเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ประกอบด้วย

- 2.1. คุณภาพ 4H
- 2.2. คุณภาพทักษะความคิดสร้างสรรค์
- 2.3. คุณภาพทักษะทางสังคม

3. ความคิดเห็นของครูต่อการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. แบบตรวจสอบและประเมินผลการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

2. แบบสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

3. แบบประเมินคุณภาพนักเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

4. แบบสอบถามความคิดเห็นของครูต่อการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

โดยนำเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

วิธีการดำเนินการ

1. การศึกษาวิเคราะห์บริบท

ได้ดำเนินการวิเคราะห์วิธีการจัดการเรียนรู้ของครูและคุณภาพของผู้เรียน ที่สอดคล้องกับบริบทของนักเรียน กำหนดแนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ของครู โดยศึกษาหลักการแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช เพื่อพัฒนาการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

2. การวางแผนก่อนการนิเทศ

จัดเตรียมสื่อการนิเทศ สำหรับใช้ในการประชุมปฏิบัติการให้ความรู้แก่ครู ในการวางแผนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ออกแบบขั้นตอนการนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช และจัดทำเครื่องมือการนิเทศที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. การปฏิบัติการนิเทศภายใน

ได้ปฏิบัติการนิเทศตามปฏิทินการนิเทศ มี 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การเตรียมการก่อนการโค้ชให้คำชี้แนะ ขั้นที่ 2 การดำเนินการโค้ชให้คำชี้แนะ และขั้นที่ 3 การสรุปผลหลังการโค้ชให้คำชี้แนะ ภาคเรียนละ 3 ครั้ง และใช้ผลการนิเทศครั้งที่ 3 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประเมินผล

4. การประเมินผลและสรุปผล

จัดประชุมประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (CBL) ของครู ประเมินผลคุณภาพ

นักเรียน สอบถามความคิดเห็นของครูต่อการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ สรุปผลและจัดทำรายงานผลการนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช เพื่อพัฒนาการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตรวจสอบประเมินผลการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ เป็นรายกลุ่ม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบตรวจสอบและประเมินผลการที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น และใช้ข้อมูลในข้อ 1.2 ครั้งที่ 3 สรุปเป็นผลการศึกษาผลการนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช เพื่อพัฒนาการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 และภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561

2. สังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ หรือดูภาพวิดีโอการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ที่ได้มีการบันทึกไว้ของครูที่ปรึกษารายกลุ่ม ของทุกกลุ่มสนใจอาชีพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ และใช้ข้อมูลในข้อ 1.3 ครั้งที่ 3 สรุปเป็นผลการศึกษาผลการนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช เพื่อพัฒนาการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 และภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561

3. มอบหมายครูที่ปรึกษาประจำกลุ่มสนใจอาชีพ ประเมินระดับพฤติกรรม ที่สะท้อนถึงคุณภาพนักเรียน จากผลงานเด่นของนักเรียนในการนำเสนอผลงานปลายภาคเรียน ของทุกกลุ่มสนใจอาชีพ ในนิทรรศการแสดงผลงานและนำเสนอบนเวทีต่อที่ประชุมนักเรียนรวมทั้งโรงเรียน ด้วยแบบประเมินคุณภาพนักเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ได้แก่ คุณภาพ 4H, คุณภาพทักษะความคิดสร้างสรรค์ และคุณภาพทักษะทางสังคม

4. ครูที่ปรึกษาประจำกลุ่มสนใจอาชีพทุกคน ของทุกกลุ่มตอบแบบสอบถามความคิดเห็นต่อการพัฒนาการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) กิจกรรมเพิ่มเวลารู้ โดยใช้การสอบถามผ่านระบบ online บนแอปพลิเคชัน Google Form

นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมไปวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติอย่างง่าย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (μ) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และค่าฐานนิยม (Mode)

สรุปผลการศึกษา

1. ผลการนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช เพื่อพัฒนาการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ประกอบด้วย

1.1 การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ โดยภาพรวม พบว่า ภาคเรียนที่ 2

ปีการศึกษา 2560 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.25 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.32 อยู่ในระดับ ดี และภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.55 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.30 อยู่ในระดับ ดี

1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน Creativity Based Learning : CBL ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ โดยภาพรวม พบว่า ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.44 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.27 อยู่ในระดับ ดี และภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.58 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.29 อยู่ในระดับ ดี

2 คุณภาพนักเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ประกอบด้วย

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับ ดี ดังนี้

ตอนที่ 1 คุณภาพ 4H

ด้านสมอง (Head) มีค่าฐานนิยม เท่ากับ 5 อยู่ในระดับ ดีมาก

ด้านคุณลักษณะและค่านิยม (Heart) มีค่าฐานนิยม เท่ากับ 4 อยู่ในระดับ ดี

ด้านทักษะการปฏิบัติ (Hand) มีค่าฐานนิยม เท่ากับ 4 อยู่ในระดับ ดี

ด้านสุขภาพ (Health) มีค่าฐานนิยม เท่ากับ 4 อยู่ในระดับ ดี

ตอนที่ 2 คุณภาพทักษะความคิดสร้างสรรค์

ทักษะความคิดสร้างสรรค์ผลงานตามกลุ่มสนใจอาชีพที่เลือก มีค่าฐานนิยม เท่ากับ 4 อยู่ในระดับ ดี

ตอนที่ 3 คุณภาพทักษะทางสังคม

มีทักษะความร่วมมือในการเรียนรู้และปฏิบัติงานของกลุ่มสนใจอาชีพที่เลือก มีค่าฐานนิยม เท่ากับ 4 อยู่ในระดับ ดี

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับ ดีมาก ดังนี้

ตอนที่ 1 คุณภาพ 4H

ด้านสมอง (Head) มีค่าฐานนิยม เท่ากับ 5 อยู่ในระดับ ดีมาก

ด้านคุณลักษณะและค่านิยม (Heart) มีค่าฐานนิยม เท่ากับ 5 อยู่ในระดับ ดีมาก

ด้านทักษะการปฏิบัติ (Hand) มีค่าฐานนิยม เท่ากับ 4 อยู่ในระดับ ดี

ด้านสุขภาพ (Health) มีค่าฐานนิยม เท่ากับ 4 อยู่ในระดับ ดี

ตอนที่ 2 คุณภาพทักษะความคิดสร้างสรรค์

ทักษะความคิดสร้างสรรค์ผลงานตามกลุ่มสนใจอาชีพที่เลือก มีค่าฐานนิยม เท่ากับ 5 อยู่ในระดับ ดีมาก

ตอนที่ 3 คุณภาพทักษะทางสังคม

มีทักษะความร่วมมือในการเรียนรู้และปฏิบัติงานของกลุ่มสนใจอาชีพที่เลือก มีค่าฐานนิยม เท่ากับ 5 อยู่ในระดับ ดีมาก

3. ผลการศึกษาความคิดเห็นของครูต่อการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ จากการสอบถามผ่านระบบออนไลน์ บนแอปพลิเคชัน Google Form โดยภาพรวม พบว่า ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.20 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.59 อยู่ในระดับ สูง และภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.33 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.61 อยู่ในระดับ สูง

อภิปรายผล

จากผลการศึกษา การนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช เพื่อพัฒนาการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 มีข้ออภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช เพื่อพัฒนาการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ประกอบด้วย 1) การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ เมื่อพิจารณาผลสรุปในภาพรวม ทั้งภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 และภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 พบว่า อยู่ในระดับ ดี และ 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ผลสรุปในภาพรวม ทั้งภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 และภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 พบว่า อยู่ในระดับ ดี ซึ่ง แสดงถึงการนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องจากเป็นวิธีการนิเทศแบบให้คำชี้แนะโดยผู้บริหาร ในการช่วยเหลือให้ครูสามารถปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณภาพได้มาตรฐาน ที่เน้นความร่วมมือกันอย่างจริงจัง โดยใช้เทคนิคที่เป็นวิธีการเฉพาะและเป็นการนิเทศโดยใช้การโค้ชโดยตรง ใน 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การเตรียมการก่อนการโค้ชให้คำชี้แนะ โดยจัดการประชุมนิเทศให้ความรู้แก่ครูทุกคน เพื่อชี้แจงการดำเนินการ การนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช เพื่อพัฒนาการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1- 6 โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ผู้ศึกษาในบทบาทของผู้นำและเป็นผู้นิเทศ โดยการให้ความรู้ทบทวนแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ร่วมกันศึกษาเอกสารความรู้ต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ตามกลุ่มสนใจอาชีพ โดยการจัดทำโครงสร้างการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ และเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ตามเอกสารแบบฟอร์มที่กำหนด และส่งแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้ผู้นิเทศได้ตรวจสอบก่อนรับการนิเทศ รวมถึงการเข้าสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ของครู ตามกลุ่มสนใจอาชีพ หรือดูจากการบันทึกวีดิโอการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ของครู แทนการสังเกตโดยตรง (ในกรณีที่ผู้ไม่สามารถเข้าสังเกตการจัดกิจกรรมได้) ตามช่วงเวลาที่กำหนดในปฏิทินการนิเทศ ภาคเรียนละ 3 ครั้ง ขั้นที่ 2 การดำเนินการโค้ชให้คำชี้แนะ โดยผู้ศึกษาได้นิเทศโดยการโค้ชด้วยการใช้คำถามสะท้อนคิด ตามประเด็นข้อสังเกตที่พบจากการตรวจสอบเอกสารมาแล้วทุกครั้ง ภาคเรียนละ 3 ครั้ง และการนิเทศจากการสังเกตการจัดกิจกรรมฯ ของครูโดยตรง หรือการดูจากการบันทึกวีดิโอของครู เป็นรายกลุ่ม โดยการโค้ชด้วยการใช้คำถามสะท้อนคิด ตามบันทึกประเด็นข้อสังเกตที่พบจากการสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ฯ ของครู ภาคเรียนละ 3 ครั้ง และขั้นที่ 3 การสรุปผลหลังการโค้ชให้คำชี้แนะ เป็นขั้นการสรุปผลให้คำชี้แนะจากการนิเทศการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ฯ และจากการสังเกตการจัดกิจกรรมฯ ของครูโดยตรง หรือการดูจากการบันทึกวีดิโอของครู เป็นรายกลุ่ม โดยการโค้ชด้วยการใช้คำถามสะท้อนคิด ในทุกครั้ง มีเป้าหมายให้ครูได้สรุปผลการให้คำชี้แนะเพื่อให้ได้หลักการสำคัญไปปรับปรุงหรือพัฒนาการจัด

กิจกรรมการเรียนรู้ ต่อยอดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในทุกครั้งต่อไป ซึ่งเป็นไปตามหลักการ จุดมุ่งหมาย และกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ดังที่ วัชรา เล่าเรียนดี (2556 : 222) กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียน เป็นการนิเทศการสอนที่ดำเนินการโดยบุคลากรภายในโรงเรียนร่วมมือกันปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มีจุดประสงค์ และวิธีการปฏิบัติที่ชัดเจน การนิเทศการสอนมีหลายวิธี ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการนิเทศขึ้นอยู่กับการดำเนินการที่เป็นระบบและต่อเนื่องตลอดเวลา มีการร่วมมือกันวางแผน แก้ไข ปรับปรุงได้ตลอดกระบวนการจนกว่าจะบรรลุเป้าหมายและประสบผลสำเร็จ อีกทั้งขั้นตอนการนิเทศโดยใช้เทคนิคการโค้ชโดยตรง ใน 3 ขั้นตอนที่ได้ดำเนินการอย่างจริงจังนั้น สอดคล้องกับขั้นตอนการนิเทศแบบโค้ช ที่สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555 : 2-8) อธิบายขั้นตอนการนิเทศแบบให้คำชี้แนะหรือแบบโค้ชเพื่อเพิ่มศักยภาพครูและผู้บริหารสถานศึกษาให้สามารถจัดการเรียนรู้และยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้สูงขึ้น มีขั้นตอนหลักสำคัญอยู่ 3 ขั้นตอน ดังนี้คือ ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการก่อนการให้คำชี้แนะ เป็นการเตรียมองค์ความรู้ในการนำไปใช้ในการชี้แนะ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อช่วยให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้นิเทศจะคอยแนะนำ ให้คำปรึกษาช่วยเหลือ ให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ผู้ชี้แนะจะเสนอแนะแล้ว ต้องให้ครูได้วิเคราะห์ตนเอง ให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ ในสภาวะแวดล้อมต่าง ๆ และสามารถแก้ปัญหาอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้หมดไป การให้คำชี้แนะจะช่วยให้ครูสามารถสะท้อนภาพการปฏิบัติ งานของครู เพื่อให้ตระหนักว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นั้นจะต้องใช้วิธีการจัดการเรียนรู้อย่างไร เพื่อให้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีคุณภาพจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ขณะเดียวกันผู้ให้คำชี้แนะจะได้ข้อมูล ความรู้ที่จำเป็น ซึ่งครูยังขาดอยู่ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการให้คำชี้แนะ ช่วยให้ครูนำความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่ หรือที่ได้รับจากการอบรมไปปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จตามศักยภาพหรือความสามารถของครูแต่ละคน เป็นการพัฒนากลุ่มครูจำนวนน้อยหรือรายบุคคลอย่างเข้มข้น ทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด เช่น การสังเกตการสอนในชั้นเรียน พิจารณาผลงานนักเรียนร่วมกันกับครู เป็นการพัฒนาในบริบทการทำงานในสถานศึกษา และขั้นตอนที่ 3 การสรุปผลการให้คำชี้แนะ ขั้นตอนที่ผู้ให้คำชี้แนะเปิดโอกาสให้ครูได้สรุปผลการให้คำชี้แนะเพื่อให้ได้หลักการสำคัญไปปรับปรุงหรือพัฒนาการเรียนการสอนของตนเองต่อไป มีการวางแผนที่จะกลับมาชี้แนะร่วมกันอีกครั้งว่า ความรู้ความเข้าใจใหม่ที่ได้รับ การชี้แนะครั้งนี้จะเกิดผลในทางปฏิบัติเพียงใด รวมไปถึงการตกลงร่วมกันเรื่องให้ความช่วยเหลืออื่น ๆ เช่น หาเอกสารมาให้ศึกษา ประสานงานกับบุคคลอื่น ๆ แนะนำแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม เป็นต้น กอปรการใช้เทคนิคการโค้ช ซึ่ง วิณา กวีสมบุญธรรม (2547 : 19-20) กล่าวว่าการนิเทศแบบให้คำชี้แนะหรือการโค้ชเป็นกระบวนการหนึ่งที่มีความสำคัญในการช่วยเหลือให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณภาพ เป็นการดำเนินการเพื่อเพิ่มศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ให้แก่ครู ให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพได้ตามมาตรฐาน สามารถสร้างเสริมพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้เข้มแข็งได้ ดังนั้น การใช้เทคนิคการโค้ช จึงเป็นการช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนและร่วมมือกันในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูให้มีประสิทธิภาพ เพื่อผู้เรียนมีผลการเรียนรู้ตามเป้าหมายที่มีคุณภาพ

นอกจากนี้ยังเป็นความสำเร็จจากการบริหารจัดการและการนิเทศของผู้บริหารที่เน้นความเป็นกัลยาณมิตร มีบรรยากาศที่ผ่อนคลายได้สร้างความไว้วางใจกับครู ที่ต่างมุ่งจะพัฒนาคุณภาพนักเรียนร่วมกัน โดยเฉพาะด้านทักษะการคิดสร้างสรรค์ และทักษะการทำงานเป็นทีม ให้สำเร็จ ดังที่ สุนน อมรวินวัฒน์ กล่าวใน สารานุกรมวิชาชีพรู ฉะลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องใน

วโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา (2552.28) กล่าวว่า ความสำเร็จของการนิเทศอยู่ที่คุณภาพของการเรียนที่ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพของตน ดังนั้นบรรยากาศของกระบวนการนิเทศไม่ใช้การตรวจเพื่อจับผิด แต่เป็นการร่วมงานกันพัฒนา เพื่อให้การเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตรและการบริหารจัดการสถานศึกษา เป็นตามวัตถุประสงค์และได้มาตรฐานตามเกณฑ์ ที่กำหนด ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้เข้าร่วมโครงการวิจัยพัฒนาการเรียนการสอนทักษะการคิดสร้างสรรค์ และทักษะในศตวรรษที่ 21 ระยะที่ 2 ของสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ทำให้ทั้งผู้บริหารและครูแกนนำการพัฒนา มีแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจนขึ้น ประกอบกับได้รับการสนับสนุนทุนอุดหนุนการศึกษาจากกลุ่มวิจัยและส่งเสริมวิจัยทางการศึกษา สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ตามโครงการโรงเรียนแห่งอนาคต ทำให้การดำเนินกิจกรรมมีความคล่องตัวในด้านงบประมาณมากขึ้น มีศึกษานิเทศก์ ผู้เชี่ยวชาญที่ปรึกษาในโครงการได้เข้ามาติดตามและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินงาน รวมทั้งได้มีเวทีหรือช่องทางให้เผยแพร่นำเสนอผลงานของโครงการโรงเรียนแห่งอนาคตเป็นระยะ ๆ ทำให้ผู้ศึกษา ครู และนักเรียน ได้เห็นความสำคัญและมีความกระตือรือร้นมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญพร ชื่นกลิ่นและคณะ (2555 : บทคัดย่อ) การพัฒนารูปแบบการโค้ช เพื่อพัฒนาสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้ของอาจารย์พยาบาล ที่ส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งดำเนินการวิจัยด้วยวิธีการวิจัยและพัฒนาในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาจารย์พยาบาล 4 คน นักศึกษาพยาบาล 43 คน และผู้บริหาร 3 คน จากสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข จังหวัดเพชรบุรี ผลการทดลองใช้รูปแบบการโค้ชพีซีซี พบว่า สมรรถนะการโค้ช และสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์พยาบาลที่ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษา ก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจารย์พยาบาลและผู้บริหารมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด และนักศึกษาพยาบาลมีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนรู้เหมาะสมในระดับมาก ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าผลการนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช เพื่อพัฒนาการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ อยู่ในระดับ ดี

2. คุณภาพนักเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

เมื่อพิจารณาผลสรุปในภาพรวม พบว่า ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 อยู่ในระดับ ดี และในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 อยู่ในระดับ ดีมาก และเมื่อพิจารณาผลสรุปตามประเด็นคุณภาพ ได้แก่ คุณภาพ 4H คุณภาพทักษะความคิดสร้างสรรค์ คุณภาพทักษะทางสังคม ดังนี้ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 พบว่า 1) คุณภาพ 4H ประกอบด้วย ด้านสมอง (Head) อยู่ในระดับ ดีมาก ด้านคุณลักษณะและค่านิยม (Heart) อยู่ในระดับ ดี ด้านทักษะการปฏิบัติ (Hand) อยู่ในระดับ ดี และด้านสุขภาพ (Health) อยู่ในระดับ ดี 2) คุณภาพความคิดสร้างสรรค์ นักเรียนมีทักษะความคิดสร้างสรรค์ผลงานตามกลุ่มสนใจอาชีพที่เลือก อยู่ในระดับ ดี และ 3) คุณภาพทักษะทางสังคม นักเรียนมีทักษะความร่วมมือในการเรียนรู้และปฏิบัติงานของกลุ่มสนใจอาชีพที่เลือก อยู่ในระดับ ดี และในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 พบว่า 1) คุณภาพ 4H ประกอบด้วย ด้านสมอง (Head) อยู่ในระดับ ดีมาก ด้านคุณลักษณะและค่านิยม (Heart) อยู่ในระดับ ดีมาก ด้านทักษะปฏิบัติ (Hand) อยู่ในระดับ ดี ด้าน

สุขภาพ (Health) อยู่ในระดับ ดี 2) คุณภาพทักษะความคิดสร้างสรรค์ นักเรียนมีทักษะความคิดสร้างสรรค์ผลงานตามกลุ่มสนใจอาชีพที่เลือก อยู่ในระดับ ดีมากและ 3) คุณภาพทักษะทางสังคม นักเรียนมีทักษะความร่วมมือในการเรียนรู้และปฏิบัติงานของกลุ่มสนใจอาชีพที่เลือก อยู่ในระดับ ดีมาก ได้แสดงถึงคุณภาพนักเรียนทั้งในคุณภาพรวม และรายประเด็น มีผลการประเมินระดับพฤติกรรมที่สะท้อนถึงคุณภาพนักเรียน จากผลงานเด่นของนักเรียนในการนำเสนอผลงานปลายภาคเรียน ของทุกกลุ่มสนใจอาชีพ ในนิทรรศการแสดงผลงานและนำเสนอบนเวทีต่อที่ประชุมนักเรียนรวมทั้งโรงเรียน ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ มีคุณภาพที่ดีขึ้นอย่างชัดเจน ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ซึ่งได้คิดค้นโดยสำนักพัฒนาวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ที่มีกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน คือ 1) กระตุ้นความสนใจ สร้างแรงบันดาลใจ 2) ตั้งปัญหา และแบ่งกลุ่มตามความสนใจ 3) ค้นคว้าและคิด 4) นำเสนอผลงาน ด้วยวิธีการต่าง ๆ และ 5) ประเมินผล ด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 9 ข้อ คือ 1) ครูสอนน้อย นักเรียนค้นคว้า พูดคุยและนำเสนอ 2) ตอบคำถาม ด้วยคำถาม 3) ครูตัดสินน้อย หลีกเลี่ยงการตัดสินแบบเด็ดขาด เช่น ถูกผิด 4) สนับสนุนให้เด็กคิด 5) ใช้เรื่องที่น่าสนใจเป็นเนื้อหา 6) ช่วงเวลาเรียนมากกว่า 90 นาที (บูรณาการมากกว่า 1 วิชา) 7) เน้นให้นักเรียนสนใจพัฒนาการตนเอง วัตถุประสงค์และรายงานผลให้นักเรียนรู้ การพัฒนาของตนเอง 8) สมัคใจ ร่วมมือ แทนการสั่งการ และ 9) รับฟังและให้กำลังใจนักเรียน จึงเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง นำไปต่อยอดความรู้เดิมเพื่อสร้างสรรค์แนวทางการเรียนรู้ใหม่ อีกทั้งสำนักพัฒนาวัตกรรมการจัดการศึกษา (2559 : 27) ได้กล่าวว่า การใช้แนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ จะส่งผลให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามลำดับขั้นตอนที่ผ่านการพัฒนาเชิงระบบ ผู้เรียนจึงมีความกระตือรือร้น สนใจในการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง และสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการเรียนและชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเชิงรุก (Active learning) ตามแนวทางการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ เพื่อการพัฒนา 4H คือ Head (พัฒนาสมอง) Heart (พัฒนาจิตใจ) Hand (พัฒนาทักษะการปฏิบัติ) และ Health (พัฒนาสุขภาพ) สอดคล้องกับสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2559 : 4) ได้อธิบายถึงทฤษฎีการเรียนรู้ที่สนับสนุนแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” คือทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่ให้ความสำคัญกับตัวผู้เรียน เชื่อว่าผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง จากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อมอย่างกระตือรือร้น สอดคล้องทิศทางและแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ที่ได้กำหนดอัตลักษณ์ ที่สะท้อนถึงคุณภาพผู้เรียนคือ ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นสร้างสรรค์ทักษะอาชีพ ได้บรรลุผล

นอกจากนี้จากผลการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ทำให้เกิดความสำเร็จโดยรวมของโรงเรียนที่เป็นรูปธรรมได้อย่างชัดเจน ได้แก่ ผลการประกวดแข่งขันทักษะวิชาการในงานศิลปหัตถกรรมนักเรียนครั้งที่ 67 ระดับเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 13 จังหวัดตรัง ซึ่งนักเรียนโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ได้รับรางวัลเหรียญทองชนะเลิศ โครงการอาชีพทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย โครงการวิทยาศาสตร์ประเภททดลองระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กิจกรรมการแปรรูปอาหารทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย และกิจกรรมการแข่งขันปติมากรรมลอยตัว หรืองานปั้นซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับ

โครงการ ซึ่งเป็นลักษณะที่ต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์ และการทำงานเป็นทีม นอกจากนี้ได้รับรางวัลเหรียญทองชนะเลิศการแข่งขันกิจกรรมการจัดค่ายพักแรมลูกเสือระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเน้นการทำงานเป็นทีมหรือกลุ่ม มีความพร้อมเพรียง ความสามัคคีกันในกลุ่ม รวบรวมการแข่งขันที่ชนะเลิศได้ 7 รายการ ได้เป็นตัวแทนระดับเขตพื้นที่การศึกษาไปแข่งขันระดับภาคใต้ และยังมีรายการที่ไม่ชนะเลิศ แต่ได้รับรางวัลเหรียญทองอีกหลายรายการ แสดงให้เห็นถึงผลความสำเร็จการพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์และทักษะทางสังคม การทำงานเป็นทีม รวมทั้งการสื่อสารอีกด้วย ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจทั้งนักเรียน ครู และผู้ที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่า การสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนได้ลงมือเรียนรู้ และปฏิบัติด้วยตนเองอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานการประกันคุณภาพ มหาวิทยาลัยศิลปากร (2552 : 3) ที่ว่า การจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดสภาพ การณ์ของการเรียนการสอนที่ผู้เรียนมีโอกาสได้เคลื่อนไหว ใช้ความคิด ย้ำความรู้สึก และฝึกสัมพันธ์ กิจกรรมดังกล่าวจะช่วยให้ผู้เรียนมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัว (active participation) รอบด้านคือ ด้านกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม อันจะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีตามความถนัด

3. ผลการศึกษาความคิดเห็นของครูต่อการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ จากการสอบถามผ่านระบบออนไลน์ บนแอปพลิเคชัน Google Form

เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า ทั้งภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 และภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 อยู่ในระดับ สูง ซึ่งได้แสดงถึงครูมีความเข้าใจต่อแนวการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) และนำไปใช้ได้ผลดีในการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ทั้งนี้เนื่องจากครูส่วนใหญ่มีความสนใจในความแปลกใหม่ของรูปแบบการจัดการจัดกิจกรรมแบบการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ที่เน้นการปฏิบัติจริงแบบสร้างสรรค์ ที่มีขั้นตอนชัดเจนและเป็นระบบ มุ่งเน้นการพัฒนานักเรียนให้ลงมือปฏิบัติในระดับสร้างสรรค์ การสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) เปิดกว้างให้ครูมีกรอบหรือแนวทางการจัดการเรียนการสอนหรือการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ที่ชัดเจนง่ายต่อการนำมาใช้ แต่มีอิสระในการสร้างสรรค์การจัดกิจกรรม ด้วยแนวทางการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) จะเน้นการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และลงมือปฏิบัติด้วยตนเองในรูปแบบที่หลากหลาย ครูจะลดบทบาทการบอกความรู้หรือสั่งให้ทำลง สอดคล้องกับสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา (2559 : 1-5) กล่าวสรุปได้ว่า การสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creative Based Learning : CBL) เน้นการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาทักษะการคิด วิเคราะห์ และทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน ด้วยรูปแบบที่หลากหลาย เช่น การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่ม (Group Process) การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการ (Project-Based Learning) การเรียนรู้จากกิจกรรมการปฏิบัติจริง จากประสบการณ์ตรง ครูควรปรับบทบาทการจัดการเรียนการสอนของตนเองจากที่เน้นการบรรยาย มาให้คำปรึกษา กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ และปรับสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมต่อการเรียนรู้ อีกทั้งในการศึกษาคั้งนี้ ผู้ศึกษาได้เข้าร่วมโครงการวิจัยพัฒนาการเรียนการสอนทักษะการคิดสร้างสรรค์ และทักษะในศตวรรษที่ 21 ระยะที่ 2 ของสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ทำให้ทั้งผู้บริหารและครูแกนนำการพัฒนา มีแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจนขึ้น ประกอบกับได้รับการสนับสนุนทุนอุดหนุนการศึกษาจากกลุ่มวิจัยและส่งเสริมวิจัยทางการศึกษา สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ตามโครงการโรงเรียน

แห่งอนาคต ทำให้การดำเนินกิจกรรมมีความคล่องตัวในด้านงบประมาณมากขึ้น มีศึกษานิเทศก์ ผู้เชี่ยวชาญที่ปรึกษาในโครงการได้เข้ามาติดตามและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินงาน รวมทั้งได้มีเวทีหรือช่องทางให้เผยแพร่นำเสนอผลงานของโครงการโรงเรียนแห่งอนาคตเป็นระยะ ๆ ทำให้ผู้ศึกษา ครู และนักเรียน ได้เห็นความสำคัญและมีความกระตือรือร้นมากขึ้น สอดคล้องกับความ คิดเห็นของ อนรรฆ สมพงษ์ และคณะ (2559 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการจัดการเรียนการสอนโดยวิธีการสอน สร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning: CBL) ในรายวิชาการศึกษาเอกสารและหลักฐานทาง ประวัติศาสตร์ สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏสกลนคร มีวัตถุประสงค์ เพื่อ ศึกษาสภาพปัญหาและความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนโดยวิธีการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning: CBL) ในรายวิชา การศึกษาเอกสารและหลักฐานทางประวัติศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 51 คน พบว่า มีความพึงพอใจโดยรวม ของนักศึกษาต่อวิธีการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning: CBL) อยู่ในระดับพึงพอใจมาก ดังนั้นจึงส่งผลให้ครูมีความคิดเห็นต่อการสอนสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ อยู่ในระดับสูง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลศึกษาไปใช้ครั้งนี้

1.1 วิธีการนิเทศภายในโดยการใช้เทคนิคการโค้ชที่เหมาะสมของผู้บริหารในการ ปรับเปลี่ยนทัศนคติครูบางคนที่ยังยึดติดอยู่กับรูปแบบและเนื้อหาวิชา สู่การพัฒนาวิธีการกิจกรรมจัดการ เรียนแบบใหม่ ควรเริ่มต้นด้วยการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในการนิเทศ เป็นผู้นำทางวิชาการที่เป็น แบบอย่างในการร่วมปฏิบัติงานกับครู จะช่วยทำให้ครูเชื่อถือและยอมรับที่จะเปลี่ยนแปลงพัฒนาตนเอง

1.2 ในกรณีโรงเรียนที่มีนักเรียนจำนวนมาก เช่น โรงเรียนขนาดกลางหรือขนาดใหญ่ ควรแยก นักเรียน เป็นกลุ่ม ตามช่วงชั้นหรือระดับชั้นในการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาผลการนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช เพื่อพัฒนาการสอนสร้างสรรค์ เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครู ในการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ในระดับชั้นอื่น เช่น ระดับประถมศึกษา หรือในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง หรือขนาดใหญ่

2.2 ควรศึกษาผลการนิเทศภายในโดยใช้เทคนิคการโค้ช เพื่อพัฒนาการสอนสร้างสรรค์ เป็นฐาน (Creativity Based Learning : CBL) ของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในการเรียนการสอน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. 2551. **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแกนกลาง พุทธศักราช 2551.**
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์แห่งประเทศไทย.
- กองวิจัยการศึกษา. 2542. **การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทย ด้านทักษะการคิด.**
กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ.
- กัญญา สมบูรณ์. 2560. **รูปแบบการเสริมสร้างทักษะทางสังคมของเยาวชนชนเผ่ามูเซอแดงในอำเภอ
ปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน.** วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทาง
การศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงใหม่.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. 2553. **การวิเคราะห์สถิติ : สถิติสำหรับการบริหารและวิจัย.** กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2552. **ทักษะทางสังคม ใครคิดว่าจะไม่สำคัญ.** นิตยสารการศึกษาวันนี้
7(34),6, 2551. ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม. **พื้นฐานการวิจัยการศึกษา.** พิมพ์ครั้งที่ 5. กทม. : ประสานการพิมพ์.
- จรัสลักษณ์ รัตนาพันธ์. 2562. **ทักษะทางสังคม.** สาขาวิชาศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช. สืบค้นเมื่อวันที่ 22 ส.ค. 2560 จาก [http://jareeluk.blogspot.com/
2014/09/blog-post_27.html](http://jareeluk.blogspot.com/2014/09/blog-post_27.html)
- จุลฉวี สุระโยธิน. 2554. **ผลของการจัดกิจกรรมเรียนรู้ร่วมกันทางอินเทอร์เน็ตด้วยการเขียนสะท้อน
ผ่านสื่อออนไลน์ที่มีต่อทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย.** วิทยานิพนธ์
หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชัต บุญมา. 2552. **แนวคิดในการนิเทศการศึกษายุคใหม่. (ฉบับอิเล็กทรอนิกส์)** กรมสามัญศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ.
- ชุดิภาณูจ เบญจพรวัฒนา. 2547. **การศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนวัดประดุมิมพลี.**
สารนิพนธ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไชยวัฒน์ ชาญปริซาร์ตัน. 2543. **ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีผลต่อการวัดการเรียนการสอน
ของโรงเรียนเทคโนโลยีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น.** รายงานการศึกษา
ค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ทิตนา แชมมณี. 2540. **ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด : ต้นแบบการเรียนรู้ทางด้าน
ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ.** กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
สำนักนายกรัฐมนตรี.
- _____. 2557. **ปลูกโลกการสอนให้มีชีวิตคู่ ห้องเรียนแห่งศตวรรษใหม่. เอกสาร
ประกอบการประชุมวิชาการ “อภิวัดการเรียนรู้...สู่จุดเปลี่ยนประเทศไทย. สถาบันส่งเสริม
สังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.)**
- ธัญพร ชื่นกลิ่นและคณะ. 2555. **การพัฒนารูปแบบการโค้ชเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้
ของอาจารย์พยาบาลที่ส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล**

- ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2555) มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ฉันทวิช วิเชียรพันธ์และคณะ.2560. เอกสารคู่มือการจัดการเรียนรู้ เพื่อสร้างเสริมทักษะการคิด วิเคราะห์และสร้างสรรค์แก่ผู้เรียน. มหาวิทยาลัยศรีพระทุม วิทยาเขตชลบุรี.
- นพรัตน์ นานาสิงห์. 2551. การศึกษาเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสุโขทัยที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่และประสบการณ์ทางสังคมแตกต่าง. ปริญญาโททางการศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นาวิณ เข็มทอง. 2550. ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางสังคมกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ของบุคลากรในสำนักงานตรวจบัญชีกลาโหม. กรุงเทพมหานคร : สถาบันเทคโนโลยี พระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. 2556. การพัฒนาการคิด. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิค พรินต์ติ้ง.
- ประภาพรรณ เอี่ยมสุภาชาติ. 2553. การเรียนรู้กับการเรียนการสอน. ในประมวลสาระชุดวิชา สัมมนาหลักสูตรและการสอน. หน่วยที่ 2. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธราช.
- ประมวล องค์กรการ. 2540. ปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยม สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดลำปาง. ปริญญาโททางการศึกษามหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2548. การนิเทศการสอน. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิมพ์ดี จำกัด.
- ปรียา พุทธารักษ์. 2552. การศึกษากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมือง นาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- พงษ์ธร อินพินิจ. 2547. การพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กิ่งอำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหาร การศึกษา. มหาสารคาม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พรรณี สีกิจวัฒน์. 2553. วิธีวิจัยทางการศึกษา. คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยี พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. กรุงเทพมหานคร : มินเซอร์วิส ซัพพลาย.
- พัชรินทร์ ช่วยศิริ.2554 การศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนวัดประดู่ฉิมพลี. ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- พัชรี ประจัญ และคณะ. 2556. การพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้ การจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางสังคม โดยประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมินแบบ เสริมสร้างพลังอำนาจ. วารสารศึกษาศาสตร์ ปีที่ 19 ฉบับที่ 1 : กรกฎาคม พ.ศ. 2556 คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. 2543. การนิเทศภายในโรงเรียน. วารสารวิชาการ (มบ.).3 (1)

- โรงเรียนวิเชียรมาตุ 3. 2562. **แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนวิเชียรมาตุ 3 ปีการศึกษา 2561-2563.** สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 จังหวัดตรัง.
- วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และคณะ. 2554. **ทักษะแห่งอนาคตใหม่ การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21.** กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ openworlds.
- วริศรา จ้อยดอนกลอย. 2553. **การพัฒนาโปรแกรมสร้างทักษะทางสังคมสำหรับนักเรียน ระดับช่วงชั้นที่ 1 ที่มีภาวะสมาธิ.** ปรัญญานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. สาขาการศึกษาพิเศษ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์. 2538. **หลักการนิเทศการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร : พรตีวารพิมพ์.
- วัชรภา เล่าเรียนดี. 2556. **ศาสตร์การนิเทศการสอนและการโค้ช.** คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม.
- วิริยะ ฤาชัยพาณิชย์ และคณะ. 2558. **การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity-Based learning).** สืบค้นเมื่อวันที่ 22 ส.ค. 2560. จาก <https://blog.eduzones.com/wiriyah/149091>.
- วีณา ก้วยสมบุญ. 2547. **การพัฒนากระบวนการชี้แนะทางปัญญาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาปรัชญาการศึกษาส่วนบุคคลของครูประจำการ.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน. กรุงเทพมหานคร บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- ศุภสิริ โสมาเกต. 2544. **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนและความพึงพอใจในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการเรียนรู้ โดยโครงการกับการเรียนรู้ตามคู่มือครู.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2559. **แนวทางการนิเทศ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนา 4 H.** สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สงัด อุทรานันท์. **การนิเทศการศึกษา หลักการ ทฤษฎี และปฏิบัติ.** พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2538.
- สถาบันภาษาไทย. 2557. **การพัฒนาการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความ.** สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สมศักดิ์ คงเที่ยง และอัญชลี โพธิ์ทอง. 2542. **การบริหารบุคลากรและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์.** กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สรชัย พิศาลบุตร และคณะ. 2549. **การสร้างและประมวลผลข้อมูลจากแบบสอบถาม. ปีที่ 1.** จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร.
- สามารถ ทิมนา. 2554. **การพัฒนารูปแบบการนิเทศการสอนตามแนวคิดของกลีแมนเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะการอ่านของครูภาษาไทย.** ปรัญญานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- สุมนทนา จุลชาติ. 2555. การพัฒนารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพแบบมีส่วนร่วมโดยเน้นครูเป็นสำคัญ. เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ของครูโรงเรียนประถมศึกษา. ปรินญาณิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุรศักดิ์ วงศ์สุรศิลป์. 2542. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโดยวิธีเรียนทางไกลของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดชัยภูมิ. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม.(ศึกษานอกระบบ). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2549. แนวทางการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนา 4 H. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1. (2557 : 36-37) การศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศ LOR (L: Lesson Study O : Open Approach R: Reflective Coaching) สำหรับครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา. สระบุรี.
- สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา. 2559. การพัฒนาการสอนสร้างสรรค์กิจกรรมเพิ่มเวลารู้. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. 2555. คู่มือประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2559. คู่มือการบริหารจัดการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2552. สารานุกรมวิชาชีพครู เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. 2553. การเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน : การนิเทศแบบให้คำชี้แนะ (Coaching). สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- โสภณ ทองจิตร : 2554. การปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศการศึกษาภายในของผู้บริหารการศึกษา ในโรงเรียนเครือข่ายบางกุ่ม จังหวัดสุราษฎร์ธานี. ภาคนิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- อารี วัชรเวียงชัย. 2551. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้แบบซิปปากับแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการเรียนรู้) พระนครศรีอยุธยา : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีอยุธยา.